FORMULÆ
ORATORIÆ
IN
USUM SCHOLARUM
CONCINNATÆ.

A

CLAVIS
HORTI ORATORII,
SEU
Mentem ac ſenſum Tituli
Aperiens
INDEX δεκάστιχος.

INfluxus cœli veniat *Niſi Deſuper*, hortus
Aret, & edit opes *area* nulla ſuas.
Sic *tuus*: at placidis ſtillet benedictio cœlis;
Nemo tuam vacuus, *parvulus*, oret opem.
Porriget omnigenas, *hæc*, atque hæc *area* Formas,
Seu flores (*a*) petat, aut *fila*, (*b*) ligare ſuos.
Cerinthen, Caſiam, Caltham, Meli-phyllon, Anethum,
Narciſſum, violas, lilia, narda, roſas,
Certis ſparſa locis. Rumpantur ut illia *Codros*
Sic *patet in laudes* area *lata tuas*.

G. C.

(a) *Formas ad materiam.*
(b) *Formas ad contextum.*

——— *in* Hortum *jam ſuccrevit* Oratorium, * *quem ſelectioribus plantis, herbis ſalubribus, ſuaviſsimiſque floribus* areatim *ſevimus, unde* aurea mala, *florum faſciculos*, thymum *pariter ac* ceram *legant Scholaſtici*, ſua qua liquentia mella Stipent, ac dulci diſtendant nectare cellas.

BIBLIOTHECA BODLEIANA

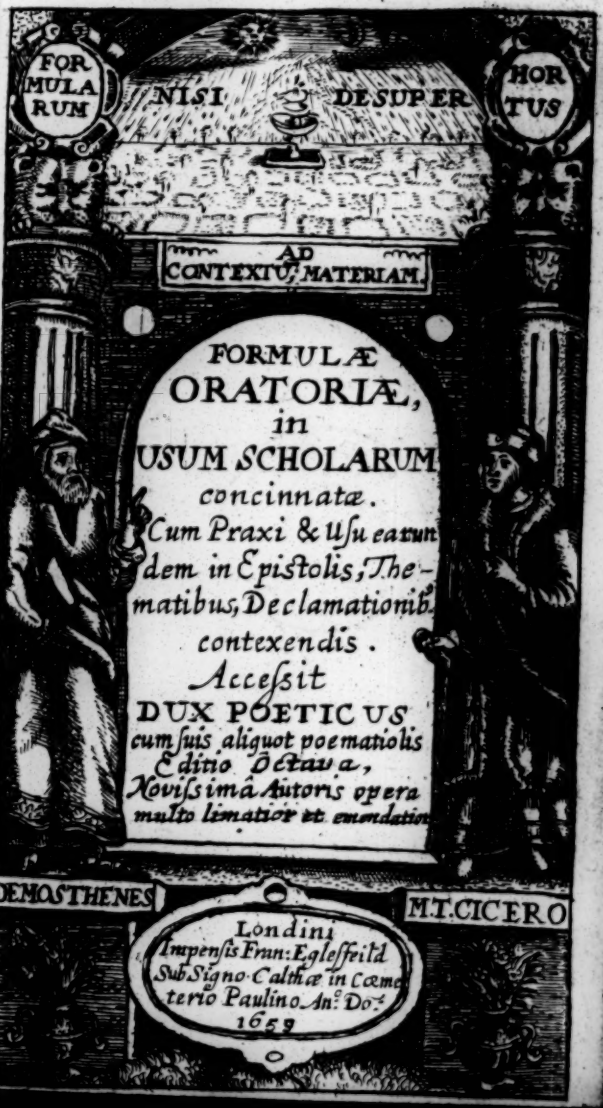
FORMULARUM
NISI DESUPER HORTUS
AD CONTEXTUM MATERIAM
FORMULÆ ORATORIÆ, in USUM SCHOLARUM concinnatæ. Cum Praxi & Usu earundem in Epistolis, Thematibus, Declamationib. contexendis. Accessit DUX POETICUS cum suis aliquot poematiolis Editio Octava, Novissima Autoris opera multo limatior et emendatior
DEMOSTHENES
M.T.CICERO
Londini Impensis Fran: Egleseild Sub Signo Calthæ in Cœmeterio Paulino An: Do: 1659

BODLEIAN
P
16 APR 1970
LIBRARY

NOBILITATE

STEMMATIS,

felicitate indolis, ſpe virtutis, præſignibus adoleſcentulis,

M^ro. { PEREGRINO / FRANCISCO / ROBERTO & / VEERO } BERTIE,

Filiis Illuſtriſſimi herois, Domini ROBERTI, Comitis *Lindiſiæ*, magni Angliæ Camerarii; nobiliſſimi Ordinis PERISCELIDIS Equitis: atque à *Secretioribus* Regiæ *Majeſtati Conſiliis*, Honoratiſſimi *Domini*.

Suis multum honorandis *diſcipulis*, univerſam *ſublunaris* hujus, & *ſuperlunaris* mundi, quam *ſperare* poſſunt, quam *optare* licet, beatitudinem.

Igniculi Heroici!

QUod in partu *Liberorum*, id ipſum in partu *Ingeniorum* ſæpius evenire ſolet; *Scholes* matrem, pari amore non proſequitur, quo *mater*[a] ſobolem.

[a] *Vnuſquiſque amat beneficia ſua. Magis* illa *juvant quæ pluris emuntur.* Juven. Satyr. 11.

Ut enim flumina non sunt *reflua* in scatebras, sed *deflua* in Oceanum; sic *amor descendit, non ascendit*: proinde, cum adoleverit proles, *mater* passim fere *neglecta* jacet, ejusque *longa decem mensium fastidia*, [a] cogitantur ratius. *Pædagogis* * similiter (quorum *labores*, dolores, *studia* desideria, *vota*, &c. munificentius aliquod ἀντίδωρον meruerunt) quæ refertur *gratia*? imo, quæ non [b] *contumelia*? nam simulac *discipuli* isti *sui* (in quibus *parentis*, vitæ fere, & valetudinis dispendium fecerunt) vel in *nutricis Academiæ* devolvuntur *gremium*, vel ad publicos honores promoventur, non solum *sentiunt*, verum *loquuntur* de *illis*

[a] Virgil. Eclog. 4.

* *Doctor amarus enim, discenti semper ephebo*

Nec dulcis ulli disciplina infantiæ est.

Prudent. in Cassian. hymn. 9.

[b] *...Tanta est discipulorum nostri temporis ingratitudo, ut ubi primum discesserunt à conspectu præceptorum, statim obliviscantur veteris beneficii, neque agnoscant per quos profecerint.* Expertus & *sciens loquor.* Multi *enim ex officina, & umbraculis* mei *prodierunt, qui* me *nunc nihilo pluris æstimant quam* porcarium. *aut mulionem abjectissimum.* Text epist. 120. *V quod olim Phœbus* (Metam. 2.)

———non satis, *inquit*, ab ævi

Sors mea princip us fuit irrequieta; pigetque
Actorum sine fine mihi, sine honore laborum.

lis (quondam *suis*,) tam sollicitis *præceptoribus*, ceu *terræ filiis*, plagosis *Orbiliis*, triobolaribus *mancipiis*: * cum *ipsi* interim (quos dixi) *præceptores*, alumnos adeo perdite amant suos, ut ipsam *vitam*, illorum gratia, non vereantur profundere, si tandem post mille exhaustos labores, *masculum* pepererint ingenii *fœtum*.

Non *ego* hæc queror (*honoranda juventus*!) quasi subvererer in *vobis* aliquidpiam tale futurum, (quod absit, longe absit, imo *vos*, infinitis parasangis, omnes, quos adhuc uspiam noverim, in *obsequio*, de quo loquor, præcurritis adolescentulos; & egregium hac in re, universæ *nostræ pueritiæ* præbetis

* *Quantum quisque odii tacita conceperat ira Effudit ardens, felle tandem libero.* Prudent. in Cassian. hymn. 9. -- *Fac memineris secundum principes & Episcopos, neminem magnificentius posse mereri de republ. quam ludi literarii magistrum, si rudibus adhuc & in quemvis habitum sequacibus animis, mentem instillet Christo dignam, easque literas quæ semper optimo cuique placuerunt* Erasm. Rot. Cordo. *ludimag. Erfordiensi——— obsecro te per musas, ut in hac re uni desudes Christo, qui tibi solus ob oculos debet obversari, à quo solidiorẽ tanto referes gratiam, quanto magis hic referre mundus, neq; ingratus curat, neque gratus potest.*--- Erasm.

exemplar:) sed ut *vestra* laus & *vera nobilitas*, ex degeneri aliorum inhumanitate, barbaroque plane *ingrati* animi vitio laborantium, magis magisque elucescat. *Vosque* adeo fere *soli*, meritissimæ vestræ laudis gloria ac splendore apposito, ex illa opposita plurimorum tenebrosa *mentis* crassitie, adhuc indies inclarescatis. Quod igitur *Ovidius* olim, de *quodam*, qui *illi*, etiam in *Tomo* exuli, arctioris amicitiæ *glutine* adhæserat; idem ego *singulis* vestrum, *Tibi* autem (speratissime Domine PEREGRINE! speciatim voveo, *viz*. ut

Trist. Eleg. 9.

Quo pede cœpisti sic bene semper eas,——

& tuum generosum animum, (ut *Hippolochus* suum *Glaucum*) etiamnum adhortor,

Homer Iliad. 6.

Αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων·
Μηδὲ γένος Πατέρων αἰσχύνεμεν· οἵ μέγ' ἄριστοι
Εἰν Ἄγγλοις ἐγένοντο.

Adhuc *udum, & molle lutum es,*

nunc

nunc nunc properandus, & acri fingendus sine sine rota, * & veræ virtutis imago *cereæ* huic *pueritiæ* est imprimenda. *Virtus* sola est, & unica nobilitas; *Patricius* enim *sanguis*, quo quisque (ut plurimum) appellatur *Nobilis*, est tanquam *color* in pictura rubicundus, ubi nullus intrinsecus *calor*, ψυχὸν καὶ ἄψυχον nobilitatis cadaver; *simia aurea gestans insignia*, [a] & asellus leonis exuviis impalliatus. [b] Noluit prudentissimus *Vlysses*, de *nobilitate* sua ampullescere, utcunque *Deus esset in utroque parente*; (noluit inquam:) Nam (ut *Seneca*) *qui genus jactat suum, aliena laudat*; diserte igitur inquit,

Et genus, *&* proavos, *&* quæ
non fecimus ipsi,
Vix ea nostra *voco.*——

Verus autem est *ille* nobilis, *Magnus* revera *Magnas*, ἰυγενὴς ; ἰυφυὴς,

Pers. sat. 3.

* *Fascibus & purpuris gloriari? vanus error hominis, & inanis cultus dignitatis fulgere purpura, mente sordescere.*

Nobilitate generosus es? parentes *tuos laudas*; omnes *tamen pari sorte nascimur, sola* virtute *distinguimur.* Minut. Felix *in* Octavio.

[a] *Melius est ut in vobis gloriantur* parentes *quam ut vos in parentibus gloriemini.* Chrysost.

[b] Met. 13.

Quem genus & genius pariter virtutis & artis [a] *Nobilitat.*

[a] *Pro* nobilibus *habendi sunt* omnes, *qui studiis liberalibus excolunt animum. Fingant* alii *in clypeis suis* leones, *aquilas*, tauros, *& leopardos: plus habent veræ* nobilitatis, *qui pro insignibus suis tot possunt* imagines *depingere, quot perdidicerunt* artes *liberales.* Eras. de civil. mor. pueril.

Heroica enim (vel in ipso *Ajace*) fortitudo, æquivoca plane fuerit, nec tanto nomine digna, imo nihil omnino aliud (si *virtus* & eruditio defuerint) quam truculentus ille *Polyphemus* extincto *oculo*,

Tota licet veteres exornent undique ceræ
Atria, nobilitas *sola est atque unica virtus.*
——*miserum est* aliorum *incumbere famæ,*
Ne collapsa ruant subductis tecta columnis.
——*quis enim* generosum *dixerit hunc, qui*
Indignus genere, & præclaro nomine *tantum*
Insignis.——Iuv. sat. 8.——*Animus facit nobilem.*——Sen. Epist. 44.

Iustinus *patre* armentario *natus in Thracia, Senatus, & militum consensu factus est Romanus* Imperator.

——*Notum est humile genus Maximini, Pupieni,*
Aurelian, Valentis——*&c.*
——*Æschinis mater tympanistria fuit.* Lucian. *in Somn.*

Monstrum

Monstrum horrendum informe ingens. ——*

Vos igitur (nobilissimi igniculi! *vos* (inquam) obtestor, per sacrũ honoratissimi vestri stemmatis *genium*; per speratissimam *vestram indolem*, per inhiantem totius Reipub. *exspectationem*; ut in hoc herbescentis ætatis *vere*, omnes *plantas* in horto *Palladis*, ut jam pulcritudine *floris*, ita denuo *messis* ubertate longe superetis; ut de *vobis* aliquando tandem, in maturam ætatem accrescentibus, *parentes*, *amici*, *vestrates* omnes, dulcissimum decerpant *fructum*; cum generosa *vestra* indoles, *illis* honori & solatio; *familiæ* lumini; *Reipub.* columini fuerit, vota implens cumulate omnium. *Vos* interim nullos abnuite labores, quo minus,

Odys. 9. Æneid, 3.

* *Iphicrates* sutoris *credebatur filius; tamen ob virtutem, & rei militaris peritiam, factus est Atheniensium* Imperator: *unde* Harmodio, *ei ob generis ignobilitatem, convitia ingerente*, meum, *inquit*, genus à me incipit, tuum in te desinit. *Plutarchus in* imperat. *apophthegm.*

Agathocles Siciliæ *rex*, figulo *est patre natus*. Iustin. *lib.* 22. Demosthenis *patrem cultellos vendidisse autor est Valer. Max.* Ciceronis *pater*, *quia ex familiis* fulloniam *exercentibus, quæstum fecerat*, fullo *audivit: quod convitii loco Tullio objecit Fusius Calenus apud Dionem, lib.* 46.

nus, cum *jam* estis nobilissimi, in *nobiliores* tamen adhuc evadatis, & deforme existimate quos *dignitate* præcellitis, ab *iis virtutibus* superari. Viam ad *Honorem* per *virtutis* templum patere cognoscite; * Nec desunt *vobis*, è vestra nobilissima familia oriundi, qui omni *virtutum* fulgore emicuerunt; neque minorem profecto gloriam, suo in veram Religionem *zelo*, quam vel supremo *honoris* apice, nacta est augustissima illa *Heroina*, vestra *Abava*, radiosum & illustre *Willughbiani* generis *sydus*, Domina KATHARINA, *Suffolciæ Duciſſa*, cum ab impetuosis *Marianæ* persecutionis procellis, exulabat in *Germaniam*, una cum *marito*, ubi (agnoscentes se *peregrinos* esse in terra) quod *Apostolus* de *sanctis*, Heb. 11. 13, 14.) aperte declarabant se *patriam* quæsiviſſe) *Avum* vestrum,

*----videre tum liceat illos qui jubent, ab avis & atavis, & omni retro nobilitate, ornare quem laudamus: ut ramorum sterilitatem radix fœcunda compenset, & quod in fructu non teneas, mireris in trunco. Hieron. ad Demetriad. --sume superbiam quæsitam meritis: Horat. l. 3 Ode 30.

strum, illustrissimum *Heroem* inibi natum, PEREGRINUM nominabant; cujus jam *immortale* nomen, *Tu*, qui succedis (*honorande* PEREGRINE!) conservas, & hæreditario quodam jure vendicas, sic

——uno *avulso non deficit* alter *Aureus*—— Æn. 6.

Ac proinde quod *Ascanio* olim suo *Æneas*, idem nunc & *tibi*, tuus *abavus*, ——

Tu *facito mox, cum matura adoleverit ætas*, Æneid 12.
Sis memor: & te animo repetentem exempla tuorum, --in antiquam virtutem, animosque viriles & patrem Æneas, &c.
Et pater Æneas, & avunculus excitet Hector. Ænead. 3

Macti estote (*nobilissimi pupilli*!) macti estote (cum *bono Deo*) in studiis *vestris*, hastam Minervæ vibrantes, antagonistas vestros configentes, flumine illos

illos vestræ eloquentiæ obruentes, & totum literarum *Oceanum* frequenti hausțu ingurgitantes, *sacri* librorum *helluones*. Habetis quibuscum quotidie possitis congredi, quorum æmulemini diligentiam, & vere *sacram* literarum famem qui nihil adeo malint, ac in *doctos* evadere.

Æneid. 5. Hi *proprium decus, & partum indignantur honorem*.
Ni teneant: vitamque volunt pro laude paciſci.
Hos *successus alit*; *possunt*, *quia posse videntur*.

Vestra ego de causa (ut omnem moverem è via laterculum, ac facillimum *vobis* rimarer ad *Heliconа* tramitem, & tanquam vestigia signarem *præeundo*, ubi *vos* vestrum imprimatis *imitando* pedem) has *Oratorias formulas* [a] vestro privatim usui,

[a] *Et munire fossas, & Dædala, fingere tecta.* Georg. lib. 4.

* pau-

* paucis retro menſibus, contexui, *quas* (cum pluſculum exigerent laboris, & temporis, quam res noſtræ facile permitterent, tranſcribendo, miſſis inſuper *mendis* pſeudographicis, quæ obrepſerint in manuſcriptis) à *vobis* quæſo, & *veſtro* nomine per *prelum*, in condiſcipulorum *veſtrorum* uſum *tranſire* ſinite. Faxit *Dominus Deus*, ut *vos* ſitis nunc & olim cultui ſuo devoti, ut parvus *Samuel*; [a] zelo divino præditi, ut octennis *Ioſiah*; ſapientes, ut *Solomon*; (& ut *Chriſtus* ipſe *Luc.* 2. 52. proficiatis ſapientia

* *Fuit namque id mihi ſemper, neſcio quo modo, perſuaſiſſimum, cas ad ſermonis* ubertatem, *ornatum, vim*, varietatem, *adiumenti* allaturas *eſſe non parum; plurimum etiam ſubſidii* his, *qui melioris ſcriptorum imitationi ſe* & *deditos eſſe profitentur. Si enim in* Vaſis, *cæteriſque rebus manufactis ad aliarum ſimilitudinem formandis, poſt comparatam materiam, partibuſque ſingulis jam effectis, nihil æque ſolicitum habet* fabrum, *quam ut* partium *quam aptiſſima fiat* compoſitio, & *coagmentatio: ſi in* ædibus *ad aliarum ſimilitudinem extruendis, non* longitudinis, *altitudinis, latitudiniſque, ſed etiam* commiſſu æ & *contignationis rationem habere ſolet diligens atque induſtrius* faber: *ita de* his *orationum* claviculis ſtudioſus, &c.———Schorus———

[a] 1 Sam. 1. 28. 2 Reg. 22. 1. 1 Reg. 3. 7.

& ætate, & gratia apud *Deum* & *Homines*. Ita precatur qui est, & est futurus.

E Schola Lincolniensi octavo Iduum Aprilis 1627.

Vestri Honoris (dum vixerit) observantissimus.

JOANNES CLARK.

FORMULÆ ORATORIÆ, Puerilibus Exercitiis accommodatæ.

LECTORI SALUTEM.

LOngum est iter ad Doctrinam per *Præcepta*; per *Exempla* breve. Monet igitur Pædagogos, rei literariæ Dictatura dignus, medulli-legus, & florilegus ille *Alstedius*, [a] ut non modo doceant *facienda*, sed etiam *faciendo*; suumque *quisque* alloquatur gregem, ut olim *Dædalus Icarum*; [b] *Me duce, carpe viam*, —— * ne miselli pueri in *Par-*

Senec. ep. 6
[a] *Scholast. col. 2696.*
[b] *Met. 8.*
* *Præceptores praxi, & exercitio curarent altius discipulis instillare —— artem. Non scriptio igitur prolixa, sed stylus & usus dicendi, magistri*

nobis erunt: & sicut loquendo loqui didicimus ita frequenter inveniendo, *invenire*, disponendo *disponere*, eloquendo *eloqui*, perorando *oratores fieri perdiscemus.* Mich. *Ralau-in epist. ad* Orator. *extempor.*

Parnaſsi dumetis expatientur ſoli; Eloquentiæ enim flumina, ut olim *Ariſtotelis* [a] *Acroamatica* (quæ edidit quaſi non ediſſet) ſine *Delio* ſuo *Natatore*, tranabilia non ſunt; qui autem ſuo *ſuis* præluxerint exemplo, plurimum *illos* promoviſſe, experti cernimus. * Non alia de re, puto magnum *illum* literarum *Atlantem*, *Eraſmum Roterodamum* adductum eſſe, ut in tantillas minutias deſcenderet, cum ad *Copiam* ſuam *Verborum* ſe diverterit, ſtudioſæ juventutis gratia contexendam. Quinimo ipſuſmet, haſce quas *Ego* (ut ut *illum haud paſsibus æquis* inſequar) lineas primas Formularum & *Tranſitionum*, uſui *Scholis* fore non exiguo, obſervavit. Ipſum audi; [b] *Proinde expedit plurimas* Exordiorum *formulas habere, ſunt &* Narrationis *complures modi.* Quin & con-

a Ὡς ἐνδοξόμυθον, καὶ μὴ ἐνδοξόμυθον.

* *Putavi equidem me non male operam collocaturum, ſi nonnullas* formulas *in unum volumen congeſtas, & quaſi in* taberna *diverſis loculis diſtinctas exponerem.* Schor.

b *Cop. ver. fol.* 198. *pag. ult.*

connectendi *rationes præscribendæ sunt*, [a] *quis sit optimus* futurus *transitus* ab Exordio ad Narrationem; à *Narratione* ad Divisionem; ostendat & *formulas* aliquot, quibus ibi commode possint *Exordiri*, aut etiam *Perorare*: — Post illum *Richerius*— [b] *Constat* (inquit:) *ipsum Tullium* (ejus imitatione qui *Demosthenis* Exordia *collegerat*) *librum quendam* Principiorum *composuisse*, & *quosdam Locos*, &c.——

[a] *In epist. ad Pet. Viter.*

[b] *Obstetr. animor. pag. 264. & Lipsi. institut. epist. c. 12.*

Et quis *hæc* neget, (inquies?) non dubium est usui fore *jam*, & in usu apud *summates Oratores* fuisse dudum, *hasce* (quas *tu* narras) *Oratorias formulas:* Sed quis? Quid *tu*? Tuàne refert? Ut tu in hac scena? Sus (Hui!) *Minervam!* Pigmæus *Herculem!* Gryllus *Socratem!* Fateor, ingenue fateor (*novi* enim *quam sit* mihi *curta supellex*) quam

omnium

omnium *undecunque* ineptiſſimus ſim, qui *Formulas* haſce delinearem; verum enim vero, tametſi ab *Apelle* ſolo pingi debuiſſent, nempe viris *doctis*, qui tales, ut plurimum *muſcas*, [a] & minutias contemptui habent; *Zeuxim* tamen (ut opinor) aut *Protogenem*, aut aliquem (*ipſum me*, ſi lubeat) *illis* longe inferiorem non dedignantur. Utcunque enim *metam* (ad quam collimo) *hanc*, alius forſan felicius *contingat*, alius *caſtrum* facilius expugnet; conatus tamen *noſter* nunquam, vel in *hac* re, vel in aliis, *Reip.* puerorum *Scholaſticæ* inſervituris, defuturus eſt: Siquidem (ut ille olim *Lacedæmonius*, vir uſquequaque bonus, [b] quem *alii* magiſtratu, & *meritis* anteverterant) æquo alacrique feram animo, *Plurimos* me *meliores repertos eſſe*, & peritiores *in tene-*

a ἀετὸς οὐ θηρεύει μυίας.

b *Pædarenus. Bruſſel. I. ca. 18.*

ra

ra puerorum *indole instituenda*; *voluntate* tamen & *sedulitate*, nulli cedere volo; cujus causa, *nullos labores*, nullas *obtrectatorum* sugillationes, sycophanticos *Momorum* morsus, nulla demum venenata *invidiæ* spicula reformido: imo nec *vitam* ipsam adeo mihi charam habeo, ut *eam* pro communi *bono* expendere gravarer: Operam non solum *meam*, quantulacumque sit, sed *memetipsum* etiam, *totum* tradens; & dedens in *meorum* utilitatem, *Æschinem* Philosophum imitatus, qui semetipsum *Socrati* donaverat. Assentior enim, (*in quo fortassis* erro) assentior tamen (ut *parva* magnis *conferam*) *Vespasiano Cæsari*, qui, cum à *medicis* reprehenderetur, quod *ægritudine tentatus*, cunctis Imperatoriis muneribus fungeretur, *Imperatorem*, inquit, *stantem mori decet.*

a *Suet. in vit. Vesp. Patris.*

cet. a Simili plane modo & *ego*, tametsi *conclamata* non ita dudum, nunc autem *afflicta* valetudine, Spartam *quam nactus sum* meam, *usque dum* vita *suppetet, pro virili conabor adornare.* Quod ut felicius exequar, *opus hoc* (sin malis lusum) in *meorum* usum aggressus sum, revera *puerile:* * *vires* enim non decet, cum sit instar *equi* tantum *baculini* b (quales *puerulis* in nundinaria solemus emere) cui tametsi *Socrates* fortasse aliquis, qui *pueros* instituat, in *lusu* dignetur inequitare, *viros* tamen itinerantes non gestabit, nec solidi & *virilis Genii* censuram, aut *judicii* pondus sustinebit. Asperum igitur & morosum *Xenocratem*, & supercilios os *Criticos*, qui *virile* aliquid in his *puerilibus* exspectant, quid *suo sapiat & allubeat* palato, quum *ego* ex professo, cum *pueris* hic ludens

* *Nihil moror quam* pueriliter *modo utiliter.* Erasm.

b *Anglice*, an hobby-horse. *Non inviſa feres pueris munuſcula parvis.* Hor.

ludens *repueraſco*, pueriſque tantummodo *meis*, [a] nanis pusillis *ſoccos* adapto, (ſuos [b] *Herculem cothurnos* alibi ut quærat ablegamus) *Tranſitionum* noſtrarum *formulas*, ſicco pede *tranſire* malim: *Te* autem (quem ſpero *lectorem* fore mihi benevolum) hæc pauca monitum volo: *viz.* quod——

[a] *Literariam noſtram adoleſcentiam in cunis adhuc eloquentiæ vagientem his quaſi ſerperaſtris promovere conatus ſum.* Lipſ.

[b] *Grandiores enim in his* formulis *exprimendis ſint remiſſiores, non enim ultra opus. Sicut* digiti *in Cithara* ægre *& cum intentione* initio *ponuntur, iidem poſtea ad* chordas *& numeros ſponte veniunt: ſic mens iſtis paulum aſſuefacta.* Lipſ. inſtitut. epiſt. cap. 13.

—Formulæ *illæ omnes* à pag. 38. *ad uſque* Cap. 10. DECLAMATIUNCULIS *ſolum conveniunt; in quibus* Exordiendi, Inſinuandi & Moderandi formulas *adhibemus; & initium dicendi ſumitur à* circumſtantiis *Loci, Temporis, & Perſonarum*, &c. 1. DECLAMAT. Alſted. in Orator.

In THEMATE porro noſtro, 2. THEMAT.

ſtro, (ne novam formam *cudere* cogamur, à *Declamationibus* diverſam) ut in Declamationibus *quinque* tantum generales *partes* proponimus, *viz. Exordium, Narrationem, Confirmation, Confutationem, Concluſionem*; aut ſex ſecundum verſiculum, *Exorſus, Narro, Seco, Firmo, Refuto, Peroro*, ut magno illi Voſſio, aliiſque placere video.——

Partes 5. Voſſ inſtit. orator. pag. 325.

1. EXORDIUM. *quale.* *——Non longum, ſed ut caput ad corpus quantitate parvum, qualitate rarum & admirandum* Alſted. Orat.

1. EXORDIUM not fit (ut *multis* uſu venit) longa, & προσωποποιΐᾳ compellatione *auditorum*, ſuæque *ineptitudinis* excuſatione *laciniatum*; ſed *è re* ipſa naſcitur, * & deſumitur ab *Exemplo, Similitudine, Teſtimonio*, & aliquando *diſſentaneis* à re, ut ſic deſcendamus ad *rem*, per iſtiuſcemodi formulas —— *diſſimiliter prorſus contingit* —— *Nequaquã vero—non autem ſic ſe res habet. Diſſimilim è prorſus*

2. NAR-

2. NARRATIONEM, vel potius *Propositionem*, & *Expositionem Apthonii* confundimus, ut in *nostro* usu homonyma; qua *thema* datum, aliis phrasibus explicamus; & *statum*, ac *summam* quæstionis *proponimus*, verbis illustribus & elegantibus. 2. NARRAT.

3. *Divisione* hic aliquando utimur, quoties de *multis* occurrit dicere, *cujus* etiam nonnullas *formumulas* proposui. 3. DIVIS.

4. In CONFIRMATIONE, adstruimus & illustramus *thematis* tractandi veritatem, variis *rationibus* & *argumentis*, usitatius autem his, *Caussa Contrario*, *Similitudine*, *Exemplo*, *Testimonio*. 4. CONFIRM.

Disponenda autem *hic* sunt *firmiora* argumenta in principio, *mediocria* in medio, *firmissima* in fine: ut in acie *Nestoris*, qui fortes in *prima*, mediocres in *media*, omnium vero fortissimos in *ultima acie* collocavit. In *his* enim *turpe est oratorem decrescere*; & ἰυπξία (quæ ipsa *modus disponendi argumenta in Confirmatione.*

est *anima* orationis) accurate spectari debet, ne

Hor. Poet. ——*Mulier formosa superne,*
Desinat in piscem ——

5. CONFUT. 5. In CONFUTATIONE, *primo*, Objectionem fingimus, *quam* ab adversariis vel *fictam*, vel *factam*, vel *faciendam* esse, verisimile est: (Atq; *huic* opportuna loco est *Exclamatio*, *Interrogatio*, *Prosopopœia*.) *Secundo* ipsam solide diluimus, & (*detracta larva*) quam *nihil* habet virium demonstramus. *Hic* neque parum elegans fuerit superaddere egregium aliquod dictum, quo *veritas* rei confirmetur magis.

6. CONCLUSIO 1. Recapit. 2. Pathop. a Farnab. Ind. rhet. --nunc lapides adesos stirpesq; raptas, & pecus & domus volventis una, non sine montium clamore vicinæque sylvæ. Hor. lib. 3. Ode. 29.

6. CONCLUSIO, in qua *primo*, ἀνακεφαλαίωσις locum habet, & est *summaria* præcipuorum *argumentorum* in tota *oratione* diffusorum recollectio: *secundo* παθοποιία; *affectuosa* scilicet & *pathetica* Conclusio; quæ fit per *Figuras sententiæ*, *Exclamationem*, *Interrogationē*, &c. "*Verborum* audaci pondere, [a] atro-

"ci

"ci *figurarum* dignitate, gravi *sen-*
"*tentiarum* majestate *periodorum*
"*respiratione* crebra, & numero ve-
"hementi *fulminet*; neque in sen-
"sus *irrepat*, sed *irruat*, instar ra-
"pidi *torrentis*, hybernis *nivibus*,
"aut montano *flumine* aucti, ster-
"nat agros, saxa devolvat; *viam*,
"ubi non invenit, perviam *faciat*;
"secum *auditorem*, vel *contra*-ni-
"tentem *ferat*, cogatque ire quo ra-
pit. Hic enim, *faces* sunt adhiben-
dæ, & *aculei* [a] in Auditorum *animis*
relinquendi. Ad *hunc* igitur locum,
insigne aliquod dictum reservemus,
ut *Nectareum* quoddam *valedictio-*
nis poculum, [b] sive *melleam offam*,
& ψωμὸν γλυκὺ πεπτὸν, quod *fastidium*
avertat, & *sitim* in Auditorum ani-
mis, *te* diutius audiendi, haud facile
restinguendam pariat. Iam *vale*, &
—— *Si quid novisti rectius* istis,
Candidus imperti; *si non*, his *utere*
mecum.

a ἐγκατα λιπέτω τὶ κέντρον τοῖς ἀκούουσι.

b *Vt sic dicam*, saccharum *inspergatur*, *fiatque delectabilis ad gustum*. Lips. epist. instit.

In *has*, vel *Herculis Ogmii* catenam, *Transitionum Formulas*, ab ætate teneriori, *Iovis*, quasi *cerebrum* habendas,

Carmen parallelum, ad *Autorem*, amicissimum *suum*.

Comprobo, delector, plaudo, pleno oreque laudo,
Velle tuum, *calami nectare, acumen, opus.*

Edm. Downing.

Præcharo suo, & præclaro pueritiæ institutori *I. C. S.*

Ὡς γαλ' ἀμελγόμενον μαζοῖς τρέφει ἀρτιγενέθλου
Σώμα καὶ ἐξαύξει, γῦρα τ' ἀνευραβρέφους·
Τῶς, Διοδῶν τούτων, μελίγλωττον, Γράμμ' ἀγορητὴν
Ποιήσει, γλυκερῶν, παῖδα γέμοντα λόγων.
Δεῦτε Νέοι, μεστοὺς ἔνθεν θηλάζετε μαστούς.
Κλάρκιος, Εὐφραδίας χεῖ γάλα, Δεῦτε Νέοι.

Θωμᾶς ὁ Βισχόπτιος.

In laudatissimam Autoris operam, in *opere* hoc, potius *lusu* ut ait *suo*, *Transitionum* suarum concinnando collocatum Τετράστιχον.

SI sitias, flumen *Romani* Nectaris *hic est*;
Si esurias, Latii verba diserta fori;
Nic sese in varios *disponunt fercula* discos;
Ergo, qua *placeat*, *te satiato*, *dape*.

Isaacus Knight.

Ut

UT, *per ſeamna, ſuum* veſtigia *ſedula* nutrix
Infantem tenerum figere prima *docet* :
Hic ita formarum, *firmat* formatque *libellus*
Eloquium ; *ornandum dirigit* arte *ſtylum.*
Repſit ſic Ciceronis *humi* ; & Demoſthenis *olim*
Vagiit in cunis Suada *diſerta ſuis.*

Jacobus Harringtonus.

FIat *ut* infirmus, *firmus convivia lauta*
Digerit ; & vacuas *diſtendit ſanguine* venas,
Succoſos comedendo cibos : Tu, *carpe dapes has*,
(Parve Puer) *quas parva capit ſi forte patella*,
Mande tamen ; *jejuna fames ne mordeat unquam*
Scripta; *ſtylum* ſucco *facient*, & ſanguine *plenum.*

Guiliemus Perkinſius.

O Fortunatos nimium, bona ſi ſua norint,
Agricolas ! (*olim cecinit* Maro:) *ſed* bona *norit*
Si ſua, *noſtrarum* puerilis turba *Scholarum*,
Fortunata magè eſt, ſeritur metiturque *colonis*
Flava Ceres *multo* ſudore : Scholaſtica *vero*
Plebs *habet hic, variis* congeſtas Tranſitionum
Faſciculis formas ; facundæ *copia* linguæ,
Ceu fœcunda *ſeges*, *ſeritur metiturque labore*
Alterius. *Reſtat* pueris *ut in* horrea *tantum*
Comportent ; *tranſferre ſuum* prudenter *in uſum.*

Nath. Clark.

METHODUS
In ſtylo Oratorio & Scholarium exercitiis adhibenda.

PUero *Eloquentiæ* ſtudioſo, non inutile futurum arbitramur 1. *Methodum* ſibi proponere in componendis *Epiſtolis*, *Thematibus*, *Declamationibus*, &c. 2. *Formulas* quaſdam adhibere.

1. Epiſt.

1. Ad EPISTOLAS quod attinet conſcribendas, inveniet in *hoc* libellulo *Regulas* ſuccinctas, Epiſtolographo neceſſarias ——— *viz.* *Species* Epiſt. in triplici *cauſarum* genere, viz. *Demonſtrativo*, *Deliberativo*. *Iudiciali*. 1. In *Demonſtrativo* ſunt Epiſtolæ. 1. *Narratoriæ* ſeu *Deſcriptoriæ*. 2. *Lamentatoriæ*. 3. *Gratiarum actionis*. 4. *Gratulatoriæ*. 5. *Officioſæ*. 6. *Diſputatoriæ*. 7. *Collaudatoriæ*. 8. *Deprecatoriæ*.

2. Them.

2. In genere *Deliberativo* ſunt. 1. *Suaſoriæ* & *diſſuaſoriæ*. 2. *Hortatoriæ* & *Dehortatoriæ*. 3. *Petitoriæ*. 4. *Commendatitiæ*. 5. *Conſolatoriæ*. 6. *Reſponſoriæ ad conſolat.* 7. *Monitoriæ*. 8. *Convitiatoriæ*. 9. *Reconciliatoriæ*. 10. *Conciliatoriæ*.

3. In genere *Iudiciali* occurrunt hæ; viz. 1. *Criminatoriæ*. 2. *Defenſoriæ*. 3. *Expoſtulatoriæ*. 4 *Exprobratoriæ*. 5. *Purgatoriæ*. 6. *Excuſatoriæ*.

2. In THEMATE, Methodus fit ſecundum *partes* uſitatiores, quæ ſunt. 1. *Exordium*. 2. *Propoſitio*, vel *Narratio*. 3. *Confirmatio*. 4. *Confutatio*. 5. *Concluſio*. ——— Vide paginam 24. & 25, ubi

Thematis noſtri *Methodus* indicatur fuſius. Neque hic ſine nauſea tua (Lector!) cramben illam potuimus recoquere. *vid.* poſtea Praxin Thematis. Ignoſcas, quæſo, nobis ἀμαθοδίαν noſtram, etiam dum Methodum quandam tibi pollicemur; neque enim aliter commode facere potuimus, præſertim cum non δὶς πεπτὸν (ut eſt in proverbio) verum etiam ἑπτάκις ὀφθὲν ἐξεσπουδάσθαι. Oſties enim edidimus jam haſce formulas, & in ſingulis Editionibus, addidimus aliquid, ut farraginoſum nunc Chaos, & tyrotarichon plane, legas neceſſe eſſe, & res magis congeſtas, ὑστεροπρόξιμα, quam ordinate digeſtas, methodice compoſitas. Certe *Epiſtolo-graphica* noſtra, naturæ & diſciplinæ ordine, deberet præcedere, quæ nunc longo poſt ſequitur intervallo.

3. Declamatio. *Hos interim imitare non induſtrie ſolum, ſed pene adfectare, & cupide; ſic (inquam) ut *color* quæſitus & *ſucus* appareat, imo & *furtum*. ** Vt enim *pueros* nihil pudet eum *ſcribere* diſcunt, per ſingulos *literarum* ſpices aliena ſæpe *manu* duci; partem *periodi* injuſ

2 3. In DECLAMATIONIBUS, Methodus eſt omnino eadem cum prædicta *Thematis*, variato tantum (pro re nata) exordia, &c. p. 38. vid. retro pag. 24. & Praxin Declamat. quæ ſequitur.

Secundo, ut in his *omnibus* requiritur *Methodus*: ita etiam *Formulæ* non erunt puero contemnendæ, tantiſper dum ſine *cortice* (quod aiunt) * *naturæ* poſſit, & confirmato jam, uſu, *pede* ** ſuis viribus, *ſuopte* ingenio, terram premere.

Inter *Formulas*, nonnullæ reſpiciunt *contextum*. 2. Aliæ *Materiam* *_*.

1. *Contextum*, cumque in *epiſtolis*, *Thematibus*, *Declamationibus*, atque vel { *ſeparatim* eorum *ſingulis*. *Conjunctim* omnibus & *in communi*——.

1. In EPISTOLIS, ubi adhibentur *Formulæ*.

iam cum Venia ſæpe inſeres, & centonem è *Tullii* purpura ontexes, paulo poſt daturus *tuam*. *Lipſ. epiſt.* *_* Prætulit ihi in iſtis, facem *Lipſius* in Inſtitut. Epiſt. c. 12. & celeberimus *Farnabius* Indic. Rhetoric. pag. 10. Tabula Formularum,

le. 1. *Salutandi.* 2. *Compellandi.* 3. *Valedicendi.* 4. *Subſcribendi.* 5. *Dandi.*

2. In THEMATIBUS, ſunt *Formulæ* 1. *Narrandi* ſive *proponendi.* 2. *Partiendi*, *Diſtribuendi* vel *Dividendi.* 3. *Confirmandi* in genere. 2. Per *Cauſam*, rationis ſcilicet & *argumenta* proferendi. 3. *Contrarium.* 4. *Similitudinem.* 5. *Exemplum*, autores inducendi. 6. *Teſtimonium*, antiquorum dicta citandi. 4. *Objiciendi.* 5. *Confutandi.* 6. *Concludendi.* 1. In genere. 2. In ſpecie, per Recapitulationem.

2. Pathopœiam in { exclamatione. interrogatione. admiratione, &c.

3. In DECLAMATIONIBUS; ibi in uſu ſunt Formulæ 1. *Compellandi* Auditores. 2. *Ordiendi* in genere, *primo.* 2. In ſpecie. 1. *Benevoles faciendi à* Perſona *Auditorum* & Noſtra. 2. *Adverſariorum.* 2. *Inſinuandi.* 3. *Conciliandi.* 4. *Moderandi.* 5. *Narrandi* vel *Exponendi.* 6. *Confirmandi.* 7. *Confutandi.* 8. *Perorandi.* Sed in *his* nihil fere differunt à *Themate.* 3. Formulæ Declamationibus propriæ.

Secundo *generales* formulæ, quæ *his* omnibus in *communi* competunt, ſunt 1. *Tranſeundi.* 2. *Continuandi.* 3. *Abrumpendi.*

2. Formulæ ad *Materiam.*

Accuſandi. Admirandi. Aſſeverandi. Conſolandi. Conſulendi. Corrigendi. Culpandi. Dehortandi. Deliberandi. Deprecandi. Diſſuadendi. Dubitandi. Exclamandi. Excuſandi. Hortandi. Illudendi. Gaudendi. Gratias agendi. Lamentandi. Laudandi. Lætandi. Metuendi. Minandi. Monendi, Objurgandi. Oſtupeſcendi. Obteſtandi. Officium agnoſcendi. Opem efferendi. Opponendi. Petendi. Pollicendi. Precandi bene & male. Provocandi. Querendi. Reprehendendi. Rogandi. Suadendi. Vindicandi. Vituperandi.

FORMULIS

Hiſce *Oratoriis*, in hac octav. editione, Subtexuimus,

I. *Praxin*, ſive *Vſum Formularum*, in exercitiis Scholarium, *viz.*

1. in *Epiſtolis* tribus, ut de Praxi Epiſtolari.

2. *Themat.* tribus { longioribus, Praxi form. / brevioribus Them. 1. 2. 3.

3. *Declamationibus* in tribus diverſis quæſtionibus; Tres in ſingulis;

viz. Tres { Defendentis / Opponentis / Moderantis } ut in *praxi* poſtea videre eſt.

4. *Exempla* Oratiuncularum aliquot.

II. *Quæſtiones* quaſdã { Declamatorias. / Inventioni Oratoriæ accommodatas,

III. *Epiſtolo-graphiam*, ubi de Affectionibus & Generibus epiſtolarum.

IV. *Regulas* de Compoſitione *Oratoria*, ſeu elegantiori verborum *collocatione* in ſtylo orationis diſponendæ.

V. *Manu-ductionem* ad Artem *Poeticam*, cui paucula ſubjunximus Poematiola, ut *praxin* etiam in his habere poſſint *Scholaſtici*.

Finis Methodi.

ATque hæc paucula *Præfari* viſum eſt deſtructura, & *Methodo* Formularum, deque ratione, & contextu operis. Jam *Hortum* ipſum ingredere, ſi tibi lubeat (*Oratorcule* mi!) atque flores *arcatim* naſcentes decerpito.

Sed

Sed hic etiam in limine

Longos meos deprecor logos, ne
λογομαχεῖν me autumes; quocirca,

Si tu forsan de nimia longitudine, aut Formularum quarundam prolixitate conqueraris (quod, ut audio, aliqui) cogites velim, ut ille apud *Poetam*, quod

——suave est ex magno tollere acervo, Hor. l. 1. serm.
Vt tibi si sit opus liquidi non amplius urna,
Vel cyatho; & dicas magno de flumine mallem Satyr. 1.
Quam ex hoc fonticulo tantundem sumere ——

Tu capias quantum lubeat pro capacitate *situlæ* tuæ, in usum *præsentem*. Nobisque nostram non invideas (quæso) *copiam*, luxuriem. Lips. Instit. Epistol.

Loquentes fere plurimum, qui minimum *eloquentes*, ut *corpore* tenues, *veste* se dilatant: sic qui *ingenii*, aut sapientiæ *inopes*, diffundunt se verbis, -- λαλεῖν ἄριστος, ἀδυνατώτατος λέγειν.

——hanc veniam petimus,
Dabimusque vicissim ——

Rogatus aliquando *Tullius*, ille Romani sermonis princeps ac autor, quam maxime *Demosthenis* orationem approbasset, *longissimam* dixisse dicitur. *Plutarch. in vit. Cicer.*

Non erat mihi unquam in animo, *præscribere* vel *meæ* olim, vel alienæ nunc pueritiæ literariæ, formulas verbatim aptatas exercitiis suis; ubi tunc puerile ingenium? ubi *inventio*? ubi *prudentia* in seligendo quæ in rem faciant suam? ubi cura, & advertentia *pædagogica*, ut sic permitteret agi? *Apes thymum* ferunt domum; non *flores* integros; exsugunt quod placet.

Imprudenter sane ageret *sartor* vestiarius qui totam panni coccinei, aurative telam in unam chlamydem discinderet, consueret; peritus artifex rationem habebit *corporis*, sive *puerilis* seu

virilis,

virilis, & vestes juxta mensuram debitam efformat: Idem hic, *pueris* idem faciunto *pædagogi*.

Si *hæc* non satis tibi faciant paucula, vide *Querelam* nostram Apologeticam in pagina illius *quarta*, &c.

Formulæ ad contextum Oratorium pertinentes.

Et I^mo.

Formulæ *compellandi* auditores, in declamationibus, Orationibus, &c.

Viri amplissimi!

Auditores { *Humanissimi! Candidissimi! Lectissimi! Auritissimi! Doctissimi!* } *Viri vere* { *Apollinares! Ornatissimi! Generosissimi!* } *Summates Palladii! Heroes literarii! Apollinares Semidei!*

Vir venerande, verendeque! Vir spectatissime! Clarissime vir!

Dignissime, Observande, Honorande, Generosissime, Venerande } *Mæcenas!* { *Magnifice, Illustrissime, Honoratissime* } *Domine!*

Mivervalium præses virorum!

Per-illustres & generosi admodum Domini!

Amicissima, Mellitissima, Charissima } *anime!* { *Magne literarum Atlas, loci hujus lumen & columen! Literarum literatorumque musegêta! Heros magnifice, literarum & literatorum fautor eminentissime!*

Apollinare caput, Minervales pedes! } *Florentes Academici!*

Synaxis

Synaxis doctiſſima!
Celeberrima panegyris!
Optimates literarii!
Veneranda capita!
Apollinaris corona!
Minervalis chore!
Mercuriales adoleſcentuli!
Heliconia } *juventus!*
Attica }

Chara Muſarum ſoboles!
Magni Apollinis incrementum!
Ignículi Heroici.
Iuvenes Philomuſi!
Generoſi Minervæ filioli!
Proles Apollinea, almæ Palladis quam nutriunt ubera!
Plebs literaria!
Minervale ſodalitium!

Digniſſime
Vigilantiſſime } *Prætor!*
Prudentiſſime

Viri Conſulares!

Cives Patricii!
Patres Conſcripti!
Senatores graviſſimi!

Studioſiſſimi muſarum alumni!

Vos, qui utramque *Minervæ* mammam exſuxiſtis, exſiccaſtis olim!

Mei ſub eodem *Palladis* vexillo commilitones ſuaviſſimi!

Vos, quorum ætas teritur in libris!

Attentiſſimi animi! patientiſſimæ aures!

Vos, qui *tineæ* eſtis, & helluones chartacei!

Vos, qui in ipſo bonarum literarum emporio verſamini!

Lector! Figuræ, quas vides *marginatim* ſparſas, *Locum* illum, & paginam, unde ſingulæ deſumptæ ſunt Formulæ, & *Praxi* applicatæ, indigitant.

P. paginam notat.

For-

II^do.

Formulæ *Exordiendi.*

Plutarch *in* Hannibale. Si sint prolixa nimis usui tuo istæc *Exordia*, quam erit, tibi facile *Procrusten* hic agere, decapitando, degenuando *Plutarch.* in Theseo. Luxuriem nostram amputa: arctioribus cancellis compinge; comprime: in angustiorem alveum & ripas contrahito exundantiam; ut ita viis & modis proposito tuo adaptentur formulæ.

Marcum aiunt *Antonium*, *Peripatetico Phormioni* gravem *imprudentiæ* notam inussisse, quod *rei militaris* scientiam explicaret, audiente *Hannibale*.

C. Iulius admirari solebat eorum ora, qui in scena *gestum* agerent, spectante *Roscio*: videbor igitur *ego* fortasse minus aut *prudens*, aut *pudens*, qui, cum tot adsint hic & adstent undique *Hannibales* & *Roscii*, tenuitatem nostram in hoc dicendi genere longe superantes, illustrem nihilominus hujus *sententiæ* sublimitatem, exili mea dictionis *infantia* deformare turpiter non reformidem. Cum tamen admirabili *favoris vestri* amplitudine ad dicendum impellar, inconcinna profecto hæc *orationis* meæ structura in mora mihi non erit, ut ab instituto retardarer, quo minus ———

——— *Marcus Tullius* eloquentiæ Romanæ parens, magna semper trepidatione *exordiri* consuevit ———

——— Nam si *Anacharsis* philosophus, ignorantes *Musicam* deridebat de *Musicis* ferre judicium; quanto magis *imprudentes* damnasset, si de *prudentibus* vidisset judicare ———

Theophrastus progressus in concionem repente obmutuit———

Iso-

Isocrates ob ingenii timiditatem, vel hiscere nunquam *publice* ausus est———

Illustrissimum illum *Alexandrum*, orbis terrarum Monarcham invictissimum, ab *Apelle* tantum se *pingi*, à *Lysippo fingi* voluisse ferunt; hoc nimirum consilio, *ne à vulgaribus & obsoletis, operibus non tam illustrata*, quam obscurata, illius *videretur dignitas.*

Vos igitur (lectissimi *Auditores!*) male consulitis tam divinæ *veritatis* sublimitati, si *eam* à me, lutulentis barbariæ fæcibus inquinatam sordescere patiemini; cum oratio *mea* nec lacertis potest contendere, quod *authoritate* nihil valeat, nec illecebris delinire, quod careat *lepore*; nec aculeis commovere, quod *judicii* maturitate deseratur.

Potes & hic, pro ingeniolo tuo, ex hoc *uno* tam prolixo exordio, *tria* facere, breviuscula, verbis aliquot additis & immutatis.

Quare quum singularem *ejus* excellentiam satis eluminate decorare nequeam, faciam ut olim *Timanthes* ille pictor, in immolanda *Iphigenia*, qui caput *Agamemnoni* obvolvendum putavit, quod immensam sui *mœroris* acerbitatem, penecillo non potuit adumbrare; pariter *ego* hujus rei magnificentiam, quam vix *cogitando* consequi valeam, *silentii* sipparo involvendam relinquo ——

Veteres *Græci*, qui Εὐκαιρίαν magnifecerunt, priusquam aliquod opus aggressi essent, *Opportunitati* semper litare solebant; quapropter, & *ego*, in ipso orationis meæ vestibulo, *vestrum* favorem & æquanimitatem, veluti *Mercurium communem* implorandum censeo.

Cum *Musa* nostra, flexanimæ suæ *Suadæ* fœtum statim sit paritura, *Vos* (ceu tot *Deos Nixios*) implorandos arbitror, ut *obstetricantem* illi accommodetis operam ——

Theseum ferunt, *Ariadnes* ope, in penitissimos, (irremeabilis alioqui) *Labyrinthi* recessus, olim ingressum, inde etiam exiisse feliciter; *Ego* pariter

ter facile intelligo, *me* non nisi *vestræ* aura & *Favonio* benevolentiæ, ceu *Ariadneo filo* fretum, posse amplissimum hunc dicendi *Oceanum* ingredi; *me*, non nisi *vestræ* patientiæ *velis* adjutum, posse in eo *progredi*; nec inde *egredi*, nisi in *vestra* æquanimitate, *proram puppimque* collocem. Adeste igitur (*candidissimi Auditores!*) *meque* benevolo patientiæ vestræ *influxu* juvate, dirigite; ut *portum*, aliquando tandem, appellere mihi liceat, implacatas *invidiæ Syrtes* prætervecto———

Nobilissimum illum pictorem *Timanthem*, (ingentis *Cyclopis* magnitudinem, *parva* in tabula expressurum, *pollicem* duntaxat ejus (quem *Satyri* juxta picti, thyrso metirentur) penecillo ferunt adumbrasse: ——— Ego pariter.

Hæc *ara* (*vos Apollinares Semidei*, quibus *primitiarum* nostrarum spem *viciſsim* litamus, nobis enim singulis, *redit*, *ut agricolis*, *labor actus in orbem*) aliquid, naribus tam divinis dignum thymiamatis, elimatum arte, quodque *auribus* sit harmonicum, videtur exigere. *Ego* autem, quantumvis omnium ineptissimus, qui tam *sacras*, tam *purgatas* affarer aures; veruntamen cum *vestro* omnium suffragio *calculisque*, in hanc *Spartam* sim delegatus, *vos* quæso, *viris* animosque mihi suppeditetis, ut *meam* hanc exornem provinciam.

Quod tanto securius facturus mihi videor, tanto etiam alacrius, si institutum *iter meum*, *regio favoris* vestri *diplomate* muniatis; cujus publica *Majestate* (tanquam *Mercurii* caduceo) ferratas *hostium* phalanges tuto aut penetrare possim, aut præterire; qui abunde mihi prospectum existimarem, adversus omnia *censuræ* præjudicia, si *mea* non prorsus improbaveritis. Quare, quod *vultu* pollicemini, id *audiendi* facilitate comprobetis obsecro, ut mihi *primas*

anchoras

anchoras ſolventi bene *velitis*, (qua eſtis comitate,) & quæ dicuntur (qua eſtis æquitate) candide *interpretemini* ———

A *vobis* itaque *Muſarum patroni*, *viri vere Apollinares*!) à *vobis* petunt, qua poſſunt obſervantia, (ſinite quæſo ut exorent) benigne ut audiatis *me*, quem miſerunt *Legatum* à *Latere*) oratorem *ſuum*, talem, qualem, ferendo leniter tenuem *meam* in dicendo facultatem———

Ad *veſtram* enim benignitatem, tanquam ad *ſacram* aliquam *arcem* ſupplex accurro, ut ſub *Achilleo* veſtri *favoris umbone* intrepide lateam, nequa in noſtris *his* conatibus, *genuinum frangat* maledicorum *Erinnys*; quo ſi *me* favore dignabimini, nulla *loci* intercapedo, nulla *temporis* diuturnitas, hujus rei gratiam obliterabit.

Ego enim, quamvis inter omnes *Athenienſes* minimus, quantuluſcunque tamen ſum, operam dabo, ut ex anguſtis *inventiones* meæ *urnulis*, è limpidiſſimo *veritatis fonte* repletis, *nectar* reconditum hauriatur, quod veſtris *propinem* imbibendum *auribus*. Adeſte huc igitur omnes, (*circumfuſa corona*!) adeſte (*inquam*) ſinguli *animis*, perinde ac *corporibus*; attrigite mentes aureſque *veſtras*, & *me* denuo dicentem patienter audite; quem adeo pluſquam benevole, præliminari hac præfatiuncula *vos* ſalutantē, audiviſtis hactenus---

---

III^io^.

Formulæ conciliandi Benevolentiam.

à { *perſona* { *Auditorum.* / *Noſtra.* / *Re ipſa de qua dicturi ſumus.*

INſuetum *præſentiæ* tam *verendæ*, tam *venerendæ* jubar, mentis (mihi *Infantulo*) oculos, radiis ad-

adeo offuscat suis, ut tanquam *noctuæ* ad solem, mea jam caliget ingenii *acies*, ut quem non tulit *unicum Ovidiana Semele*, *ego* minus, tam multos *Ioves*, & *Phœbos* meæ orationis angustia recipere possum; utcunque tamen tenuitatis *ego* meæ mihi conscius sim, vix tamen, intra *cochlea* mea testam jam contineor, quin inter aliorum *naufragia*, & successus in hac re, minus prospe-ros, ad *pulchrum* illum, *Bonæ spei, bonæ mentis, portum*, & almæ *veritatis Elysios*, aspiraturus sim: si modo, *aureum* mihi favoris, & benevolentiæ ve-stræ *ramum* porrigatis supplici ———

Carneadē ferunt (qui ex tribus nobilissimis *Athe-niensium* philosophorum *primus* habebatur) tam incredibili dicendi vi fuisse præditum, ut *nullam unquam in suis disputationibus rem defendit, quam non probarit; nullam oppugnavit, quam non everterit.* O felix viri ingenium! feliciorem fortu-nam! utinam & mihi ———

——— *si, cui jam circum utrinque, phalanges*
Stant densæ, strictisque seges mucronibus horret
Ferrea ——— Æn. 12.

Spero *me* à vestra omnium æquitate impetra-turum, ut ad orationem meam, faciles hodie au-res, sitientesque afferatis. Quare, nec, veteri *rhe-torum* more, rogabo ut *attendatis*, quia *res* ipsa, de qua jam dicturus sum, *hoc* à vobis exiget; nec deprecabor quod orationem affero, nullo aut *flore* sparsam, aut artis *gemma* immixtam.

Ingenio tam acri, ac vehementi, ut nihil sibi pene ad expugnandum proposuerit, quod non aut acumine irruperit, aut pondere illiserit. *Vin-cent. Lirinens. de Tertullian.*

——— Cur vos summates viri, *Patriciique or-dinis proceres*, ad hoc plebeium convivium vos-metipsos ingeritis? non istis palatis hæc para-bantur legumina ———

Vos

Vos vero, (incomparabiles *viri*!) ut amare debeo, sic metuere non nihil non possum, non quidem ut *natus* parentem; verum, ut qui timide causam suam agit, *judicem*; non quia causæ diffidat, sed quod de se desperet. Præterquam enim quod ignotus *mihi* non sum, divinam ingenii vestri vim, cum inexhausta sapientia perspectam habeo.

Te igitur (*vir maxime*!) oro obtestorque, ut tantisper dum *me* audies, eruditus esse desinas, scientiam seponas, benevolentiam induas------

Ut jam *Scaligeri* nomen (quod de *Tullii* eloquentia dixit *rhetor*) non pro *erudito* homine, sed pro *eruditione* sumatur. *Heinf.*

Archidamus Periandrum dixit è bono *Medico*, pessimum *Poetam*, malis carminibus feciſſe; αὐτὴ καχέκλος ἰατρῷ κακὸς ποιητὴς καλεῖσθαι ἐπιθυμεῖς. Vereor ne & *me*, quem hactenus æstimastis *aliquid*, comperiatis demum quam sim nunc nihil———

Demosthenes Græcorum eloquentissimus, apud *Philippum* regem Amyntæ filium verba facturus, in ipso statim orationes limine stupefactus obmutuit, majestate (ut credible est) tanti *viri* perterritus. Quod (ut opinor) heri ac nudiustertius *mihi* contigisset, nisi stuporem hunc, explorata mihi jampridē excussisset humanitas *tua*:-- *Text.*

———Non sunt somnia aut nugamenta hominum, aut poetarum fabulæ, quas *vobis* explicabimus; audietis monita illustria, audietis-----

——— Quod optare licet, præstare non licet; sed quoniam alterum *potentiæ*, alterum *voluntatis* est, respicite æquitate vestra quod adest, supplete benevolentia quod deest.

——— Non de stillicidiis, aut aquis pluviis, sed de causa seria, re magni momenti est nobis sermo———

Dignum

Dignum est attentione vestra argumentum (*Benignissimi Auditores!*) quamquam nec de *vobis* dubitare sit nefas.———

Non sunt levia quæ pertractamus *Auditores* ——— quibus graviora, ne *Conscripti* quidem in Senatum *Patres*, aut ex ebore curuli *consules* pronuntiarunt.———

Gravissimum nobis, (*Auditores* humanissimi!) gravissimum onus incumbit, ætas autem *hæc*, & illa quam videtis adolescentia longe subsistit impar, quæ nullis fulta præsidiis, nulla eruditione instructa, nullis Ingenii viribus innixa, *opem* vestram implorat supplex———

——— Sed acceptior fortasse erit ex intimo *cordis* penetrali, leniter spirans *simplicitas*, quam in labiis tantum natans phalerata hujus seculi *grandiloquentia*———

——— Ecce vobis *novum* jam argumentum, *rei* sane, ut opinor, non injucundæ, cum vobis, *scio*, non placeat recocta *crambe*, quæ antehac sæpius apposita excitavit nauseam.

——— Dabitis, uti spero, pro innato *vestro* candore veniam ——— & aurem paulo faventiorem, cum *nostra* jam oratio, humili serpat pede non *tragico* superbiens cothurno, nec nugas vobis & *apinas*, aut ἱππόκομα ῥήματα ut ait *Comicus*, sed rem uti res est proferat ———

——— Difficili plane de re dicturus sum, neque quisquam est, cujus de lumine, lumen accendam meum -- si igitur erratum à *me* usquam fuerit, vestram πρωϊοπείρῳ συγγνώμην indulgete --

———Tametsi non inter *primos*, sic nec inter *imos* prorsus debeam considere ———

Per eam *vos* humanitatem rogo, quam inclusam in pectoribus, domo *huc* attulistis, ut dum dico, patienter assidere, & attente auscultare velitis———

Hanc

Hanc ad *telam* pertexendam, dum pleno me confero gradu, officiose *vos* compello, studiose peto, obnixe comprecor, ut porro benignitatis *aura*, benevolentiæ vestræ *spiritu*, leviſſimo favoris *Zephyro*, ad portum altum provehatis, *hoc* leve & demiſſum genus dicendi———

Quod dum facimus, *vos* auditores quotquot adeſtis, obteſtamur, quanto eſtis *nobis* eruditiores, tanto ſitis quoque ignoſcentiores, nobiſque balbutientibus, attentionem aliquantiſper largiamini———

Simul illud deprecor à *vobis*, ut non prius, temeritatis mihi notam exulcer to quodam animo inuratis, quam *me* provinciam hanc ita depoſuiſſe judicetis ut à ſuggeſto non ejectus, ſponte diſcedam———

Si quid hæc *ætas* quæ nondum adoleſcentiæ ſpacium eſt egreſſa; ſi quid hoc *judicium*, quod nullo rerum eſt uſu confirmatum; ſi quid hæc *eloquentia* quæ primis tantum præceptis eſt imbuta, poteſt, conabor ut———

Quum multum de *amicitia* ſcripſiſſet *Cicero*, librum illum ſuum *Pomponio Attico* inſcripſit, amico *ſibi* conjunctiſſimo; quumque de *Senectute* porro *ipſe* copioſe diſſeruiſſet, nullum alicubi operis iſtiuſce idoneum magis invenire potuit patronum, quam eundem *Titum Pomp. Atticum*, virum multa canitie venerandum. Prudenter admodum *patroni* ſui, cui nuncupaverat, conditionem, ad ſubjectæ materiæ qualitatem applicans, & adaptans: ita & *Ego* ſi *magnis componere parva licebit*) vindicias ſtudiorum, & literarum patrocinium ſuſcepturus, in improbos nebulones, atque ignaviſſimos horum temporum fucos, opportune, uti ſpero, & appoſite coram *vobis*, adoleſcentibus virtuoſis pariter ac ſtudioſis, diſſerturus venio———

Ulte-

Ulterius autem antequam *linguæ* fræna indulgeam, quæso *vos* per eam quam hactenus invicem, ex literarum humaniorum cultu satam & propagatam conservavimus amicitiam, velitis, *aurium*, (ut sic dicam) *ædes* vacuas mihi aperire, & peregrinantem dicendarum rerum, *veritatem* admittere———

Auscultа, *corona* discipulorum, *brevissima* attente, vitabo sermonem lacinioſum; attende benevole, promitto animum officioſum.

Favete igitur linguis, & permittite ut in hoc opere arduo, honestaque admiratione, tanquam *profanus* lumen adorem, onerariaque navi mea, littora tantum prætervehar———

Atque utinam dum imparibus arduam hanc molem humeris impono, aut *Ciceronis* voce uti possim, aut alacritate *Demosthenis* excitari!

Cum tot tantisque difficultatibus, affecta atque afflicta, in vestram, *Auditores*, fidem, veritatem, misericordiam *Veritas* confugerit, Te Domine, vosque, qui in *concilio* adestis, orat atque obsecrat, ut multis injuriis jactatam, atque agique agitatem *æquitatem*, in hoc tandem loco consistere & confirmari patiamini: id quo facilius facere possitis, dabo operam, ut à *principio*, rem ipsam, quemadmodum gesta, & contracta sit, cognoscatis———

Hercules olim adversus *Hydram* Lernæam, & *Cancrum* congressurus, coactus est, *alienam* opem implorare, qui *ipse* solet opitulari cæteris. Ego *unus* cum tot monstris dimicans, iisque subinde novis exorientibus, quid faciam, si manum mihi adjutricem non porrigatis? si sub *Ajaceo* vestri Patrocinii clypeo non protegar———

Peto, ut *quantum* nobis deest *eloquentiæ* (deest autem *plurimum*) *tanquam* ab *humanitate* vestra ac *benevolentia* accedat; ne si secus fiat, non unius

viri,

viri, ſed ipſius *ſapientiæ* laudibus intercidiſſe videamur.

Oro, rogo, ut ea, qua cœpiſtis, benevolentia, & arrectæ auſcultationis, aura, dictionem hanc ad præſtitutum terminum proſequi haud dedignemini ———

——— *Solamen habebo*
Mortis, ab Æmonio *quod ſim jugulatus* Achille.

——— Qua de re cum breviter dicturi ſimus, peto, ut, quod eſt amoris, ac benevolentiæ, *benigne*; quodque ſtudii ac diligentiæ, *attente* audiatis———

Quam *hæc* minime levis ſit controverſia, facile intelligetis ———

——— *Nec enim levia aut ludicra petuntur Præmia, ſed* Turni *de vita & ſanguine certant.*
Æneid. 12.

Suppeditabit (uti ſpero) candor veſter, & attentio, ut grata antevertam celeritate (quæ delaſſatos facile occupat) ex prolixitate nauſeam---

———Hæc quam ſint in *me* exigua, agnoſco, nec de *me* quiſquam tam abjecte quam *ipſe* ſentio———

——— Magna profecto *res*, & ad diſcendum utilis, & ad recolendum neceſſaria, *quam* etiam atque etiam exemplorum molibus illuſtrare, atque inculcare ſtudebimus ———

———Ut ad conſenſum *ſui* quos ſuadere non potuerit, impellat, *cujus* quot pene verba, tot ſententiæ ſunt, quot ſenſus, tot victoriæ——— *Vinc. Lirinenſ. de Tertull.*

———*Simonides* in ardua illa quæſtione *Hieronis*, deliberandi cauſa, *unum* ſibi *diem* poſtulavit, poſtridie vero *biduum* petiit, & deinceps dierum numerum duplicavit. Haud aliter *ego* in hac nodoſa difficilique admodum controverſia ———debeo aliquot *dies* ad cogitandum poſtulare,

lare, quia, quanto diutius considero, tanto mihi res videtur obscurior———

———Cum causa sit multiplex, & non paucis difficultatibus obvoluta——— imo undique sit præjudicium, undique præcipitium———

——— Quanquam & de *hac* re perinde ac de aliis, tanta est controversia, ut *horologia* sexcenta facilius in concordiam redegeris, quam *tres* aut quatuor philosophorum super *his* rebus dissonas opiniones——— jam vero *quis* recenseat quæ à singulis perhibentur de *natura*, de principiis, de *Deo*———

———Nam à veteribus philosophis hæc quæstio, lim decocta, *his* temporibus recruduit----

Illud modo, antequam ulterius provehar, à vobis summopere contendo, ut quando omne mihi perfugium in *vestra* bonitate, & clementia situm est, tenuitatem meam vestro favore ac silentio sublevetis, quo mea oratio his veluti *secundis* subjecta *ventis*, quem sibi proposuit, portum facilius consequatur.

Ut pronis auribus, benevolisque animis vocem *oratoris*, de eximio seculi hujus ornamento differentis, excipiatis———

———Non rhetoricor *Auditores*, non tinnio, bullæ, & crepitacula puerorum sunt, aut fanaticæ forsan juventutis.

Sed si jam vestra illa *favoris* aura, nostræ hujus *Velæ* imbecillitatis impleverit, superabo scopulos omnes difficultatis tantæ, & ingressus in portum, *veritati* dictionis hujus coronidem conservabo———

Præbete quæso mihi *vestras* attentissimas *aures*, dum hæc à me proposita, tenuiter pertractata fuerint, sub Ajaceo vestri patrocinii *clypeo* nudam veritatem obumbrate———

Sed ad *humanitatis* vestræ *genua* procidit *oratio* nostra,

noſtra, ſupplex animi *nuncius*, & delegatus; cui, ut benevolam præbeatis *aurem*, obnixe *deſidero*; nullorum enim uſpiam lenitatis cenſuram, vel magis *expeto*, vel magis *exſpecto*, quam *veſtram*, (doctiſſimi *Auditores*!) quibus, ne *Athenas* quidem ipſas, credo fuiſſe magis *Atticas*.

Oro *vos* igitur, ut *irradiet* mihi, veſtræ *humanitatis*, (ceu cœleſtis cujuſdam cynoſuræ) jubar, *vultus* veſtri *ſplendore*, me ſubtimide, debili utcunque conatu *dicentem* mirifice reficiatis, ſi conatum quantulumcunque meum probaveritis.

Quanquam dum *vos* in tantillas haſce *minutias* deſcendere non diſpuduerit, optarem equidem ex intimis (quod aiunt) præcordiis, ut veſtras aures *Ambroſia*, *Neclariſve* ſucco ſaturas dimitterem———

Dum *vos* modo propitios habeam, quorum imprimis vereor, & revereor judicium———

Sed cur *ego* vos (mitiſſima *ingenia*!) adeo operoſa *precarer procarerve* prece, quorum *vultus*, placidique *mores*, faciunt, ut mihi de *vobis* dudum pollicear futurum, ut ſub *Achillea* veſtri patrocinii panoplia, omnes maledicarum linguarum *latratus* facillime retundam———

Hac *ego* de re dum dixero, dum immenſum hunc *Oceanum* tranavero, *vos* quæſo (*Auditores*!) veſtra ut faveat conſueta *affabilitas*; indulgeatque placide balbutienti noſtræ oratiunculæ; ut in quam *me* ſpem, *vultus* veſtri oculorumque benignis indiciis erexiſtis, eam *attentione* quoque veſtra confirmatam dignemini, veſtroſq; animos *verbis* meis velut catenis quibuſdam alligate-----

Cujus quantumvis *Oratio* nullis verborum *Stellis* ornata, nullis phraſium *ſideribus* illuminata, nullis elegantiarum *luminibus* diſtincta, eloquentia *nitere*, compoſitione *fluere*, ornatu *ſplendere* non poteſt; *vobis* tamen quæſo placeat, puriſſi-

mum hujusce *veritatis* merum, ceu divinum aliquem *succum* imbibere, ut plenis illius *amphoris* satiati, *ansam* mihi præbeatis triumphandi serio—

Magnaque det nobis tantus *solatia victor.*

Atque utinam ea *mihi* felix fortuna contigisset, ut dum *auri* laudes prosequor oratione, *aurea* quadam apud vos eloquentia, *aureo* verborum flumine ac sententiarum inundare possim! sed quoniam in hac infantia nostra, & *eloquentiæ* tirocinio, facilius optare quidvis licet, quam assequi———

Exsanguem hanc nostram *declamatiunculam*, benignis intueri oculis vos obtestor; & si quid duriusculum *auribus* tam teretibus videatur, candide dignemini interpretari; ut sic (cum habuerimus *Mæcenates* & *Patronos*, qui tanquam *Dii Tutelares*, ab inveterato *tenebrionum* livore, nostram qualemcunque vindicetis conatum) ad *veritatis Pharon* aut *Cynosuram*, clavum futuræ orationis dirigentes, *mare* isthoc, tam inquietum, feliciter trajiciamus———

In quem *ego* dum efferor *Neptunum*, (veritate *duce*, vestraque patientia *comite*,) rogo supplicter, vestræ *nobis* ut afflet attentionis *gratia* nostrisque benigne aspiret *linteis* benevolentia; ut si obvias quas in *rupes* navicula mea, minus secundis *Euris* impulsa, illiserit; æquanimitatis *vestræ* remigio, & *Cynosura* naufragii periculo integra emergat.

Vid. Exusandi—

IV^to.

Formulæ sumptæ à Personâ Adversariorum, eos in contemptum & odium trahendi.

Inter has plurima ad confutandi

EXploserunt jampridem *seniores* & *saniores* Philosophorum, *paradoxiloquum* illum *Anaxagoram*, formulas refetri possunt, & contra.

rax, qui *nivem* esse *nigram*, & *solem* candentem dixerit laminam: Sed en etiam jam virum, qui---

Candida de nigris, & de candentibus atra, asserere non veretur! qui *adversus solem* (quod aiunt) *loquitur*, & insana stribiligine, & *sua* (qua tantum pollet) *sartagine* loquendi, aures *vestras* captivas ambit demulcendo, * abducere:

Cujus oratio (ut audiviſtis) calamiſtris *meretricis* inusta, unguentis fluentibus delibuta, pigmentis rhetoricis effœminata, non incorrupto *sanguine*, sed ascititio *colore*; non naturali *succo*, sed accersito *fuco*, fallaciter enitescit.

Sed *hedera ista*, quam in orationis suæ *vestibulo* & fronte, *suspensam* habet, *vinum* intus haud *vendibile* indicat ———

Pronum *te* audio ad maledicta ——— credo id ea causa factum, quia bene loqui non didiceris: sed quid tecum agam argumentis, cum ex primis *philosophiæ* apicibus, liceat mihi omnem illam struem verborum demoliri———

Dextera nec tua te Graium fortissime Creteu
Eripuit Turno: nec Dii *texere Cupentum*
Æneæ veniente, sui: dedit obvia ferro
Pectora, nec misero clypei mora profuit ærei:
Te quoque——— Æn. 12.

———à quo protrahitur rursus in *scenam* hoc *drama*———

Inauditarum, nescio quot, vocum colluvione olens, ut *servus* ille Plautinus ait, *allium, hircum, haram, suem, canem caprum, commistum*: ut quemadmodum odor qui ex *Averno* efflabatur, supervolantes aves necare solitus dicitur; ita illud *pus* illa *sanies*, illud *virus*, optima quæque *auditorum* ingenia exanimet.

Sciunt fœtores suos *nulli* fere cito esse placituros, si *nudi* & simplices exhalentur, atque id-

* Honesta publico gaudent, scelera secreta sunt *Minut. Fel.*

circo eos eloquii velut quodam *aromate* aspergunt———

——— Quibus, à *Pacuvio* & *Ennio* demortua accersebantur *verba*, saltitabant periodi, macta, jejuna, ac famelica *oratio*, succo omni, nervis destituta omnibus, & copia, punctulis quibusdam & *allusiunculis*, aut membris *interim* præcisis, & interrogatiunculis abrupta, *nauseam*, fastidiumque *sui* pariebat. Histriones scenicos dixisses, aut ad instar *Telephi* Euripidæi non *mendicos* modo, sed & *claudos*, qui chorago intus rem gerente, *spectatores* cum tibicine oblectarent, & dum maximo conatu aliquando exilire conarentur, cum majore *spectatorum* voluptate quam applausu caderent, non irent. *Heins.*

———Accedebat blanda *Siren* quæ dicendi meretricia suavitate quadam, ac lepore, homines propemodum in *pecudes* converteret———

O Xerxes, meo quidem judicio barbarorũ ignavissime! non exercitum ducebas, sed armentum; neque *Dux* eras, sed bubulcus———quum turmis singulis *lorarios* dedisse diceris, qui à tergo cessantes ferirent, flagrisque ad *virtutem* impellerent———

T. Livius bovem locutum fuisse inter *prodigia* non semel posuit, *hoc* vero tempore homines ita quotidie loquuntur———

———Sed obstruam *his* ora (si hanc mihi indulgeatis veniam *Auditores*) fimo, & oleto———

Fortissimi profecto *Ajaces*, magnanimi *Hercules*, feroces profecto Gigantes, qui *cælum* oppugnare malint, quam *veritatem* agnoscere: lingua tenus docti, *holoserica* spectabiles præfatiuncula, cincinnis oratoriis compti; qui si à *rostris* ad *rostra* (cum *malis* Diis) transcenderint, *vacuum*, plus nimio, *verticem*, inter astra illico condiderint, *non obstante*———

Quæ

Quæ omnia magis esse *verisimilia*, quam *vera* (ut *Cæcilius* apud *Minut. Felicem*) facile perspexeritis, cum adversarius, ut fatiscenti suæ paradoxiæ ferat suppetias, *hæc* commentus fuerit----

Qui *præstigiis* suis oratoriis ex *Arabia* felici, per Arabiam *desertam*, in Arabiam *petræam*, suos seducunt auditores; qui labra sua *amoris* nectare circumlinentes, os utcunque *rosam*, *mens* tamen ipsa spinam olet.

Ne forsan ridearis cum rhetore illo, quem Philostratus scripsit, cum dixisset ὦ Ζεῦ! in terram conjecisse vultum; cum addidisset ὦ πῦ! oculos in cœlum sustulisse———

Ut de illo haud immerito, quod *Heraclitus* aiebat dici potest; *asinum*, *stramenta malle quam aurum*, & depexum mendici pallium, quam pannum elegantiorem, stolam regiam magnifacere.

Sed *ego magnidicas* istas *Antagonistæ* jactationes, nihil esse aliud puto, quam *larvam*, qua *putentia* causæ suæ *ulcera* tegeret; qua *vos* ludos faceret, & tanquã præstigiis *effascinaret*; cujus vestigia *gressusque singulos* si oculatius paulo inspexeritis, sinuosas fraudes, & *anfractus leporum* procul omni dubio deprehendetis; cujus à *tergo*, vestigiis etiamnum lubet inhærere, tantisper dum superbientis animi *cristam* deposuerit———

——— Faciunt & vespæ favos, & *simiæ* imitantur homines———

Nullus adversariorum cœtus tam effrons prodiit, qui *veritatis*, non magnifice circumrotet vexillum.

——— Quis enim ferat tam graphicas & discinctas *ineptias* de? ——— quis portentiloquia ista non exhorrescat?

——— Nusquam *scriptum aut fictum aut pictum in pariete*, ut ille ait; idem ergo fecit, quod *cum multa jura confundit cocus.*

——— Quid ſi, tanquam *Argivum* clypeum abſtulerat, glorietur inſolens? *Tergadabo? & Turnum fugientem* hæc terra videbit? Uſque adeone *mori* miſerum eſt? *ut Turnus olim* Æneid. 12. Sic & ego———

——— Ut non extricandis pene ſe induunt Labyrinthis, qui hanc controverſiam palmarem, tantis ſuadere clamoribus etiamnum ſatagunt———

——— Iſta crudiora *Errantis* philoſophi effata, ita affabre condierunt quidam recentiores ———quibus me, quoad potero, maſcule opponens———

——— Nec genium habentes nec ingenium, quorum veriſſima dogmata, ſcilicet, ſi ponderentur, vaniſſima eſſe, ſingula apparebunt.

At tu in *ſicco* es, & *aqua* tibi *bret*, qua me (ne ipſe *in* parum *ſicco* eſſem) conatus es funditus obruere, confluge quadam lymphaticorum argumentorum.

Effœminatum iſtud, & gracile *dicendi* genus, (ubi nihil *virile*, nihil arduum & excelſum, nihil non fucatum, omnia *muliebria*, compta) utcunque *auditores*, nimis *delicatos* ſuavitate loquendi illiquefactos, titillare poſſit; cum tamen *nervis* & viribus deſtituatur, ſpero *vos* æquitatis, & æquanimitatis præmunitos *Antidoto*, *Vlyſſeum Moly* arripuiſſe, neque blandientes *Syrenii Oratoris* incantationes accepiſſe; ſed *veritatis* potius *concentum*, & *harmoniam* uſque adeo exſpectaſſe, ut, *quam* prius audietitis, *abſurda*, *ſonet vitium*, *percuſſa*, diſcrepans *opinio*———

Perſ.

Sed hæc hominem à pudore non deſertum, in ruborem dare poſſint: videntur enim pleriſque *philoſophis*, non tam mira quam abſurda, & ab omni rerum veritate prorſus aliena———

In *me*, quidvis harum rerum conveniat, quæ

in

in ſtultum vibrari ſolent, (*caudex*, *ſtipes*, *aſinus*, *plumbeus*) in *illum*, nihil poteſt: quippe *hæc* omnia exſuperat ejus impudentia.

Sed detur mihi, (*Antagoniſta* mi!) detur mihi (cum pace tua) pauliſper *animi* tui pultare *fores*; anne adeo præfractarius videbere & *perfrictæ frontis*, ut παρρησιάζεσθαι hæc, mordicus tueri velis? an tu *Iove* & *Minerva* natus plus omnibus *ſapies*? an in *Te* uno omnes reſederunt Muſæ? Vin' *teipſum* quaſi alterum *Apollinem*, literatiſſimorum corona venditare? omneſve Philoſophos præ *te* inſaniiſſe? *lumina* ſcientiarum (*te* jam orto, quaſi novo *ſidere* in cauda Caſſiopeiæ) deliquium pati putabimus?

Sed periculoſum eſt (*Auditores!*) omnino periculoſum eſt, *Apollinis* & Muſarum *vehiculum*, tot jam ſeculis ſapienter gubernatum, temerariis *Phaetontis* hujus incœptis concredere, & demandare.

——— Nam dum nubes & *ideas* philoſophatur, dum *pulicis* pedes metitur, dum *culicum* vocem miratur———

———Quorum *ego* copias, (ut *Ageſilaus* olim *barbarorum*) in bello captas, *captivos* veſtibus exuendos curabo, nudoſque vobis (ut ſuis *ille* militibus) intuendos exponam; ut ſic qui veſtiti, hoſtibus formidabiles erant, exuti tanquam pumiliones, ab omnibus derideantur.———

——— Quos *aſinos* eſſe, ex auribus jamdudum deprendiſtis, & hodierno die demum cognoſcitis———

———Si modo invenias tam obtuſum ingenium quod iſto grunnitu tuo & verbis in *hara* natis capiatur———

Exſpectabam ab illo ingenii tui arvo molles *violas*, & purpureum Narciſſum: ſed (ut video)

Carduus, & ſpinis ſurgit paliurus acutis.

——Involucra quædam videris compegiſſe, quæ *Oedipo* conjectore, & *natatore* Delio (ut de ſcriptis *Heraclitii* dicebat *Socrates*) indigeant, quibuſque *Gordii* nodus, Labyrinthus *Dædali*, *Sphyngis* ænigmata, numeri Platonici, *Lycophronis* tenebræ, & *Saliorũ* verſus ſuis Sacerdotibus (autore *Fabio*) vix bene intellecti, comparari nequeant.

Quo Deus, & quo dura vocat fortuna, ſequamur.
Stat conferre manum Æneæ; ſtat quicquid acerbi eſt
Morte pati.——
——*Hunc, oro, ſine me furere ante furorem:*
Quæcunque eſt fortuna, mea eſt.——

Sic Turnus Æneid. 12. 667. 678. 680. 694.

Nulla *me* ad id cauſa impuliſſet alia, niſi ut ferocitatem iſtam tuam reprimerem, audaciam confringerem, & loquacitatem pauciſſimis interrogationibus irretitam, rerardarem, de iſta tua cauſa ſic erit conclamatum illico.

Affectata obſcuritate, & permiſtis dedita opera *gryphis*, & hiantem, & ſuſpenſum tenes *lectorem*, & crucem figis *Studioſis*——

Hic enim (ut in argumento non diſſimili *Octavius Cæcilio* apud *Minutium* Felicem) *non diſputantis* auctoritas, *ſed diſputationis ipſius* veritas *requiritur*; atque etiam quo *imperitior* ſermo, hoc *illuſtrior* ratio eſt, quoniam non fucatur, pompa facundiæ, & gratiæ, ſed ut eſt, *recti* regula ſuſtinetur.

In publico hoc, & tam frequenti *theatro*, ecquis *præco Stentoria* voce, abiget *aſperos* hoſce & auſteros *Xenocrates*, qui *Gratiis nondum litarunt*; opuſq; habent ut illud *Platonis*, θύσῃ πρῶς χάριτας, ſubinde occinamus? Adſunt enim vereor, (imo jam video) *Tuberones*, qui in *Ligariis* reprehendunt

dunt id ipſum, quod in *ſeipſis* amplectuntur; & ſibi quidem (tanquam *Mævii*) condonant *vitia*, in aliis vero *virtutes* improbant, hauſtum laſtis gallinacei promittentes, & *apium* prius miſcent, quam *opium* cognoverint —— Plin. Nat. Hiſt.

Quis *myſta* à Muſarum *ſacris*, arcebit *profanum* hoc hominum *vulgus*, juxta & arrogans, qui gloriolæ *aura* turgeſcentes, in ipſa *nive* videre ſibi viſi ſunt *atramentum* (ut olim *Anaxagoras.*) qui *nodum in ſcirpo* quærunt (uti *Chremes* ille *Terentianus.*

Homines *nequam*, *terræ* filii, qui, novum inſtruunt *Gigantomachiam* certantque jam iterato *involvere Telio Oſſam*, *veritatem* quam intelligi nolunt, *inſana* ſua *ſtribiligine* offuſcantes: & *larvati*, *diem* gliris inſtar exoſi, *noctem* & tædarum lucem, ut adulterini mercatorum panni, quam omnia maluerunt. —— Res omnes adverſarius obſcuritate ſua perplexas reddidit, ut vel Apolline lectore, vel Oedipo interprete indigere videantur. —

Agamemnonem quidem præ ſe fert, cum reapſe ſit vel ipſo *Therſite* multo deformior: cujus tam edentulæ in *nos* calumniæ, circumlatrare poſſunt, non lædere veritatem.

An vero (*Iudicis*!) *Vos* ſoli ignoratis? *vos* hoſpites in hac cauſa verſamini? veſtræne ita peregrinantur aures, in *hoc* pervagato (*omnium* fere) ſermone, ut neſciatis quas *ille* fallacias *Vobis*, *nobis*, *veritati* ipſi, impoſiturus ſit? Plin. Nat. Hiſt.

Cogitate *quæſo*, quas *ille* aranearum *telas* contexit, ut ſimplicem *veritatem* obſcuraret, credulosque *auditorum* animos illaqueret;

Perinde ac ſi ſubtiliſſima ſua vafritie, on[illegible] *Myrmecidis* imitari ſtatutum ſit, cujus *quadrigam* & *aurigam*, muſca texit alis; aut formicas *Callicratis*, quarū pedes & membra, cominus intuenti pervideri non poſſent: aut *Apellis* tabulam, quæ-

quæ continebat lineas viſum fugientes; aut denique catenam *Vulcani*, quæ ſub intuentium oculorum *aciem* non *cadebat*———

Quod Ovidianus Ajax. Metam. l. 13.

———*agimus, proh Iuppiter, inquit*
Ante rates cauſam, & mecum confertur Vlyſſes?

Nam *vos* opinor *auditores*, alia in ſententia eritis, ſi modo (quod qua par eſt animi ſubmiſſione peto) exigui temporis attentionem *mihi* largiri, nec *antiquitati* tantum tribuere volueritis———

Eadem videtur *figura* omnibus, ſed quædam unicuique *lineamenta* deflexa: ſic & ſimiles *univerſi* videmur, & inter ſe *ſinguli* diſſimiles invenimur: pariter in ſententiis & opinionibus quilibet ſuis———

———Perſuaſit peſſimam cauſam vir peſſimus, orator optimus———

———Nam ut numeroſas *Xerxis* copias, pauciſſimæ *Græcorum* turmæ pepulerunt olim: ita & pauculæ eruditorum centuriæ, infinitas *tuæ* ſententiæ *myriades*, nullo negotio, & victoria expugnabunt incruenta.

——— Qui quanquam *ſuperiores* non ſunt in hac cauſa, ſunt tamen *priores*.———

Qua in re, ita veſtram illam humanitatem precor (*Benigniſſ. Audit.*) ut ſi rationes omnes ejus longe aberraſſe veritate oſtendam, nequaquam *illi* credendum eſſe putetis; ſi vero opinionem vobis *meam* comprobaro, tantum *orationi* meæ, quantum ipſi *veritati* tribuatis———

Certum enim hoc mihi & deliberatum eſt, ſtrenuum hunc *veritatis* adverſarium vel ſtylo [illegible] *vivum* confodere, vel non pati *mortui* reliqui[illegible] in *Honoris* æde componi, aut requieſcere. Vario[illegible] ſcriptorum abuſus ingeniis, hinc inde compilatas lacinias *obtorto* (ut aiunt) *collo*, & averſis

aversis plerumque vestigiis, in *tuam* traxisti sententiam ut Cacus, latro ille insignis olim.

———Nunc (ne multis agam) si sapitis, veteris insolentiæ *cristas* retundite: secus non deerunt qui tanti fastus pertæsi, acutas *sibi* sagittas esse, suis vulneribus sanguinem sequi, se domi *urbinam* habere (ut vos machæram) doceant, testenturque non esse defendendam *glandem* reperto jam *tritico*.

Quæ profecto quanquam omnem superare (ut revera superant) absurditatem videantur, tamen vero veriora esse———

——— Quibus non saliva, non albumen *ovi* ullum, magis, aut jejunum, aut insulsum est.....

Cavendum est, ne dulce *venenum*, sub his fucatæ eloquentiæ *foliis* delitescat; arrigite *vos* igitur (*Auditores*!) mentesque *vestras* totas excutite, ut *sensus* vester omnis, suo *stipatus* satellitio, non hallucinetur. Patimini *me* igitur, patimini quæso, tantisper dum argumentorum meorum *summam* audieritis; non enim diffido, quin *expositâ re*, depositoque *præjudicio*, in meam ituri sitis sententiam———

———Istis non placet illud *Alexandri Magni*, *nolo furari victoriam*——— arridet magis illud poeta——— *virtus*, *an dolus* quis in *hoste* requirat? *Marte* an *Arte* nihil curant———

———Itaque faciunt quod *hi* solent qui *parvulis* austera quædam temperaturi pocula, prius ora *melle* circumlinunt, ut incauta ætas cum dulcedinem præsenserit, amaritudinem non reformidet———

Paradoxum omnibus Stoicorum paradoxis παραδοξότερον.

Magna feres tacitas solatia mortis *ad umbras*,
A tanto cecidisse viro———

Mirum est hæc ipsa *subsellia*, hos parietes, *illum* talium

talia dicentem, ſine *rubore* potuiſſe ferre; mirum eſt (*Auditores!*) manſuetudinem *veſtram*, *illum* tamdiu, tam patienter audiiſſe, neque *exploſiſſe* potius, tam importunum *nugivendulum*.

Sed ſi ea *vos* eſtis, in fucatis audiendis fictiſque *quiſquiliis*, patientia, quam non ſperem *ego* in vobis æquanimitatem? *veſtra* enim jam agitur *res*, *vos* eſtis ſoli, quos alma *veritas* habet, patroni: *veſtrum* eſt (*Auditores!*) veſtrum eſt, oppugnatum tam divinæ *Deæ* delubrum omnino præcavere ne ſit expugnatum.

Vivat igitur *veritas* ſub *alis* & umbra veſtri *favoris*, tanquam ſub ſeptemplici *Ajacis* clypeo. Quod ſi *vos nos* deſeratis, *perimis ego* &(quam propugno) *Veritas*: cujus in amplexibus *moriens* hæſurus ſum; quippe qui longe malim, *in bona cauſa* (ut olim *Epaminondas*) *ſolus ſapere*, *quam cum multis inſanire*, neque poſſum non venerari *veritatem*, ubicunque terrarum eam videro, quanquam pinnis obſitam, ſimplici *habitu*, & quaſi derelictam ———

Ego enim tanquam *ex chalybe* forem conflatus, ad *veritatis* (*veri* illius *magnetis*) patrocinium, ita (allicior dicam an) trahor, rapiorque, ut non poſſim *me* continere, quo minus in *te* involem, (*Antagoniſta* mi!) qui *præſtigiis* tuis *Oratoriis*, faſcinare *nos* conatus es? ſed cave tibi, *nè inſanis* opinionis tuæ *fluctibus*, velut alter *Narciſſus* ſubmergare,? fallit enim *te* tuus iniquus *Genius*, ſi ———

——— Ut olim prius ex urbe *Capitolium* quam à *Capitolii* tutela avulſiſſes *Manlium* illum Romita & *me* in hac cauſa ———

——— Ut adverſarii exercitus cataphractos, velut alter *Horatius* unus ſuſtineam, & abſciſſo *ponte* progreſſum negem, regreſſum cogam.

In hac *Sparta* propugnanda, animus *arma* ſibi ſumpſit *auro* ſplendidiora, operoſa magis, quam ſtrenuus

strenuus unquam induit *Achilles*, stricto manus *ferro* tremit; munitum *galea* caput; corpus totum nunquam non *ære* resplendebit; tubarum *clangor* implebit cœlum, *campos pavor ipsos invadet*, ingruentibus undique argumentorum nostrorum *copiis*: *me* equidem in mille discerpi partes malim, quam animum in hac provincia remittere———

Quam *ego* cum sit levicula & *Palæstrica* adeo alacriter aggressus sum munire, ut si *fata volent*, optarem in *cymba* potius duorũ *scalmorum*, quam in *Argonautarum* navi, jacturam facere———

Non minus est periculi *semper* tacere, quam nunquam periclitari viriculas suas. In re tam honesta, honorifica, vera, sincera, quis est qui triplici pectus ære non obvallaret? quis adeo pusillanimis, ut à tam insulsi hostis insultu, *vi & armis* mudam, inermemque *Veritatem* non eriperet? me saltem impulit tanquã pro *aris & focis*——

Fuisse olim, aiunt, atque etiamnum supereſſe vereor, qui ostentandi *ingenii* gratia musculum aliquoties facere videri volunt, in Elephantis molem exsurgere ———

———*Aristomachus Solensis*, sexaginta annos in *pulicum* saltibus, & *muscarum* natura indaganda consumpsit; *Maro* pulicem copiose descripsit, multique se *vitium* ipsum, non *vitiose* commendaturos autumant: unde è nostratibus *quidam* nunc luem Neopolitanam super ipsam *cyniam*, nunc intrusorem *tyrannum*, plusquam Regem legitimum; hominemque *ære* alieno obstrictum, magis quam *liberum*, & frugi, honore prosequutus est.

Quinetiam *Isocrates* in laudem *Helenæ* quam tunc temporis *orbis* terrarum universus, pro ludibrio & opprobrio habuit, orationem composuit laudatoriã. Alius de ipso *Nihilo*, omnia *bona* dicere.

Imo in ventus etiam qui *Di bolum* ipsum public laudar *Witebe gæ*: fu is *Ioann Brunus* natio *Italus Voss. i flitut rator.* pag. 3

Magnus

In Orat. p. 250. Muscam & parasiticam. *Lucianus.* Catullus *passerem*, Statius *psittacum*, Puteanus *ovum.*

Magnus ille *Heinsius* laudat pediculũ ad conscriptos mendicorum *patres*. *Phavorinus* turpem *Thersitem*, & malignam febrim; *Polycrates* tyrannum *Busiridem*, *Lucianus* artem parasiticam, *Synesius* calvitiem: *Erasmus* stultitiam: *Carneades* injustitiam pleno ore prædicavit.

Carneades Romæ, audiente censorio Catone, non minoribus viribus contra justitiam dicitur deseruisse, quam pridie pro justitia dixerat. *Fab. lib.* 12. *cap.* 11.

Alcidamas ille Eleates laudationem mortis instituit.

Denique *Agrippa* in vanitatem *scientiarum* acute invectus est, ut suam ipsius inde prodat *scientiam*, ostentet eloquentiam, quam totus ea de te miretur mundus———

Cum *Seneca* Claudii luserit ἀποθέωσιν, *Plutarchus* Grylli cum Ulysse dialogum, *Lucianus* & Apuleius asinum & nescio quis *Grunnii* Corocottæ *porcelli* testamentum, (cujus & divus meminit *Hieronymus*,) Homerus βαλεχο-μυομαχίαν, Maro culicem & moretum, Nucem Ovidius; Cur non & Vos pariter judicetis merito, etiam multa hic ab adversario dici meo, non ex animo quidem suo, aut re vera; sed ut ingenii eloquentiæque suæ præberet vobis experimentum.

V^to.

Formula Provocandi, Vendicandi adversarium.

AGedum *Thraso*, tuas jam experiamur viriculas, invictissime pugil———

Prodeas jam in *solem* & aciem; clanculatiæ tuæ sugillationes, gloriationes, umbræ tan-

tanquam & larvæ, territuræ ſunt *pueros*———

Quod olim *Turno Æneas*, *Æn.* 12. idem & *ego* tibi, ſi audis, ſi audeas———

Quæ nunc deinde mora eſt? aut quid jam Turne *retrectas?*
Non curſu, ſævis certandum eſt cominus armis;
Verte omnes tete in facies, & contrahe quicquid
Sive animis, ſive arte vales, opta ardua pennis
Aſtra ſequi, clauſumque cava te condere terra---Idem nunc & ego
———*Nam licet arma feras & vulnera ſæva mineris,*
Non tamen efficies ut timeare mihi———
———*ſi teſticuli vena ulla paterni*
In te forte manet, venias, *ſpectemur agendo.*

———Quam Ego tuam ſententiam auſim non pernegare modo, verum etiam contrariam *tibi* meam hanc, exquiſitis rationibus defendere.

———φωνὴ τὸ πῖς ἐστι, καὶ ἀδὲν ἄλλο: quod *Lacon* ille de *luſcinia* deplumata.

Vid. *Diſputandi, criminandi, conviciandi Formulas.*

VI^to.

Opponendi.

SEd *noli cantare triumphum*, priuſquam viceris; *victorem à victo ſuperari ſæpe videmus*———

Non eſt tibi res cum larvis, & umbris; ſenties qui vir ſiem———

Ille tulit precium jam nunc certaminis hujus,
Quod cum victus erit mecum *certaſſe feretur.*

——— Velut *Bellona* quædam aut *Furia* in *me* ruis inſolentius-------

Vid. *Defendendi, Dubitandi Form.*

VIImo.

Formulæ Insinuandi.

QUod olim *Varias Geminus*, (referente *Seneca*) dixit apud *Cæsarem*, *Cæsar, qui apud te audent dicere, magnitudinem tuam ignorant; qui non audent, humanitatem*: idem *mihi* autes jam *vestras* affaturo, dicendum venit, sperandum restat.

Cum enim benevolam adversario (ut vidi) meo, præbuistis aurem, quid ni etiam & *ego* parem *exspectem*, imo promittam mihi à *vobis* benignitatem? Non enim *Cramben* bis coctam, sed *Ambrosiam* quasi, & nectar *eloquentiæ* (*dapes* revera *Saliaris*) vestris auriū *stomachis* digerendū appono.

Ad pedes igitur *humanitatis vestræ*, nostra nunc *prona* devolvitur oratio, submissime *vos*, omnibus orans *votis*, intimis præcordiis obtestans, ut quem *adversario* meo præbuistis vultum, eodem *mihi* etiam *affulgeatis*, nostramque pariter, suspensa paulisper *imbibatis* aure orationem———

Alexandrum illum Macedonem, cum nunciatum esset, *Darium* in prælium *triginta* militum adducere *Myriades*; respondisse ferunt, *Vnum lanium multos ovium greges non metuere*. Pari *ego* ratione; utcunque *imbelles*, adversarius (nescio quot) infarserit *probatiunculas*, ceu tot *cervinas copias*, *ego* (inquam) illud anile agmen facile dissipabo, in & *fugam* convertam.

Te itaque (*adversarie* mi!) non aliam *auguror* reportaturum victoriam, quam olim *Antiochus*; *cujus milites* (ut dixit *Hannibal*) *auro fulgebant satis*, *ad pompam*, *armis ad pugnam nihil valebant*: etsi enim *plumbeam* habeas *gladium* (laborantem scilicet causam) *eburnea* tamen sic eum includis *vagina*, & confusa rationum farragine, languentem conaris medicari, ut———

Hoc

Hoc caput, O cives, hæc belli summa nefandi.
Æn. 12.

Sed parce quæso pauliſper in *me* plaudere; neque enim prius exſultare *te* dignum eſt concinnitate orationis, quam utrinque plenius fuerit peroratum; maxime cum non *laude*, ſed *veritate* diſceptatio noſtræ nitatur. *Min. Fel.*

Quod in *formis* hominum, idem in *verum* judicio, uſu venire ſolet; *quaſdam* ſi procul & oſcitanter aſpiciamus, nihil erit venuſtius; nam ipſam quoque *Helenam* ſuperare videantur, (*fuco viz.* oculis imponente;) ſin propius & fixius contemplemur, jam quod paulo ante mire *blandiebatur* oculis, majorem in modum *diſplicere* ſolet.

Ixion putavit ſe *Iunonem* fuiſſe amplexum, cum *nubem* illius loco comprehenderat. Sed *vos* (qua polletis, acuminoſa prudentia) *dicenda calletis*; *Noſtis, res grandes gemina ſuſpendere lance Ancipitis libræ, & rectum ubi inter curva ſubit diſcernere.* Perſ. Sat. 4.

Verborum oceanus, vix *gutta* rerum, in totam *adverſarii* mei *inundavit* declamationem; cujus lenociniis aures utcunque veſtras titillavit; at animum (ſpero) non flexit *veſtrum*, quo minus uti *illi* hactenus veniam dediſtis, ita eandem porro *mihi* indulgeatis.

Quamvis enim oratio *mea* non ſit adeo *exaſciata*, ut cum *torno* & *cothurno* comparari poſſit; debita tamen (qua poteſt) obſervantia, *veſtræ* attentionis, & patientiæ *aures* ſubmiſſe oſculatur ———

Sepiam ferunt, (marinum *piſcem*) quum piſcatorum retibus adeo implicatur, ut quoquo ſe expediret plane neſciverit; incredibilem *atri* (quem habet) *ſanguinis evomere, vim*, ut turbata aqua, ruptaque ſagena tutius effugiat: Pariter *adverſarius* meus, quē in ſuis tendiculis male-ſanus *error* irretivit Tertullian.

irretivit (aut *veritas* potius intra ſeptum compegit ſuum) quo ſecurius elabi poſſit, omnem adeo *obnubilavit* veritatis *faciem, larvatis* eloquentiæ ſuæ (ſi quam habet) *periſtromatibus*, & *atro* argumentorum ſuorum *cruore*, *quem* per *aqueam* ſuam orationem effudit, ut

——multum mutetur ab illa,
In ſpecie, qua prima fuit.——

Sed radicitus evelletur ex Muſarum agris, infelix iſte erroris filix, nebulas fallaciarum omnes, *meridiano* veritatis *ſole* diſſipabo, variiſque *autorum* (quas intexuit & conſarcinavit) *ego illum* exuam laciniis ——

Certiſſimum felicis ingenii indicium in *Protagora* Abderita agnovit *Democritus*, quando pauperem valde puerum, quæſtus gratia venditantem ligna, faſcem viderat eleganter componentem, atque eundem poſtmodo faſcem ſolutum in minutula, in priſtinum rurſus ordinem, & formam reſtituiſſe: O ſi nunc & *mihi* ——

——Conjungam nova veteribus, & rurſum vetera novis, quo ſic vetuſtis darem novitatem, novis autoritatem, obſoletis nitorem, obſcuris lucem, faſtiditis gratiam, dubiiſque, quoad fieri potuerit, fidem.

Iovis illius *Cretenſis* ſimulacrum, *auribus* deſtitutum *fuiſſe* narrant; dignum mehercule ludibrio portentum eſt, *ſurdo fundere vota Deo*. *Vos* autem (quos ſcio *auritiſsimos*) obteſtor, æquas præbere *nobis* aures, in neutram quæ propendant partem; & ut Plato olim *Iudicem* voluit eſſe τὰ ὦτα διατεθρυλλημένον, hoc idem ego *vos* oro, per ingenitam *vobis* ingenuitatem, ut veſtras pultari pariter & obtundi aures, aliquantiſper pateremini, dum *me* æque ac *adverſarium*, dicentem audiveritis, ne, ut olim *Medea*, eloqui cogar,

Qui

Qui statuit aliquid parte inaudita altera, Senec.
Æquum licet statuerit, haud æquus fuit.----- Med.

Rogatus aliquando *Tullius*, ille Romani sermonis princeps ac autor, *quam* maxime *Demosthenis* orationem approbasset, *longissimam* dixisse dicitur. *Plutarch.* in vit. *Cicer.* Aurum enim quis recusat si multum, si ponderosum? ——— Non *hoc* præfatus sum ——— quasi vestras *ego* aures fatigare velim (*Laconice* enim omnia dicturus sum) sed ut———

Trita est materia, fateor, sed tritæ materiæ promitto orationem *Laconicam*, ut per humanitatem vestram *Auditores Optimi*, mihi sitis rogandi vehementer, ne potius contemnatis illam, quia *trita* est, quam attendatis hanc, quia *Laconica* est.

Cum nihil sit tam præclare *dictum*, quin aliis quoque suus relictus sit *dicendi* locus, nec *Theophrastum* fuisse veritum tractare *locos* ab *Aristotele* tractatos: nec *Quintilianum* post *M. T. Ciceronem*, *Oratorem* in ituisse——— quid ni &———

Socrates quocunque se converteret, hostem *illi* aliquem, invisa generi humano *virtus*, ac sapientia pepererat: foris *Hippiam* ac *Gorgiam*, *Prodicum* ac *Polum*, *Thrasymachum* ac *Protagoram*, miserrima arrogantiæ mancipia, in theatro *Aristophanem*, domi *Xantippen* habebat suam- ———

——— Præclare olim *Artaxerxes* rex militi hostem convitiis proscindenti; *non ut maledicas te alo*, sed ut pugnes———

Id accidere pernotum est, *auditorum* facilitate, qui dum verborum lenocinio à rerum intentionibus avocantur, sine delectu assentiuntur dictis omnibus, nec à *rectis* falsa secernunt: nescientes inesse & incredibili *verum*, & verisimili *mendacium*. Min. Felix.

Plato de gladiatoribus sui temporis scriptum reliquit,

reliquit, peritiſſimos *laniſtas* in *ludo*, ineptiſſimos eſſe *milites* in *bello*; quos tamen vulgus hominum, ut ipſum *Martem tunica tectum adamantina*, admiratur: nec eſt quod quis id miretur: quaſi vero ſit ſperandum tam proſpere apud *omnes* actum iri, ut optima placeant *omnibus*. Horat.

Barbari ſpinoſas *ſophiſtarum* nugas ſuſpiciunt, *Ciceronem* in diſſerendo, *pueruli* loco habent. Rex *Midas* fiſtulam *Panis*, *Apollinis* cithara dulciorem prædicare; *Polyphemus* cum *ariete* libentius quam cum *Vlyſſe* verba facere ſolet.

Stolones & ſtipites iſtos ſinite quæſo *umbram* pro *corpore*, hordei *granum*, præ *gemmis* expetere; nolite autem *vos* (qua eſtis ſumma *prudentia*) temere committere, ut *picas* cum *Muſis*, *araneam* cum *Minerva*, *Marſyam* cum *Phœbo* conferatis....

Nam incaute *credituli* circumveniuntur ab *his* quos *bonos* putaverunt: mox errore conſimili, jam ſuſpectis *omnibus*, ut improbos metuunt, etiam quos *optimos* ſentire potuerunt. *Min. Fel. Octavo.*

Alexander (ut aiunt) ille *magnus*, cum in cauſis (præſertim *capitalibus*) cognoſcendis *Iudex* ſederet, ſiniſtra manu, aurem dextram occludebat; hoc geſtu ſignificans, ſe *alteram* quidem *aurem* præbere *actori*, *alteram* vero integram aſſervare *reo*, nec eo uſque velle ſententiam ferre (qua neceſſe erat alterum eorum damnatum iri) dum ſuam ſinguli cauſam egiſſent. Spero igitur, & *vos* humaniſſimi *auditores*, *Iudices* graviſſimi, (quibus *Alexandrum* ipſum, quantumvis *Magnum*, *majorem* haud unquam puto oſtendiſſe in oratores æquitatem) *alteram etiam mihi aurem* *aſſervaturos*. *Vid.* Deprecandi, defendendi, purgandi, &c.

VIIIvo.

Formulæ Moderandi.

C*Atonem* illum *Vticensem*, cuidam, ab eo interroganti, *quemnam maxime amaret*, ferunt, respondisse, *Fratrem*, nec acquirenti porro quem *Fratrem* intelligerit, quicquam aliud respondisse, quam *Fratrem*, *Fratrem*. In eundem modum, si quis *me* rogaret, quid imprimis putem esse defendendum; responderem, amicam *Veritatem*, solam *Veritatem*; cui *primas*, *secundas*, & *tertias* deferre non vererer.

Me certe neutiquam vidissetis *judicantem* hodie, nisi *amor veritatis* animum mihi ad dicendum *accendisset*; *alma* (inquam) *Veritas*, quæ (ut ait *Hesiodus*) εἰς τέλος ἐξέλθουσ' ἀεὶ ὑπὲρ ὕβριος ἴσχει: Opiniones enim veræ, *solem* (instar Aquilæ) intueri possunt, cum *malæ causæ* (quasi *noctuæ*) lucem fugiant.

Amori igitur aut studio partium me non addicere, sed uni *veritati* litare, mecum habens constitutum, *exuam personam amici induam Iudicis*, & (testibus utrinque productis) *Vos* mihi in ferenda sententia *assidebitis*, vestrumque mihi astipulabimini suffragium, dum utramque exacte perpenderimus opinionem———

Quod olim *Pallus* apud *Homerum* (cum propter abreptā *Chryseida* litigaret cū *Achille Agamemnon*) Ἦλθον ἐγὼ παύσουσα τεὸν μένος εἴκε πίθηαι Οὐρανόθεν ——— id ipsum *Ego* impræsentiarum, *veni* ego *vestram pugnam sedaturus*, si mihi morem geratis; & *veritatem* hujus argumenti, ceu formosam *Chryseida*, aris his *Divo* suo sistam incolumem———

Mihi enim impræsentiarum ita informandus est animus, ut *libram* æquissimi *judicis* teneam, nec in alteram partē propensus incumbam: ne non tam

ex

ex *vestris* disputationibus nata sententia, quam ex *meis* sensibus prolata videatur ———

Vereor ne talem sitis habituri *judicem*, qualem olim habebant *coccyx* & *luscinia* inter se, de canendi gloria decertantes, viz. *asinum* certaminis istiusce arbitrum———

Ecce vobis hic *cognataque acies infestisque obvia signis Signa, pares* aquilas, & *pila minantia pilis.* Quis furor ô *pueri*? quæ tanta licentia litis? ---- nec quemquam jam ferre potest Cæsarve priorem, Pompeiusve parem? *Lucan.*

———Ut autem mediam ingrediar viam, & vere *Moderer* controversiam præsentem, observandum esse reor cautius, ut in hac difficultate ——— Dextrum *Scylla* latus, lævum interquieta *Charybdis* Obsideat ———

Ecl. 3. *Non nostrum inter vos tantas componere lites*, neque *Palæmonis*, (quas suscepi) perite satis defungi possum vicibus; sed cum *lances Minervæ* jam teneam, *animitus* opto, ut *Mutius Scævola*, (Romanæ civitatis oraculum) hic adesset, ut mei mihi officii describat cancellos; ne *Cambyses* aliquis *redivivus*, *me excoriet* inique judicantem.

Cum autem contentio sit inter *actionem*, & *contemplationem*, utri *palma* (ut est in fabulis) *daretur* ex merito, ceu *pulcriori*; Vos (*auditores!*) in utraque optime versati, optimi eritis utriusque judices; *vestro* igitur vel *stet*, vel *cadat arbitrio*---

Inter utrumque volat dubiis victoria pennis.

Isocratem à quodam interrogatum, cur *Magistratus* defungi *muniis* recusaret, respondisse ferunt, se hoc pacto complurimos, quos nunc habuit amicos amissurum, & in odium multorum necessario incursurum; *nam si* (inquit) *in tribunali collocatus causas omnes pensiori* (ut par est) *examine ventilavero*, (ut justissime judicem;) *hominum ego inimicitiam non declinabo; si contra sen-*

tentiam

tentiam injuste protulero, certum est me, θεῦ ἐκδικον ὄμμα *non effugiturum.* Quas *ego* igitur in angustias, *homo misellus*, jam compingor, cui tam dura demandata est *provincia*?

Verum enimvero horum uterque mihi sit *amicus*, in utraque tamen decernenda opinione mihi erit liberum, (ut in *corporibus* animantium quibus vescimur) resectis & rejectis quæ sunt inutilia, salutaribus ad cibum uti; itidem in opinionibus sermonibusque *doctorum*, quibus animus nutritur; proinde in præsenti controversia *mel* colligam, *venenum* relinquam, *rosas* decerpens, *spinas* declinabo ———

Qui intimas rerum naturas rimantur *Philosophi*, *herbam* narrant *Heliotropium*, quæ, quamcunque *cœli* plagam percurrat *Sol*, eandem semper respicere solet, ut cum *occidente* sole, *occidere* etiam illa videatur; *Solem istum*, esse cogitate, egregiam *hanc sententiam*, in *hoc* declamandi *orbe* agitatam, atque huc illuc à *dubiis adversariis*, quasi tot contrariis *Sphærarum* motibus circumrotatam: *Ego* (Heliotropii more) *veritatis* solius *sequacissimus* (à qua ne *latum* quidem, quod aiunt, *unguem*, dissilire libenter velim) in quacunque *opinione* movebitur *veritas*, *ego* in illam propendebo.

Quod olim *M. Tullius*, *Faveo Curioni*, *Cæsari honestissime cupio*, *pro Pompeio emori possum*, *sed tamen Republica nihil mihi charius est*: ita (inquam) & *ego*: *faveo tibi* (eruditissime juvenis) quin & *tibi* bene volo (suavissime *commilito*) sed tamen in gratiam *veritatis*, omnia esse facienda judico; quam *divino* quopiam *prosequio* afficiendam censeo ———

Malesanum *Paridis* (Priami Trojanorum *regis* filii) judicium, satis inter omnes, ubique *gentium* famigeratum est. Quem (cum orta esset contentio inter *tres Deas*, Iunonem, *Palladem*, & Venerem,

nerem, cuinam, *aureum* illud *pomum*, quod *Eris*, (diva illa *litifica*) immiserat, ex merito daretur, ut *digniori*; Junonis potentia, & imperio, *Palladis* sapientia, & consilio (quæ *illi* sponsonderant) spretis neglectisque, *Veneri*, *Veneri* (inquam) *lasciva* voluptatum & *amoris patronæ*, aureum illud *pomum* detuliſſe ferunt.

Non multum & *hic* absimilem disse nsionem videtis, inter *duos* hosce *Antagonistas*, quorum uterque *veritatem* sibi vendicat, ceu peculiarem. *Alter* autem eorum licet ampulloso (ut audivistis) orationis gyro, calamistrato rationis cincinno, *nobis* videatur persuasisse, *victoriam* sibi merito deberi; in medio tamen (per *me* licet) ponatur *victoria*, tanquam nobilis illa *Atalanta*, aut *Hippodamia* quæ à *nobis* omnibus (ceu tot generosissimis *procis*) certatim expetatur,———

Ne pueri, ne tanta animis assuescite bella; quare factiose rem geritis? quare in partes seceditis? quare *veritatem* ipsam, quæ non nisi *una* esse, & simplex potest, pessime divulsum ac dilaceratum itis? *Cygnum* Thebanum audite, hoc oraculum consulite———

———Utrinque constitere ferratæ acies, & rauco crepuerunt cornua cantu.

——— Nec *Achillem* commendare potuit *Homerus*, nisi *Hectorem* extolleret, neque Æneam Maro, nisi *Turnum* commendaret; & *Lucanus*, quia *Cæsarem* depressit plus *Pompeio*, si quid judico, detraxit———

——— Atque utinam profecto———

Nunc autem Bella geri placuit nullos habitura triumphos. *Discordiæ* enim litastis, quæ non componendam urget discordiam———

——— Tu, qui adversarii tui sententiam *eleganter* potius quam *nervose* exagitasti.

——— at masculè se vindicavit———

———*Nunc*

——*Nunc, nunc Fluctuat* ira *intus: rumpuntur, nescia vinci Pectora: nunc totus in vulnera viribus itur.* Quod olim *Poeta* de Æneæ & Turno Æn. 12.——

——Hujus *me* controversiæ diribitorem, ut liticulas hasce *Tenedia* tanquã *bipenni* defalcarem.

Quippe cum *me* huc *veritatis* traheret auctoritas, huc *amici* retraheret consuetudo, cumque inter utraque nutabundus & fluctuans, quid potius *mihi* seligendum foret non expendo——

—— Te autem in hac *causa*, qui se sperat superiorem —— Quid si *idem* certet *Phœbum* superare canendo?

Qui se mutuo infeste adeo petunt, & acriter adeo digladiantur, ut quæ in medio est *Minerva*, (quo, latere tecto abscedere *illi* liceat) non arma, *casside, clypeo*, & *hasta* à *Iove* patre, donata esse videatur.

Audivistis inter Antagonistas hosce acerrimum quidem, at vero tantum *linguale* prælium, *verbale* certamen; *qui* tanquam pro *Argiva* illa decertassent *Helena*, suas utrinque *copias* conscripserunt, inque *aciem* disposuerunt, fulminibus argumentorum, ultro citroque (ceu tot ferrata essent tela) jactatis.

Et jam judicio stantve caduntve meo. *Ego* autem omnimode *imparatus*, quippe & *imperitus* sum, ortam dirimere controversiam.

O si liceret meam, hanc tam difficilem *Spartam, Æaco* alicui, aut *Minoi* delegare; nam utcunque ad hanc *liticulam*, inter illos componendam, in hæc *vestra* jam conscenderim, *lupum* tamen (ut est in proverbio) *auribus* tenere mihi videor, ne *judicium* in hac re meum (quod sentio quam sit *exiguum*, quam prorsus *nullum*) *præjudicium* à nonnullis habeatur: quorum *ego* censuram, cum mihi in primis sit votis, ut cvitem.

Vos (Auditores!) *vestram* astipulemini opem *vestram* mutuate operam, & in utraque lanci parte, utramque seorsim ponite opinionem; ego simbellam tenens, *stateram* elevabo, & (quod de *Iustitia* fingitur) *oculos* inimici præjudicii, veritatis *mantili* involvam, ut neutrius videar affectasse partes.

—— Quam ego jam velim, ut olim in causa

Turni *ac* Æneæ ——

Iuppiter ipse duas æquato examine lances
Sustinet, & fata imponit diversa duorum,

Quem damnet labor —— *&c.* Vid. *Æneid.* 12.12
non longe a fine ——

—— *Eruditis* hoc judicium deferimus, quos tam multa nobis constat scire, quam *nos* ignorare semper profitemur —— *Heins. Aristarch.*

—— *vastis nunc viribus effert Ora* Dares ——
Quale sopor fessis in gramine, quale per æstum
Dulcis aquæ saliente sitim restinguere rivo,
Tale tuum carmen nobis divine Poeta.

Ut qui *rectam* viam nescit, ubi, ut fit, in plures *una* diffinditur, hæret anxius, nec singulas aude eligere, nec universas probare: sic cui non est *veri* stabile judicium, prout infida *suspicio* spargitur, ita ejus dubia opinio dissipatur. *Min Fel.*

—— Hisce autem inflammatis partium studiis *sequestrum* si quis se candide interponat, impetus fit undequaque in *eum* tanquam in communem hostem *utrique* & publicum ——

---- Fors & *virtus* miscentur in unum --- *Æn.* 12.

Leviculas hasce (quæ intercesserunt) velitationes ut componerem —— ἔχθος enim non est u spero ἀσπονδον —— quamvis.

—— *it toto turbida cœlo* ——
Tempestas telorum, ac ferreus ingruit imber
ut Poeta. Æn. 12.

—— Ego

——Ego his succedo Τενέδιος, quod aiunt, συνηγόρος, cujus autoritate hodierna dirimenda est disceptatiuncula ——

Proximus *huic*, longo sed proximus intervallo, *Insequitur Salius* ——— Æn. 5.

Fortunate puer tu *nunc eris* alter *ab illo.*

Doleo *ego* meum, tam durum hodierni dici fatum, quod *judicis*, inter antagonistas (quos modo audivistis) sim obiturus vices: accersendus potius esset *Rhadamanthus* ab *Inferis*, qui veritatem possit tam *involutam expiscari*, autoritate sua omnem hanc litem dirimere, iracundosque eorum, & *effrænatos* motus sedatos dare.

Quandoquidem vero, *vobis* est complacitum, hanc *mihi* designare *Spartam*; eam *ego* pro virili mea ornare studebo, & quoad potero inter utramque opinionem *pendulus*, contestatam hanc, inter *illos* litem, (neutri etiamnum adjudicatam) accurate examinabo.

Quæ cuique placuerit *opinio*, hanc (per *me* licet) amplectatur, suoque (in hac re) fruatur quisque judicio, quanquam omnino nollem ut *Vos*, pro *aureis ænea*, pro *tritico paleas* aut stipulas, (ut olim *Glaucus* apud Homerum) admittatis——

Ut examine scrupuloso veram sententiam, non eloquentiæ *tumore*, sed rerum ipsarum soliditate libremus ———

——— *Nec enim levia aut ludicra petuntur*
Præmia, sed Turni *de vita & sanguine certant.*
Æn. 12.

Nos proinde solliciti, quod utrinque in hoc negotio disseratur, & cum ex altera parte plerumq; obscura sit *veritas*, ex altera lateat mira *subtilitas*, (quæ nonnunquam ubertate dicendi, *fidem* confessæ probationis imitetur) diligenter quantũ potest, singula ponderemus; ut *argutias* quidem

laudare, ea vero quæ *recta* sunt, eligere, probare & suscipere possimus. *Min. Fel. Octav.*

Themistoclem ferunt, (cum duo ex *amicis* suis, ad *illum* suam detulissent *litem* determinandam, ut simultate deposita in pristinam redirent gratiam) illam *tam ingratam* provinciam abnuisse, hac reddita facti ratione: *quoniam* (inquit) *ex duobus jam amicis, alterum statim facturus sum inimicum.* Eadem uti possem & ego apologia.

Sed quid tum postea: respuamne ergo, hujus esse litis diribitor? nequaquam certe, *Omnes potius amittendi sunt amici, una ut veritas quam amittatur*———

Illo igitur *Aristotelis* umbone me protegam ἄμφοιν ὄντοιν φίλοιν, ἱσιον πρότιμᾶν τὴν ἀλήθειαν.

Quod etiam Phosphorus ille Philosophorum in simili argumento, φίλος ὁ Πλάτων, φίλος Σωκράτης, ἀλλὰ φιλτάτη ἡ ἀλήθεια; idem & *ego*; *Amicus tu*, cujus concinnam satis orationem accepimus, *tuque*, cujus melleum plane, imbibimus *Suadæ* succum; at enim *vincet* utrunque *veritas*, intemerata *veritas*, cui jam *ego* his in *aris* litatum venio ———Res est arbitrio non dirimenda meo.

Minerva, è celsis *Olympi* descendens cacuminibus, inter dilectos *Dolii* filios (cum *Ithacensibus* belligerantes) acerrimam statim pugnam sedatura, venit *dijudicatrix*: quorum causa dissidiorum explicata, anxiis aliquandiu æstuabat cogitationibus, quomodo se gereret in tam difficili negotio, eos proinde (diu multumq; omnibus animo agitatis) tandem hunc in modum affata est: *Diversa capita, intricata utcunque sit inter vos dissensio; Ego tamen in neutrius propendens partes, æqua Justitiæ trutina, rem utramque collibrabo.*

Simillime horum *ego* altercationis *Antagonistarum*, arbiter qui sum, *in diversum, quasi duplici scindor in hamo*, quam ingressus viam, utriusque de-

sideri

siderio satisfaciam; & *clamosum* dirimam inter eos *litigium*.

Stat mihi animus *nudam* inspicere *rei* naturam, *veritatem* ejus recti judicii ἀνατομίᾳ medullitus *exossare*, ut ulteriorum demum rixarum *procella* consilescat. ———

Missum igitur faciatis (*quæso*) quicquid est in hoc genere *aculeatum*; ponite simultates, nec *Cadmæos* vos præbete *fratres*, ut intestino uterque pereatis bello.

Nulla hic adesto *Eris*, quæ vel minimam *aurei mali* immittat bracteolam, unde nova inter *vos* (quorum *sub me, jam judice, lis est*) recrudescat contentio.

Fulminat Æneas *armis, summasque minatur*
Dejecturum arces Italum, *excidioque daturum,*
Iamque faces ad tecta volant ——— Æn. 12.

——— *Lenta salix quantum pallenti cedit olivæ,*
Puniceis humilis quantum saliunca rosetis,
Iudicio nostro tantum tibi cedit Amyntas.

IX°.

Formulæ tum adhibendæ, quum Moderator *ab una in* aliam opinionem *transiturus est*, Collationem *facturus utriusque inter se*.

SEd quod *Lotharius Cæsar*, dicterii loco habuisse dicitur, *Audi alteram partem*; id *ego* jam *vobis*, nostis enim veterem legem *Atticam*) ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι.

Audivistis hactenus quid dici posset de- - -jam autem *firmiora* longe comperietis *argumenta*, quæ ———

——— *Quis juſtius induit arma, ſcire nefas, magno ſe judice* quiſque tuetur.

Victrix cauſa diis placuit, ſed *victa* Catoni. *Lucan. lib.* 1.

——— Sed his omiſſis, quid *altera* ſententia doceat, perpendamus ———

At vero, ut *ſilicum*, & *chalybis* colliſione inter ſe, *ignis* elicitur; ita ex harum inter ſe rerum *collatione* exſilient magis *veritatis* ſcintillæ, quæ *lucem* intellectui, *calorem* voluntati, affectibuſque *ardorem* ſubaccendant ———

Quod igitur *Cicero* pro Muræna, contra *Catonem* verba faciens, *At enim* (inquit) *te* ad accuſandum *Res publica adduxit, credo equidem, Cato, te iſto animo atque ea opinione veniſſe*, ſed *tu* imprudentia *laberis*: Sic *ego* tibi, *te* enim credo *veritatis* amore, *iſtam* quidem tuam provinciam ſuſcepiſſe, ſed falleris, neque enim ———

——— Sed cum mearum jam ſit partium, utramque partem attingere, & ut ille, παμφοτιγίζειν, opus eſt ut ———

Verum enimvero ſi hac ſolum via inſiſterem, aliamque *inſalutatam* præteritem, viderer ſane *injuſto* illi non diſſimilis *Iulio*, qui de *agro* controverſo, inter *Spartanos* & *Argivos judex*, de *amicorum* ſolummodo *jure* diſputavit, *juſta* autem *aliorum argumenta* illius aures non incurvarunt; ac proinde amicis ſuis aſſignavit agros, *aliis* etſi *debitiſſimos*; erubeſcerem autem *ego* intemeratam adeo violare *juſtitiam*: nos igitur (*Auditores!*) *non imminuimus* ———

Et ita fortaſſis cum *oratore* hoc noſtro, ſenſiſtis hactenus; quod ſi oculos *veſtros* in aliam pauliſper lancis partem conjeceritis, certo ſcio, comperturos *vos*, argumenta *numero* plura, *pondere* graviora; non enim hic videbitis ——— non hic comperietis ——— non, ſed ——— ſed ———

Prima

Prima hominis facies, & pulcro pectore virgo
.... postremo est immani corpore *pistris. Æneid.* 3.

Quod si *acutiori* mentis *oculo*, (omni remoto peristromate) *rem* ipsam propius *intueri* velitis, aliter forsan sentietis, nam —— *Nec numero inferior, pugnæ nec honore recedet alter* —— ut ille apud Poetam. *Æneid.* 12.

Vestras huc usque exercuistis aures, in altera duntaxat *ventilanda* opinione; æquamque hactenus videtis *simbellæ* stateram, *illam verisimili* fultam ratione; mansuetis quæso ut, quæ sequutura est, hauriatis auribus, orationem ——

Quod *prima* quantumvis *fronte* verissimum videatur; *alteram* tamen si *intus*, *& in cute*, discutiatis opinionem, longe veriorem comperietis---

Sed *alteram* jam audite *partem*, nam (ut in causis forensibus, quæ coram judicè sistuntur) *Actor* videtur *superior*, dum *pro se* loquatur *Reus*; sic *vos* forsan *Opponenti*, jam adhuc suffragamini, cæterum non dubito quin aliter omnia sentietis, simul ac à *meliori genio*, suggestam audieritis opinionem ——

Sed satis jam diu, idque cum summo vestro (ut vereor) aurium fastidio, *hoc saxum volvimus*; aliam jam *delibemus* paucis opinionem; in quam, etsi *veris intonuit* noviissimus orator, ardenti tamen solidæ *confutationis fulmine*, adhuc non *concussit*, imo vix dum tetigit.

Tam tenui tamen pendet filo hujus veritatis statera, & tam perplexe subinde loquuntur *veteres*, ut *Eridis* potius pomum, quam *pacis* olivam, videantur posteris eandem litem moventibus, reliquisse ——

——— *Quis justius induit arma, scire nefas, magno se judice* quisque tuetur.

Victrix causa diis placuit, sed *victa* Catoni. *Lucan. lib.* 1.

——— Sed his omissis, quid *altera* sententia doceat, perpendamus ———

At vero, ut *silicum*, & *chalybis* collisione inter se, *ignis* elicitur; ita ex harum inter se rerum *collatione* exsilient magis *veritatis* scintillæ, quæ *lucem* intellectui, *calorem* voluntati, affectibusque *ardorem* subaccendant ———

Quod igitur *Cicero* pro Muræna, contra *Catonem* verba faciens, *At enim* (inquit) *te* ad accusandum *Res publica adduxit, credo equidem, Cato, te isto animo atque ea opinione venisse*, sed *tu* imprudentia *laberis*: Sic *ego* tibi, *te* enim credo *veritatis* amore, *istam* quidem tuam provinciam suscepisse, sed falleris, neque enim ———

——— Sed cum mearum jam sit partium, utramque partem attingere, & ut ille, παμφορτιζειν, opus est ut ———

Verum enimvero si hac solum via insisterem, aliamque *insalutatam* præteritem, viderer sane *injusto* illi non dissimilis *Iulio*, qui de *agro* controverso, inter *Spartanos* & *Argivos judex*, de *amicorum* solummodo *jure* disputavit, *justa* autem *aliorum argumenta* illius aures non incurvarunt; ac proinde amicis suis assignavit agros, *aliis* etsi *debitissimos*; erubescerem autem *ego* intemeratam adeo violare *justitiam*: nos igitur (*Auditores!*) *non imminuimus* ———

Et ita fortassis cum *oratore* hoc nostro, sensistis hactenus; quod si oculos *vestros* in aliam paulisper lancis partem conjeceritis, certo scio, comperturos *vos*, argumenta *numero* plura, *pondere* graviora; non enim hic videbitis ——— non hic comperietis ——— non, sed ——— sed ———

Prima

Prima hominis facies, & pulcro pectore virgo
.... postremo est immani corpore *pistris. Æneid.* 3.

Quod si *acutiori* mentis *oculo*, (omni remoto peristromate) *rem* ipsam propius *intueri* velitis, aliter forsan sentietis, nam —— *Nec numero inferior, pugnæ nec honore recedet alter* —— ut ille apud Poetam. *Æneid.* 12.

Vestras huc usque exercuistis aures, in altera duntaxat *ventilanda* opinione; æquamque hactenus videtis *simbellæ* stateram, *illam verisimili* fultam ratione; manſuetis quæso ut, quæ sequutura est, hauriatis auribus, orationem ——

Quod *prima* quantumvis *fronte* verissimum videatur; *alteram* tamen si *intus*, & *in cute*, discutiatis opinionem, longe veriorem comperietis---

Sed *alteram* jam audite *partem*, nam (ut in causis forensibus, quæ coram judice sistuntur) *Actor* videtur *superior*, dum *pro se* loquatur *Reus*; sic *vos* forsan *Opponenti*, jam adhuc suffragamini, cæterum non dubito quin aliter omnia sentietis, simul ac à *meliori genio*, suggestam audieritis opinionem ——

Sed satis jam diu, idque cum summo vestro (ut vereor) aurium fastidio, *hoc saxum volvimus*; aliam jam *delibemus* paucis opinionem; in quam, etsi *veris intonuit* noviſſimus orator, ardenti tamen solidæ *confutationis fulmine*, adhuc non *concussit*, imo vix dum tetigit.

Tam tenui tamen pendet filo hujus veritatis statera, & tam perplexe subinde loquuntur *veteres*, ut *Eridis* potius pomum, quam *pacis* olivam, videantur posteris eandem litem moventibus, reliquisse ——

X°.

Formulæ Proponendi, seu Narrandi.

A *Plutarcho* scriptum accepimus, *sermoni* congruere quod *Nummis*, qui eo præstantiores creduntur, quo materia pauciore, precii amplius amplectantur; sic———

———Sed quoniam non perinde multis notum est quo genere———quove———oriunda fiet, id jam *Musis* bene juvantibus, exponere conabor - - ———

———Agedum nunc rem omnem sigillatim aperiamus———

Docebo autem non *crocodolitis* aut *soritis* ceratinis, aut aliis id genus *dialecticorum* argutiis, sed pingui (quod aiunt *Minerva*) rem digito propemodum ostendam———

Pictorum imitabor hic artificium, qui cum in exigua *tabella*, ingens hominum congeries exprimenda est, nonnullorum modo summa *capita* ostendere, totum vero *corpus* abscondere solent: ita ipse quoque non singula quæ poterant reperiri *movebo*, non quæ inculcari, *urgebo*; pauciſſima; ut gratiam vestram reportem, *seligam*; copioſiſſima, ut reprehensionem declinam, *negligam*----

———In tanta autem difficultatum sylva cædua, utcunque operosum sit semitam invenire; id agam tamen ut multa paucis contraham, & succum exprimam———

In ista igitur controversia statuminanda.

———In quo jam——— explicando, desudat mea ex hoc loco qualiscunque industria.

———Quæ jam *mihi*, seorsim singula punctius restant prosequenda.

In *cujus* quidem controversiæ medullam ut pene-

penetremus, eamque ad vivum usque resecemus———

Latum vero campum & quem metuo intrare, sed decurram brevi———

——— At ne altius in profundum solvam, quam meæ tutum scaphæ videbitur, cum *res* adhuc controversiis jactetur, & adhuc sub *judice* lis est———

——— Unde controversia tota reducitur ad *hos* cancellos, utrum———

Si dicendum est apertius, & accuratius———

Nostrum erit nunc igitur orationis pensum (vestra bona cum venia *Auditores*) punctissima quæque sic delibare, & pro meo modulo contesserare, ut sub uno quasi constet intuitu, quid———

——— Effigiem enim ipsam figuramque totius corporis uno quasi penecillo ductam atque expressam, *vobis* propono———

——— Et hoc hujus controversiæ maximum est momentum———

Verba videtis quo spectant, & *ipsa* se prima fronte produnt, esse sc.

Qua de re si paulo magis exacte cognoscere velitis, sic habete———

Quo in subjecto, propono *vobis* exponoque hæc tria———

——— Atque *hoc* totius præsentis causæ caput est———

In *hoc* enim cardine res tota vertitur———

Iis enim coloribus rem istam exprimam, quibus nec *Apelles* suum Alexandrum, *Zeuxis* pueri uvas, atque Helenæ ex versu Homerico simulacrum pressius effinxit———

Id si cui forte nimis philosophice dictum videtur, age, pinguiori (quod aiunt) *Minerva* planius faciam———

Sed tamen quoniam hic est *campus* noster, in

quo ſtatuimus hoc tempore *decurrere*; & materia, quam in hoc conſeſſu veſtro tractare decrevimus: non alienum à propoſito noſtro viſum eſt ——

——— Mea ſic eſt oratio, & ſic in animum induco meum, & tota *hoc* evincit orationis ſeries.

Aggrediar tamen jam ipſum *erroris* fontem & pravitatis, unde omnis caligo iſta dimanavit, & altius eruere, & aperire manifeſtius.

——— Ut autem quod res eſt dicam, quodque mihi plene perſuaſum eſt———

X Imo.

Formulæ Tranſeundi *ad* Propoſitionem, *ſeu* Narrationem, *quæ fit exponendo* ſtatum *quæſtionis*, vel ſenſum *Thematis*.

CUjus ego mentem ſententiæ, ut plenius vobis planiuſque patefaciam

At vero ſicut nubibus ſemel diſſipatis, & apertis *ædium* feneſtris fugantur tenebræ; ſaxim pariter & *ego*, ut intromiſſo *dilucidæ* expoſitionis *Sole*, clarius effulgeat *veritatis* radius, ſenſumque hujus ſententiæ, non ſolum *oculis* intueri, ſed *manibus* etiam contrectare videamini----

---Ac ſi contractius *rem* totam ſic propoſuiſſet.

Cujus *Venuſtiſſimam* ſententiæ *faciem* (omni detracta *larva*) *ego* in hujuſmodi expoſitionis *ſpeculo intuendam* vobis, & *oſculandam*, exhibeo———

Ut igitur planius dicam quod ſentit *orator*, propoſiti *thematis* veritatem aperiam; longiori orationis *tela*, uberiorique *interpretationis* filo, in hunc ſenſum *explicari poteſt*———

Quæ verba ſi ad *vivum* diſcutiamus, in hunc fere ſenſum ſonare videntur, & ad nullum præterea alium collimare *ſcopum*, quam———

Cujus

Cujus tam egregii proverbii *sphæræ* in hoc *axe* & *cardine* circumrotatur ——

Elegantissimi cujus *Adagii* sensus, hic est (ut opinor) genuinus: ——

--- Ac sicut jubar *solis*, clariorem perficit diem, & totam nubium dispergit obscuritatem; Sic &——

De *quibus*, nobis in limine, brevibus est despiciendum.

Ad hanc *ego* quæstionem, toties & *voce*, & *scriptis* ab omnibus vexatam, ut respondeam quemadmodum oportet, utriusque prius justitutum erit expendendum, ut intelligatur quomodo tam *hic* quam *ille* intelligant——

——Ut videatis quantum *nostri* interest penitius hujus abyssi vada pertentare——

Ne abjectius quàm par est de hac re quippiam statuamus——

——Quod ut enucleatius fiat, observandum est in limine——

—— Unde ad hoc tandem quasi *acus* foramen, tenuissimi hujus (ut videtur) dissidii *filum* redigitur——

Summatim ut dicam ——

Hoc ut succinctius fiat, & præsenti instituto accommodatius——

Cui si velamen detrahatur, in conspectu erit radiantissima istiusce rei veritas ——

Quod perinde est, ac si dixisset——

Sed operæ precium est, ut id ipsum etiam atque etiam distinctius, & expressius enucleemus--

—— Quod cuivis homini prudenti, mediocriter, & intelligenti, primo oculi nictu, satis apparet——

Quo sermone, quid significatum habeamus, non inutile est disquisitu——

Etne futuræ nostræ orationis *navem*, inter erroris

roris *scopulos* fluctuantem, sine *clavo*, sine *ancho*ra, sine *pyxide*, certove *scopo* relinqueremus; *quæ*stionis *hujus sensum*, & *statum*, hunc esse cognoscetis, quod scilicet:———

At enim ut difflata *palea*, purissimum *granum*, scoriaque flammis absumpta *obryzum* licet videre splendidissimum, aliis *oratorem* verbis, hoc ipsum nobis innuentem cogitemus———

Veruntamen hujus *aureæ* sententię, intimiora *penetralia* ab alto pandam, apertioris paraphraseos *clavi* reserando, scire *vos* velim———

Sed ut dispersis *nubibus* in serena nocte, clarius micant *stellæ*; pariter & hujus *subobscuræ* sententiæ *veritas*, *nubeculis*, paraphrasi breviuscula, *dissipatis*———sciatis igitur———

Atque ut *sacros* hos Apollinis *fontes*, jucundius degustemus; ut has Minervæ *pyxides* recludamus, sciendum est———

Verum cum non soli *cortici* nobis sit immorandum, agite *intimiorem* porro hujus sententiæ *sensum* attendentes, operæ-pretium erit nec injucundum quidem, *nucleum* intus latentem eruere; perinde igitur sonat ac si diceretur———

Cujus tam tetri *vitii* turpitudinem, ut penitius paulo inspiciatis, *Desidiæque* non tantum *vestigia*, sed & ipsa *Cubilia* conspicue intueamini, adeste quæso huc pauliſper, & quod *ego* digito monstravero, in id *vos* mentis aciem intendatis.

Aruspices fuisse quosdam à veteribus accepimus qui in victimarum *exta* accurate inquirerent, partes maxima cum cura singulas intuerentur, ut ex diligenti singularum contemplatione res futuras prædicerent: Horum *nos* more ac ritu, fibras & *exta* horum verborum———

——— Quod ut plenius intelligatur, res ab *ovo* (quod aiunt) altius est repetenda, & sinceræ *veritatis* scintillulæ è cinericus sunt eruendæ-----

———Discri-

——Discrimen facile apparebit inter *frumentum* & glandes, inter *triticum* & paleas, *Græciam* & Barbariam, *Athenienses* & Getas——

Quod, *amotis sipariis*, sic se nobis intuendum præbet, & tanquam *Colossea statua*, in mentis sese insinuat *oculos*——

Nec quid in hac sententia, duriuscule sonet video, cum in *triviis* jactetur *compitalibus*——

In cujus rei *intestina*, paulo penitius si scrutabimur, intimiores ejus *eliciemus medullas*, ut citra omnem controversiam *diluceſcat*, nullum unquam——

Sed ut uno, quasi, intuitu *veram* istius rei *imaginem* videatis graphice *delineatam*, ad hunc, cogitate, sensum, *Poetam* nostrum attendisse; *neminem*, *viz*——

Cujus, si accuratam ἀνατομὴν faciamus, & veluti *exossemus*, τὰ σκληρὰ, & *nuda* illius nobis patefiet *veritas*, ut qui vel *lippientibus* inspexerit *oculis*, acclamabit *magnum esse*——

Quam si ego *Protogenis* coloribus potuissem *delineare*, ut quasi *stellis* variegata refulgeſcat, ta'i, se *vobis* inspiciendam daret, *habitu*——

Quæ quidem verba (quantum ego *Nanus* & *homuncio* conjectando assequor) in hunc Vos hortantur modum, ut——

Cujus tam egregiæ sententiæ, ut è *fundo* veritatem *expiscarer*, genuinum hunc ejusdem sensum, sine ullo verborum anfractu, *vobis* propino ruminandum——

Neve *istius*, tam præclaræ *sententiæ*, ignorata *veritas*, altius vestris quorundam insideat animis, *arrigite aures vestras*, & *alta*, quæ dixero, *mente* reponite; *Vos* enim jam (ecce) rapio, ubi non *seclusa* aliqua tenetur *aqua*, sed unde *flumen* controversiæ universum suboritur——

Clariorem vultis ut accendam *facem*? sic igitur acci-

accipitote, *oratorem* noſtrum *ſenſiſſe*, & ſi in *vivis* jam eſſet, *dicturum* eſſe ——

Sed quorſum tot *verbis* opus eſt? in his præſertim, quæ breviori *orationis* gyro, ſatis ſuperque complectendo ſumus: in *hoc* enim *cardine*, controverſia hæc tota *circumvolvitur*, nempe;——

Quæ, ne cuiquam dura, aut religioſis *auribus* abſona videantur; hujuſmodi breviter illuſtrare *ſcholio* non gravabor, & ampliori orationis apparatu adornare——

Quod quidem ſi *rectæ* mentis *acie*, & acutis *indicii* oculis rimari velimus, hanc nobis inſinuaret veritatem——

Quaſi in aliis dixiſſem verbis ——

Cujus ſententiæ *veritas*, ut diſcuſſa *nebula*, eluceſcat magis ——

Quod luculentum dictum, quid ſibi velit, paucis delibantes; *pinitiſſimos* ejus ſenſus eruamus, & hunc *Democriti puteum* (in cujus *fundo* latebat olim *demerſa veritas*) exantlemus——

—— Quo itaque citius & ſatius *intricatum* hujus ſententiæ *ſenſum inodemus*, ut ipſis *lippis & tonſoribus*, omnibusque undique *infantiſſimo* innoteſcat, cognoſcendum eſt ——

Quo, quiſpiam ad *literas* natus, effictus & formatus, reſpiciens, crebris *hoc* uſurpabit ſermonibus——

Sed ne diutius *vitreum* (quod aiunt) *vas lambere* videamur, *pultem* tandem *attingamus*; ut ſic fracta teſta, *Vnionem* reperiamus, ruptaque *nuce*, latentem intus *nucleum* excorticemus——

Quod nihil eſt aliud (ut mihi quidem videre videor,) quam ſi dixiſſet, *nullum non lapidem movendum eſſe*, *nullam non operam navandam*, ut ——

XIImo.

Formulæ transeundi *ad* Divisionem, *vel* (*si mavis*) *Partitionem.*

ATque cum in *amplum* dicendi *campum*, mea jam *ingrediatur* oratio, ne vel nimis *angusto* decurrat *alveo*, vel ita *redundet*, ut extra *ripas* diffluat his *ego* objectis *aggeribus*, *eum* coarctabo, primo—— secundo—— tertio——

Intelligere vos spero Auditores, quæ sit futuræ disputationis *summa*: nunc singula meæ *distributionis membra*, & quid quantumque in quoque comprehensum sit, perpendamus; ita facilis & dilucida futura est tota hæc, *excellens* illa quidem, sed tamen *ardua*, & perobscura tractatio. Primum igitur——

—— Eam ego quæstionem nequa memoriæ vestræ, nequa meæ confusio fiat, sic pote quasi *quinque* in propagines diductam volo——

In explicatione igitur quæstionis, primo *rem* ipsam definiam, deinde *partes* constituam, postremo *quid* inter—— & reliquos —— inter sit ostendam—— de quibus sigillatim *ego*, ac ordine dicam——

—— Hoc facilioris explicationis gratia, in *tria* hæc capita distribuo, ut primum verborum *rationem* exponam, secundo, *naturam*, tertio *usum*——

Sed unum hunc *alveum* in plures *canaliculos* diffundamus, & universum insequuturi sermonis *flumen*, in *tres* (si placet) *partes* dispertiamus; hac enim ratione, instituti argumenta tandem facilius pertexemus, nec *nostra*, tanquam in *mille Mæandros* deferetur oratio——

Sed varii, ex hac *scaturigine*, oriuntur *rivuli*, quos in hos distinctos *alveos* coarctabo, primò, secundo, tertio——

Tripartita igitur erit totius *rei* distributio, ut sic pro-

protensum *orationis* meæ *filum*, tanquam ad *Mercurialem statuam* dirigens, longius quam debeam, non prolabar. ——

Cæterum ne oblitus *brevitatis*, nostra longius *digrediatur* oratio, ab hoc veluti communi *centro* omnes *lineæ*, in futuro meæ *declamationis circulo* deducentur: ——

Quæ de hac re involutius proponi solent mihi revocanda videntur ad hæc duo capita, tanquam Mercuriales statuas ---- primo ——— secundo.

Et ne extra omnes nostra *oratio* cancellos limitesque excurrat, ad *hoc* quasi centrum mathematicum, omnes diametros reducam, extra cujus *circumferentiam*, ne *latum* (quod aiunt) *unguem* expatiabor ———

Sed *rivulum* unum aut alterum, de tanto *Oceano* deducam, reliquos *sicco* (quod aiunt) *prætereuntis pede*; quos omnino omnes *infantiam* meam exprimendo non esse, ingenue fateor: ———

Sed ne in immensum *pelagus*, verborumque *flumen* inmergam calamum, hosce *tres* speciatim persequemur, ex hac *scaturigine* oriundos *rivulos*. ———

Quare quemadmodum qui longum iter susceperunt, *ducem* viæ sibi eligunt, ne temere aberrent ——— ita & *nos* pariter ——— Ariadneum Methodi filum ———

XIIImo.

Transeundi ad Confirmationem.

1. Comfirmandi, *in genere.*

QUæ ne forsan veri-similia magis, quam vera videantur, cogitate ———

Meam ego assertionem *Achilleo* argumen-

mentorum *robore*, rationum graviſſimarum *pondere*, fundamentorum *evidentia*, exemplorum *magnificentia*, demonſtrabo, pariter & confirmabo———

———Verum, ne ex *meo*, quæ dixi, *cerebro* fingere omnia videar, ſi plures *rationes* earumque momenta firmiſſima deſideratis, ipſa *philoſophorum* quaſi oracula, vobis producam———

Quæ, ne perfunctorie forſan prælocutum *me*, & *humano* potius effudiſſe impetu, cogitetis quam hoc ipſum ingenti molimine iteratæ inſinuationis inculcat, ——attendite ad———

Quod ne *commentum* vobis, aut fabuloſum videatur *figmentum*.

Quod quomodo ſit aſtruendum adverſus tergiverſantes cujuſcunque *ſectæ*, velites, aut *triarios*, ſupereſt ut contractius in ſequentibus explicem.———

Quod clauſis vel in totum *Homericis* oculis, liquebit facile ſi———*Tertull. Pall. cap. 2.*

Quod adverſus tot *opponentium* impetus operoſius erit adſtruendum———

———Efficiam idcirco ut arbitror, ne videatur uſque adeo *veri* diſſimile, quin ipſo die, ſole ipſo clarius elucear———

———Quæ quo magis in *themate* noſtro latent, eo diligentius, ut boni *venatores* ſolent, per veſtigia, ſenſum latentem perſequemur———

———Iſta autem ut clarius in ſe eluceſcant, & firmius muniantur adverſus reclamantium inſultus, obſervandum eſt———

———Ad quam ego ſtatuminandam ſententiam aggreſſurus modo rationes———

———Et ſane ſpero facturum me vobis manifeſtum, noſtra omnia non modo niti rationum firmiſſimarum autoritate, quod ſufficit ad *victoriam*; ſe|& philoſophorum & poetarum, addo etiam

etiam ipsorum alias adversariorum testimonio comprobari, quod insigne est, & magnificum ad *triumphum* ——

Possim hoc loco evagari latius, & id quod dixi, tum *repetitis* è veteri memoria, tum *vivis* ac spirantibus exemplis confirmare ——

O mihi quis jam se *campus* orationis expandet! retinete, dicentem, *temporis*, methodique repagulis; abripiet enim, & torrente *me* suo, *Eruditio* suas in utilitatis effundet ——

Rationes jam afferimus, per *quas* nobis nostram sententiam confirmemus, è quibus *hac* prima est.

—— Pretium (ficut mihi persuadeo) alicujus moræ erit, ventilare ——

XIV^to.

Confirmandi.

2. *In* Specie, *& primo per* Causam.

NAm ——
quid enim ——
quid etenim aliud ——
quippe nimirum ——

quod præter omnem dubitationem ita est *verum*, ut *verius* nil esse possit; sive enim perpendamus —— sive examinemus —— sive observemus —— meritissime præferamus ——

Quam ut *Achilleis* revera argumentis, & inconfutabili *obsepiam* ratione, cogitate quæso:

Et primo, à *causa*, hujus rei *veritas* confirmatur: *quid enim non designat, quid non perpetrat avaritia?*

Causam me vultis, ut indigitarem? occurrunt plurimæ, perpendite apud *vos*, perpendite quæso ——num

Vul-

Vultisne *causam*? En *vobis* manifestam ——
——*Fert animus*, causas *tantarum expromere rerum*
Immensumque aperire opus —— Lucan.

——quod in *causa* thematis nostri manifestum esse, quis tam nullo præditus est sensu, qui non fateatur? ——

---Oraculum autem verius, nec *ille*, nec *Apollo* Delphicus pronunciavit unquam: nam cum aspera, & amœna minus sit *virtutis* semita——

——Hoc autem ut fiat dilucidius, omnes ratiunculas nostras huc succenturiare, longa esset injuria, longæ Ambages; ac proinde, ceu canis de *Nilo*, unam aliamque palmarem in transcursu, *vobis* prælibabo——

——Nam ut hujus sententiæ rationem, æque ac originem, à primis *naturæ* arcessam fasciis.

Quam luculentam *sententiam*, *nervos* æque ac *cutim*, *poros* ac *sanguinem* habere comperietis, si——

Atqui, si cui videar *hæc* audacius quam verius dicere, agedum paulisper ipsas intimius *rerum* rationes inspiciamus, quo palam fiat——

Quod ut argumentis evincam necessariis verum esse, sciatis velim ——

Luce clarius aperta causa est, cur interdum---*Ratio* in promptu est.

Et ut affatim *rationum*, in unum quasi *circulum* colligam.——

Causas vultis? ecce has——1. quia——2.

——Vita fabula, tragœdia, cujus *Deus* est choragus, *argumentum* luctus, ac calamitas, *histriones* miseri mortales; *chorus* fœminæ & viri; *apparatus* aurum & argentum; *vestes* variæ & magno pretio conductæ, aliena omnia ac mutuata, sæpe autem subito reddenda—— *theatrum* est hic orbis, in quo homines *natura* collocavit ---*Heinf.*

Qua ratione adductus.

——Ab

———Ab *hoc* enim malo eſt quicquid uſquam eſt mali———

———Mihi enim pro conceſſo eſt, confeſſoque ab omnibus———

———Quod primum *rationum* autoritate, deinde quotidianis docebimus *exemplis*----

Non aliam ob cauſam, *Palladem* finxerunt *armatam* antiquiſſimi illi *poetæ*, quam ut ſignificarent, in *regibus*, bellicam virtutem cum *ſapientia* conjunctam eſſe oportere.

Videmus enim velut *Apelleis* lineis *graphice* depictam, hujuſce rei veritatem: cui enim vel *tonſori*, vel *lippo*, non ſat innoteſcit?

Quam nos ſententiam ut *nervoſius* paulo confirmemus———

Rationem petitis? en vobis———

Rationem hujus ſi quis *indagaverit*, hanc non eſſe infimam agnoſcet.

Neque hoc ego quenquam *mirari* velim, cum.———

*Nec immerito; nam *adulatores dum laudant, ladunt.*———

Sed ſi hæc *penſiculatius* paulo ruminetis----

Qui enim *otio torpuerint, vitam ducunt plane ingloriam.*———

Nonne quotidiana *docet* experientia?

His, quaſi obiter *prælibatis*, huic veriſſimæ ſententiæ, *arcem* obſepire non erit difficile, ſi bene perpendamus.

His alias poſſem, & plures ſubnectere cauſas,
Sed jumenta vocant, & Sol inclinat: eundum eſt.---

Longa eſſet injuria, ſi omnes rationes perſtringerem, *longæ* nimis eſſet *ambages*, hoc ergo tempore, ſolum modo *ſumma ſequar faſtigia rerum*----

———Et cauſam iſtius rei quis ignorat?

———Recte proinde *illi*, imo rectiſſime proculdubio faciunt, qui———

quod

Quod egregie prolatum *dictum*, ut probatum vobis reddam.———

Cujus rei *causam* ne quis forsan ignorare possit———

Quod dictum, ne videatur tractum ex *vulgi* opinionibus, considerate.

——— Et hoc tam aperte constare efficiemus illico, ut eum *talpa*, & *liberide* cœciorem esse oporteat, qui *illud* non viderit; nam———

Quod ne cui vestrum esse videatur *mirum*, perpendite *rationes* paucis———

Quam ego *verissimam* esse, sexcentis facile evincam rationibus———

Quod quo facilius *argumentis* perspicere possitis, rem ipsam *vobis* dum exponam, quæso diligenter attendite———

Et quis in clarissima *luce* cæcutire videtur ad morem *Tiresiæ* noctuine, qui talem dari in regno *literario* jucunditatem, pleno non admittat ostio; cum———

——— Quod affirmatum si *cuipiam* ex circulo vestro, *Auditores*, non absimile videatur, *vel Agyrtarum* gerris, vel *theatri* nugis, mecum *is* rationis sequatur radium———

Illud igitur imprimis certissimum esse sciatis, nihil *hominum* à bellua, evidentius distinguere, ipsa *eruditione*, eloquentia, *sermone*, quibus *homo* se maxime *hominem* esse ostendit.

———Sed ut *Achilleis* hoc evincam *rationibus*; operæ pretium nunc erit, causas primo ponderare———

Et hanc ego *rationem* hodierno die statui *vobis* repræsentare, ut ab hac, velut è *face*, lucem *veritatis* accipiatis———

2do. *Per Contrarium.*

DIſpiciamus vero, ſi placet, aliquantiſper, *otioſæ* vitæ turpitudinem; intueamur, ſi vultis, nævos, maculas, inertis ignavæque *pueritiæ*, ut tanquam *Æthiopes* faciant noſtrates *Europæos*, candidiores apparere——

E regione vero——

Ex oppoſito autem qui——

At ex diametro——

E contra vero

Qui autem *otio* torpuerint——

Sed ut contraria juxta ſe poſita magis elucescant, conferamus pauliſper——

Nonne enim——

Contemplemini vero contrarium *vitæ* inſtitutum, & *quid aliud quam* inopiam *videbitis*; *quam dedecus invenietis?*

Secus longe contingit——

Sed audite paucula; quid remini de——

At vero *pugnantia ſecum Frontibus adverſis, paullum componere*——

—— Vice verſa.

3tio. *Per Similitudinem.*

SIcut enim.

Nam veluti:

Quemadmodum enim:

Non ſecus ac——non aliter

Ut enim nec ſine oculo *Domini* equum; nec ſine *veſtigio Domini* agrum dixit pingueſcere *Thales* Mileſius——ſic

quam ego *veritatem* ut meridiano *jubari* prælucere faciam, cogitate——

Et

Et ſicut ſtultus ſit neceſſe eſt, qui *hyemem* accuſat, quia horrida ſit aquilonibus, & ob aeris intemperiem frugibus creandis, prorſus inutilis; dum non reputat *æſtatis*, quæ præceſſit, hoc eſſe officium; *hyemem* uti partis, & eſſe otioſam: ita iniquus eſt qui *ſenium* ſe attigiſſe queritur, quia ultimus is ſit *Comœdiæ* actus: tum enim è *theatro* hilarem *te* proripias oportet.——

4to. *Per Exemplum.*

SEd ut planiora fiant quæ dicimus, exemplis ſingulatim illuſtranda ſunt, & paulo uberius exaggeranda, ne immodicæ brevitatis ſtudio rerum pondera orationis celeritate rapiantur.

Tuos, mi *Cicero*, appello *manes*, tuoſque *teſtor* conſopitos *cineres*; reviviſcas (*quæſo*) & quod dudum *exemplo* præſtiteris tuo, impræſentiarum rurſus comprobato, annon tu?——

Quæro abs te *Hercules*, quibus *tu* tandem *gradibus* aſcendiſti in *cœlum*? quo *tu* (*quæſo*) modo, tam *nobilis*, tam *celebris*, factus es, tam *honoratus*? profecto licet *ipſe* jam *ſepultus* jaceas, *tuum* tamen *nos* canore ſatis alloquitur *exemplum*, *te* per *labores* tuos (vere *Herculeos*) evaſiſſe inclytum——

Sed *quid moror iſtis*? quid *dictis* opus eſt, cum *facta* loquuntur? reſpicite enim *Heraclitum*.——

——Sed quo *te*, Theophraſte, prætermittimus piaculo?——qui cum

——Quod ita eſſe, luce clarius *exempla* demonſtrant. Quis enim unquam——

——Neque hoc ſane novum, ſiquidem mos iſte——

Exemplis talibus plena ſunt omnia.

Et

Et vero habe fortunas omnes cum *Cræso*, numera candidos cum *Polycrate* felici dies, fluant ultro dormienti in gremium victoriæ cum *Timotheo*, fiat aurum quicquid tetigeris cum *Mida*, fiat *rosa* quicquid calcaveris, cum Persio nisi *amicum* tamen habeas, quocum affectus & animum commiscas, inter fortunas, & solatia *Tantalum*, te & *Irum* invenies.

Vultis itaque, ut è *mortuis* resurgat *Aristippus*? Vultis, ut illum *Nestorem*? Vultis, ut *Ulyssem* in scenam inducam? en *vobis* adest *coram*, *quem quæritis*——

Exempli enim gratia, quid memorem *Curios*, *Fabricios*, *Cincinnatos*, *Calatinos*, *Scipiones*, *Catones*, & sexcentos alios? qui *omnes* in hanc nostram opinionem, *pedibus* (ut ita dicam) *ivere suis*——

En *vobis* (si placet) *multas* doctorum *legiones* ad suppetias *nostras*, qui ad hujus sententiæ mentionem (tanquam *milites* ad suum *vexillum*) nobis gragatim occurrunt *præsidiarii*: Ellum melioris literaturæ *antesignanum*, Plutarchum! qui——

Hujus rei *testes* sunt parietes isti, intra quos, nonnullos *ipsi* vidimus, qui primo congressu videbantur *aliqui*, non ita multo post, sese prodiderunt, quam essent *nulli*; & *vosmet ipsi*, istis quidem *oculis*, sæpius non potuistis non observare.

Vos parietes obtestor, & *subsellia* imploro, adeste *vos* Ciconiæ, vos *Aquilæ*, vos *Leones*, & hodierni temporis *ingratos* hominum mores redarguite.

Hem *Parcæ* quæ nulli parcitis! vos *Ulyssem*, Ajacem, Hectorem prostravistis humi——tu quoq; Æole——*Occidis*; *Argivæ quem non potuere phalanges*, Sternere, nec *Priami* regnorum everso *Achilles*. Æn. 12.

At si primorum replicaveris annales——

Vidimus *multos*, honore conspicuos, celsarum dignitatum insedisse fastigiis, *Tyrio murice* nitidissimos,

dissimos, qui ad utrumque *Phœbum*, & *polum* utrumque, *suum* extenderunt imperium; quorum amplissimæ *opes* abierunt; transierunt & ipsi *opum* tantarum *Domini*. Sed in hoc *Musarum* Parnasso, circumvecto *etatis* vestræ *gnomone*, cum horologii *umbra*, aut *mortis*, aut senectutis *punctum*, attigisse videbitur, tum confertissimos, uberrimæ studiorum vestrorum *messis*, manipulos *demetetis*———

Quis vellicato *Cicerone* suis auribus non timeat? quem notato *Virgilio*, calumniæ *metus* non terreat?

Ego sane cum ad *Præteritorum* temporum recordationem, animum excito, & veteris ævi spatia, *cogitatione* decurro, *&c.*

Literarum procurationem, *Reges* ipsos sæpenumero suscepisse, & *patrum* memoriâ accepimus, & *nostra*, ipsi vidimus———

Plautum enim hic solum evoco, & *præpono* (nec *impono*, quia ex animo ita sentio) omni' us qui in *Latio*, aut *Græcia* imbuerunt chartaceum hoc æquor———*Lipsi.*

Atque hunc quidem ipsum *Platonem* quo piaculo omitto? cujus magnitudine animus assurgit, & commemoratione sola, quasi ad divinitatis occursum commovetur: erant tum *Athenæ* Atticæ, *Palladium* terrarum, templum eruditionis ac delubrum, totiusque sapientiæ emporium commune———

Omnes *paupertatem* timent, *Socrates* contempsit: omnes *mortem* horrent, *ille* vero etiam optavit; quippe cum jam manu poculum teneret, neque amplius quam hausto unico à morte abesset, nondum desiit jocari———*Phœdo* noster *inquit* salvi sumus; jam de *gallo* cogitandum est. Hoc à *Melito* beneficium *Socrates* accepit, hanc felicitatem *Anyto* debebat———

Cujus autem animus non pascitur, & quasi saginatur, qui *Camillos*, Fabios, *Fabricios*, Nasicas, Scipiones, *Curios*, & id genus alia, non tam *hominum*, quam *virtutis* legit nomina?

Exhaurire coner *oceanum*, si exemplorum quæram in *antiquitate* finem, & hæc *nostra* quoque tempora, materiam suppeditant *orationi*, si vel *aulas* Principum vel rerum publicarum *curias*, dictionis perlustrare cursu vellem.

Ubi tu *pientissime* Ænea? *Eloquentissime* Cicero? Tulli ditissime? ubi *Cæsar*? ubi *Alexander* terrarum *Dominus*? occubuit *Crassus*, exspiravit *Cræsus*, abiere *Catones*, *duo fulmina belli Scipiadæ* occidere; duæque civilis belli *Erinnyes*; Pompeius *gener*, & Cæsar *socer*, nec tibi pepercit doctissime Virgili ———

Ingeniorum *ille* scientiarumque fons *Homerus*, humanæ *terminus* admirationis, quem *antiquitas* veneranda, ore patulo *vomentem* ita repræsentavit, ut defluentes ab ejus *ore* liquores, ac *flores*, in amphoris & canistris colligerent *philosophi*, jurisconsulti, *oratores*, astrologi, *poetæ*, medici, *pictores*.

Memoriæ proditum est *Catonem* ———

Ciceronem ferunt ———

Sed quid ego in re non dubia; *exemplis* uti non necessariis?

Quod si *hodierna*, adeoque præsentia, vestro magis *sapiant* palato; ecce intra istos *parietes*, omnium longe illustrissimos ———

——— Quod si illam *Martis* urbem, bellici furoris sedem, & quæ semper arma vel inferret sua, vel timeret aliena, publico *librorum* armario carere non posse, *principes* terrarum judicarunt, ——— tum

——— Ubi verò, tua, Marce *Cato*, gravitas, severitas, ac rigor? ubi pondus *Stoicum*, ac supercilium immobile atque invictum? ubi ingens illa

anima

anima quam *libertati* victimam ſervabas? tum latebat———

——— *Socratem* qui non ſuem *Erymanthium* aut aprum, ut *Poeticus* nugator, aut leonem *Nemæum*, ſed immanes animorum feras, *iram* ac vindictæ *libidinem* quotidie vincebat. Qui immotus animo, atque inconcuſſus, *cœli* corruentis impetum ſuſtinuiſſet, & labente hoc mundo uno *conſcientiæ* ſuffultus tibicine, ſecurus ſuique ſimilis cum univerſo cecidiſſet——— Quem vero timuiſſet, qui nec mortem poterat timere, quam qui *ſpernit*, mori poteſt, *vinci* nondum poteſt.

Sed quid ego *opem* antiquorum *ſubſidiariam* peterem, cum indies *nobis*, ante *oculos* obverſentur, (imo vix uno abhinc triduo)——qui——

Ponite quæſo ante *oculos*, univerſos anterioris ſeculi *proceres*, Philoſophos, qui *omnes* (niſi *famæ* de illis injurioſius decernat) *omnes* inquam ——

———Vidit *ea* dies *Auditores*, duas ac viginti, moles dicam neſcio an naves——— *Heinſ.*

———Nam *Achilli*, quem ut accuratam *belli* normam, victor orbis *Macedo*, colebat, *citharam*, qua belli tædia diſpungeret, in manum, Poetarum princeps dedit——— nullum cibi condimentum præter ſudorem & ſanguinem habebat.

———*Ille* filii obitum deplorat, *iſte* ſed cum lacrymis moleſte optat: *huic* domi eſt *Medea*, non ad *horam* ut in ſcena, ſed ad *vitam* comes———

——Ut ſileam *Vlyſsis* errores & innumera capitis diſcrimina, quibus ſe objecit, antequam——

Cogitate ſerio, *beatos* illos *antiquorum* manes hunc vobis, *creta* notantes ad *Helicona* callem; quorum, licet *cineres* ad tempus jaceant in *ſepulcro dormientes*; at ſane in ſtudiis apud *nos* ſuis, *vivunt* adhuc, ſemperque *victuri* ſunt ſuperſtites——

Nam ut totum *antiquitatis* iter omittamus, &

ad illas *temporum* tempestates veniamus, in quibus *nostrates* ipsi, (ut alios complures taceam) se ad———

Et quoniam sub *vexillo veritatis*, contra secus cogitantes *digladiandum* est; multas *armatorum* catervas (velut in *Equum Trojanum*) congregavi, qui (adversariis surrepto *Palladio*) victoriam facilem pollicentur. *Eccum* vobis in prima acie *Ciceronem*, qui———

———Multum ab *eorum* consuetudine alienus, qui immensis *poculorum* certaminibus, & quasi bello, nihil præter vinum pro salute *patriæ* effundunt———

Tiberios, Caligulas, *Nerones*, & portenta cætera, ut transeam——— & ejusdem speluncæ non nominanda monstra———

Obruit *eos*, ex hac parte *oratorum* veneranda phalanx, sed & *philosophorum* non contemnendus exercitus———

Consultissimi *historiarum* viri, & magnus *illa* temporum heluo *Baronius*———

——— Qua ratione adducti prisci *heroes*, in disciplinam doctorum hominum *filios* suos studiose tradiderunt. *Alexandrum* magnum docuit Aristoteles; *Timotheum* Cononis optimi imperatoris filium Isocrates, *Epaminondam* Lysis Pythagoreus———

Quippiam ne vero tale *olim* factitatum legitur? etiam, quid ni? inspiciatur enim *Xenophontis* liber de——legatur *Isocrates* de———

Quid? *repetamne* Catilinæ *parricidium*? perstringam *Clodii* libidinem? *Græcchorum* molitionem? *tempus* non sufficeret, si *Neronem*, si *Heliogabalum*, (*monstra* narro, non *homines*) in *theatrum* inducerem; quorum *ingluviem*, *ructum*, *crapulam*, si recensere velim, *dies* me deficeret, præsertim cum *noctis* potius hoc opus fuerit quam *diei*——

Sed

Sed ne *ego* ſuppoſititias *venundari* viderer *merces*, en *pugillum* ex toto antiquitatis *faſce*; ecce vobis *præſegmen*, ut quid ſit *doctorum* in hac re judicium *prælibetis*, neque enim aliud fecit, *Alex. Magnus* : cum ———

Turmatim *nobis* hic occurrunt *heroes* illi literarii, magni ſtudiorum *Atlantes*———

Sed quo me jam *feſſum rapitis* Philoſophi? quid tu Philoſophorum *phoſphore* magne *Ariſtoteles*, mihi in aurem dicis : quid eſt, ô *Cleanthes*, quod *tu* mihi ſic urges cubitum? Ego *te* novi, omnes, hi *te* perbelle noverunt, per *nocturnas* vigilias, viaticum ad *diurnas* Muſas comparaſſe———

Propono & *propino* vobis, pientiſſimi *illius* Æneæ exemplum, qui———

Quibus autem *donis* cumulati, quibus exculti *artibus*; faſtigiatam *eloquentiæ* arcem, conſcenderunt *veteres* illi oratores? an utique credimus *eorum naſcentium* labris, inſediſſe flexanimam *Suadam*? cujus quaſi *Gratiis* afflati, evaderunt aliquando in *Deos mortales*, ſuo qui arbitrio *animorum habenas* moderentur? minime vero, ſed per *ſtudia*, per *labores*, per *vigilias* inclaruerunt. *Vos* igitur fatigare juvet, *Scyllas*, *Charybdes*, & reliqua monſtra *aquarum*, & ſi quid in *orbe* ſit arduum, hoc molimini; exhauſtum enim *ſudorem*, ingens à *tergo* comitatur gloria——— *Farnab. Ind. Rhet.*

Hic vero *campum* feraciſſimum & lætiſſimas *ſegetes* oſtendit Hiſtoria; in quibus omnino omnibus *demetendis*, ſi deſudem, *tempus* ante me deficeret, quam extremos *ſulcos* attigero; *exemplorum* igitur *multitudine ſuperſedendum* arbitror, unumque tantum, aut alterum *manipulum* (quaſi de mercibus *ſegmen* præcidaneum) colligemus———

Proponite *vobis* (*Iuvenes Philomuſi*) *heroica* illa

antiquorum *exempla*, *semideos* illos imitamini antistites, qui ———

Obruor, en obruor *ego* jam *exemplis*, quocunque *oculos*, quocunque *animum* appu'ero meum, video multifariam *exemplorum* suppellectilem, & (veluti *muscas*) undique prosilientes *Milites*, *velones*, ad hanc *propugnandam* sententiam *advolare*———

——— Neque de *Plutarcho* quicquam adhuc dixi, qui compendium scientiæ, prudentiæ thesaurus, mare antiquitatum, utriusque gentis divinus quidam promicondus est.

Quid dicam de *te* doctissime *Plato*?

———Hic forsan efflagitet aliquis ut ea quæ verbis adserta sunt, aliquibus jam demonstrentur *exemplis*———

Quapropter *reges* maximi, singulari benevolentia *Poetas* semper sunt complexi; nam *Hiero* Simonidem, *Cato* Ennium, *Cæsar* Augustus Virgilium, Varium, & Q. Horatium Flaccum, in summo habuisse pretio dicitur. Facem hic ut addam *Exempli* ———

———Et obvia sunt passim, non parum multa exempla, ex sacris quoque literis eruta ———

———Laboravit his malis *Alexander* magnus, *M. Antonius*, & plures alii, quos numerare labor est: Sed & *Ennius* Poeta, qui ob *vinolentiam* articulari morbo consumptus est ——— *Martialis* item potationibus indulsit ——— Haud absimile quiddam de *Geta* imperatore refertur, qui apponi sibi in mensa jubebat, dapes per *alphabetum*, viz. *anatam*, anserem, *aprum* aliquando *pavonem*, perdicem, *pullum*, porcellum *piscem*, pernam &c.

———Inter quos ut interim *Diogenes*, Xenocrates, Catones, *Cassios*, ac Brutos sileam, *Chiron* ille cum immortalem esse liceret, ultro *mortem* præoptavit———

Nam

Nam ut ab *Heroicis* usque temporibus, *annalium* memoriam animo *replicemus*, nullam ullibi inveniemus gentem, quam——

Annon *æquitatis* studium exilium *Aristidi*? studium *sapientiæ*, venenum *Socrati*? integritas & *patriæ* salus *Demostheni* perniciem accersivit:——

Sed nec *diffundam* me multis, nec in *patentissimos* historiarum *campos* expatiabor; *unum* solummodo, aut alterum *vobis* porrigam, ex copiosiori vindemia *racemum*, quem vestro ut allubeat *palato*, valde cupio——

Atque hic dum *intueor*, *quot* occurrunt *dicenda*, & quam *paucis* sit *dicendum*, non adeo me agitat quid dicam, quam quid prætermittam, per omnes *historicos* volitate, invisite *Academias*, quid aliud quæso, quam——

Quid vobis memorem *Sardanapalum* luxu perditum? *Heliogabalum* crapula interemptum (*monstra* dicam an *homines*?) qui *suam* non modo *vitam*, quinimo totas insuper *respublicas* dissolutis suis *moribus* pessum dederint?

Tam celebris olim Trojanæ urbis rudera quæso & cineres refodite, & inspicite paulisper mecum, & invenietis *morum suorum corruptionem*, & non *murorum* diruptionem, causam illius excidii, quod non obscure innuit *Poeta* quum cecinerit.

Invadunt urbem somno, vinoque sepultam——

5to. *Per Testimonium.*

ATque ne hæc à *me* in rationis, ac *veritatis* luce, ita disputari putetis, ut à *me* tantum accipiant *autoritatem*, credite *Auditores*, non hanc à *me* mihi mentem esse; sensit hoc *Tullius*, cum Tullio *Conificius*, cum utroque *Quintilianus*——

Recte quidem Poeta——

——Optime orator——

——Præclare inquit Comicus——

Res minime *dubia* est, & disputatione non eget; exstant omnes *domestici*, plurimi *exteri*; testes exstant sanctissimæ *leges*, & veterum *patrum* decreta minime *obscura*, aut dubia; sit sacrosancta illorum apud *vos* autoritas-——

——Nam ut in *telo* aliquo, aut gladio multum interest à qua *manu* veniat; sic in *sententia*, ut penetret, valde facit robustæ alicujus, & receptæ *autoritatis* pondus——

Et ne nimis *steriles* in tanta *fœcunditate* & *flumine disserendi* videamur, age *fontibus* apertis, *rivulos* nostros, altius aliquantisper *fluere* jam permittemus, *consultis* Antiquorum *oraculis*, ex quorum *Tripode*, nostra sat abunde confirmatur opinio; horsum tu *Plato*, paucis te volo——

Quod si ad huc penitius velimus introspicere, aut aperte, aut ex consequenti, veneranda omnis fere antiquitatis canicies pro *nobis* consistit——

——Succedunt minoris ordinis succenturiati milites, similia suffragia perhibentis-——

Neque vos *invito* solum ad *olera* hæc & *legumina*, aliaque id genus, *crassioris succi* alimenta, meæ *inventionis arte*, sata, cocta, apparata; sed ad exquisitissimam *mensam*, epulas *Oratorum*, *ambrosiam* Philosophorum, *nectar* Poetarum, omniaque *mellitissima* oribus, *auribus*, animis, *quæ* placeant fercula——

Sed si mea *vos* non moveat oratio, moveat saltem *antiquorum* Philosophorum, moveat *oratorum*; non enim pluvias (ut aiunt) *aquas* colligo, sed è *vivo gurgite salientes* propino; legite *Demosthenem*, evolvite *Isocratem*, percurrite *Platonem*, &c.

——Consulite sultis *Tacitum*, qui civilis atque militaris rei autor maximus, sententiis rebusque densus, verbis strictus ac compressus,

totus

totus denique *ignis* ——— *Heinſ. orat.* ——— qui in animis *principum* atque in pectoribus vixiſſe, & eorum cogitationes perluſtraſſe, videatur, ita docet, ita eruit ac detegit, ita ob oculos ponit *Tacitus* omnia ——— Res cum verbis, verba certant cum ſententiis nunquam turget, ſed aſſurgit.

Adeſdum tu M. Tulli, *adeſdum* (inquam) & dicas aperte ———

Ex tripode penitiſſimæ *ſapientiæ* eſt illud Senecæ, qui Socrateo melle depluit totus ———

Idem etiam quod *ego* in hac re, *ſapientiæ humanæ oraculum*, Ariſtoteles *ipſe dixit*; affirmans: ——— Xenophontis dictionem *Gratiæ* formaſſe, iis manibus videntur, quibus ut *Poetam* volunt, *Veneri* miniſtrant.

Herodotum, cujus omni nectare, omni Indicæ arundinis humore, ac ſucco, ſuavior eſt dictio ——

Demoſthenem ——— qui tonabat in *Phillippum*, totoque eloquentiæ impetu, tota illa gravitate ac ſententiarum denſitate fulminabat ac ruebat, cœlum denique ac terram, Athenienſis *Iupiter*, Demoſthenes miſcebat.

——— Quem numeroſa comitatur familia, quorum teſtimonia non capit hujus noſtri thematis anguſtia ———

——— Sed *Poetico* utamur contra hunc *poetaſtrum* teſtimonio, ut ſuo *ipſius* mucrone pertinax confodiatur ——— *Vide* quam aperto Marte adverſus *te* prælientur *Poetæ* ———

Nec eſt quod vereamini, *meæ* me habere *cauſæ* teſtem, ἐμόψηφον, habeo, enim, & in promptu habeo, nec *illum proletaneum* quempiam, *imi ſubſellii oratorem* gregarium *vemilitem*, ſed politioris literaturæ *vexilliferum*, magnum illum, doctumq; *Scaligerum*, qui in honoratiſſimo *doctorum* choro, *nemini* ſecundus *aſſidebit* ———

Oraculum consulite, quod non furibunda *Delphis* Pythia, non Dodonæus *Iupiter*, aut Ammon; non Ismenius *Apollo*; aut Clarius; non vaticani *aruspices*, aut de circo *astrologi* —— sed ——

Quis tibi *Plato* pulcherrimam *hanc* cogitationem immisit, quam sublime animus tuus *ascendit*, cum hanc palmarem sententiam protulisti? tetigisti *rem*, non *acu* (quod dici solet) sed *acie* mentis, & *acumine*.

Agedum quicunque *dubitas*, & nostri sermonis audaciam *miraris*, perlustra *Græciæ* lumina, doctrinæ *numina*, Platonem, &c. percurre *Romani* nominis æternitatem, & in hac immortalitatis *gloria* sublimes, Ciceronem, *Cæsarem*, *Senecam*, aliosque infinitos intuere.

Naturæ quidam quasi *genius* & idea rationis Aristoteles —— cujus *ille* unicus sacerdos ac consultus fuit, qui diversitate rerum, *solus* humanam ætatem occupare potest: ordine vero ac tradendi ratione, *omnium* conatum excessit. *Heins.*

Nam ut in principio *Ethicorum* vir divinus, imo numen quoddam, & vis quædam major *sapientiæ*, notavit *Aristoteles* —— in *quo* quot prope verba, tot arcana, *doctor* publicus humani generis, summus sapientiæ *ædituus*, oracula effundit ——

Totius antiquitatis *fastos* ad subsidium nostrum proferemus —— complures enim horum —— Magnus ille doctor —— *Arist. sc.* Rex Philosophorum ——

Abyssus eruditionis veteris *Hesychius* ——

—— Cui etiam opinioni calculum apponit suum ——

Quæ omnia intento quasi digito hanc quam *ego*, monstrant jam *vobis* veritatem ——

—— Astipulatur & vulgo jactatum proverbium ——

—— En germanum *Philosophum*! en vocem

cem *auream*, Attico madentem ſucco!

Sed quid ego argumentor? quid plura *diſputo*? *te* teſtem *obteſtor* (mellitiſſime *Cicero*!) ad *te* enim (tanquam ad *ſacram* aliquam *anchoram*) jam confugio; ut *tu* (velut *alter Achilles*) noſtram *propugnes* oppugnatam *provinciam*; quid? annon tu——

Hoc ipſiſſimum in *ore* ſæpius habuiſſe fertur *Auguſtus Cæſar*, ipſum audite——ô *egregiam* & vere *regiam* tanti *Imperatoris* ſententiam! optime dixiſti vir optime!

Quod, ſi *telas* oratorum *retexere* libuiſſet, ſexcenta liceret ejuſmodi proferre; *pleni enim* ſunt libri, *plenæ* hiſtoriæ, ſed nec opus eſt, ut *vagetur* oratio, cum *domi* habet unde luxuriet:——

Quod ipſum fide dignorum ſcriptorum ſuffragiis, conſenſu conſono atteſtantibus, comprobatum eſt Quid? Annon——

Quod idem confirmat *Euripideum*, aureis ſane inſculpendum characteribus——

Sed priuſquam iſtis *valedicam*, *ſalutandus* eſt Plato, *compellandus* etiam paucis eſt *Iſocrates*; qui velut *Sol* & *Luna* inter alios *emicuere*, pleniſque *buccis* & *buccinis*, huic noſtræ *aſtipulantur* opinioni.

M. illum *Tullium* Romanæ fontem eloquentiæ ac regem, *patrem* quoq; patriæ fuiſſe dictum aliquando legiſtis——Hinc orationem vividam, ſublimem, maſculam nervoſam: hinc colorem, ſuccum & figuras, ducite, ac haurite——

Sic *Plato*, ſic Ariſtoteles, ſic *Zeno*——

Ab his mihi non diſſentire videtur Homerus, qui——

Agedum *Plato*, Euge *Ariſtoteles*——

Arbitros acceſſo, omnium *ſcientiarum* callentiſſimos; & *oracula* vos audire cogitate, cum univerſum *antiquitatis* concentū audieritis, qui *omnes* in

hæc

hæc verba *ſublimia*, acuta ; mellis , leporis, *piperataque* (ut Sido. Apollonius ait) *facundiæ* plena, (in quibus ſerventis fulmen ingenii) eruperunt---

Eruditorum ille maximus , I. Scaliger----qui promulſide hac nos allicit ad dapſilem oratorum cœnam ———

Oceanus teſtium *immenſus* , in apertum noſtræ declamationis *campum inundat* , in quo mea jam *natans* oratio, *portum* & exitum haud inveniet---

Platonem ipſum audite quem equidem cum lego , cœleſti quodam numine ac oraculo inſtinctum atque impulſum , (qui *rapi* potius in altum quam *aſſurgere* videtur) ita tangor, rapior, accendor, ut oblitus ipſe *mei* ſequar , & quod *ipſe* fieri à Bacchi ſacerdotibus cum à Deo impelluntur, in *Ione* ſuo ait , ipſe *mel* ex aqua videar haurire——*Heinſ.*

In cujus ſcriptis omnibus ac ſingulis propemodum orationis partibus , præter ubertatem, ac prodigioſam quandam copiam, vim ac ſublimitatem in dicendo , tot *urbanitates* , tot lepores, tot feſtivitatis paſſim , ac *Gratiæ* occurrunt , ut cum *Græci*, tribus non plures eſſe finxerint, *mille* in ſingulis *illius* ſermonibus notare *mihi* videar *H inſ.* Sic a pud *Platonem* legimus.

——In *illius* autem lectione , tanquam in beatis *inſulis* , inuſitata quadam voluptate *ebrii*, ac quibuſdam quaſi immortalium *Deorum* condimentis delibuti verſantur——Quæ enim *illi* ſenſuum oblectamenta , quas illecebras omiſit? quos non laqueos , ac elegantiarum retia *lectoribus* objecit?

—— Ariſtophane autore ſummo , & quem tot tantiſq; laudibus vetuſtas extulit , qui omnes *Athenarum* veneres , feſtivitatis ac *gratias* prope exhauſiſſe creditur——

——At:

——— Atque id quidem ex verbis Terentiani *Chreæ*, videre est, qui———

De *his* autem testis abunde magnus est *Aristoteles*,———

Sed *Medicorum* placita consulat velim, qui verbis nostris fidem præbere detrectat.

———Sed præstiterit fortassis in re tanta, Musas ex *Helicone* accersere, quas Poetæ sæpius ob meras nugas advocare solent: Adeste igitur pauliſper *Iovis* hic filiæ, dum ostendo———

quæro abs te moderatissime *Cato*, à te doctissime *Plutarche*; quid *vobis* de hac re videatur? profecto si *vestram* æquitatem, atque prudentiam recte cognoverim,———

O divinam *Latonis* sententiam, ipsoq; *auro* magis auream!

Antiquorum suffragia desideratis? en igitur *vobis* tenuem *manipulum*, quasi è specilegio quodam feliciori; ex *Historicorum*, & *Philosophorum latifundiis*; omnes enim *opinionis* nostræ *anteſignanos* in hac *arena* succenturiandos, operæpretium non esse existimo: *neminem* igitur volo *quin te* unum (Virgili) qui tuum *ultroneus* apponis *calculum*, & si hæc ad *manes* tuos pervenerint uspiam, dic quæso quid in hac re senseris, num———

Prodeunt hic *multi* insignes *Philosophi*, quorum gregem in *scenam* cogere, quid esset aliud, quam *inanes tragœdias* excitare? ruminate illud *Aristotelicum*———

Neque est, quod oratorum *fores* hic pultemus *domesticatim*; occurrit en *nobis* obviam Cicero--- ita magnum illud sapientiæ humanæ miraculum, & oraculum *Solomon* cœli discipulus, orbis universi magister nos monefacit———

Surgat igitur aliquis ex universo Philosophorum *cœnobio*, qui vobis de inexputabili *doctrinæ* utilitate *concionetur*, quique mentes vestras nectarea

ctarea ſuæ *Suadæ* ſuavitate, *inebriare* poſſit.

Reviviſcas tu *Theophraſte*, eloquere, ut hi te capiant; quid ais? dicas *bona fide*, num tu per *diurnos* labores, *nocturnas* lucubrationes, ad tantum tam *ſtupendæ* doctrinæ *faſtigiũ* non emerſeris?

Præſentiſſimum hoc tempore eruditionis numen, in quo virtus & natura vel congeſſit quicquid poteſt, vel exhauſit.

——Non tam hominem profecto quam cœleſtem aliquem *virtutis* genium audire videor, qui-

Quod apud Plautum eſt.

——Ubertim huc confluunt ——

Teſtor *Galenum*, eruditionis latifundium, oceanum diſciplinarum, omnium ingenuarum artium commune quaſi receptaculum——

——Quid eſt *homo*? ſomnium umbræ reſpondebit *Pindarus*. Quid eſt *homo*? ſimulacrum quoddam, dicet *Sophocles*. Quid eſt *homo*? ipſa calamitas, dicet *Herodotus*. Quid eſt *homo*? occaſio miſeriarum, dicet *Philemon*. Quid eſt *homo*? folium caducum, dicet *Homerus*. Quid eſt *homo*? imbecillitatis exemplum, temporis ſpolium, luſus fortunæ, mutationis imago, invidiæ & calamitatis trutina, præter *illa* nihil aliud niſi pituitæ aliquantulum & bilis, dicet & jam olim dixit *Ariſtoteles*. Hoc ſive animal, ſive monſtrum potius, cujus totus orbis ambitionem non capit, fletu ſpectatorem ſalutat, neque *oratione* primas agit partes, ſed lacrymis—— *Heinſ. orat.* 22.

Homo eſt *oratio* cujus *exordium* eſt *naſci*, *Narratio* dolere, *Epilogus* mori: orationis hujus *figuræ* ſunt gemitus & fletus, vel gaudium fletu deterius——

—— Tanto antiquitatis flumine quis ſanus contra velit natare? cum receptum ſit inter *veteres* (ut ſciſtis modo ——

Mavultis ſacra? eo ſequor——

Praxis

Praxis veterum appareat contra venit——
—— Ut verum appareat *Saluſtianum* illud
-- *Concordia parvæ res creſcunt*, diſcordia maximæ dilabuntur —— Quid ego nunc commemorem ?
Sileo hic ——Sileo etiam——
Vel ut Ariſtophanicis *illos* deſcribã verbis——
Cæterum ne ex tanta ſegete nulla omnino, aut *infœcunda* ſaltem, meſſis fiat; *ſpicas* aliquot gravidas, *fructuſque* ſelectos colligam; quid enim aliud quam quod ego jam *dico*, *dicturum* remini *Ariſtophanem*, ſi inter *vivos* jam ſupereſſet ?——
Myriades hic occurrunt *veteranorum*, è Muſarum *caſtris*, qui *agmina* noſtris *ſua* juncturi ſunt; parum etenim in legendis *veteribus* profecit *ille*, qui hoc non novit apud *eos* tritiſſimum; Ehodum tu *Iſocrates*, dic quæſo ingenue——
quos omnes ſi non vere, ſaltem fere, noſtras hic partes agere dicas ——
Sed ut *fluenta* veterum, in unum quaſi *rivulum* contraham, en vobis *Ariſtophanem*; ſin mavultis *Sonecam*, illum etiam ad hanc *Spartam* propugnandam *evocabo*, ſi liceat *illi*, bona cum veſtra *venia*, libere loqui.

Nec de paucorum ſolummodo *racemis vindemiam* facio; imo *Senatus antiquorum* univerſus, huic ſententiæ *ſuffragatur*; audite *tubam* Philoſophorum omnium, quorum *Echo* nil magis ingeminat, quam——
Noſtras hic partes vindicat *Plato*, ſtrenue etiam & *animoſe*; univerſa pro nobis *militat antiquitas*; quid tu *Socrates* ? annon *tu* hoc teſtaberis mecum ô *Demoſthenes* ? novi te velle——
Sed *Socratem* audite *(mei condiſcipuli!)* hiſce vos verbis compellantem: " *Macti eſtote virtute ado-*
" *leſcentuli, pergite & obnixe contendite in addiſcendis*
" *literis: Quid animi vobis eſſe dicã, quod uſq; adeo ſe-*
" *gnes eſtis, in Helicona verſus conficiendo iter? nũ viam*
" *me-*

" *metuitis? num pericula extimescitis? profectò cum*
" *ratione insanitis, si leviculas istas remoras in hoc tam*
" *laudabili cursu vobis obiici patiemini*———

Huc respexisse videtur *Horatius*, Musarum ille *amanuensis*, cum in hæc proruperit verba———

Sed qua de re *autoritatis* chiliadas hic attexerem? cum *mille* vix sufficient *anni*, ad *illos* commemorandos, qui in hac re *dextram* porrigunt, *opemque* nobis pollicentur suam———

Si *Cicero* ille eloquentiæ *parens* (quem ut rhetorum *Deum* admiratur posteritas) in hoc vos alloqueretur cœtu, annon *ipsius* dictis obsequeremini? nunc igitur *illum* hoc *vos* alloquentem modo audiatis placide———

Sed *antiquitatis* panoplia, *autoritatis* clypeo armati sumus, contra impetuosum *stolidorum* insultum———

Patres, & *proceres* in Philosophia ibam consultum, ex eorum *cælo*, stellas deduxi *opinionis* suæ, (non *magico* tamen murmure) ex eorum *fontibus*, ad *hortulum* hunc meum *irragandum*, amnes *derivavi*; qui omnes, *pleno* suffragiorum, & *consensus flumine* expansisque *carbasis* in nostram hanc deferuntur sententiam———

Verum & *Tullius*, qui in arce eloquentiæ *Romanæ* stetit, rex *Oratorum*, & linguæ *Latinæ* illustrator———

Cut igitur non utar *Ennianis* verbis?

Quod si *morientium* verba, altius solent insidere auribus; altis insideant mentium *radicibus* infixa, *morientis illius* oracula, quem si in *rostris hisce fulminantem*, dominantem, *imperantem* vidissetis, *nova* quadam putaretis donatum *anima*———

Eandem ob causam *Plato*, apud discipulos omnes, (qui si *pater* apud *liberos*) in hæc videtur verba prorumpere: " *Desinite tandem, ô Iuvenes,*
" *desinite quæso, bonas horas male collocare; ac potius*
" *uni-*

« *univerſum artium liberalium oceanum uno hauſtu* « *abſorbete ſacri librorum heluones* ? Quæ ſi *ille* uſitata *vocis*, *vultuſque* acerbitate *fulminaſſet* credo ſane, vel *lupos*, vel *tigres* leniturum, ſaxa ipſa & *rupes* permoturum ———

Horatius delicium illud *Mæcenatis*, & Romanç fidicen lyræ, qui inter *lyricos ſublimi vertice vates*, ſydera ſumma ferit ———

Quæ ſententia, *numinis* judicio probata fuiſſe, priſcis ſeculis creditur ———

Vultis *teſtimonia* ? en *vobis* Apollinis ipſius *oraculum*; qui ———

Te *M. Tull.* (*eloquentium prudentiſsimum*, *prudentium eloquentiſsimum*) *teſtor*, obteſtor *teſtem*; eloquere quæſo, *audacter* dicito, mavin' ut *ego* dicam pro *te* ?

Sed Philoſophorum *fores* oſtiatim *pulsemus*; ac quid in hac re *antiquitas* ſenſerit indagemus; ex quorum *uberibus*, dulciſſimum *veritatis* hujuſce *nectar* exugatis.

Audite *Menandrum*, cujus *aureum* hoc eſt, de *eruditione*, encomium ———

Sed ab hoc *rivo*, vos ad ipſam *ſcaturiginem* jam ablego, *fontes* tantum *digito* demonſtrans ubi *pleniores* Poetarum, & Oratorum *hauſtus* capiatis ———

Sed quorſum *ego* gazophylacium tale aperirem, tot gemmas oſtentarem ? ipſoſmet denuo potius adite *Philoſophiæ* loculos, *divites* illas Poetarum *arculas* excutite, & *vos* (præcunte *toto* Camœnarum Charitumque *choro*,) veſtris ſubſequimini ſuffragiis.

Quid porro reliquũ eſt, niſi ut rudera adeamus & fragmenta poetarum, philoſophorum manes excitemus, ac ſciſcitemur ab illis, ut, liqueat cauſam adverſarii miſere jacere ———

Quorum uterque eſt (quod de Dionyſio *Longino*

gino dixit Eunapius) βιβλιοθήκη τὶς ἔμψυχος καὶ περιπατοῦν μουσεῖον —— Quos *statores* literarum merito appelles, fugientes enim clade accepta, atque oppressas fortiter stiterunt ——

XV^to.

Formulæ Obiiciendi.

SEd quod *fretum* non continet *Syllas*? quis *Vlysses* non vidit *Sirenes*? quæ *regio* non parit *centauros*? quænam adeo clara est *veritas*, ut suos non habeat *adversarios*?

Neque enim hic desunt *Curiones* & *Aculeones*, qui in *ipsa nive atramentum* vident; & *nobis* orationis *flumen* intercidentes obganniunt ——

Atque hæc hujus *nostræ* sententiæ fundamenta sunt; reliquum hujus *disputationis*, in nonnullis *adversæ* sententiæ argumentis diluendis, consumetur: ea sunt *duorum* generum ——

Sed *latet hic anguis in herba*, qui sibilis non solum suis *nos* terrere, sed *venenato* insuper *aculeo* pungere cupiens, tali objectionis *cuspide*, nostram in calce orationem, vulnerare aggreditur — At inquies: ——

Non desunt tamen hic, qui *bellum* indicunt nobis *internecinum*, inflata *obstrepantes* tuba, quorum bellici clangores, resonant jam in *auribus*; qui nostram hanc *veritatem*, suis *arietibus*, hunc in modum *quatere* conantur; licet nequeant *quassare* funditus;

ers. In quibus, si *testiculi vena ulla paterni*, *descen-*
at. I. *dant*, ut in hac arena, pro hac *Helena* (qua potiri tantopere cupiunt) *digladiemur*, me equidem in mille potius *discerpi* partes patiar, quam ——

Sed *aurem mihi vellit Genius meus*; & obstreperas ait

ait esse quorundam voces, qui *solem meridie splendere* vel negat, vel *non videnti*; & ad *inferis Cerberum* extrahunt, qui *trifauci gutture* adversus tam cœlestem *veritatem* allatraret: utcunque virulento *halitu* necare nequeat——

Sed dicat aliquis——

Miretur autem aliquis ——

Quanquam verum esse etiam illud, quod *Fabius* monet, non diffiteor:——

In secretas *vestras* uniuscujusque aures adversarium audio *insusurrantem*, quod——

—— Miran ut hinc, & Homeri verbo, ἐκπαγλα miramur, quosdam esse *fungos*, quibus *frons* tam infrunita, *mens* tam obtusa, ut an *eruditio* omne ferat punctum, & *album* mereatur *calculum*, ambigunt. Occinunt enim *meros scholasticos esse meros asinos*——eruditos esse——

——quibus succenturiari accedunt—— & quę obscuris mussitat in angulis *nebulonum* colluvies——

——Prosiliunt *hic* quasi ex insidiis alii, qui—— obnixius convellunt sententiam nostram—— ut ab acumine captent plausum, & ex *mustaceo* aureolam——

Obstrepant, obganniant, oblatrent primipili inter—— quibus frontem de rebus hac in causa, penitus periisse jures——

Neque adeo clam me est, futuros complures, qui ex *his* quædam *curiosius* à me disputata occinent——præfractius urgentes——

Subjiciamus autem hic (si placet) *objectiones* adversariorum, ut tanquam *Æthiopes* jubeant nostrates *Europæos* apparere candidiores——

Occlamant hic petulci—— *qui nigra in candida vertunt*—— Juven. Sat. 3. —— Et cæteri ex recentiore colluvie——

Sed antequam à *mari* hoc, in *arenam* diu optatam

tam *profilio*, audire mihi videor, tacitos *multorum* ſuſurros, qui muſſitant, *me* novas *ſpargere voces*, novas Philoſophiæ *merces nundinari*; quorum ego labiis, ſi paucula mihi permittatis, *peſſulum dabo*, atque *ora obturabo* illico ———

———qui (ut *Africa*) geſtiunt ſemper aliquid apportare novi, cum *his*, in partes abiere----

———Recoquunt *hic* cramben ſuam putidam adverſæ opinionis proxinetæ———

———Compoſiti videbantur *fluctus*, ſed ecce adverſarius, velut alter *Æolus* ventos rurſus immittit, ut fundamento ipſo convulſo, nihil integrum in hac re manet- ——

Suboriuntur autem hic novi ſcrupuli———

Hæc——— adverſus noſtram ſententiam---rabidi canes latrant———

———At hic rurſus obganniunt mihi *οἱ ἐκ τῆς στοᾶς βάτραχοι*, nihil *inquiunt* miſerius quam---

———Hoſce ſcopulos prætervecti, in alium contentionis labyrinthum dilabimur——— tot verborum involucris, ceu viarum anfractibus, & ſinuoſis Mæandris undique implicitam- ——

Obſtrepant hic *nobis Momorum* greges & *balatronum*, nugarum architecti, *profligati* ſcilicet *nebulones*, qui ſententiæ hujus *claritatem*, cum non poſſint *offuſcare*, riſu demum & ſcommate ſolent excipere- ——

Suſurravit mihi nuper in *aurem Genius* meus, mihi in hac re oggannire *ganeones* (neſcio quot) & *terræ filios*, qui ſuam in nos eructantes virulentiam, aiunt———

Bubonizant hic nobis, vociferantur; imo vero grunniunt *Epicuri de grege porci*, viam ad *Helicona* tanquam ſalebroſam *vellicant*, adeoque magnam *vertiginem* in Athenarum *capite* ciere ſtudent, ut impetum *retundant* ſtudiorum veſtrorum, tam laudabilem.

Coaxant

Coaxant (ranuncularum inſtar) rancidi *nebulones*, ex tenebricoſis *ignorantiæ* ſuæ cavernis———

Ita diſponenda igitur eſt hodie noſtra velificatio, ut non prius de *Inſulis* fortunatis quam de *Scylla* aut *Charibdi* cogitemus———

———Multi ſunt *Auditores*, multi ſunt hujus furfuris, (nec enim *farinæ* dicere poſſum) homines paſſim, qui———

Sic autem contra *nos* inſurgunt *adverſarii*, noſtræ aſſertioni contradicentes; *noſque* è veſtigio *Horatii* autoritate, tanquam *clava* aliqua *Herculea*, conantur *proſternere*———

Subodoror hic, quid objecturi ſunt *adverſarii*, perfrictæ frontis homunciones, quibus *ſanguinis in facie non hæret gutta*———

Sed tacitos audio, neſcio quos, ſuſurros, & *ſecretam gannit in aurem* cohors adverſa, qui *armis* & *parmis*, *arte* & *Marte* nos adoriuntur, quaſique tot crudeles *Harpyiæ*, cruentatis unguibus, in *iſtius* (quam *ego* jam propugno) *veritatis faciem* confertim *involant*.

Quod ſi quis fortaſſe *Philoſophaſter* objiciat.----

Sed *ulcus* video quod latet altius, in imis quorundam *præcordiis*, ———quod *acutæ* confutationis *acu*, cum facile pupugerim———

Aliquem autem audio refragantem *Criticum*, qui (ceu *malus aliquis Genius*, à dorſo nobis & quaſi humeris inhærens) umbris *nos* ſuis ſub *torvo aſpectu* exhibitis exanimare cupit———

At non deſunt, qui *ipſam* hanc tam manifeſtam *veritatem allatrare* non verecundantur; & non modo ultra *modum*, ſed ultra *modeſtiam*, ad *ravim* uſque contra *declamant* (exclamant potius,) pauca igitur ſunt dicenda, ad horum *pertinaciam* retundendam, qui alioqui *nobis* forſan inſultarent intemperantius.

Fateor equidem, hic *mihi hærere aquam*: de hac enim

enim re, *conteſtata* inter multos *lis* eſt, ſed nulli etiamnum adjudicata; quantum autem *ingenii* mei *decempeda* attingere poſſum, exiſtimo ——

Sed en *araneas*, quæ ex ſuaviſſimis *floribus exugunt venenum*, quæ *telam* & *filum* ſubtilioris objectionis texunt, ut *ſimplicem veritatem* tendiculis ſuis *implicatam* reddant & perplexam.

Sed *Decumanos* hic, in noſtram hanc *cymbam* (priuſquam *portum* appulerit) ciet *fluctus*, meæque opinionis *veritati*, *præſentem intentat mortem*, furibundus *adverſæ* partis *Æolus*——

Scio equidem *incudem* Minervæ, ſubtilium objectionum *malleolis*, multum hic *contundi*; nec enim deſunt, qui non *modio* ſolum, ſed *tramodio*, imo ipſo *horreo*, (quod horreo dicere) maximas hac in re *nobis* admetiuntur nugas——

Inſurgit hic animoſe, *cataphracta* adverſæ partis *cohors*, & *nudam* hanc *veritatem*, evaginato *objectionis* adoritur *gladio*; eamque expanſis *ſignis* in *aciem* laceſſit.

Nec *temperat* ſe hic, à nobis, multorum *intemperies*; quorum *voculas* jam audio; *morſiunculas* præſentio; ſed *morus* ego, ſi horum *nocrer* moroſitatem, tametſi *auſteritate* pene *Stoica*, dejicere opinioni noſtræ *frontem* conentur——

Atque hic in *Labyrinthum*, neſcio quem inducor, à quo ut me *honeſtius* expediam——

——Hæc ſi vera ſint, ac pietatis plena, quid eſt quod obrudant onagri——

——Utcunque autem intumeſcunt adverſariorum *utres*, pungas tamen *illos* (ut oportet) & ſentias cito flacceſcere.

Sed tamen inveniuntur aliqui, tanta inveteratę frontis duritia, tanta impudentiæ incude, tam adamantinæ pertinaciæ, qui tantis eloquiorum cœleſtium molibus non ſuccumbant, tantis ponderibus non fatiſcant, tantis malleis non conquaſſentur,

ſentur, tantis poſtremo *fulminibus* non conterantur ———

At quorſum hæc, *inquiet aliquis*, audite quo rẽm deducamus ——

——— Sed mihi videor audire reclamantes philoſophos ———

Alium, ac fortaſſe validum magis arietem intorquent alii ———

Atqui necdum res eſt *expedita*; nam *Hydræ* veluti *Lernææ* reſumunt capitu, & novo *objectionis* aculeo, nos conantur vulnerare.

Sed priuſquam ad *Inſulas* epilogi *fortunatas* deferor; en *Scylla* & *Charibdis* præternaviganda eſt ———

Reſtat tamen unus, nec dignus vindice nodus

Sed hic (*foribus* quaſi *ruptis*) furentius in *campum* proſiliunt *Antagoniſtæ*, & quaſi *fulminis* ictu, nos è veſtigio *peſſundare* ſatagunt ———

Sed hic *cicuta venefica* extirpanda venit, & *Hydra* dubiorum *multiceps*, enecanda ———

Sed ut *roſa* non naſcitur ſine *ſpinis*, ut *ſcoria* cum *auro*, *palea* cum *grano* ſuccreſcit; ita & *hæc veritas ſuam* habet *ſpinam*, *ſcoriam*, *paleam*, quæ *exui*, *exuri*, *excuti*, vel ipſo adverſario ſtrenue renitente, debet.

Sed (en!) *accinctus* undique *antagoniſta*, pharetram *telis* refertiſſimam, in hanc *arenam* portans procedit, ut ———

Cumque *ego* inopinus, inciderim tandem, in iſtas *Syrtes*, ubi natant *Piratæ*, *qui ſub ementito* veritatis *vexillo*, cauſam noſtram ad ſcopulos alliſam cupiunt: ego unum in *illos* bombardicorum *claſsicum globulorum*, diſploſurus ſum, ut ———

XVI:o.

Formulæ Confutandi.

QUorum *ego* inſaniam non ſum neſcius quam facile, quam nullo negotio liceret mihi compeſcere, cum *Synodo* Philoſophorum,, dudum *convicti* fuerint.

O myſteria! ô *oracula*! deſunt latera quibus exclamem; an potius, *O paleæ*, ô *ſtipulæ*! *ſtipulæ*! quę primum non ferunt ignem *examinis*, paleæ *quæ* volant inſtar pulveris———

O genus hominum inſulſum! quibus *helleborum* porrigendùm, ut purgato cerebro delirare deſinant———

Sanorem precor adverſario animum, ne *valetudine* abutatur in ſcribendis ægris operibus --- & hujuſmodi opinionum monſtris partu iendis---

O inſulæ *nebulones*, ubi *frons* veſtra? ubi *rationis* uſus? *vos* omnes exſilio pulſos, miſeros limul vectores, ad Anticyram ablegandos curabimus, ut hauſto *veratro*, mente ipſi redeatis meliores———

Nodum hunc paulo nimis *intricatum* quidem, non tamen *Gordium* illum exiſtimo, ut opus ſit vel *Oedipo*, qui diſſolvat, vel *Alexandro*, qui diſcindat; cogitate enim———

Sed *cui non dictus Hylas*? quis hanc non novit tritiſſimam *cavillam*, & *litem*, quæ omnia fere fatigavit *tribunalia*? clarior tamen nobis effulget *Phœbus*, quam ut *nebulæ* iſtæ *veritatem* nobis obfuſcare poſſint.

Sed ut adverſus *Solis* radios glacies, in tumultuante Borea craſſus vapor, præ meridiana luce nocturnus horror, nequit conſiſtere---ita———

———Stul-

——— Stultissima sunt *hæc*, & ad quæ ridenda non unus sufficiat *Democritus*———

——— Non autem præterit *te* quam frigida hæc veterum sint exempla, & quam minime multos inflamment———

Quis enim ita perversi genii, qui mecum ultroneus non fateatur, Philosophorum principi, ut *homini*, multa falsa & erronea: ut *Ethnico* & pagano, multa impia & profana; ut primo *instauratori*, multa manca & imperfecta, excidisse?

——— Sed bullæ sunt istæ, tenuissimorum flatuum, quas *pueri* facile dissipent——— nec titivilitii æstimandæ———.

Devictis hisce adversariis in *tuto* mox, ne dicam in triumpho, erit sententia nostra———

Non obstat tamen *hæc* tragula quam injiciunt nostro progressui quidam, pugnacis ingenii prurtitu laborantes, qui in his temporum ulceribus---

———Verissimum enim est (quocunque adversarius meus oblatret modo)———

---———Portentosa plane dogmata!

———Sed ut nervi *invidiæ*, ac poplites tanquam gladio quodam, & acutissimo mucrone, succidantur; ut *calumniæ* jugulus petatur, quæ ut bellua immanis ac cruenta, adhuc cineres *extincti* & ossa invadit———

———Sed vetus est hæc *asinorum* coccysmus, qui suo cerebello de *hujus* partu ambitiose gratulantur———

—Sane vindice cuneo, nodus dignissimus!

Hisce enim necesse habeo respondere, antequam de hac tabula manum possim amovere, aut auferre———.

At quam frivolum *hoc* sit argumentum quis non intelligit? nisi qui intelligit nihil, cum eodem argumento mihi liceat uti in *vinum*———

Ecquid habent quod apponant amplius?

Quamvis igitur grandis auctoritatis sint & eloquentiæ, & ipsorum umbra nos opprimat, qui ---- Nos tamen magis ——

—— Neque est cur me patiar in hac causa *Aristotelis* tui autoritate urgeri; quem ———

Sed *prudentibus*, non tam placent *phalerata*, quam *fortia*; in hac igitur ne *vos* hæreatis *hæresi*, cogitare placeat: ———

Contra quem, impetuosum adversarii mei insultum, en ego oppono hoc Ajaceum veræ defensionis clypeum ———

Dicite enim *nobis*, quicunque estis, & ubicunque estis, emunctioris *naris* censores, unde fit quod- ——

—— Quanquam quid horum probatione opus est? quandoquidem nemo fere est; tam muccosis naribus (modo non seusus suos prorsus obstruat) cui non suboleat, imo qui non eas legendo plane odoretur, & persentiscat has fabulas à male feriatis hominibus audaciter esse confictas. ——

—— Hos autem, rixandi cacoethes ita transversos abripuit ——— Exclamet *Melicerta* periisse Frontem de rebus ——— Nec est adeo opus insanas has opiniones magna probationum mole confundere ———

Pudeat igitur tandem istos *asinos* rudere inter *homines* rationis compotes ——— Quid si etiam *illis* largiremur quod petunt, quo tandem jure, obsecro, comprobabunt ———

—— Eant igitur *Antagonistæ* nostri, & cum de *antiquitate* agitur, nos (ut solent) *Novatores* appellitent ---- quin ipsi interim *veteratores* habeantur ———

—— Telæ sunt *istæ* aranearum, ad capiendas muscas, quas volatilia robustiora facile perrumpant ac dissipent ———

—— At tales fere flaccescunt priusquam pungas

gas *utres*, & in ipso aspectu extinguuntur, ut *meteora*———

——Facillime everrenda sunt à nobis istarum aranearum stamina———

——Neque operæ futurum est pretium *huic* spectro vere *stramineo*, larvam detrahere———

——A nobis vero apage malevolentiam. & veros istos canes, qui cum loqui possunt, allatrare omnes malunt.

——Hæc vero tam effronti ore sic effutire vertiginosi est cerebelli, ad Anticyras potius relegandi———

——Et sapientiam quam capere non possunt carpere desistant——aut faciunt ut *illa* olim apud poetam, quæ *Purpureos moritura manus discindit amictus*, Et nodum informis *lethi* trabe nectit ab alta;———

——Utrum hæc Achillea sit oratio, necne, deinceps apparebit———

At si cedere velimus, (quod sub judice jam est)----quid tum———

Vide quas in *angustias* te conjiciam, si neges, tibi pudorem injiciet reluctans *conscientia*: si neges, tua *vox*, qua nectis tergiversationem, hærebit———

——Anguis sis quantumvis lubricus, non tamen effugies———

Longe idcirco de vicinia *veritatis* errant, proculdubio illi qui———

Equidem si varios de hac *veritate* errores, vel enumerare duntaxat velim, finem nullum nostra *reperiet* oratio; verum si velim eos *refutare*———

Graphica cavillatio! cur non vociferantur etiam———

Sed *Mithridaticam* hanc (si placet) *antidotum*, contra *venenatas* hasce pestiferi erroris *tabes* accipite———

Istarum *aranearum* stamina, vel tenuissimus quidem sanæ rationis *halitus* difflabit *facile*, & meridiano *sole* micantiorem agnoscent, hanc *veritatem*, vel *lemæ* (quod aiunt) *Saturniæ* ———

Sed quorsum ego *hæc* recito? *quorsum?* ut scilicet clarius *effulgeat* divinæ hujus veritatis *Phœbus*, & stultitia *adversariorum* innotescat magis, qui *rixis* inanibus intumescentes, lateribus *Milonis*, clamore *Stentoris*, ænea *fronte*, voce ferrea, plumbea *mente*, ligneis *argumentis*, contrariam sententiam non verentur astruere: ———

Sed hæc adeo sunt *infirma*, ut etiam non admoto *ariete*, per se *collabi necessum* fuerit.

Video jam, ex parvulo ovo *Crocodilum* nasciturum; ex minima oblata *ansa*, adversæ opinionis *patronos*, in nudam *veritatis* faciem, velle ferocius *involare*, quorum animis altius defixi *furores*, cum *deferbuerint*, non vereor, quin———

Qui de literis & Musis i[illegible]sis, perinde judicant, ac *cuculi* de musica *Philomelæ*———

Sed ut *verecundam* veritatis *faciem*, à *cerussata meretriciæ* fraudis *fronte*, distinguatis; sciendum est: ———

In quos *Aristophanis* illud, retorquere hic possum, cum ex mera pervicacia huic refragentur veritati, aientes ἡμᾶς οὐ πείσεις, οὐδὲ ἂν πείσῃς, καὶ ταῦτα μὲν δὲ ταῦτα———

Adeone vero? omnem, omnino *exuerunt* mortales *frontem? huccine rerum venimus*, ut ubicunque omnes in hac mundi *canitie*, in hoc literarum *meridie*, adeo *cæcutirent* perverse? *scuticis* mehercule digni sunt, qui *inventis* frugibus, *glandes* arrodere malunt, & in teterrimo *errore* contabescere, quam———

Quam ego tuam facillime defabricabo fabricam———

Hellebori vix *jugere*, sanabilem opinarer *illum*,

lum, qui talia nobis defenderet ſerio———

Adnitendum mihi hic eſſe video, ut conviciorum amariſſimam *labem*, verborum veracium *flumine* diluerem ——

Quos nunc non *refello*, & adhæſiſſe olim *me ſcio*, paulo juvenilius, donec repreſſit & revocavit *maturioris* judicii frænum, *Lipſ.*———

———Nemo puto diffitebitur qui mentem in fronte non habuerit———

Cæterum iſthæc tuæ *Sibyllæ folia*, uno rationis *flatu* diſſipabo; num expectas dum te *ſtimulis* fodiam? noſtra *te*, ſi quam ſenſus habeas ſcintillulam, lacerabit & *cruentabit* oratio; *pudet* me ſane *malitiæ* tuæ: ſed inſcitiæ *miſeret* magis; hoc unum à te ſcire pervelim, num? perfrica *frontem*, & aude negare———

Obruit eos ex hac parte Philoſophorum veneranda phalanx, ſed & poetarum non contemnendus exercitus———

Sed ut ex hoc *Labyrintho* nos extricemus, *Ariadneo* hic non opus eſt *filo*, iſtorum enim *importunitati* ſatisfactum iri putabo, ſi- ——

qui quamvis tot taleſque teterrimi *erroris angues*, & venenoſas ex *nigro* malitiæ *gutture*, evomunt aſpides; illas tamen *ego* (ut *infans* olim in cunis *Hercules*) uno, ſolidæ reſponſionis, arctiori *compreſſu*, protinus ſuffocatas dabo———

Sed nos ex horum *viſco*, & muſcoſo dicendi genere facile emergemus; ipſoſque *propriis* conſtrictos *laqueis* dabimus; ut *liquido* conſtet, faſtidioſa & poterva nimis eorum *inſultatio*———

Suo ſe hic conſtringet laqueo adverſarius meus, qui———

Poteſt ne *ipſa* (vel effrons) *impudentia*, ita *omnem* exuere *frontem*?

quorum *ego* tam inſolentem *petulantiam*, paucis *retundens*, faciam ut (*limacis* inſtar) cornua

intus retrahant, & quem apperte oſtentant, ſuapte ſponte ipſi ſibi evellant aculeum———

Cæteros ejuſdem decuriæ pugiles———

Iſtos autem *ego* Scarabeorum *fucos*, diſpellam facile, *plumbea* adverſariorum *tela*, haſtaſque *junceas*, intactus excipiam.

Sed *has* ego objectionum *fibras*, ne uſquam *repullulent radicitus extirpabo*, faces *extinguam*, ne reviviſcant; nam *turpe exiſtimo* (ut olim *Phaëton*) in *veritatem*, hæc *& dici potuiſſe*, *& non potuiſſe refelli*: *dic* igitur, (*mi Antagoniſta*) *dic*, inquam, *qua Tiſiphone*, *quibus exagitare colubris*, *ut*———

Cramben hanc, non *bis* modo, ſed *millies recoctam*, ne *Polyphemi* quidem *ſtomachus* ferendo erit: proinde nolim *ego*, veſtrarum *aurium* reverentiam, hiſce *crepundiis* inceſtare; *quæ* Philoſophorum concilium ne per *ſomnium* unquam noverit——faceſſant igitur———

——Cum tamen hic nodus uno hoc diſtinctionis quaſi cuneo facile diſcindatur——nam diſconvenit ordine toto———

——Prætexus ergo hoſce, quos ſibi tanquam larvas induxerunt, illis detraximus, ut vultus eorum deformes horridique appareant———

Sed *latrent* adverſarii, *fremant* otioſi, *rideant* malevoli; at *vincet* tandem *veritas*; Veritas ut *palma*, quo magis *deprimitur*, eo magis *renititur*; eo *ereſcit* uberius, quanto *premitur* inſolentius; obſcurant ſæpe *ſolem* caligines, ſed diſſipantur; franguntur *rami aurei* Proſerpinæ ſed renaſcuntur; *veritas premi poteſt*, *opprimi non poteſt*———

Sed ne *ſoliis* quidem *lumen*, cæco jucundum eſt; ſaluberrima *pharmaca*, ab imperitis conculcantur; pretioſiſſimæ *gemmæ*, ab Æſopicis *gallis* negliguntur:——quod ſi *vos* recta *judicii* ſtatera, & non inanium opinionum *trutina*, rem *ponderetis*, nihil eſſe cui *eruditio* meritiſſime non præferatur,

feratur, & clare videbitis, & agnoſcetis candide.

Submittas itaque *arma*, & *inſignia* iſta tua, jactabunde agitata & *explicata*; cur *ego* te porro percuſſum, jacentemque repetam? *tibi* enim *ingratiis*, palmam obtinebit *doctrina*, *rumpantur ut ilia Codro*, triumphabit *veritas*.

Hæc qui recte *perpenderit*, *cæcus* ſit, ſi non videat: *ferreus*, ſi non aſſentiat; ſi non permoveatur & molleſcat, *ſaxeum* eum eſſe, & omnem omnio humanitatem *exuiſſe*, judico.

Malevolus igitur & pertinaces homunculos, qui veritatem non agnoſcent, qnorum palato, *betæ* putidiſſimi erroris *ſapiunt*, *ego* ut ingenue fateor (quod *Alyattem* illum, facere jubebat olim *Bias*) *cepas* quoque *edere jubeo*.

Nemo igitur ſit, in quo vel minima eſt *ſanæ mentis* mica, qui explodenda hæc *fanaticorum ſomnia*, & deliramenta non contemnat; nugas iſtas non *faſtidiat*, quas inter ſua *pocula*, effrontes *nebulones* temulento animo *exhalent*, & oratorum ſpatia tam fœtidis argumentorum offulis ſolent convomere.

Qualia credibile eſt victis ructaſſe *trifauci*
Cerberon, & Stygii *monſtra tremenda* lacus.

XVIImo.

Formulæ Concludendi.

QUamobrem ne———
Hæc ita cum ſe habeant.
Verbum ſat———
Quæ cum ita ſint———
Quocirca ne longus ſim———
Sed manum de tabula———
Satis jam diu tædii devoraſtis ſcio in……

Idcirco ut *uno* omnia comprehendam *manipulo*, dico cum Poeta.———

Et jam *onus* hoc, humeris quanquam impatibus *impositum*, ad metam *detuli*, ubi tanquam precioſam gemmarum *ciſtam*, veſtris ego coram animi oculis, cuſtodiendam depono diligenter.——

---Horunce vero hominum pertinaciæ ſatisfacere quis poteſt, quibus neque *Suadam* ipſis aliud perſuaſuram putem———

Verbo abſolvam quod ſupereſt ———

Quis jam niſi *cerebrum* habeat in *calcaneis*, hinc non judicare poteſt?———

Non eſt mihi in præſentia decretum, compilare ſcrinia *Poetarum*, nec ea perſequi, quæ à doctiſſimis hominibus dici ſolent, ad reprimendam furialem vim *iracundiæ*: nam nec modum haberet oratio, nec———

---Sed nunc ut extrema cum primis conte-xam———

Quod cum ita *perſpicuum eſt*, *neceſſe* omnino fuerit, ut qui neget, ſanæ vix *eum* mentis exiſtimetis.

Sed enim quis harum rerum varietatem fando percenſeat? quotus enim quiſque homo eſt adeo——qui———

Et ut uno verbo dicam.

Quis adeo in ſpiſſis ceſpitavit tenebris, ut non fateatur———

Appellit (*Auditores!*) jam tandem *appellit portum feſſa mea carina*, quæ gratulatur *vobis* plurimum, *ſerenum* (quem ſenſit) veſtri *favoris Zephyrum*; laxandi jam *rudentes*, compli anda *carbaſa*; & cum *ſcopulos infortunii* prætervectus ſim, videamque jam *altas in littore turres*, & domorum è longinquo *faſtigia*; tam *ſecundo* patientiſſimæ attentionis veſtræ, *Neptuno*; hoc in *littore*, his in *aris litandum* eſſe, cum *Gratiis*, puto, cum tandem

dem, *optata mea cymba potitur arena*———

Sed ut omnia hæc in *unum* jam connectam, & conſtringam *faſciculum*———

Sed quid *ego*, poſt tot tantorumque virorum *meſſem* hæc ſpicilegia?

Cujus ſententiæ veritas cum ita manifeſta appareat, ut *Solis radio* ſcripta videatur; non eſt cur———

——Sed non eſt hujus *ingenii* mei, non eſt *virium* harum infirmiſſimarum, tantum *Solem* laudibus prædicare, *adorare* poſſum, exornare non poſſum———

Cujus rei *veritas*, pene totius mundi judicio, ac *teſtimonio* comprobata, longiorem orationem non deſiderat.

Quæ cum ita ſint, eſtne aliquis vel tantæ *audaciæ*, qui præter id quod apud —— vel tantæ *levitatis*, qui ——

——Clamet, & repetendo clamet: & omnibus, & ſemper & ubique *Ariſtoteles* ille---& contra reclament ranæ quædam & cyniphes, & muſcæ morituræ——quales ſunt———Ego tamen qua cœpit *noſtra*, oratio, veſtras obtundens aures palinodia, ſtrenue occino——

Siquidem ſatis ſuperque à nobis jam declaratum eſt———

Quando igitur omnem felicitatem veſtram in rebus præſentibus conſtituitis, & futuræ beatudinis nullus *vos* tangit ardor, neque pedibus ſolum, ſed toto etiam pectore in *Sardanapali* ſententiam itis, qui-———

——Igitur ut ſummatim omnia complectar——

——Sed *Deſinet ante dies*, *& in alto Phœbus* anhelos *Æquore tinget equos*, *quam conſequar omnia dictis*———

——Quandoquidem igitur---ut rei evidentia non tam *docet*, quam *clamat*, eccur dubitaret aliquis

quis veſtrum, aut hæſitaret jam, noſtræ opinioni ſuffragarier.

Priuſquam vero perorare mihi liceat, *vos* orandi eſtis (*viri ornatiſſimi*!) ut de---deque meo erga *vos ſtudio*, ac benevolentia nonnihil atte-xam———

——Ex his quæ diximus luculentiſſime, ipſoque *ſole* clarius apparet——

Multa ad hæc ſuppetũt, ni feſtinet oratio——

Sed *Soli*, neque *indice*, neque alieno *lumine* opus eſt, ut conſpiciatur: ſic item & his haud opus eſt noſtro ſtridenti, raucoque *præconio*, ſua ſe *tuba*, ac luce quotidie produnt———

Quas Ego *Virtutes* ita admiror, & colo, ut eas omni prædicatione *ſuperiores* agnoſcam, ideoque de iis *ſilere* melius putem, quam pauca *dicere*; quemadmodum *Saluſtius* in *Carthaginis* mentionem incidens alicubi loquitur———

——Quapropter hæc cum ita ſint omnia, uti revera ſunt, *ſileant* nunc ſycophantarum convicia, *abeant* hinc procul obtrectatorum *ſcommata*, faceſſant longiſſime oblatratorum *futilitates* frivolæ; *hoc* enim ſi ineptire eſt malim *ego* cum doctis i'lis *viris* deſipere, quã cũ his ſerio ſapere.——

——Et ut uno omnia percurram ſpiritu———

A ſpoliis omnium, adverſi exercitus *inimicorum*, onuſtus jam tandem rediens ad *Pacis* & *Trinmphi* caſtra devenio, cum ſperem *me* hoc pacto cum omnibus *adverſariis*, firmas pepigiſſe *induciας*.

Quocirca, ut paulo magis *incitatis paſſibus*, noſtra ad *metam feſtinet* oratio———ſi——ſi——ſi———

Quæ omnia, ſi quis *mente* non *læva* perpendat? neceſſe habet fateri ——

Deſino jam tandem, ulteriorem *vobis* moleſtiã creare, & tam patientiſſimis *animis* ciere *nauſeam*. Sed *annus*, imo *ſeculum* mihi foret concedendum,

dum, ſi omnium undequaque erogarẽ ſuffragia.

Sed *canendum receptui*, (*Determino* jam reclamante) ut quem *vos loquentem* faſtidioſis (ut vereor) auribus ſuſtinuiſtis diu; *tacentem*, majori cum delectatione videatis.

Cum itaque extra omnem *controverſiæ aleam*, ponatur hujus ſententiæ *veritas*; ne *ſolem*, ſereno in *cœlo* ſplendentem, digito videar demonſtrare, *unicum* tantum ſuperaddam *verbulum*, *valete, juvenes*——

Sed in quod immenſum mare jam deſcendo! *in quam* demens efferor *Charybdim*? *O navis refer te in portum*, nimium diu in hoc *freto* fluctuavimus, plus nimio, in hac *ſentina hæſimus*——

Poſſit hic (*Auditores!*) triumphare *oratio* mea, niſi temporis anguſtias ſubvereret, & *veſtra* aurium *ſatietas* mihi eſſet fugienda; poſſit (*inquam*) *tripudiare veritas* hæc divina, præeunte univerſo *Philoſophorum & Poetarum choro*: vos itaque vel tacitis *ſuſurris*, vel appertis *ſuffragiis* ſubſequimini acclamantes.

Quocirca ne *veſtras* aures, longa nimis *ambage morarer*, vel nauſeante prolixitate *inceſtarem*, cum abunde ſat vidiſtis comprobatum, quod..... concludo.

—— Cætera mitto, & facem *ſoli* accendere ſuperſedeo ——

.... Oratio noſtra non deficit, ſed expirat——

Sed quid ego *imbrem* in *oceanum* ſpargerem, *lucernam* in *ſole* accenderem, aut *cœlo ſtellas* incaſſum adderem? Res ipſa loquitur, quod——

——Qua autem *ratione*, quave potius *oratione*, de illis diſſerendum eſt ſigillatim, cum mihi facilius liceat *Ægeum mare viburnea ſcaphula trajicere*, quam omnes *explicare* modos, omnes *indicare* rationes, quibus olim magni Philoſophi inclaruerunt? *manum igitur de tabula*.

Reſtat

Reſtat unicum, quod ſuper adjiciam verbulum: *Dixi.*

XVIII^vo.

Concludendi per Recapitulationem.

VIdetis jam (*Auditores*) quam ſanctiſſime de *parentibus* ſenſerit *antiquitas*, quam charum fuerit *parentis* nomen, quantis paraſangis *circumforaneos* omnes & *Plagoſos Orbilios* exſuperent; audiviſtis quid *ego* de *parentibus* meis ſenſerim, quid protulerim, accepiſtis; apud *vos* quid taciti cogitetis, neſcio; quam *ego* hactenus opinionem *aſſerui*, ad *extremos* uſque defendam *ſpiritus*, me ſcilicet———

Quapropter, ſi quæ hactenus dixi, vera ſunt & firma, ſi——ſi——ſi——quid nunc impedit quominus *canam receptui*, & *eodem*, quo orſa eſt *oratio*, claudatur termino———

Perpendite igitur mecum, *humaniſſimi* (*auditores*) perpendite quæſo, quales quantæque utilitates, quam locupletiſſima emolumenta, *vobis* propediem obventura ſunt, ſi *eodem*, quo dudum cœpiſtis, pergatis *pede*———

Sed quid addam *plura*? quando ſi *omnia* quæ poſſim, addidero, nunquam *orationem* meam ipſi *rei*, dignitate adæquabunt; proinde certum eſt, nil aliud quam attonitum admirari———

Cum igitur ſic ſe *res* habeat, cum——cum: veniant ſane, tam divinæ *ſententiæ* irriſores, veniant (inquam) & dicant, ſi per *frontem* liceat------

Varia hic, & fere ad *faſtidium*, uſque (ſi reitam utilis *faſtidium* generari poſſet) occurrunt teſtimonia; ſed *farragine* illa tam *multifaria* ſuperſedebimus; & *Ætnam in collem* (ut eſt in provrebio) deducemus——— quo,

quo circa ut paulo magis incitatis passibus, nostra ad metam festinet oratio -si-si-si--

quare prodite *tenebriones* literarii, è gurgustiis vestris, ubi trecenta *foliorum* jugera, uno die, sedentes, percurritis; prodite (*inquam*) &----.

quæ omnia, cum ita sint; quis *mecum* non exclamet, *O excellentiam doctrinæ admirabilem! dignitatem literarum inexplicabilem!*

Et quid præterea loquar de *Socrate*? de *Xenophonte*? de *Aristotele*? & *Solone*? deficeret enim *tempus*, deficeret me *dies*, deficeret potius *patientia vestra*, meaque ipsius vox, quam ullum dicendi argumentum, si de *Cæsare*, de *Pompeïo*, reliquisque *heroïbus* fusius narrarem; qui omnes *plenis velis*, expansisque *carbasis*, in nostram hanc sententiam *deferuntur*.

Sed *multa* paucis; verbum *sapienti*; terrarum *orbem* intuemur in *tabula*: satis est hæc paucula delibasse; Vos ipsum adite *oceanum*, & illinc plura abundantius *exhaurite*.

Sed mitto illius *avaritiam*, mitto *fraudem*, mitto *vafritiem*, mitto etiam———

Ego jam *vobis* prægustavi paucula, quod si vosmetipsi in hoc placidissimum *pelagus* immerseritis, gustabitis *Nectare* dulciora———

Sed hæc omnia *sicco* (quod aïunt) *pede* præteribo; nihil dicam de----nihil de ---ne gry. quippe si in singulis istis *orationis* meæ *filum* protraherem, ne *millesimam* quidem, *me*, puto eorum *partem* assequuturum esse.

Sed hæc, ut κρασπεδον τοῦ ὑφάσματος & *texti fimbrias* accipite, non opu'st enim majorem hic *attexere* congeriem; nam cum *virtus per se satis sit amabilis, ex se potius, quam alienis suffragiis amari eam optamus*———

Isthæc ita cum sint——cum———

Quæ si persequerer minutatim singula; *dies* potius

potius integer mihi deposcendus esset; quis enim potest *omnia*, in tantillo spatio perstringere, cum *atomos* in sole numero exsuperent?

——Unde, satis abunde claruit——

Sed jam ea quæ supra de memoratis breviter, dicta sunt, renovandæ causa memoriæ brevius, strictusque repetamus, quo scilicet & intelligãtur iterata plenius, & firmius inculcata teneantur ——

XIX^no.

Concludendi per affectuum concitationem, Exclam. Interrogat, &c.

Nihil *vos artium* optimarum studia? nihil *vos* eminentium *scriptorum* præcepta? nihil exempla illustrium *heroum*? nihil splendor *præmiorum*? nihil denique *parentum* vos movebit expectatio? ô *exuite* tandem, exuite (quæso) pravam istam de *literis*, de *musarum* sacris & *affectis* opinionem, & magnorum *principum*, *regiam servitutem* nolite ambire; ex quorum, vel tantilla iracundæ *frontis* nubecula, tanta subinde oriatur tempestas; ut *vitæ* simulet *fortunarum* omnium faciatis *naufragium*——

O si qua *Pitho*, si qua *Suada*, si quis *flexanimus* Mercurii *Genius*, labiis jam insideret meis, quo agitante *incalescatis*! ubi jam sunt illi, qui *fulgurare* qui tonare, qui hominum *mentes* dicendo *obruere* atque *invertere* consueverunt? ubi est ille *ferreorum laterum* Demosthenes? ut ——

Vos estis, quos adhortor, *ætate* vix dum pueri, *in artibus* studiosi; macti igitur estote in studiis, ut tandem aliquando numine propitio, in *artibus magistri* feliciter audiatis: hactenus enim satis diu,

(heu)

(heu) nimium diu, inerti *contabuistis* otio; jam igitur, imo *jam properandum* est; nam quæ non *proseminantur*, dum *Ver ætatis* viget, sine dubio non *metentur*, cum *Autumnus* advenerit: *qualem facitis sementem juvenes, talem exspectate messem senes*: Adeone vero? exspectatis *vos* lætam *honoris* messem, & detrectatis *sementem* facere *laborum*, atque curam impendere?

Ecquid enim obsecro est, à quo *solo natura* confirmationem, à quo *solo ars* exspectat absolutionem? *Imitatio* est. Ecquid est quod ingenium, si *languidum* est, excitat; si *promptum*, acuit; quod judicium *limat*, memoriam stabilit? *Imitatio* est.

Quod *saxum* mecum non *ploret*, qui *parietes* non *singultiant*, cum adolescentulos, optimo ingenio præditos, summa *spe* fultos turpissimæ sese *Vacunæ prostituisse* videant?

Quid tu cogitas *O Sol*, qui cuncta intueris, & *lustras*; cui nulla unquam ab ortu *mundi* contigit quies? Quid tu, *O Luna*, quæ *menstruas* tuas ipsa *peragras* vicissitudines, & tamen homines tam *somnolentos*, tam socordes non irata despicis? tam *ignavas pecudes*? cur quæso non perdis segnem hanc istarum *colluviem fruges* tantum *natam consumere*?

Date veniam (*auditores*) date (inquam) veniam, si in *fucos & ignavum hoc pecus* vehementius *intonem*, quibus in vivis, verendum est, ne *Schole* ubique omnes, *canitiem* musarum videant suique luminis velut *eclipsin* patiantur——

Dianæ faciem è marmore sculptam, in *Chio* positam, commemorat *Plinius*, cujus *vultum intrantes tristem, exeuntes hilarem esse judicabant*; istam *Dianam doctrinam esse* putate, quæ sub-difficilis etsi sit, & vos primo in limine terrere videatur, animos tamen *supra-humanos* assumite, & oppositio vicissim heroicæ tolerantiæ *clypeo*, difficultatis omnis *impetum*, invicto tandem pectore sustinebitis—— Vos

Vos (*O suavissimi commilitones !*) quam felices estis! O si *vestram* videre velitis felicitatem ! nacti enim estis *adolescentiam* florentissimam, *Ver* ætatis illibatum, molles jam vobis sunt *articuli*, rubicundæ *genæ*, flos *juventutis*, spes *annorum* longa, *spiritus* integri, *mens* vegeta, *corpus* solidum, & *succi plenum*; cur igitur *animos* vestros, velut mare concitatum, *in undas decumanas*, fluctuatim æstuare & assurgere non video? *velisque* omnibus *affectuum* expansis intumescere (quasi *astro* quodam *divino* percitos) ut ad summum tandem *Heliconis* fastigium perveniatis ?

Bene apud se actum *mercator* putat, si post *decennem* navigationem, post *mille* vitæ *discrimina*, *rem* sibi comparaverit paulo *uberiorem*; & *nos* (pavidi animantes!) primo impetu, spem *omnem* abjiciemus ? *Alexander* generosi spiritus princeps, *plures* indoluit non esse *mundos*; metuens non *labores*, non *prælia*, non torvam *mortis* faciem : sed ne *heroïca* sua fortitudo, sibi sine adversario marcesceret.

Pudeat *vos* igitur, qui stipendia sub *Minerva* facere videmini, quod ab *itinere* ad *Parnassum*, difficiles pauculæ *vos* retardarent *spinæ*; aut præruptus *Heliconis* ascensus, daret præcipites, quin potius *immensum pectore robur alitote*; & *obvias* quascunq; *difficultates* indomito devorate animo, & devincite.

Qua de re amabo, difficultate studiorum (quasi objecto *Medusæ* capite) deterremini ? apage cum *testudineo* illo, cum *formicino* gradu; somni *Epimenides* veternus excutiatur, ignis vitæ augetur ventilatione, desidia corrumpitur : plus olei cum *Demosthene*, *quam vini* infundite, magnaque fortitudine omnes difficultates absorbete.....

Vobis vero (nobilissimi & summæ spei auditores !) nullum mare est trajiciendum, nulli sumptus faciendi sunt. Patet vobis (ecce) hic locus, hæ-

hæ columnæ, hi parietes *Athenas* vobis dabunt. In ſcena autem *Roſcium* habebitis———

---Iſta *vos* incitarent (*candidati juvenes!*) ad artes quibus adhuc litatis, alacrius imbibendas, ut———

Quamobrem, ut videmus herbam *anthemidem*, quo magis *deprimitur*, eo latius *diffundi*; ut accepimus arborem *palmam*, quo gravius oneratur, eo fortius *reniti*; ut *ager Narnienſis* (autore M. Tullio) *ſiccitate fit humidior*; ut ignis in *Nymphæo*, (ut tradit *Livius*) imbribus fit ardentior; ut *leo* ſi vulneretur, inſtat ferocius; *Anteus* poſtquam dejicitur, pugnat violentius; *unguentum* cum agitatur, olet fragrantius; *aromata* cum atteruntur, ſpirant odoratius; ita *nobis* (adoleſcentes chariſſimi!) faciendum eſt; ut in *virtutis curſu*, *quo magis retardamur*, *eo magis incitemur*, *ſi fractus illabatur orbis*, *impavidos feriant ruinæ*---*Reynold.* orat.

O ſi Pericles hic adeſſet, qui *fulgurare*, *tonare*, *miſcere* Græciam dictus eſt! O ſi flexanima *Piſiſtrati* Suada *meis* pauliſper inſideret *labris*; ut quaſi *fluminibus* ejus, noſtra jam concitata raperetur *oratio*!

O cœlum! cur illas flammas tuas non emmittebas, ut hæc impia capita cœleſti igne conflagrarent? cur non in vindictam fulgura, tonitruaque deſcendebant! cur non dehiſcebas ô terra, ac illam immanem audaciam, *inferorum* lacunis coërcebas?

Quid? *ſurdiſne* & *obſeratis auribus* hæc inculco? *Cyclopas*, an *homines*, an *ſtudioſos* affari videor? annon perpenditis, quam ſpecioſa, quam *cœleſtis*, quam *divina* quædam res ſit, *mens* variis ornata *diſciplinis*? an putatis omnigenam *literarum* cognitionem, vobis oſcitantibus, in *ora* cœlitus delapſuram? adventuram, in *ſinum* dormientibus?

Quippe

Quippe ſicut *ventus*, ſi in aere aperto erret, libertate illa perit ac diffunditur, ſin in *terræ* penetralibus cohibeatur, ipſam movet, ac cum *vi* evadit: ita quibus generoſus *ille* ſanguis in præcordiis concaluit, *perrumpere* ad æternitatem ipſa *invidia* ſpectante quam *ire* malunt, neque melius *heroes* quam per nebulonum humeros in cœlum aſſurgere videntur. *Heinſ.*

—— Quo mihi facto tam excelſo, ipſam *Fortunam* pugno percuſſiſſe videtur, & leviſſimam illam meretriculam quæ tam male de *majoribus* ejus merita eſſet, domo & foribus ſuis exegiſſe, ac ut res ſuas ſibi haberet juſſiſſe—— *ibid.*

—— Oppugnari vult *virtus*, vult premi, vult in acie ac ferro, vult cum hoſtibus verſari; inter arma creſcit, *ſanguine*, non *lacte* educatur——

Agite, & ſi *viri* eſtis, meſſem hinc fœcundam reportate.

Ah! vitanda eſt improba *Siren deſidia*, procul abſint mollia, facilia, blanda; *dura* petamus, *difficilia* ſuſpiciamus, per *ſaxa*, per rupes, per *ignes*, divinas *Muſas* inſequamur, ad quas nemo niſi qui caudex inflexilis, niſi cui lapis inſenſilis, *Dedaleis* non arhelet remigiis, *Pegaſo* velocior, & *equis* remiſque volet *accipitre* pernicior.

Velit aliquis è vobis *triumphum*? vincendum eſt; geſtit *coronam* geſtare? certandum eſt: næ *præclarus* ille *certator*, qui *ſine ſudore* cupit *coronari*! delicata nimis *adoleſcentuli*, qui *aurum* ſitimus, nec tamen effodere; qui portum exoptamus, nec tamen volumus *enatare*

Si enim *laborum* aculeis, tanquam *Hydræ ſibilis* frangamur animo, næ nos inertes! non milites, ſed *fugitivi*! non *Hercules*, ſed *Thraſones*, ex Apollinis *caſtris* exauctorandi!

Agite vero, *nobilior propago juventutis*, quos dulces *Muſæ* numine *afflarunt* ſuo; quibus corpus omne

omne ardore tremit; quibus *ignea* vis in pectore exarsit; quibus *flamma* in præcordiis *micat*; *agite* inquam cum bono Deo, usquequo, *vere* ignavi, in pulvere desidebitis? Excutite vosmet penitus, & ad heroicam hanc & generosam *dicendi*, vel potius oratorie *fulminandi*, assurgite facultatem.

Demosthenis olim, in *incunabulis* & *fasciis vagiebat* eloquentia; que in eam postea *excrevit* magnitudinem, ut *tota* eum admiretur *posteritas*: cur ni igitur, & *vos* excutiatis *ignaviam*? hoc enim de *vobis* certo *scio*, *præsagio*, *affirmo*, eo *vos doctrinæ* (si vultis) pervenire posse, ut vos, non *homines*, sed *divos*, terra olim videatur peperisse——

Interim calamitates undique invadant, dolor ac fortuna vires jungant pariter, ac animum oppugnent, terra cœlo misceatur, cœlum sibi, aut in caput Sapientis cadat, ille——

Sequamur laudabilem *Gymnosophistarum* consuetudinem, apud *quos* impransi abibant, qui nullum *diurnæ* operæ fructum afferebant. *Ægyptiæ* adhæreamus juventuti, *cui lege* fuit cautum, ne *cibis* prius vesceretur, quam centum & octoginta stadia percurrisset——

Πολυθρύλλητον illud quis nescit, *Quod arduum est pulchrum est*, ut Solon: quod *difficile est*, *bonum est*, ut dixit *Pittacus*. Sit difficilis: at quid ἀκονιτὶ sine pulvere, & ἀνιδρωτὶ sine labore, qui ad *virtutis* arcem excubat, homini contingit? sit *difficilis*; *impossibilis* tamen non est. *Enitere* ergo: opus est quotidiano conatu.

——Memineris obsecro, *urticas*, si attingantur leviter, *urere*; si fortiter, *hebescere*; sic studia omnia apparere gravia, si *molliter*, factu autem proclivia, si suscipiantur *alacriter*.

Immarcessibilem *famæ* coronam merebimini, in omnium seculorum sempiternitates *capiti* vestro imponendam——

Lu-

Ludemus igitur *nos*, & quasi in *rosis* & *violis* sedebimus, omnio *nugabimur* otiosi: sic *fructum* nullum, *gloriam* nullam, nullum *honorem* consequemur: *Margaritas* eruunt ex imo fundo *maris*; *aurum* è terræ visceribus fodieneum est; *errat* enim, longe *errat*, quisquis *honorem in putidis otii puteis latere putat*; ditioris *venæ* est defæcatum hoc *obryzum*; ab altiore *fonte* pura hæc *dimanat* aqua———

---O si *lex* illa *Lacedæmoniorum* reviviscecet denuo, qua sancitum est otiosos semper fore inhonoratos, qua omnino cautum est, ne quis *otio* deditus ad honoris gradum conscenderet. Sed eo jam (*eheu*) prolapsi sumus *dementiæ*, ut licet *ramos*, atque *fructus* arborum (*honores* sc. Reipub.) magnificiant omnes; *radices* tamen & *stirpes*, (quæ sunt *labores*, & vigiliæ) diligant pauciſſimi———

Utinam jam *Auditores*, urinam hac in re aliquantisper mihi suppeteret *Platonis* copia, acumen *Hyperidis*, *Varronis* doctrina, *Hortensii* suavitas, memoria *Simonidis*, actio *Roscii*, siquid uspiam in *Helicone* sit eloquentiæ; ut in hanc *vos* sententiam, vi *Demosthenis* efficaciter impellerem, cincinnis *Isocratis* eleganter allicerem, lacertis *Ciceronis* violenter protraherem!———

vid. *Hortandi.*

XXmo.

Formulæ generales, & primo *Transeundi.*

SEd satis multa de duobus *Academicorum* generibus, de eorum etiam institutis nimis fortasse multa; venio ad genus *Orationis*, quo in

in ſuis diſputationibus uſi ſunt---- *Cicer.*

Ceſſo jam de *iſtis*, ut qui ſciam *me* ex ipſa veritate demonſtraturum quid *non* ſint, quum oſtendero quid *ſint*---Tertul. *Apologet.*

——Neque enim ſingulis immorari libet, *pro re, pauca loquar*——

——Sint hæc breviter ſummatimque dicta, nam *ſingula* perſequi prolixum fuerit——

—— Sed in *his* nimis ſumus, & quod meridiana forſan luce magis clareſcit, *id* accenſa face, haud ulterius quærimus, *Selden*——

——Auguſto ſermone res latiſſimas, non ut voluimus aperire potuimus: ſed ſcientiæ veſtræ, intellectui veſtro *lata* ſunt, quæ in ſermone noſtro videntur auguſta. *Chryſolog. Serm. 5.*

Ac ne multis immorer.

——Atqui cum *orator* ea quæ & numero, & magnitudine eloquentiam excedunt, facundiſſime commendet, ſi *confeſſione* candida omittat, quia *quæ cum cura, & appoſite tacentur, magna pars eorum ſunt quæ optime dicuntur*, quædam tamen quod ab iis fieri ſolet qui *orbem* in tabella pingunt, non ut æquent, ſed ut repræſentent, obiter enumeranda potius, quam recenſenda reor--*Heinſ. orat.*

——Quæ nos obiter, ut ante dixi, non commemoramus ſed ſubducimus; ne quis ſingula, quæ juſti molem operis requirunt: in tranſcurſu, & ſic obiter miretur dici.

——Nunc ad mores *viri*, & vivendi rationem veniamus, ut pro *rei* dignitate, noſtra quoque ſe attollat oratio——

——Hora mihi deficeret recenſendis omnibus; pareatis igitur properanti, ſi ex hac parte ſim parcior, niſi cum *ipſa* cogat neceſſitas——

——Sed plurima ſunt tranſilienda, nec pauciora contrahenda, ne nauſeam pariat prolixitas——

Supe-

Supereſt itaque jam, juxta præſcriptos *mihi* cancellos, ut —— aggrediar ——

—— Aliam ferit litem, quam hujus non eſt inſtituti nunc mei diſcutere ——

—— Indicabo tantum in tranſitu, quia ſentio *horam* fugere, & quam-plurima ſupereſſe ——

—— Percurro *hæc* ſummatim tantum; *dies* enim *me* deficeret, ſi ſingula perſequerer minutatim ——

—— Supervacuum hic eſſet mihi, vel *Iliadas* iterare, vel guttulas *Oceano* inſpergere ——

—— Quorum *nomina* tantum recenſere, eſſet potius *annales* contexere; quam intra præſcriptas compendii anguſtias, *me* continere ——

—— Mihi ſatis erit hæc *tria* carptim tantum, & ſaltuatim in tranſcurſu delibaſſe & præſenti inſtituto accommodaſſe ——

—— Sed ut minutiis hujuſmodi non inhæreamus, horſum *iſta*, tendunt omnia *auditores*, ut ——

Sufficiat in paucisſimis guſtum tantum præbere ——

Nec libet in rebus ſeriis pueriliter argutari ——

—— Unum reſtat, quod propemodum mihi effluxerat ——

—— Notiſſima ſunt *hæc*, & attigiſſe ſufficit.

—— Cum eo tandem deventum ſit ——

—— Quod quanti fuerit ſudoris & infiniti pene molimiois, opportunum jam videtur ut *tertio* inquiramus ——

—— Satis jamdudum tædii devoraſtis ſcil. ——

—— Primum jam ſtadium decurri, unde videtis mitius aliquanto, & remiſſius agendum, cum —— Nec vero ſecundo, minus eſt illud ſalubre, quam celebre conſilium ——

—— En vobis (*Auditores*!) de acervo manipulum! —— de *meſſe* primitias —— guſtum ex ampliori dolio ——

—— Decuſſa

——Decurſa jam *theſi*, demitto *me* ad *hypotheſin*——

Sed quid moror in parvis? *animus majoribus inſtat*——

Inde petantur plura, nam prolixus *hic* mihi labor nimis, per ſingula diſcurrendi——paucula delibavi——

Sed ne longum fiat, *unum* aliquod——

——Sed quænam *illa* tandem? horreo dicere; ſunt enim tam ſuperba, ut mihi non modo adfirmari, ſed ne *refelli* quidem ſine aliquo piaculo poſſe videantur——

Longum eſt, univerſa ipſius opera commemorare, quibus profecto.

Atque ut *veteres* præteream, voſmet ipſi vidiſtis non ita dudum——

quis enim hæc audiens me non rideat, quod in re perſpicua videor verba profundere——

Alteram partem aggredior, qua doceam——

Pauciora jam attigimus ex multis quæ anxium in diverſa pertrahunt animum, quibus adjiciendum puto——

——Eorum ſi nomina referre, opera recenſere, ac pro dignitate commendare velim, nec mihi dies, nedum ut *hæc* pagina ſufficeret——

——Et hæc quidem *pauciſſima* ſunt ex *multis*, quæ illuſtres ſcriptores, monumentis literarum mandarunt *Exempla*, haud dubie plura non attingentes.

Taceo *Oratores* illos, taceo *Philoſophos*, Poetas, *Studioſos* demum omnes, qui magna & *olei* & ſomni jactura, elucubratis operibus inclamerunt——

Sed jam tempus eſt, ut ad Homericum exemplar, relictis *cœlitibus*, viciſſim in *terram* demigremus——

——Quod moror *exemplis* quorum me turba fatigat?

——Eſt

——Eſt mei potius inſtituti diſquirere——

2do. *Continuandi.*

QUæ ſequuntur autem, quibus verbis *Auditores*, exprimam, aut commode deſcribam? nam & *vox*, & ſermo, & *oratio*, dicenti pene elabitur, ac fugit———

Jam hæc ſcio videri *vobis* maxima, ſed audietis majora——

Nullos *Scipiones*, Fabios, *Æmilios*, nullos audietis jam *Flaminios*; aures alias adferte, alias adferte mentes: ad *monſtra* devenimus: *Tiberii*, *Claudii*, *Nerones* in ſcenam producendi ſunt——

In latiſſimos ſcientiarum gurgites, & eruditionis vaſtæ quendam quaſi Oceanum præcipitare, ſe noſtra cœpit, ac diffundere *oratio*———

——Quæ ſigillatim omnia, ſupereſt jam ut ſpinoſiori orationis textura pergam demonſtrare——

——Atque ut in tranſcurſu tantum indigitem——

——Et quid adhuc dicam? deficeret me tempus enarrantem, de——de——de———

——Reſtat tamen unus, nec dignus vindice nodus———

Quid porro reliquum eſt niſi ut rudera adeamus, ac fragmenta *veterum*, philoſophorum manes excitemus, ac ſciſciremur ab illis——ut liqueat cauſam *Antagoniſtæ* mei modis omnibus jacere miſere———

Sed ut planiora fiant quæ dicimus, *exemplis* ſingulatim illuſtranda ſunt, & paulo uberius exaggeranda, ne immodicæ brevitatis ſtudio, rerum pondera orationis celeritate rapiantur.---

Redeo ad vos tandem (digniſſimi viri!) quorum intimos ego———

SEd quid ago? *Epistolam* instituera scribere, & crescit (ecce!) in volumen———

Sed modus esto *his* argumentis, quãdo satis superque aperuimus, quanto sit *Poeticæ* sublimitas---

Cætera te coram, quod utinam fiat brevi——

Sed quo transversos nos egit, *Erasme*, dulcissima *tui* recordatio?

——Sed satius est in his *Harpocratis* meminisse, nequis forte *nos* quoque coryceus Deus auscultet ea narrantes quæ ne *Momus* quidem impune prolocutus est——

Pauca tibi è multis—— Æneid, 3.

Ne tamen oblius ad metam tendere, longe Expatiemur equis———

——Nisi nimio *vos* tædio afficerem, infinita sane è *Philo ophis*, Historicis, *&c.* possum adducere, quæ———

Sed ne altius in profundum solvam, tutum videbitur scaphæ meæ———

——Non est quod infinitus sim in istiusce rei discutienda veritate———

Sed quo me indignitas exemplorum? quo scelerum recordatio? quo indignationis æstus rapit? præstat *silentio* præterire, quam cum *Suspiriis*, & gemitibus commemorare———

Atque hæc hactenus de quibus conspectum dare quam universam convasare supellectilem magis curæ pretium duxi———

Rapuit *auditores* & abduxit orationis cursum, secundis quasi ventis, tam præstantissimæ rei *dignitas*, sublimitas.

Sed abripuit me *Auditores* (fatendum est enim) illa ætas——vix impetum reprimo, vix *me* sustineo———

Præscripti mihi cancelli non patiuntur, ut *ista* uberius explicem ———

Sed *hisce* non ulterius est immorandum, exhausta est *clepsydra*; nec licet abuti patientia vestra ———

Sed ego peccem in *tempus*, si ulterius insectet hasce *minutias*, meras ineptias, quas quivis, cum volet, obterere poterit argumentis, ita sponte *sua* diffluunt ———

— Cæteroquin si nuda *ipsorum* nomina referre, aut opera recensere, vel pro dignitate commendare velim, nec mihi *dies*, nedum ut hæc clepsydra sufficeret ———

Innumera sunt talia quæ brevitatis studio prætermittimus ——quibus tamen cunctis satis evidentur perspicueque monstratur ——

——Sed *hæc* abunde superque———

——Ego paucis sic tetigi———

Sed eorum varia *monstra* non est quod hic accensemus——sat erit quorundam duntaxat——

——Nunc ut eo revertamur, unde deflexit oratio ———

Sed de Carthagine silere melius puto, quam pauca dicere———*Salust. in Iugurth.*

Atque ita in viam tandem de diverticulo——

Sed in rebus per se apertissimis, nimium longi sumus———

——Ad rem igitur ipsam ut redeamus ——

——Fræna *his* ingenii si ulterius laxare vellem, in immensum verborum *pelagus* proveherer: ut enim *pueri* qui ad aquas ludunt, dum lapillos in stagnum jecerint, magis magisque orbes majores faciunt: ita & mihi quo plures affero, eo plura ad efferendum *se* offerunt.

Sed indigitare satis erit, quod amplificare nimium foret.

Sed desino: aut potius hanc *telam*, in medi-

adhu

adhuc opere abrumpo: longe plura dicturus, nisi *tempus* sese mihi, præter votum meum, & opinionem subduxisset. — ——

—— Si prima repetens ab origine pergam,
Ante diem clauso componet vesper olympo ——

PRAXIS FORMULARUM in *Thematibus* Componendis: SIVE EXEMPLARIA TRIA, Usum

Methodi, pag. 31. delineatæ, atque *Formularum*, contextui *Thematis* applicandarum, demonstrantia.

Thema Primum.

Quo semel est imbuta recens, servabit odorem Testa diu. —— Horat.

UT senex *psittacus* non capit ferulam, annosa *vulpes* non capitur laqueo; avium vero pulli, & ferarum catuli, facile capiuntur, cicurantur, & humanis usibus mansueti fiunt: *non dissimiliter* ætas puerilis, artes illas & disciplinas, mores pios & modestiam, perinde ac dialectum illam, & sermonem quem cum lacte materno primitus *imbiberit* vix dum oblivisci*tur*. Dedisci id sero quod didicit diu. Exord.

Quæ longa annorum serie, frequentissima actionum itetatione acquiruntur, in alteram quasi naturam transeunt. *Quo semel est imbuta recens*, &c.

Expos. Sed ut uno quasi intuitu veram *istius* rei imaginem videatis graphice delineatam, ad hunc cogitate sensum, *Poetam* nostrum attendisse, neminem, *vix*. posse illos dedisce mores, illam vivendi rationem excutere, ad quam diuturna consuetudine, ab ipsis olim incunabulis assueverat, sed medullitus infixam retinere; non secus ac omnigena vasa, *canthari*, & *cadi vinarii* quo primum uvarum nectare generosiori, sive languidioris succi liquore, cujuscunque demum coloris, odoris, saporis implebantur ab initio; illum colorem, odorem & saporem, quam firmissime, quam diutissime asservant.

Confir. à Causa. Oraculum autem verius, nec *ille*, nec Apollo *Delphicus*, pronunciavit unquam; nam cum aspera, & amœna minus sit *virtutis* semita, tamen si assiduis laboribus, indefessis studiis, ab ipsa statim pueritia incumbamus, eam facilem nobis reddemus & amabilem: *Taurum* tollet qui *vitulum* sustulerit, ut quondam *Milo*. *Ovidio*, scribendis versibus, à teneris annis dedito, *Sponte sua* numeros *carmen* veniebat ad aptos, *quicquid conatur dicere versus erat*. Impetus ille primus *teneræ* naturæ inditus, magnum habet momentum in universa vita, & in futuris demum actionibus influxum. Missilis in *ludo globus* sæpe ab inhærente plumbo, vel solo ipso, vel jacientis manu, in dextram aut sinistram partem facile declinat, utcunque quilibet in via laterculus, *ipsum* à meta nonnunquam divertat, & retundat impetum per quem effunditur. Humanarum actionum varietas à prima dimanat disciplina: quibus institutionibus eruditur à *pueris*, qualiacunque studia sectamur juvenes

venes, *ipsa* per omnem deinceps vitam redolebimus.

Lycurgus, ut efficacem *Educationis* potentiam, Lacedæmoniis olim suis demonstraret, duos produxit catulos eadem cane progenitos, quorum *alter* ollam jusculentam, *alter* leporem in medio positum, insectatus est, juxta suum *uterque* morem, à tene is sibi familiarem. Qui honeste, temperanter, & religiose educatus est, qui bonis literis, & artibus instructus, *puer*; ille ad Divinum cultum, ad humanam societatem pertinentia, & singularia boni viri *officia*, præstabit *senex*.

Quid enim? Annon *homines* natura sunt veluti *tabulæ rasæ*, cui nihil inscriptum est, *quidlibet* autem potest inscribi. Annon sunt velut *albæ lineæ*, quæ *quemlibet* potest *colorem* admittere? vel ut *lapis*, è quo *quælibet* statua; *lignum*, ex quo *Mercurius* fieri potest? Si vero huic tabulæ, *literas* pietatis & humanitatis inscribamus; si albas illas *lineas*, vivis virtutum *coloribus* pingamus; si hunc *lapidem*, in effigiem *Dei* refingamus; ex hoc ligno *Mercurium* efformemus; virum perfectum, & omnibus suis numeris absolutum, salutaribus documentis in sanguinem nostrum & succum conversis, efficiemus. Virginea *charta* quemlibet capiet *characterem*; atramentata vero vel miniata servat *indelebilem*.

Hirsuti *equorum* pulli, in generosos nonnunquam evadunt equos, si perite domentur, & doceantur, quo gestu *caput*, quo passu *pedes* attollant suos, & umbra virgæ reguntur; *Usus facit promptos*: grandiusculi vero difficilius & inviti suam naturæ ferociam deponunt. Fusile metallum aliquamvis figuram suscipit. *Lingua*, mendaciis, blasphemiis, & *juramentis* assueta, vix aut ne vix, ab *his* unquam postea temperabit. qui æthiopicam *vitiorum* nigredinem contraxit *puer*,

non exuit *senex*; qui vero liberaliter, pie, prudenter instituuntur *pueri*, dum molles sint animi, molles articuli; sanctissimos illos mores retinebunt diu. —*adeo in teneris assuescere multum est.*

Magni idcirco refert quibuscum vixeris, à quibus institueris, in quibus studiis exercearis. *Scholæ*, * Anglice *Pudring-Tubs.* * *Dyefats* sunt juventuti *vasa salitoria* *, in quibus carnes recentes condimus *sale*; salubrem illam literarum, & morum asperginem, vita resipiet universa. *Scholæ*, ceu vasa *tinctoria* *, albam *puritiæ* lanam, *Tyrio* insignem *ostro* incoctum *generoso* pectus *honesto* efficiunt.

A Contrar. p. 94. Contemplemur vero *contrarium* vitæ institutum, & quid aliud quam ignorantium, pervicaciam, inscitiam, malitiam, indocilitatem, & beluinos plane mores in *iis* videbimus jam *senescentibus*, qui fœculentis, vel *Stygiis* potius vitiorum lacunis infundebantur *juvenes*: Adamantina *illa* pectora, ceu durissima metalla, nullo contunduntur malleo, aut mollescunt.

A Simil. p. 94. Ut enim nec sine *oculo* Domine *equum*; nec sine. *vestigio* Domini *agrum* pingue scere dixit *Thales* Milesius: ita sine honesta institutione, sine salutarium *præceptionum* infusione, sterilescit animus; sin vero dulcissimos *virtutum* latices instillemus *pueris*, in quotidianis vitæ actionibus exprementur. *Nauclerus* imperitus navem *semper*, imprudens *sæpe*, in discrimen adducit: *parentes* item & *præceptores*, indulgentia sua, vel indiligentia, *puritiam* corrumpunt & depravant. Unde *Diogenes*, puerum conspicatus indecore se gerentem, *pædagogum* illius, baculo percussit, dicens, *cur eum sic instituis?* Arbor silvestris, quo primum mitiori surculo impræginatur, eosdem grandescens dulces producet fructus. Quibuscunque artibus, studiis & institutis nostram ætatem *puerilem* excolimus, *eadem* omnia mvro-

thecia redolebimus; non secus ac *linea* uostra *indumenta*, recens lota, & inter *rosas* reposita fragrantissimum illum odorem spirabunt diu.

Atque *hic* forsan efflagitet *aliquis*, ut ea quæ *verbis* adserta sunt, aliquibus jam demonstrentur *exemplis*: hic vero campum feracissimum, & lætissimas segetes ostendit historia. *Orpheus* & *Arion*, musicis primum initiati studiis, *Demosthenes* & *Cicero* Oratoriis, *Horatius* noster & *Virgilius* Poeticis, in stuporem, in miraculum stupidæ nunc *nostræ*, & pygmeæ *juventuti*, evaserunt. Ab Exē. p. 102.

Te M. *Tulli*, testor, obtestor testem, huc enim respexisse videris, cum dixeris, *Nullum munus reipublicæ afferre majus, meliusve possumus, quam docendo, & erudiendo juventutem.* Hanc institutionis necessitatem, perspectam habuit *Plato*, qui *tribus* de rebus, tanquam de *tribus* maximis in se collatis beneficiis, solebat *Deo* gratias agere, 1. *quod* se creaverit *masculum*, non fœminam; 2. Græcum, non barbarum; 3. *quod* se nasci fecerit tempore *Socratis*, optimi philosophi, *idque* Athemis, literarum & philosophiæ tum emporio; probe enim novit, quod *Quo semel est imbuta recens*, &c. A Testi. p. 113.

Subodoror hic quid objecturi sunt aliqui, de *Sardanapalo*, de Nerone, de M. *Ciceronis* filio, qui virtutum & literarum initiamenta, imo omnem *institutionis* operam, & oleum perdiderunt, & in prodigia vitiorum degenerarunt. Objic. p. 117.

Non obstat tamen hæc tragula, quam injiciunt, nostro progressui. Certe, *una hirundo non facit ver.* Virtutum & literarum semina altas in *illis* non egerant radices; ingenuas artes non didicerant fideliter: infusi probitatis liquores effluxerant, quo minus penitissime *illis* imbuerentur. Confu. p. 121.

Coaxant hic *alii*, ranuncularum instar, rancidi [illegible]quiones, quod *Angelicus juvenis senibus Satanizat* [illegible] Objec. p. 117.

Confut. O portentoſum oblóquium! ô proverbium plane Diabolicum!

p. 127. *Quid vix credibile eſt, rictu ruclaſſe trifauci*
Cerberon; & Stygii *monſtra tremenda lacus.*

Quid enim aliud potuit ipſe *Satan* malitioſius excogitare, ad extinguendam *pietatem*; ad eradicandam funditus *virtutem*; & humanum genus in nequitiam omnem atque in ipſam demum *gehennam*, præcipitandum? qui florem ætatis
Exod 22. 29. noſtræ nunc prælibare, qui primitias *Deo* noſtro
Numb. 15. 21. debitiſſimas prælibare ſatagit, *totam* ille deinceps *maſſam*, & *meſſem* ſperat uberiorem. Increpet te *Deus* Satan, increpet te *Deus*, os ô impurum! & pectoribus noſtris ſuam cœlitus infundat gratiam, ut *recordemur nunc creatoris noſtri in deibus juventutis*, ut bonis literis & ſtudiis, bonis moribus, & operibus exerceamur; ut vivificum *ſanctimoniæ* ſuccum imbibamus. Nam juxta illam diviniſſimi
Prov. 22. ver. 6. *Oraculi* ſententiam, *Inſtitue puerum pro ratione viæ ſuæ, etiam cum ſenuerit, non recedet ab illa.* Quo ſemel eſt imbuta recens ſervabit odorem Teſta diu——

Praxis *Poetica*, in Themate.

Quo ſemel eſt imbuta recens ſervabit odorem
Teſta diu——

ALba *diu ſtabilem, retinebit* lana *colorem*
Quæ Syrio *primum murice tincta fuit.*
Quique ſalutiferis puerilia *pectora muſis*
Imbuit, & latices imbibit aure ſacros.

Cælipotens imis pietas infixa medullis
Hæret, inoblitum non fugitura senem.
Psittacus (ecce!) *suum doceatur χαῖρε fouare*
Cum tener; at ferulam non capit ille senex.
Virgineam quævis impregnat litera chartam:
Sed renuit nigras, quæ miniata, notas.
Flexanimum tenero *fluxit* Ciceronis *ab ore*
Eloquium; cujus scripta diserta senis.
Socratis *incoctum generoso pectus honesto,*
A puero, *extremum durat ad usque diem.*
Pura decent puerum; fœdis ea temperet ætas
A vitiis; puerum *nil nisi* pura *decent.*
Qui *ficti est pravique* tenax, *it pronus ad* Orcum,
Præcipitique ruit per mala cuncta pede.
Audiat, & videat nusquam quod non sit honestum;
Sulphuream facili concipit igne facem.
Parvula lativoras spargit scintillula flammas
Fusa subaccensam mox premat urna struem.
Pargato pinguem permisceat semine glebam
Agricola, ut gravidas messe reportet opes.
Infelix lolium, & steriles dominantur avenæ;
Ni tempestiva falce repurget agrum.
Neglectis urenda filix innascitur agris;
Neglectisque animis nascitur omne nefas.
Virtutum dulces pueris *infunde liquores,*
Et mores ætas *promet* adulta *bonos.*

Secundum Thema.

Virescit vulnere virtus.

OPtima *naturæ* dona, bona *fortuna* Universa, *casu* aliquo, vel iniquo *fato* deficiunt tandem & dilabuntur. *Valetudo* corporis Exorde
gritudine defluit; Milonis *vires* senio enervantur.

tur. *Forma bonum fragile est*. Helena, *quando in speculo rugas conspexit aniles, flevit* Exanthemata, faciem devenustant. *Honores* lubrici sunt, non diuturni. Quē *Dies* videt *veniens* supernū, hunc abiens relinquit humi jacentem. Aurei *divitiarum* montes liquefiunt--sic stabile est *sic constat mortale nihil*!----

p. 24. *Dissimiliter* vero *prorsus contingit in animi* bonis, quæ voracis ævi dentibus non atteruntur, adversæ *fortunæ* flatibns non dissipantur, quo minus cum *naufrago* simul enatenr. Oppugnari vult *virtus*, vult premi, vult in acie ac ferto, vult cum hostibus versari, inter arma crescit; sanguine, non lacte educatur. Nulla *vis* inimica *virtutem* pessundat, imo vero auget, accendit, inflammat; marcet sine adversario *virtus*, virescit vulnere.

p. 138.

Exposi. Sed ut dispersis nubibus in serena nocte clarius micant stellæ, pariter & hujus subobscuræ sententiæ *veritas* nubeculis *paraphrasi* breviuscula dissipatis Quasi igitur *Poeta* in aliis dixisset verbis, *Animus*. vera virtute imbutus, *mens* generosa, *anima* cœlo oriunda, non frangitur aut debellatur ex adversis qui obtingunt, casibus: *miseriis* & calamitatibus non opprimitur, nullius infortunii cumulis succumbit. Est inter præcipua *fortitudininis* appotelesmata, inter illustrissima *virtutis* ornamenta, gloriari in *adversis*, pati excelso animo injurias, despicere pericula. Heroica *virtus*, vulneribus non expugnatur, vulnerata non exanimatur, premi potest, opprimi non potest, *vincit* tandem utcunque videtur *victa*, eo crescit uberius quanto deprimitur violentius.

Confir. à causa. p. 89. Quæ, quo magis in *themate* nostro latent, eo diligentius, ut boni *venatores* solent, per vestigia, *sensum* latentem persequamur, *Et causam istius quis ignorat*? Quis ignorat *virtutem*, esse *Dei* progeniem, divinæ particulam auræ, florem paradisi immarcessibilem, immortalem, *rutam*, nunquam *ern*

radi

radicitus, nec *eruendam*; In quam, influxum nullum, nullum imperum, nihil plane juris habent *hæc* inferiora. *Virtus* conſiſtit in *actione*, in acie, per medios juvat ire ſatellites, ſtrictos *hoſtium* gladios non reformidat. *Ignis* non abſumit *aurum*, ſed defæcat. Majores ſubinde vires, ex vulneribus acquirit ſuis, *virtus*; ut flamma ventilando dilatatur, non extinguitur.

Non impediunt *lunæ* curſum latrantes caniculi; nec retundunt ſtudioſum animum aut retardant labores difficiles. *Virtus*, ut triticum, purgatur tribulo, ut *calor* ex antiperiſtaſi *frigoris*, fit intenſior. Obſcurant ſæpe *ſolem* caligines, ſed diſſipantur; frangũtur aurei *Proſerpinæ* rami, ſed renaſcũtur;--- *Vno avulſo non deficit alter Aureus; & ſimili frondeſcit virga metallo* Sanguis *Martyrũ* eſt ſemen Eccleſiæ.

Quo majorem lignorum ſtruem *igni* accumulaveris, eo vehementius ardet, acuminat ſeſe, & ſurſũ lætius inſurgit. Pleni *temperantem* cululli non inebriant, neque ut olim *Elpenora* in porcum tranſmutant: imo cavet magis, tanto ſe gerit temperantius. Virum caſtum ipſa Lais non pellexerit; Hippolytũ Phædra oppugnat, non expugnat.—

M. *Alexander* generoſi ſpiritus princeps, nec prælia, nec vulnera, nec cicatrices metuit, imo plures non eſſe adverſarios, plures indoluit non eſſe mundos. *Socrates*, cui erat *Xantippe* domi, (*Medea* non ad *horam*, ut in ſcena, ſed ad *vitam* comes) non frangitur animo, non concutitur, quin imo *ipſam* porro *mortem*, intrepide imbrachiatur. p. 136.

Sed ut *contraria* juxta ſe poſita magis elucefcant, conferamus pauliſper *Sardanapalos*, Neroones, *Heliogabalos*, & cætera vitiorum portenta, quomodo quæſo deſpondebant animum in *adverſis*, & in periculis (quaſi objecto *Meduſæ* capite) exanimabantur? Animus certe *vitiis* iniquinatus non habet *ſacram anchoram*, cui in procellis tem- A Conc. p. 94.

temporum innitatur; altiorem ſpem, qua fulciatur, non habet.

Ignavi à diſcendo cito deterrentur,

Studiorum difficultate percelluntur; cum ſtudioſi interim adoleſcentes, liberales artes, honeſtas diſciplinas noctu, interdiu, per ſaxa, per ignes, *quaque eſt difficilis*, *quaque eſt via nulla*, ſequuntur.

A Simil. Quam *Ego* veritatem meridiano jubari prælucere faciam, & *virtutem* ex vulneribus acquirere. *Vires*, demonſtrabo, non ſecus ac vivæ *ſepes*, quæ amputando magis denſeſcunt. Certe *Vaſa* culinaria, quo ſæpius fricantur, eo clarius niteſcunt; *fontes*, quo magis hauriuntur, eo magis dulceſcunt: *Arbores* ventis agitatæ, radices altius defigunt; & partes, quæ *Aquilonem* ſpectant, fortiores evadunt, quam quæ *Auſtrum*: ita quæ adverſantur *virtuti*, proſunt, & confirmant magis.

p. 138. Quippe, ſicut *ventus*, ſi in *aere* aperto erret, *libertate* illa, perit, ac diffunditur; ſi in *terræ* penetralibus cohibeatur, *ipſam* movet & cum vi evadit: ita quibus generoſus *ille* ſanguis in præcordiis concaluit, perrumpere ad æternitatem, ipſa *invidia* ſpectante, quam ire malunt: neque melius *heroes*, quam per nebulonum humeros, in cœlum aſſurgere videntur.

Ab exe. p. 59. Ut ſileam *Vliſſis* errores, & innumera capitis diſcrimina, quibus quotidie periclitabatur, & triumphabat demum *redux*, Ubi tua M. *Cato* gravitas, ſeveritas, ac rigor? ubi pondus *Stoicum*, ſupercilium immobile atque invictum? ubi ingens *illa* anima, quam *libertati* victimam ſervabas?

p. 105. Athenienſis *ille* Jupiter *Demoſthenes*, Philippum non metuit; imo toto eloquentiæ impetu intonuit, gravi ſententiarum denſitate, in *illum* fulminavit.

Diogenes olim Antiſtheni, *nullum eſſe tam durum baculum, qui me à te abigat*, dixiſſe fertur, [illegible]

Philo[illegible]

Philosophiam disceret. Horum *heroum* animos non pupugerunt; nedum *vulnerarunt labores*, pericula, nec adversi quidpiam.

Agedum quicunque dubitas, & *nostri* sermonis audaciam miraris, perlustra *Græciæ* lumina, doctrinæ numina, *Platonem*, Aristotelem, &c. percurre *Romani* nominis æternitatem, & in hac immortalitatis gloria sublimes, *Ciceronem*, Cæsarem, *Senecam*, aliosque infinitos intuere, qui plenis gloriam *virtutis* & literarum buccis ebuccinant, *earumque* inconcussam sublimitatem prædicant. A Testi. p. 106.

Tu quoque ne metuas quamvis schola verbere multo
Increpet; & truculenta senex gerat ora magister;
Degeneres animos timor arguit.———

Neque adeo clam me est, complures in *aliam* longe *sententiam* abiisse, dum αὐτόπται viderint, multos *ab equis ad asinos* defecisse, ab umbra *virtutis*, in fumos, in *nihil* evanuisse, sperata pietas, spectata integritas, deferbuit; pristina *virtus* emarcuit, prius videbantur esse *aliqui*, sed prodiderunt se postea, quam essent *nulli*. Objic. p. 115

Æquivoca plane *virtus*, quæ deficit. *Vina* solum languidiora vappescunt *ætate*, generosa evadunt fortiora. Contu.

Sed annon *æquitatis* studium, exilium *Aristidi*? studium *sapientiæ* venenum *Socrati*? integritas & *patriæ* salus *Demostheni* perniciem accersivit? Objic. p. 103.

Certe. Sed *Vincit qui patitur*, Fortiter *ille facit*, *qui miser esse potest*. Quem vero timere potest, qui nec *mortem* potest timere? quam qui spernit, *mori* potest, *vinci* nondum potest. Confut. p. 99.

Sed ut in unum omnia constringam fasciculum; *Nauclerum* probat tempestas; *Athletam* stadium; *ducem* pugna, *magnanimum* calamitas, *Virtus* inedia, catenis, exilio, equuleo, in ipsa demum Conclu. p. 129.

morte

morte vincit mortem. *Rosa* inter urticas, inter spinas nascitur, nec tamen læditur: *Salamandra* in igne vivit, neque comburitur; *Navis* in profundo fluctuat, & non submergitur. *Adamas* malleorum ictibus tunditur, nec tamen diffringitur. *Laurus* viret in hyeme, cum reliquæ passim arbores, foliis suis denudantur. Sic etiam *Virtus virescit vulnere.*

Per pat. p. 137. Quamobrem ut videmus herbam *anthemidem*, quo magis deprimitur, eo latius diffundi; ut accepimus arborem *palmam* quo gravius oneratur, eo fortius reniti; ut *ager* Narniensis (autore M. *Tullio*) siccitate fit humidior; ut *ignis* in Reinol. Orat. Nymphæo (ut tradit *Plinius*) imbribus fit ardentior; ut *Leo*, si vulneretur, instat ferocius; *Antæus*, postquam dejicitur pugnat violentius; *unguentum*, cum agitatur, olet fragrantius; *aromata*, cum atteruntur, spirant odoratius: ita *nobis* studiosis faciendum est, ut in *virtutis* cursu, quo magis retardamur, eo magis incitemur; *si fractus illabatur orbis, impavidos feriant ruinæ.*

Ac proinde, ut *Sibylla* olim *Æneam*,

Tu ne cede malis sed contra audentior ito.
Nam——*Virescit vulnere virtus.*

Praxis *Poetica*, in Themate 2do

——Virescit vulnere virtus.

Vivida vipereo virescit vulnere virtus,
Collisumque tuum comprimit Hydra *caput.*
Herculis *indomitum prostravit clava leonem,*
Geryonem *triplici corpore fudit humi.*

Nec

Nec te Buſyrin *metuit,* Cacum-ve *rapacem*
Tartareoſ-ve lacus, tergeminumque canem.
Ardua difficiles induſtria ſcandere cli-os
novit, & ignotas ire redire vias.
Invia virtuti nulla eſt via; *miles in arces*
Scandit, auratas victor acervet opes.
Scilicet ut fulvum ſpecteru- in ignibus aurum;
Sic fortes animos magna perić'a probant.
Florida difficili creſcit ſub pondere palma;
Nec laurum *foliis aſpera nudat hyems.*
Anthemidem *vis nulla pedum ſic ſupprimit, ut non*
Lætior in latam diſtribuatur humum.
Pri-a puſillanimem terrent diſcrimina nautam,
Commoti tumidas æquoris horret aquas:
Tempeſtas audere facit furibunda peritum
Nauclerum; tremulus nec ferit oſſa metus.
Degeneres animos timor arguit; *audet* Ulyſſes
Intrepida trepidam mente videre necem.
Ille tuas Neptune *minas,* Martiſque *furores,*
Æole *trux iras pertulit* ille *tuas.*
Multum ille *in terru, multum jactatus in alto*
Penelopen *læto conſpicit ore* ſuam.
Impiger extremos currit mercator ad Indos,
Impleat ut loculos gaza cupita ſuos.
Nulla laboriferum remoratur opella Cleanthem,
In ſtudiis pernox, perdius ille *ſuis.*
Macte, puer ſtudioſe, *tua virtute, nec artes*
Abnue diffi-iles; ſunt Helicones *opes.*

Audi Muſam *Melanćthoniam.*

FRuctus amygdaleus *foris eſt lanugine cinctus*
Dura magis ſub qua lignea clauſtra jacent.
Nucleus in medio ſuavis latet, atque ſalubris
Rei cibus eſt nobis & medicina ſimul.——

Thema

Thema Tertium.

Solius temporis honesta est parsimonia.

Exord. FRugi homines, qui volunt ditescere, necessariis sæpenumero, tam ad victum, & vestitum, quam ad quotidianum vitæ usum, sumptibus sollicite parcere solent: Clavam ex *Herculis* manu facilius extorquebis, aut *aquam* è pumice, imo sanguinem ab *illis* prius quam unicum poteris obolum exprimere. *Vmidius* ille Horatianus, *tam dives, ut metiretur nummos, ita fuit sordidus, ut se, non unquam servo melius vestiret, ne se penuria victus opprimeret*, metuens. Tenax ille *Timon*, congestis undique saccis indormit inhians, veruntamen *illis parcere, tanquam sacris*, aut pictis tanquam gaudere tabellis, solet. Noverunt *illi*, quam *fugitivum* sit *argentum*, quanto labore sit reparabile, quam *suave est ex magno sumere acervo.*

Eras. in Col. *Opulent. sordida.* *Horat.* Serm. lib. 1. Satyr. 1.

Quanto magis decet *studiosos*, pretiosissimi sui *temporis* non esse prodigos; & quod *avari* in rebus faciunt sordidissimis; non sine dedecore quidem suo, *Scholasticos* facere non dispudeat, unquam, in honestissimis, pretiosissimis impendiis, nullo argento, nullo auro redimendis. *Solius enim temporis honesta est parsimonia.*

Expos. Quam si Ego sententiam, *Protogenis* coloribus potuissem delineare, ut quasi *stellis* variegata refulgescat, tali se *vobis* inspiciendam daret habitu, *viz.* Quod in aliis vitæ institutis, in aliis hominum conditionibus, in aliis passim actionibus, tu piter, nec sine infamia fieri solet ab avaris, miseri s pe lucelli gratia, ut pecuniolam servent tenaciter, & acervent suam; *illud* in religiosa *temporis*

poris parsimonia, in honesta quadam avaritia, in cautissimo bonarum *horarum* impendio, laudabile est & glorioſum; nempe ex cumulo illo *annorum*, ex thesauro *temporis*, ex longioris *vitæ* spe, quam, beneficio *Dei*, polliceri sibi ipsis possunt *pueri*, parcissime & minutatim depromendum esse, & tanquam *penu* quoddam *sacrum* custodiendum; singulos *horarum* apices, singula sui *temporis* momenta, studioſe curare & expendere, nec in res futiles, aut inutiles profundere: *Solius enim temporis honesta*, &c.

Confir. à causa.

Atque si cui videar, *hoc* audacius quam verius dicere, agedum pauliſper; ipsas intimius rerum rationes inſpiciamus, quo palam fiat ita *hoc* verum esse, ut verius nihil esse possit. quid enim? Annon Πολυτελέστατον ἁπάντων κτῆμα χρόνος; *tempus* omnium rerum est primum; pretioſorum omnium thesaurorum infinities *pretioſiſſimum*? Annon jactura *temporis* est longe maxima? *Mercator*, si naufragium aliquando patiatur, potest subinde aliam feliciorem tentare navigationem, & illatum prius damnum recuperare; si in hodiernis nundinis parum lucretur, sperat fortasse in craſtinis *Mercurium* experiri magis propitium: at vero qui vel unicam deperdit *horulam*, damnum illud nullo resarcire potest modo. — — *Volat irreparabile tempus*, ut poeta. O quam multos, seria tandem, sed tamen sera nimis, pœnitentia ductos & edoctos amiſſum jam *juventutis* florem, prætermiſſam *boni* occaſionem, *lacrymis* vidimus expiasse, & fruſtraneis nimium *votis* repoſcere, ut *ille*, apud Poetam.

O mihi præteritos referat si Iupiter annos! Sed *sera* est in fundo parsimonia. *Serum* est nimis, occidente jam sole, auream *pueritiæ* auroram, & matutinam *juventutem* reprecari.

Ac proinde vigilandum est, ne prætərlabatur

oppor-

opportunitas; ne clepsydra noſtra ſit exhauſta, priuſquam prudentiam, *virtutem*, & bonarum rerum ſcientiã acquiſiuimus. *Vita* brevis eſt, ars *longa*: defalcandum eſt è ſomno, è luſu aliquid, aliquantilla *temporis* portiuncula, ab otiis, à negotiis, & quibuſlibet occaſionibus amputanda eſt. *Plinianum* illud, noſtro ſemper inſideret animo, *Omne* nobis *perire tempus quod ſtudiis non impertimus.* Juventa nihil eſt fugacius, quæ ubi ſemel avolarit, redit nunquam. Non eſt igitur in affaniis, in ineptiis, in jocularibus colloquiis decoquenda; quandoquidem, *tempus unum* eſt, quod nec *gratus* quidem poteſt reddere, ut ait *Seneca.*

A Cont. p. 94. Diſpiciamus vero aliquantiſper voluptuariæ *vitæ* turpitudinem, deformes ludibundæ pueritiæ *nævos* intueamur, ut tanquam *Æthiopes*, faciant noſtrates *Europæos* candidores apparere. Annon evadant in fungos, in ſtipites, fruges conſumere nati? telluris inutile pondus, qui fortunas & patrimonium non ſecus quam ſacrati ſui *temporis* portionem, in nugamentis, crepundiis, & ſuavi ludiis dilapidare ſolent? Si famelico panem, erranti viam, pauperibus ſtipem, operariis mercedem, quis detrectet *miſer*, ô quam turpem, quam parcum, quam ſordidum appellamus! At *qui* in luxu, in luſu, in alea, in poculis, & omnigenis voluptatibus *ætatem* profundit *ganeo*, nuſpiam explodimus illum aut exſibilamus. Quasi nihil eſſet, *tempus* fruſtra conſumere, quod dum ducitur, ſubducitur, nec advertit inſipiens quid amittat. Nihil pretioſius *tempore*; & heu! nihil hodie eo vilius invenitur: tranſivit *dies*, & nemo recogitat, nemo ſibi perire *diem*, & nunquam rediturum meditatur.

A Simil. p. 95. Sicut ſtultus ſit neceſſe eſt, qui *hyemem* accuſat, quia horrida ſit aquilonibus, & ob aeris intemperiem frugibus creandis prorſus inutilis, dum non repu-

reputat, *ætatis*, quæ præcessit, *hoc* esse officium; *hymem*, uti partis, & esse otiosam: ita iniquus est, qui *senium* se attigisse queritur, quia ultimus *is* sit Comœdiæ *actus*, tum enim è theatro hilarem *te* propipias oportet. Sed quo tandem modo *hoc* fiet, si *Endymionis* somnum edormiamus, si liquidis inebriemur, aut immergamur voluptatibus, si in tenera nostra ætate, *genio* indulgeamus non ingenio nec artium liberalium studiis inuigilemus. Qua tandem fronte, quibus demum provinciam nostram, à *natura*, à *Deo* nobis demandatam sedulo & studiose non adornavimus?

Dulcis odor lucri, ex re qualibet, dixit olim *Vespasianus*, è lotio *vestigal* exigens, non aspernatus, è re, licet sordidissima, *lucrum* exiguum. Cur non igitur *nos* honestius longe lucrum, *temporis* scilicet & literarum, omnimode non faciamus: *Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.* Momentum *hoc* est, ex quo pendet æternitas. O *parsimoniam* temporis. nullo *nobis* tempore *pœnitendam*!

Ingeniorum *ille*, & scientiarum fons *Aristoteles*, & humanæ terminus admirationis, nocturnis etiam lucubrationibus intentus, *æream* in manu *pilam* tenuisse fertur, quæ, obrepente somno, in subjectam cadens pelvim, *illum* dormitantem excitaret. Ab exc. p. 98.

Nobilissimus *ille* pictor *Apelles*, ægre tulit abiisse sibi *diem sine linea*: ut ille olim *imperator*, si elapsus esset aliquando *dies*, in quo nihil *boni* feciſſet, exclamare solebat, *Amici diem perdidi.*

Recte quidem *Poeta*, p. 103.

Vivendum est ætate, cito pede præterit ætas A Test.
Et nunquam redeunt, qui periere, dies.

Quod

Quod facis, id facias ſtudioſus & prius *orto Sole*, vigil calamum, & chartas & ſcrinia poſce. Eandem ob cauſam, *Plato* ſuos olim monebat diſcipulos, *videte pueri ut otium veſtrum, & ſubſecivas horas, in re quapiam honeſta collocetis.*

Demoſthenes etiam parciſſimus temporis diſpenſator, *plus olei quam Vini infundendo* (per *vigilias* ſcilicet, & continuos labores) eloquentiam ſe adeptum fuiſſe, prædicat.

Objic. p. 116. Obſtrepant *hic* nobis balatrones, blaterones, nugarum architecti, imo grunniunt, *Epicuri de grege porci*, Ede, bibe, lude, *carpamus dulcia* conteramus *diem*; ſic pretioſam temporis opportunitatem præterire ſinunt, imo impellunt præcipitem!

Confut. p. 120. O genus hominum inſulſum! ô beluinam vim vocem, Epicuri, *celeres, qui ad curſum concitat horas, qui ſuos*, ceu tardigrados; ceu parum alates *dies* criminatur! Quaſi vero *hoc* eſſet ſperare vitam meliorem, ſpirare immortalitatem. Quaſi vero *hoc* deceret *Chriſtianum*, qui exactiſſimam ſui *temporis* rationem, ſupremo mox tribunali daturus ſiet.

Lacrymæ ſane *hic*, requiruntur lacrymæ, quibus perditiſſimos *hominum* mores, in perdendo *tempore* ſuo, in ſemetipſis demum perdendis, deploremus.

Apagite idcirco, apagite, *inquam*, cantillantes *vos* cicadę, quę in æſtate nihil reponitis in ſenectutis, veſtræ *hyemem*. Apagite ignavum pecus, *fuci*, qui melleam *voluptatis* dulcedinem lambere vultis, nec per literarum, & *librorum* flores exſugitis: Miſerrima *Vacuna* mancipia pretioſiſſimi *temporis* decoctores, nam ultro neſcitis adhuc quod *Solum temporis honeſta eſt parſimonia*?

Concl. p. 129. Igitur, ut *ſummatim* omnia complectar, cum videmus homines *avaros*, viis & modis, per fas &

nec
tur
cun
bib
nur
(ſu
ceſſ
ver
inſi
te n
mn
mu
tio
nol
vel
ma
vet
qua
hoc
go
eſt
P
D
N
P

nefas, *opes* corradere? cum non pudeat *ipsos*, turpissimis plane rationibus rem suam ampliare, cum non pigeat *ipsos* unciatim edere, guttatim bibere, *cappari*, victitare, qui possint *anthia*, cuminum secare, è rebus vilissimis quæstum facere (sumptibus saltem parcere, nonnunquam necessariis,) cur igitur omnis *nostra* cura in *hoc* non versatur, ut semper nostrum cautissime *tempus* insumamus, *boni* aliquid faciendo; sin minus, certe nihil *mali*? Parce admodum deliciemur, ab omni *ludendi* licentia temperemus, nec ullum sinamus à nobis *diem* effluere, nedum hunc tam pretiosum *temporis* thesaurum (depositum à *Deo*, nobis concreditum) elabi & subduci agentibus vel *nihil*, vel *aliud*, vel *male*, sed *hoc* agamus, ut *macti* simus in studiis, *macti* virtute; fatigare juvet *Scyllas*, Charybdes, & reliqua monstra aquarum, & siquid in *orbe* sit arduum, aut sit utile, *hoc* moliamur; exhaustum sudorem ingens à tergo comitatur gloria. *Solius* certe *temporis honesta est parsimonia.*

Per Recapitular.

Per Pathop.

Praxis *Poetica*, in 3° Themate.

Solius temporis honesta est parsimonia,

Labile tempus *abit*, *præceps subducitur* annus;
Tardigradas falso, pueri, *culpavimus* horas:
Sponte sua properant, labor est inhibere volantes.
Damna potest Mercator *opum reparare suarum*
Naufragus, *& flavi cumulos reperire metalli.*
Amissumque potest redipisci, lapsus *honorem*
Præcipitem impulerit quando Rhamnusia *fallax*;

Mollia

Mollia corporeas renovabunt otia vires
Quum tua *continuo lassescunt* membra *labore.*
Cuncta salutiferam repererunt damna medelam
Nulla volubilium reparantur damna dierum,
Elapsumque semel volat irrevocabile tempus.
Dum pelago desævit hyems, & aquosus Orion,
Claudit & adversos securo carcere ventos
Æolus, *en celeres impellit* navita *remos*
Tiphys, *& auratum subducit vellius in* Argo:
Aſt opportunas pretiosi temporis horas,
In quibus, ingenuas didicisse fideliter artes,
Ætas nostra potest docilis, si negligat: ætas
Grandior amissas frustra quæsiverit olim.
In pretio est pretium, *pretiosius omni*
Tempus; *opes & Cræse tuas, &* Crasse *superbas*
Gemmarum & quicquid sub Eois *nascitur undis*
Exsuperat; melius flammas imitante pyropo.
Debita nocturno decerpit tempora somno
Magnus Aristoteles; *studiisque impendere sacris*
Mavult, quam ignavo nimis indulgere sopori.
Tu divine Plato, *tu Suada* Demosthenis *alma*
Flexanimi, plus olim olei *quam infundere* vini
Præscia, longævam deduxti in secula famam.
Perdere Coe *diem dixti* te *insignis* Apelles,
Linea si artificem signasset nulla tabellam.
Partas cautas opes Patroclus *promit; at* horas
Parcius expromat pretiosas nostra *juventus,*
Nec Phaethonteos *imitetur stulta furores*——
Quin—— ——Cynthius *aurem*
Vellat, & admoneat——
Parce, puer, *stimulis, & fortius utere loris;*
Parce, puer, *ludis, atque utere* sedulus *horis.*

R C.

Sub-

Submnoneam te *ſodes* (erudite *lector*, aut erudiende!) paucula *hic*, *viz.*

1. ME importunis quorundam deſideriis adductum, hanc *Praxin* compoſuiſſe; aiebant enim; *pueris* aliter, prudenter minus, à me conſultum, integros panes, *illis* & inſectas carnes apponente, *me* debere, cibum præmanſum in os ingerere; & applicare in *Uſum* ſuum *formulas*.

2 *Me* rres haſce ſententiolas in praxin *thematis* de induſtria quidem ſelegiſſe, ut puerili animo aculeos infigerem, & *pietatis* ſcintillulas ſubaccenderem; *divinam* ſapientiam, æque ac bonas literas, & eloquentiam inſtillando.

3. *Me* non propoſuiſſe *hæc* exemplaria tanquam amuſſim, *tuis* per omnia applicandam exercitiis; ſcio *illa* nimis eſſe *Prolixa*; nec infantiæ tuæ imitanda: ſed ut oſtenderem *praxin* methodi noſtræ, & *formularum*.

4 *Me*, partes hic omnes fuſiori calamo deſcripſiſſe, ut te inſtituam; quo tu poſſis modo *tuæ* aliquando *inventioni* laxare habenas, & in aperto *eloquentiæ* campo currere, diſcurrere, & exſpatiari. Vides qualem quantum ſpirent *hic* gratiam *ſimilitudines*, *exempla*, &c.

5. *Te* poſſe decurtare ſingulas *partes* & breviores facere; nolim *te* tam longa themata *primo* componere. Neque eſſe neceſſum, ut *tu* ſimiliter exigas à te, *ſingulas* in omni *tuo* themate *partes*. Nos à grandioribus raro aut nunquam *omnes* requirimus.

6. *Te* poſſe *Confutationem*, & formulas *Objiciendi*, &c. prorſus omittere, utpote *pueritiæ* tuæ nimis aſperas, *inventioni* tuæ ſpinoſas, quæ ſuavem periodorum terminationem & exſpiationem

nem abrumpunt, & remorantur.

7. *Te* posse 3 *Declamatiunculas*, ex quolibet horum *themate* conficere: *Objectiones* ostendunt tibi, & ansam *Opponendi* porrigunt.

8. *Te* posse, *his* quasi serperastris innixum, *Exordia* nova ex ipsis *hic* singulatim *thematibus* depromere, imo potes *novum* omnino *thema* componere mutatis verbis aliquot—potes *formulas* longiores, potes *omnes* omittere, & *thema* tuum sine *his* componere. Non erat *mihi* in animo, ut *te* in *Methodi* nostræ *septum* compingerem; ut te in *formularum* nostrarum *numella* concluderem. *Equis*, quos tolutim incedere, jam edocuimus, lora pedalia subtrahimus, & funales peniculos amovemus. Quid enim *ultro* opu'st?

Sed, en porro!

(*oratorcule* mi!)

hæc eadem *Themata*,

Omnibus omnino *Formulis* oratoriis, omnibus prorsum *pigmentis* Rhetoricis, in tuam *discentis* gratiam, devestita; imo *partibus* aliquot, minus necessariis detruncata, *viz.*

Exordio——*Contrario*——

Objectione——*Confutat.* &c.——

(Opera, suasu, & methodo Mri *Guil Walker Ludæ* nuperius Ludimagstri) ut merum tibi *sceleton*, atque ἀνατομία solum, nudi *thematis* appareat.

Imitare, si lubeat, si in rem faciat & εὐπραξίαν tuam, & (quod *pictores* carbone nonnunquam solent) rudiori primum calamo, *thema* tuum delineato; vivos *eloquentiæ* colores, non est quod mox superinducas, quin potius holosericos *Oratoriæ* pannos super-induas postea.

Thema

Thema *primum* contractius.

Quo semel est imbuta recens servabit odorem Testa diu———

NEmo potest illos dedisce re mores, aut eam excutere viuendi rationem, ad quam ab ipsis olim incunabulis assuevit. 1. Propositio.

Quoniam impetus ille primus, teneræ pueritiæ inditus, tam magnum habet in universa hominum vita momentum ut dediscat id sero, quod *quis* didicit diu. 2. Ratio.

Quæ enim longa annorum serie, frequentissima actionum iteratione acquiruntur, in alteram quasi naturam transeunt. 3. Confirmatio.

Quemadmodum enim avium pulli, & ferarum catuli, semel mansuefacti, semper manent cicures, etiam quando in grandiores evaserint: non dissimiliter quos didicerit mores *puerilis* ætas, eosdem etiam tum quando adoleverit, penitissime sibi infixos usque retinebit. 4. Similitudo.

Ovidio, scribendis versibus à teneris annis dedito, tam familiaris, ac pene naturalis facta est *Poetica* facultas, ut illi per universam deinceps vitam, *sponte sua numeros carmen veniebat ad aptos* -- 5. Exemplum.

Nec dissimiliter contigit in reliquis artibus, vivendique institutis, quin quibus est imbutus vitæ, ac morum præceptis à teneris annis, iisdem sese semper addicat senex. 6. *Exempli* accommodatio.

——Ad quid enim aliud respexit *Cicero*; cum dixerit, "*Nullum nos posse majus meliusve reipublicæ* "*afferre munus, quam docendo & erudiendo juven-* "*tutem*? Num *hoc* innuere illum non putabimus, viz. quod *recta juventutis institutio*, ad summum reipublicæ emolumentum conducat maxime? 7. Testimonium.

Proinde siquis in votis habeat, *liberos* suos ad virtutem 8. Conclusio.

virtutem formare, ac bonos mores; id imprimis operam det, ut virtutis atque pietatis *odore*, ab ipsis statim fasciis, intimius imbuantur; *quem*, ad extremam usque senectutem redolebunt.

——— *adeo in teneris assuescere multum est.*

Secundum thema *contractum*.

——— *Vires cit vulnere virtus.*

1. Propositio. ANimus vera virtute imbutus, nullis infortunii cumulis succumbit, sed eo semper insurgit alacrius, quanto deprimitur violentius.

2. Ratio. Nam cum virtus *Dei* sit progenies, nihil plane juris in eam habent, nullum prorsus impetum aut vim exerunt *hæc* inferiora.

3. Confirmatio. Quippe quibus est a natura vis debilior indita, quam quæ, oriundam cœlitus virtutem, etiam cum est pressa, opprimat.

4. Similitudo. Ut enim flamma ventilando dilatatur, non extinguitur: ita majores subinde vires, ex vulneribus acquirit suis *virtus*.

5. Exemplum. *Antæus* olim, uti narrant Poetæ, in terram dejectus fortior assurrexit.

6. *Exempli* accommod. Nec quisquam animo vere forti ac [illegible] præditus, unquam dubitet, quin ipse melior, longe ac[illegible] suis ex miseriis sit emersurus.

7. Testimonium. Adeo verum est quod præclare, Cicero virtus, *inquit*, *In tempestate sæva quieta est, & lucet in tenebris, & pulsa loco manet tamen, nec alienis unquam sordibus obsoleſcit.*

8. Conclusio. *Solius* idcirco radiis videtur scriptum, nullis enervari, aut frangi fortunæ calibus *virtutem*, sed ex ipsis vulneribus auctiores postmodo vires indipisci.

Quo respiciens Virgiliana illa *Sibylla*, Æneam, obortis bellorum procellis extimescentem, sic hortata est —— *Tu ne cede malis, sed contra audentior ito.*

Tertium thema *contractius.*

Solius temporis honesta est parsimonia.

1. Propositio. NUllius præterea rebus adeo honeste parcitur, ac *tempori.*

2. Ratio. Nam aliarum rerum omnium damnum potest reparari? unius autem *temporis* nostri jactura est irreparabilis.

3. Confirmatio cum similitud. Quoniam ea *temporis* est natura, ut in perpetuo consistat fluxu; nec recuperari, semel prætermissum potest magis, quam *fluvius* cogi ut in fontem suum præterlapsus refluat.

4. Similitudo. Perinde enim ut in unica colligendæ *messis* tempestate, nemo potest honeste vacare otio: sic etiam est in omni fere *vita* quæ virtutis & eruditionis quædam *messis* est) ut imprudenter semel amissam *occasionem* ini que postea requiramus.

5. Exemplum. Atque inde fuit, quod insignis ille *Apelles*, ægre tulit abiisse ullum sibi *diem*, in quo nullam prorsus lineam duxisset.

6. Exempli accommodatio. Quanto magis decet *nos*, quibus *Christianæ* veritatis ob rta est lux, parcissimos *istius* esse *temporis* dispensatores, quod ut semel amissum non possumus *redimere*, ita & de quolibet *illius* momento, exactissimam olim debemus rationem *reddere*,

7. Testimoniū. Quocirca, recte amodum est à *Poeta* monitum, *viz.*

Utendum est ætate, cito pede præterit ætas,
Et nunquam redeunt qui periere, dies.

8. Cum itaque nullius tam sit honesta rei, ac
Conclu. *temporis*, parsimonia, adeo ut ingenuum puderet, *illum* esse prodigum, recte quidem præcepit ille —— "*Quod facis id facias studiosius*, &c.

Finis *Thematum* contractiorum.

Et jam tempus equum spumantia solvere colla ——

Namque ita puto *me* jam, facem *tibi* prætulisse satis claram, qua non *Methodum* tantummodo *thematis* videre, sed & *formulas* quoque tam longiores quam breviores, *thematibus* tuis assuere poteris, & adaptare; imo si lubet, omnes omittere tuo pro genio, pro ingenio *Tu* faxis, *sinistra* ne capias manu, quæ *dextra* porrexerim. *Vale* & fruere.

Exemplum Orationis, *qua gratias agimus, veniam* ludendi *impetrantibus.*

Honorande Mæcenas!

ZEno *Cyttieus*, cum *Apollinis* oraculum consuluisset, ut sciret *quo pacto optime vitam traducere posset*, cum hanc fertur responsionem accepisse: *felicissime* illum, & omnium optime *victurum*, * εἰ τοῖς νικροῖς συγχρωτίζοιτο. Innuens, bonarum *literarum* studia, (quibus *impalescunt* studiosi (*sola* posse hominem vere *beatum*, & felicem reddere. *Nullos* itaque labores, *nullas* vigilias recusaverunt antiquiores *Philosophiæ* Antistites, ut multifaria rerum cognitione possent excellere. *Cleanthes* aquam *intempesta* sæpius *nocte* haurit, ut interdiu studiis incumbat suis.

* Sic concolor mortuis fieret. *Laert.*

Boteles insomnes agit noctes, ut ita evadat *Philosophorum* princeps. Sed cum *mentis* intentioni *corporis* vires ancillari soleant, necesse est, ut ipsius *corporis* aliquam pariter ineamus curam, vires nostras (*ut solent Agricolæ domos & casuras casas*) qua possumus arte suffulcire. Utinam essent nobis, ô utinam essent *Herculeæ* vires, *adamantinæ* corpora, ut nulla nos retardaret lassitudo! Utinam nulla esset in *nobis* debilitas, ut recta ad *Musarum* ædes properemus, sine istiusmodi *ludorum, & recreationum diverticulis*! quid igitur faciendum est nobis *studiosis*? num semper studendum? nemo potest: an *ludendum* semper? nemo debet: cum autem *lusus* sit animi defessi relevamen, & velut *pabulum* quoddam *studiorum*, ille etiam subinde *juventuti* concedendus est, & seriis nostris *studiis* immiscendus, ni omnem è *cœlo solem*, è *corpore animam* tollere videamur. *Lusus* est velut *corpus*, *Doctrina anima*; tolle *animam*, & *corpus* est *cadaver*; tolle *corpus*, & ubi subsistet *anima*? Sicut igitur *Castor* & *Pollux*, si seorsim appareant, *nautis* infortunium & *naufragium* minantur; si conjunctim, boni *ominis*, & *serenitatis* præbent indicium: Pari item ratione, si lusus refectionem, à studiis nostris profligemus, naufragium faciemus *valetudinis*; eam si adhibeamus, in profundissimum *studiorum* & literarum *Oceanum* tuti proveheamur. *Gratiis* itaque millecuplis *te* impertimus (*dignissime domine*!) qui *utilia* nostra *studia*, *dulci* recreationis lusuumque *Nectare*, tam benevole dignaris *aspergere* & *irrigare*. Nosti *tu*, quod *studere* sit nobis *utile* futurum; nosti etiam quod *ludere* jucundum fuerit & dulce; *prudentiam* igitur laudamus, miramur, ad cœlos efferimus tuam, qui *cunis* hæc duo, & *conjungis* in *nobis*, proinde unanimi consensu, tibi cum *Poeta* omnes acclamamus:

Omne tulit punctum, qui miſcuit utile dulci.

Dixi.

Alia oratio Salutatoria.

Digniſſime Domine!

MIllies *te* ſalvere jubet *Genius* hujus *loci*, (*ſacerrimi Muſarum* ſacelli,) montis *Aeliconis* Dryades; fontis *Pierii* Naiades; *Dii indigetes*, chorus iſte integer *Apollineus*, (*magnum Iovis incrementum*) qui *tuum* huc omnes congratulamur adventum. Sedemus hic *nos* (ut vides,) & libentiſſime ſedemus, in hoc *Palladis* delubro, in hoc Muſarum *Parnaſſo*, ubi nihil ſonat non literatium. In hoc *ceſpite*, noſter *Apollo*, Virg. Eclog 3. hujuſce *chori præcentor*, Præceptor ſedet; *lyræ* ſuæ dulciſonæ *melodia* nos incantans; in *iſtiuſce ripæ* crepidine, *Minerva*, & juxta *illam*, *novena* reliquarum *turba Sonorum* ——— *quarum ſtupefacta carmine Lynces*; qua unus plus quam Sirenio cantu, nos (circumfuſa *corona*) conglomeramur undique, *auribus animiſque* captis.

Narciſſum canit *Poeta*, (viſa in lympidiſſimo fonte imagine ſua) ſuam adeo deperiiſſe umbram, ut *non illam Cereris*, *non illum curæ quietis*, Ovid. Met. lib 4 in ſe potuerit abſtrahere. Et hic etiam vides *ſtudioſos* adoleſcentulos; *veram* virtutis *faciem*, in ſalienti *ludi* hujus literarii *rivo* intuentes, in *flammas* honeſtæ eruditionis abire *totos*, ut *non illa Cereris*, *non illos cura quietis* abſtrahere hinc poterit; adeo non ſolum *immorari* ſingulos, ſed hiſce etiam ſtudiis *immorari* juvat! Quis enim *noſtrum*, eſt tam abjectus animo, tam affixus terræ, tam prorſus nihil cogitans, de *ſapientiæ* dignitate, quamvis *primoribus tantum labris*, tam ſacros *literarum* pitiſſavit *latices*, qui *illud* in optima cauſa non

non uſurparit, quod *Virgiliana Dido* in peſſima,

——*Sic, ſit, juvat ire ſub umbras.*——

——*Luſcineis* tantam eſſe, aiunt, canendi voluptatem, ut in ipſa contentione, vitam finiant alii quando ſuam, ſpiritu quam cantu, prius deficiente: Quid ni igitur & *nos*, quibus ——

Ex meliore luto finxit præcordia Titan harum ſi non *ſupereemus*, *æmulemur* ſaltem diligentiam? Hinc multa de *Ariſtotelis*, *Cleanthis* & *Plauti* memorantur induſtria; *Varronem* autem ferunt, tam multa *legiſſe*, ut aliquid ab eo ſcriptum eſſe, mirantur aliqui: tam multa *ſcripſiſſe*, quam vix cuiquam facile, in univerſa vita vel *legere* quidem videatur. Hos *heroas*, dum *nos* quamvis (ut *Aſcanius* patrem) *non paſsibus æquis* inſequamur, macies in *geneis*, hebetudo in *ingeniis*, debilitas in *nervis*, lippitudo in *oculis*, abſumptio *ſpirituum*, *membrorum* laſſitudo in *nos* graſſatur. Irrepenſabili igitur & non *ſolvendo ære* tibi (*vir ornatiſsime*) æternum obſtringimur, qui *nobis hæc otia factum* veniſti. Segneſcit enim *arcus*, qui nimis intenditur, hebeſcit *gladius*, qui ſemper diſtringitur. *Remiſſio* igitur & *intermiſſio* ſtudiorum, utilis eſt *nobis*, & neceſſaria, *ſic enim quod *libenter* facimus diu etiam faciamus: *Tibi* igitur *ex gratiarum hortis*, *ecce ferunt pueri calathis præconia plenis*; nec *manipulum* gratiarum, quin confertos *faſces*, nec *guttulas* ali quas in *ſextario*, verum integrum *cedum*, illibatum *dolium*, *oceanum* gratiarum. Adeſte igitur quotquot hic eſtis *Nereides*, & veſtram *gratiarum* unam, in *aures* hujus *inclyti Domini* ſigillatim infundite; Ego mox dux prævius, ſum inceptu-rus, *vos me* ſequimini, *læto complentes murmure cœlum* & claſſicum ſimul eboate veſtrum, accinentes, *Gratias*.

Dixi.

*——Vt ſit omnibus una quies operum, labor omnibus unus —— *Georg. lib.* 4.

Exemplum trium Declamationum. { Defendentis. Opponentis. Moderantis.

In quibus Oratoriarum *usus* formularum, & *Praxis* ostenditur.

Præstat Minervam in Scholis, *quam Dianam in* sylvis, *comitari.*

Auditores vere aurati & auriti!

p. 39. GRæci veteres Εὐκαιρίαν magni facientes, solebant priusquam opus aliquod aggressi essent, *Opportunitatem* semper litare; *ego* quoque, licet omnium in hoc toto *Apollineo choro* indignissimus, cum in hoc sacerrimum *Musarum* sacellum, nuper admissus fuerim, æquum putavi, *his in aris*, hoc in *suggesto primitiarum* mearum spem, vestris *auribus* litare, & vicibus meis hodiernis, in hoc *declamandi* munere defungi; *Vestrum* idcirco favorem, & æquanimitatem, in orationis jam institutæ *vestibulo*, velut *Mercurium communem* humillime imploro. *Vos* itaque *animis* adeste, qui adestis *corporibus*; atque ceu tot *Dii Nixii*, pinguem meam Minervam jam parturientem adjuvate. *Quæsio*, quam cepi discutiendam, *vestram* meretur attentionem: quippe de *laude literarum*, & studiorū apud vos *literatos adolescentulos* dicturus sum; & irrefragabilibus *argumentis* hoc esse verum demonstraturus, longe *præstare Minervam in scholis, quam Dianam in sylvis comitari.*

Expos. p. 83. Cujus sententiæ *genuinus* hic est (ni fallor) *sensus*; longe *vix*. conducibilius esse, ab ineunte ævo, unis *literarum* studiis, omni conatu deditum esse, omnibusque aliis spretis voluptatibus, immenso la-

labore, diuque noctuque, cum *dispectu* & *dispendio* bonæ valetudinis, eruditam eruere *sermonis* artem, Romanæ pariter atque Atticæ linguæ *succo & sanguine* refertum esse: denique in *Musarum officina*, eandem *incudem*, uno opere, diem noctemque, assiduum *tundere*, quam evanidis *liquefieri* voluptatibus: quam *venationi*, & canibus venaticis indulgere; quam securum otiosumque in utramque *aurem* dormire; quam pernoctare in alea, dies integros *compotare* & lascivire; aut denique ipsam *Dianam in sylvis comitari*. Confir Rationem hujus, si quis indagaverit, multiplicem inveniet, quarum hanc non esse infimam judicabit, quod humaniorum *literarum*, quamvis *radicem* esse amaram, omnes (heu!) nimium experimur; at dulcissimos inde postmodo *fructus* degustamus. Quid enim non utile, quid non jucundum est in literarum studiis, in *scholis* hisce *Palladiis*? ex hisce *viri* emergunt *literati*, qui in fastigatissimos *Reip.* honores evehuntur; ex his procedunt *magnates*, qui terrarum *orbem* sua premunt ditione: ex his orti sunt viri egregii, qui suo labore & *studio* divitias sibi accumularunt, quæ *Pelopis* talenta, *Crassi* pecuniam, *Cræsi* thesauros multis parasangis superarunt: facile est tantam literarum utilitatem, necessitatem tantam perspicere; ut absque *illis*, homines in *belluas*, in *truncos*, in lapides dicamus (cum *Ovidio*) transformari. Sunt *nobis* ingenia, ad studendum à *Deo* concessa, est *ætas* ad ferendos *labores* commoda; datur opportuna satis nunc *occasio*; dantur *parentes*, qui nos huc miserunt; conceduntur ab *illis* sumptus necessarii; Nobis *nihil* deest præter *nos* ipsos, & nos (proh dolor!) *nos* inquam, *nobis* studiosi desumus. Utinam non cœcutirent *nobis* oculi, ut videamus; utinam non surdescerent *nobis* aures, ut audiamus, totam universæ

à causa. p. 92.

naturæ fabricam, nos ad *labores* excitantem: ipsum *cœlum* suspicite, sunt *omnia plena laborum*; *Sol* quotidie celerrimo motu *circumgyratur*; *Luna* suas *menstruas* peragit, *peragratque* vicissitudines; In *terris* videmus parvulum illam *formicam*, magnos quotidie *labores* subeuntem; si præstaret *ludere* aut otiari, quam (quæso) ob causam *illa* tam graviter laboraret in congerendis *frumenti* granis, nisi quod inde levamen se sperat habituram *hyemalis* esuriei? ut & *nos* pariter ex literarum studio eruditionem, *honores* & divitias, & sempiternam denique, jucundæ voluptatis messem decerpturi sumus. *Minervam* igitur *in scholis comitari præstat*. E regione vero quid quæso ex *otio*, ex venationibus, ex *lusibus* acquiritur? nihil nisi *dedecus*, infamia, *pudor* & paupertas, ignavo & otioso comes est viro. Dignum *eum* sibilis, dignum remur suppliosionibus, qui *compressis* in messe *manibus*, otiosus sedet, aut inutilibus sese *implicat* negotiis. Quem quæso reportavit honorem *Sardanapalus*, ex luxu, ex lusu, ex venationibus, ex *turpissimus* (quas insectabatur) *voluptatibus*? plane nullam: adeo qui gloriam exspectat, aut honorem expetit, *Minervam in scholis comitari debet*.

Contra. p. 94.

Simil. *Quemadmodum* enim longe est præstantius, illud sequi *vitæ* institutum, quod post *acerbum ingressum*, fructus præbet quam dulcissimos; ut præstat *agrum* colere, quamvis difficilis sævierit *hyems*, vernisque *Jupiter* morosus extiterit: & *mercaturam*, quamtumvis horride increpuerit *adversus Boreas*: ut nemo *mel*, tametsi ab aculeatis *apibus* colligitur, aut *rosas* aversatur, quamvis è *spinis* su nascuntur, eo quod suavissimum spirant odorem, & subsequens lætitia, præteriti laboris asperitatem leniorem reddit: Non dissimiliter profecto, *quis nisi mentis inops*, Minervam in

in *ſcholis* relinquat, quamvis prima fronte minus venuſta videatur, *Dianam* ſequuturus, quæ utcunque tem; oranea *nos* perfundere videatur voluptate, at noſtras denuo *mentes* doloriferis exagitabit aculeis? Proponite vobis (*Iuvenes Philomuſi*!) heroica illa antiquorum *exempla*, *Semideos* illos imitamini *Antiſtites*, qui *Minervam* in ſtudiis & laboribus, quam *Dianam* in voluptatibus, maluerunt ſequi. Quæro abs te *Hercules*, quibus *tu* tandem gradibus, aſcenderis in *cœlum*? Quomodo (quæſo) *tu* tam nobilis, tam celebris factus ſis? profecto licet *ipſe* jaceas jam ſepultus, *tuum* tamen nos ſat canore alloquitur hodie *exemplum*, te (ſcilicet) per tuos labores vere *Herculeos* evaſiſte inclytum. Poſſim *te* Ariſtoteles, te O Plato, *te* Socrates, *te* Cleanthes, quos nequeo, ut velim, oſtiatim ſalutare. Te *teſtem* appello, mi Diogenes, tuoſque *teſtor* conſopitos cineres, qui dixiſſe diceris, *te malle ſalem Athenis lingere* cum Minerva, & graviſſimis literarum ſtudiis, in *dolio* tuo fatigari, quam *ſolium* Alexandri aut Crateri voluptates poſſidere. Exemp. p. 101. Teſt. p. 95.

Sed quiſnam *ille* eſt, quem audio, *ſuſurrus*? quis eſt? (aliquempiam enim mihi audire videor) qui jurejurando aſſerit jucundiſſimum eſſe, *odoram canum vim*, toto inſectari die; *cervos* in retia cogere, *lepores* venari, & voluptates, quas præbet *Diana*, deguſtare. Quid audio? *pecudine* vocem, an *hominis*? ſylva ad pecudes, & feras potius, quam ad homines delectandos deſtinatur? Nos decet *libros*, & *literas*, non *lupos* aut *lepores* venari. Adeone vero, in ipſas temporum *fæces*, & *ſentinam* vitiorum incidimus, ut *Baccus Apollini*, *Venus Palladi*, *Vacuna Caliope*, & *Diana Minervæ* præferatur? quis *hæc* antea fando audivit? quis audiendo non incandeſcat? quiſve *videndo*, ignem & flammas non concipiat? Objic. p. 117. Confut. Concl.

Sed

Sed *vos* (*nobilior propago*, *igniculi heroici!*) cogitate quæso, quod *honor*, quod *dignitas*, quod *eruditio*, & quod *ſapientia*, laboribus comparantur; quod *venationes* & *luſus*, animos veſtros effœminatos faciunt; quod in *feras*, & *efferos* lupos, transforment. Macti igitur eſtote (*eruditi* condiſcipuli!) & ſtudii Oceano. *validis incumbite remis*; ad *Cleanthis lucernam* evigilate; *vita brevis*, Pathop. *ars longa*: Sinite *Æſopi gallos*, unicum *hordei* granum, ſupra omnes *gemmas* expetere; *nuces* & nugas, *ſylvas* & feras, venationes & *canes*, fatuis illis relinquite, qui malint *unicam* ludendi *dieculam*, quam univerſam *doctrinam*. Rodant *canes iſti* ſua oſſa, habeant *aſini* ſuas paleas; at *mihi* & *vobis*, unus *dies*, una *hora*, in *Muſarum ſtudiis* tranſacta, omni *luſuum* & venationum *æternitati* præferenda eſt. Ex *voluptate* enim ignorantia, *dedecus*, & tranſitoria deliciarum titillatio tantum acquiritur; ex his vero *ſtudiis*, longe *uberrimam* gloriæ *ſegetem* percipietis, nulla *verborum*, nulla *temporis* falce demetendam.

Dixi.

Dianam in ſylvis, *quam Minervam in* ſcholis *comitari præſtat.*

Commilitones ſuaviſſimi!

Oppon. ns. Exord. p. 64. ALexandrum illum *Macedonem*, orbis terrarum *Monarcham*, cum nunciatum eſſet, *Darium* contra ipſum *triginta* militum adducere *Myriades*; reſpondiſſe ferunt, *unum lanium multos ovium greges non metuiſſe*. Pari item ratione ego, utcunque *adverſarius* meus, *cervinas* ſuas *copias*, numeroſas rationes, prolixam orationem, in *aciem* diſpoſuit, ſutiles tamen ejus proba-

probatiunculas, uno *veritatis* enſe, velut *gladio Delphico*, diſſecabo. Quis enim, quis (inquam) habuerit verſipelli huic *Crocodilo* fidem, qui quamvis *luſum* ſaltumque, *ſylvas* & *lepores* in deliciis habeat, *vobis* tamen perſuaſum iri velit, *ſe* adeo eſſe literarum *ſtudioſum*, adeo inhærere chartis, nocteſque inſomnes agere malle, quo *Minervam in ſcholis comitetur*; quam *venari*, *aucupari*, damas inſectari, voluptatibus indulgere, & denique quam *Dianam in ſylvis comitari*?

Sed ea eſt *hominum* natura, ut non ad labores ſolum, cum *bobus*, vel *aſinis* perferendos, facta ſit: ſed ut *melleam* voluptatis deguſtare poſſit *dulcedinem*. Potes *tu* ſtudere (*mi ſtudioſiſſime Antagoniſta*!) potes *tu* inhærere totus libro? potes tu obnixe *labores* pati? poteſt hoc & *bos*, poteſt & aſinus (imo labores longe majores quam tu) ſufferre. Sed cedo *mihi* virum, qui uti didicit *voluptatibus*, qui novit genio indulgere, & vitæ tempus à Deo præſtitutum, lætus & hilaris tranſigere; qui poteſt in ſuccreſcente ætatis ſuæ *vere* luxuriare; & vires à natura datas fortiter exerere. *Anaxagoram* ferunt, è vivis modo exceſſurum, omnes omnino honorarios ritus recuſaſſe, quibus *ſui* illum, *cives* amici decorare ſtatuiſſent, *unicum* hoc in votis habens; *ut quo die mortem eſſet obiturus*, *omnes pueri*, *qui artibus mechanicis*; *omnes ſcholaſtici*, *qui liberalibus ſcientiis*, *operam navaſſent ſuam* (ab omni labore feriati) *diem illum feſtum quotannis agerent*. Egregium profecto factum, & poſtulatum *Philoſopho* quam digniſſimum! A quibus enim *juvenes*, in ipſa ſtudiorum *ineunde* poſiti, potius exſpectarent *vigiliarum* ſuarum *intermiſſionem*, quam ab illis, qui *ſub eadem* olim *ferula* meruiſſent; qui cum diſpendio bonæ valetudinis, eandem lucubrationum fuliginem combibiſſent? Noverunt *illi*, quam præruptus ſit *Parnaſſi* montis aſſcen-

Con. à Cauſa.

Non id. eo vivimus ut ſtudeamus, ſed ideo ſtudemus ut ſuaviter vivamus. *Eraſ.*

aſcenſus; quam ſalebroſa ſit *via*, ad Helicona ducens. Idcirco ut *diverſoria*, & hoſpitii loca neceſſaria ſunt, *iter* longiuſculum *ſuſcepturo*, ita reſpirandi poteſtas nobis eſt danda, ut ad *luſus* & jocos, ad *ſylvas* & venationes divertamus. Quotus enim quiſque reperitur è *vobis*, qui non malit *feriari*, quam ſe laboribus *macerare*? qui *dies feſtos*, magno cum deſiderio non exſpectat? qui *ferias indictas*, arrectis auribus non hauriat? Rurſus, quanto cum dolore, redit *agricolis labor actus in orbem*? quanto cum cruciatu pueri in piſtrinum literarium detruduntur? quantis cum *lacrymis*, *verbis*, & *verberibus* adacti? Nec immerito: nonne enim eſt *ille* ſtultus miles, qui ſe in *prælium* trudere velit, & gladiis *hoſtium* ſtrictis objicere, cum liceret *in pace vivere*, otio frui, & voluptatibus? pari ratione *ego*, *illum* non ſtultum, ſed *inſanum* judico, qui exoptat *Minervam potius in ſcholis*, *quam dianam in ſylvis comitari*. Quemadmodum enim vita illarum *beſtiarum*, aviumque longe eſt jucundior quæ ſua in ſaltu & in nemoribus, fruuntur libertate, paſtumque & potum habent, hinc illinc conquiſitum, quam cicurum, quæ in *crate* aut *aviario* aſſervantur: ſimili ſane modo non poteſt non *miſerrima* eorum eſſe vitæ *conditio*, qui in parietibus, in *ſcholis*, in *muſeis* ſuis includuntur, nulla potiti refectione, præ *illorum* feliciori vitæ ratione, qui in ſylvis vagantur, qui voluptatibus perfruuntur, qui *lucos indagine cingunt*, & *timidis cogunt in retia*; adeo *Dianam in ſylvis comitari juvat*. Quid tu (ſapientiſſime Philoſophorum) tu (inquam) O *Socrates*? annon *tu* pueriliter ſæpe cum filio luſiſti tuo, equitaſti in *arundine longa*, ſaltationes non ſolum probaſti, verum etiam *ſenex* didiciſti? O ſi tu *Hippolyte* jam inter vivos eſſes, perſuaſum habeo, *te*

Contra.

Simil.

Exemp.

meam velle tuo patrocinio opinionem, ab impetuoſo, & petulanti *adverſarii* mei inſultu vindicare.——

Tu enim ſolebas *canilus* delectari, tu mandare ſociis tuis *umbroſas ſylvas cingere*, & *ſcandere colles*, *ſemper canos nive Riphæa*. *Tu canibus tacitis habenas laxari velis*, *tu acres Moloſſos & pugnaces Creſſas*, *trito vinculis* collo coercere, quo minus in *feras* obvias, rapidiſſimo curſu deferantur. *Tecum* etiam ſentit, & in *tuam* conjurat opinionem *Xenophon*, qui magnis encomiis artem *venaticam* extulit, & *ſophiſtas* reprehendit, qui in pulvere ſcholaſtico, ſaluberrimum iſthoc exercitium faſtidientes, de rebus inanibus contenderunt. Hinc *Plato* venatorem, equis & *canibus*, & corporis viribus deſtitui omnino prohibet. Imo quid aliud fere *Magnates*, quam venantur? *Nobile* quidem exercitium eſt venatio; *ſtudiis* autem *impalleſcere*, neminem niſi ſtrigoſos; imbelles, *exangues* vidimus; proinde *Dianam in ſylvis*, *comitari præſtat*. Sed *tacitos* hic ſubaudire videor aliquorum *ſuſurros*, qui ogganiunt *nobis*, venationem, & *voluptatem*, maximam eſſe generoſæ juventutis perniciem, & pretioſas ſuas *horas*, floridiorem ætatem, (velut immenſa quadam voragine) abſorbere: hinc adeo eſſe, ut *nobiles*, omni vitiorum genere ſæpius inquinentur, & in ipſa *ſcelerum* ſentina, & voraginoſa vitiorum *Charibdi*, turpiſſime & *belluine* volutent. Sed iſta ſunt *cæcorum* de *coloribus* judicia: *miſeri* illi *homunciones*, ignorant quantum honoris, quantum temperantiæ ſit inter *viros generoſiſſimos*, qui totos aliquando jejunant dies, & vitam vivunt *Diis* perſimilem. Sed ad *portum*, jam tandem feſſa noſtra feſtinat carina; Cum itaque varias præbet *Diana* voluptates, cum *Pan*, *Fauni*, Satyri, *Dryades*, *Sylvani*, *Simidei*, illi ſunt comites, quo-

Senec. Hip. act. 1.

Teſt.

Object. p. 117.

Confut.

Concl. p. 128.

Per Re-cap.

quorum *omnes* ſano fruuntur corpore, integraque præditi valetudine, habent membra ſucci & ſanguinis plena; cum ad labores, ad *militiam* aptiores evadant, qui venationibus indulgent, & feras *odora canum vi* inſectantur; cum autem qui recreationes has fugiunt, moleſtiis ſe plurimis *enervent*, laboribus *macerent*, curis conficiant, *morbos* varios, imo *mortem* ſibi præproperam plerumque accerſant, & rarius in *annoſam* provehantur *ſenectutem*: nemo autem ullum unquam à *luſu* & otiis, à *feriis* & jocis, à venationibus & voluptatibus detrimentum acceperit; nullus unquam nos *catarrhus*, *nulla febris*, lippitudines nullæ, *nos* infeſtarint: Prodeas *tu* tandem aliquando (*Antagoniſta mi*!) faciem ut inſpicianus tuam, reſponde mihi quare ſunt adeo *pallidæ* tibi & *exſangues genæ*? quid eſt quod *ægrotes* toties? quid toties *doleas* capite? *labores* ſtomacho? cur *pallor in ore ſedet*, *macies in corpore toto*? Annon hæc a ſtudiis, à ſcholis multum venerandæ tibi *Minervæ*? credo equidem, nec vana fides.

Pathop.

Valeas itaque *Tu* cum ſtudiis tuis, vade cum *libris*, depereas *Tu Muſas*, comitare *Tu Minervam* tuam, & cæteram *muliebrem turbam*; *ego* interim, & omnes mei commilitones, *Heroinam* noſtram *Dianam*, in ſylvis ſequemur, ſequemur *canes* venaticos, amabimus aucupia, *lepores* & lepidas alias voluptates diſſuaviabimur. Claudam omnia cum Virgiliano illo Corydone.

——— *Habitarunt* Dii *quoque ſylvas*,
Dardaniuſque Paris; Pallas, *quas condidit, arces*
Ipſa colat; *nobis placeant ante omnia ſylvæ.*

Dixi.

Ambigitur

Ambigitur, utrum præſtet, Minervam in Scholis, *quam Dianam in* ſylvis *comitari.*

Heliconia juventus! ⎫
Minervæ filioli! ⎭ Modera.

SImillima mihi videtur hæc, quam audiſtis, *logomachia*, celebratæ illi *Ajacis* & *Vlyſſis*, apud *Græcos*, pro *Achillis* armis contentioni; *vos* autem, qui circumcirca *confluxiſtis*, coronam illam *procerum*, & militum *illos* undique conſtipantium, repræſentatis; utrumque vidiſtis *ducem* in hac arena, fortiſſime deſudantem; utrinq; ſonoros *bombardarum* boatus audiviſtis, & utriuſque *exercitus* arma crepitantia. Exuendæ jam *loricæ*, complicanda *vexilla*, & utrique *aciei*, canendum receptui. Sed cum *dubio Marte*, utrinque pugnatum eſt, *dubius* etiam ego animi ſum, utri jam *palma* ſit deferenda: *Tu* enim *Minervæ* partes aſſeruiſti ſtrenue, & tu *Dianæ* vindicaſti viriliter. Quid jam faciam *ego*, qui ad haſce lites dirimendas, huc conſcenderim; vereor ne *Paridis* à me, fiat judicium; Venerem *Palladi*, Venerem *Iunoni*, Dianam *Minervæ*, indigniorem digniori præponendo. Verum enimvero quod de *Iuſtitia* fingunt Poetæ, *cæcam eam eſſe*: *ego* itidem omnis *præjudicii*, vel tegam, vel effodiam mihi *oculos*, æqua *trutinans* lance utramque opinionem. Exord.

Magna proculdubio ſunt emolumenta, quæ *juventuti*, teneriſque puerorum corporibus, ex ſylvis, ex venationibus, ex *luſibus* obtingunt: hinc *acies* mentis acutior efficitur, & ad altiores cogitationes elevatur; hinc amiſſæ, fractæ, & *exhauſtæ* virorum *vires* recolliguntur; hinc paratiores efficimur ad militiam, & ad omnia fere laborum genera, quæ *delicatula* illa *corpora*, ſub tecto quotidie 1. Oppontentionis orationis eventilat validitatem.

tidie desidentia, quæ tenera *Mercurialium* virorum cutis & caro, nullo sustinuerint modo. Hinc optimi *legislatores*, curam habuerunt recreationum, & exercitiorum, quibus juvenum vires exerantur. Annon ob hanc solummodo causam, *Ludi Olympici*, *Pythique* instituebantur oli n ab *Apolline*, *Hercule*, aliisve viris sapientibus? Quis unquam rex, quis qui joculare bellum prius in *feras*, (ceu tot hostes) exercere non solet, quam hostes revera *feros* aggressus sit? Quid memorem magnum illum *Æneam*, filium ejus *Ascanium*; cæterosque nobiles *Trojanos*, qui *apros*, damas, & *fulvos* in montibus *leones* insectabantur à *Te* etiam, castissime *Hippolyte*, te delectavit hoc venandi studium, & castam *Dianam*, in montium jugis *comitandi*: Tu solebas *indagine lucos cingere, & in sylvis per mille rubeta leones, & pavidas agitare feras* ——Hoc idem est istud, quod *te* (nobilissime *Cyre*!) delectavit plurimum, *Tibique* (invictissime *Alexander*) ad orbem universum debellandum immensos addidit animos. Quinimo tantæ profecto voluptates sunt in *sylvis*, tam variæ in *venatu* delectationes, ut nemini mirum videri debeat,
Hor. Od. 1. si *maneat sub Iove frigido venator, tenera conjugis immemor, seu visa est canibus cerva fidelibus, ceu rupit teretes Marsus aper plagas.* Miram enim haurit oblectationem cum

——pavidos formidine cervos
Terret, & est illi præda benigna lepus.

Quid igitur plures pariat voluptates, quam invia *sylvarum* lustra, canibus venaticis penetrare, & *Dianam*, nemorum custodem, in feris indagandis comitari?

Quin & magnum sane potioris vitæ instituti,
p. 79. hoc venationis studium promittere, & præbere videtur

videtur ſimilitudinem. Quippe *prima* quaſi *fronte* tam probabilem rationis, & veritatis ſpeciem habet hæc vivendi, & *venandi* ratio, ut *Argi* centenos *oculos* (quos olim Mercurius) fallere poſſe videatur. Atqui *larvam* detrahite; & pulcri *Narciſſi* loco, turpem *Therſitem* invenietis; *ocu latius* igitur hanc rem indagate, & *ſagacinare* odorantes, comperietis *venationis* exercitium, ad *corporis* tantummodo robur confirmandum valere; cum *mens* interea, languida, ignara, & vel in ipſo *ignorantiæ* antro tumulata jaceat. Quod ſi quando ludicris hiſce exercitiis, *valur* corporeum adauxerimus, quid *magnum* quæſo, quid *utile* nobiſmet ipſis acquiſivimus? Si gloriamur de *robore*, ipſi *leones* nos longe ſuperant; ſi de *velocitate*, *cervi* & damæ: ſi de laborum, frigoris, & *caloris* patientia, *aſini*, *boves*, & *equi*, multis nos parasangis præierint. Mentis idcirco cura ſuſcipienda eſt indies, noſtræ *animæ* indoles, & *ingenium*, omni ſtudio *acuendum*, & incitandum eſt. Relinquite igitur *corporis* curam, ſylvas, feras, & venationes deſerite; *libros* expetite, *animæque* tandem *veſtræ* ſuſcipite curam. Nam ut *extremæ eſt dementiæ*, *plumbeum* gladium, in *aurea* vagina recondere, ſic itidem *plumbeam*, & *ferream animam*, omnis eruditionis expertem, in *corpore* forti & *venuſto*.

Comparatio utriuſque

Sed *hoc*, multos à *Muſarum* caſtris longe deterret, quod *nullas* putant inibi voluptates, nullas *delicias*, ſed *auſteritatem* in fronte pene *Stoicam*; cum hilarem *intus* mentem lætum cor non videant: Judicant enim de *literarum ſtudiis* homines moderni, ut olim de *Socrate* Phyſiognomus; quem quoniam videbat, *taciturnum*, ſubtriſtem & (*facie tenus*) ingenio minus defæcato; bardum *illum* eſſe & fungum

Remotio obiiciend.

gum judicavit, nulloque humanioris literaturæ conditum sale; simili plane modo *nani*, & homunciones isti, quoniam in *Minervæ*, & *Musarum* facie, *risum* & *jocos*, in literarum *studiis*, *luxum* & *crapulas* non conspiciunt; *Apollinem* de austeritate criminantur; *Musas* severas, & *Melancholicas* exclamant; cum *nulla* ullibi sit *tam sincera voluptas*, tam immixtum gaudium, quam inter *studiosos*, in profectu *literarum*. Hæc autem hominum *monstra*, qui *literarum* studia hisce *onerant* mendaciis, *vellicant* conviciis, à *bobus* nihil differunt, nisi quod non *mugiant*; facies eorum stupida est, *aspectus* hebes, quorum ego *vos*, non omnino velim, *armenta* sequi; utcunque enim *aureos* voluptatum *montes* pollicentur, *fumos* tamen solummodo *vendunt*, venenata *pocula* melle oblinunt, & *Sirenii* cantus prætextu submergun tplurimos. Cedat itaque *Diana* Minervæ, *sylvæ* scholis, & orationis *lepori* lepore. Vos *juvenes*, acriter studete, insomnes noctes traducite, ut *mentem* potius ornatam virtute, quam corpus viribus robustum habeatis; Sinite, (neque æmulamini) *Corydonem*, & *Pana*, qui *ruri* habitant, totum diem consumere in voluptatibus, siquidem ex venationibus, *efferos* ferarum *mores* ediscetis facile; sed *studiis literarum* immortalem vestri nominis memoriam posteritati relinquetis. Si igitur *me*, hac in causa *Iudicem* constitueritis, optime *mecum* actum putabo, si *mihi* liceat, *salem* cum Minerva, *Athenis lingere*, in *Diogenis dolio* secure studere, *ego* præ una aut altera, tam *sacræ* cognitionis portiuncula, luxum *Sardanapali*, divitias *Midæ*, *Alexandri* solium, & (ut verbo dicam) *phaleratas omnes* voluptatum *illecebras* vitiosa nuce non divenderem. Non possum ergo quin *dicam*, & *pronunciem* quid *sentio*, & *tecum* (erudite condiscipule!) qui tuam primo suaviter ostendisti *Suadam*, tecum (inquam in *tuam*

Conclu.

am ire totus ſententiam, affirmaturus, *Longe eſſe optabilius, longe præſtantius*, Minervam *in ſcholis, quam Dianam in ſylvis comitari.*

Dixi.

Orationes, & Declamationes, habitæ in Schola *Lincolnienſi*, coram *Reverendiſſimis* Eccleſiæ Cathedralis *Dignitatibus.*

Necon, coram venerabili *Civitatis* Prætore, & *Senatu*, benigniſſimis *Scholæ* iſtius compatronis, *viſitatoribus*, in Scholæ miſſione *Natalium*. Anni 1624.

Oratio Salutatoria.

Millies ſalvete *Veneranda* (*quotquot eſtis, in hoc celebri conventu*) *capita!* omnes *ſigillatim*, ſinguli *conjunctim* ſalvete *Millies.*

IN occurſum *vobis* venio, iſtarum Ego *Apollinis* ædium, *admiſſionalis*, ut veſtrum huc auſpicatiſſimum adventum, verbis gratularer ſalutatoriis, *Intus*, hic, quæ ſumus *turba*, mirandam iſtam dignationem, *veſtros* omnium *ſervulos* quam humillimos inviſendi, animo perquam gratiſſimo, ſupplices agnoſcimus. *Cauſam* vero, cur veſtram tam ambitioſa *invitatione*, expoſcimus præſentiam, jam paucis accipitote.

Minervæ affinis quædam, & *pediſſequa*, quæ has incolit ædes, cui nomen, domina SCHOLA, Priſciano *Apollinis* ſignifero jam diu maritata, cum ex eo etiam *prægnaret*; ſenſit que ſe confeſtim

ſtim *puerperio* decubituram, *Materteras* ſuas omnes ex *Helicone* accer, novem *Muſas*, tres *Gratias*, almamque denuo præſentiæ veſtræ *Lucinam*; quam, ut manum adjutricem apponat, & propitiam agat *obſtetricem*, humillimis, quibus poteſt, obteſtatur precibus. Metuit enim *mea* jam uterum geſtans *Domina*, (quod *puerperæ* ſolent aliæ,) ſuarum in *partu* defectum virium; & extrinſecus acceſſuram *fœtui* injuriam. *Vos* autem probe defungemini *obſtetricis* officio, ſi *ipſi* jam parturienti animos feceritis; & tenellam *hanc*, quam enixura eſt, ex *cerebello* prolem, (*Aviæ* hac in re haud ita multum diſſimilis *ſuæ*, quam cerebro *Iovis* natam comminiſcuntur) in veſtræ tutelæ *gremium* ſuſceptam, à tetrico *maledicorum* vituperonum *rictu* eripueritis, qui Dominæ hujus partum *literarum*, inceſto ore laniaturi ſunt, non ſecus ac *Saturnus*, ille vetuſtiſſimus helluo, qui ſuos ipſius *filios* devoraſſe dicitur. Atque hæc *una* (ſi placet) & *unica* ratio, nos impulit, ut geminatis votis, frequentiam *hodie* veſtram, jam diu à *vobis* optaremus ſolliciti; & jam nunc *voti* compotes, congratulemur. Quod reliquum eſt, *patent* hæ fores ſemper *vobis*, idque meritiſſime; quippe ſine veſtra omnium indulgentia, ne nobis quidem *patere it* hodie, aut nunquam ante hac patuiſſent. *Servulus* veſter, optime ſe functum legatione ſua exiſtimabit, ſi dignitati veſtræ placuerit, interiora *Dominæ* ſuæ penetralia aliquantiſper luſtrare, illuſtrare; in *quibus* ſperamus futurum, ut aliquod vobis (præſertim *propitiis*) & oculis & *auribus* dignum exhibeatur.

Dixi.

Eriſtica.

Eristica.

Veneranda corona!

HOdiernus, tam honorandæ frequentiæ, in ædes hasce *Minervales*, conventus, non al similis *mihi* videtur celeberrimo illi, *populorum* undcunque, & *magnatum*, ad ludos *Pythios*, & *Olympico*, confluxui; quibus *comitiis*, fama est, interfuisse, multifarios omnium generum concertatores, *Musicos* Lanistas, *Palæstritas*, & quæ præterea, cunque excogitare possent γυμνάσματα, in quibus vel robur *corporis*, vel *animi* vires, quisque suas experiretur: Pariter & *hic* (ut statim videbitis) *Ajacem* & *Vlyssem*, pro *Achillis* panoplia; *Æschinem* & *Demosthenem* pro *Suada sua*; *Hippomanem* & *Atalantam* pro *ponis* aureis, in *arena* hac *literaria* (ut olim *pulvere Troico nigrum* Hor. *Murionem*,) pro virili sua *luctantes* videbitis. Et ne forsan requirantur *hic* (qui apud *illos*) Reges, *optimates*, Duces, *Satrapæ*, istorum certaminum inspectores; ecce *vos* (utramque illam impleturi paginam) *Heroes* adestis *literarii*; pue ilis hujus *pancratii* spectatores. *Animis* itaque adeste & favete *linguis*, dum prodierint *isti* (quos narro) *Antagonistæ*: Βραβεῖον, pro quo contendunt, aureum *pomum* quod inter illos mittitur, est *aureum* illud *Alexandri*, de præceptore suo "*elogium*, se "(nimirum) plus multo *Aristoteli*, *præceptori*, "*Philippo patri debuisse*. Ingreditor itaque theatrum *prior* tu *orator* futurus, ascende *rostra*, specimen ede *tuæ* (si quam habes) *suadæ*, *nos* interim suspensas spondemus *aures*, & *altum* (pene dixeram *Pythagoricum*) *silentium* pollicemur.——

Dixi.

Alexan-

Defend. *Alexander plus debet Ariſtoteli præceptori quam Philippo patri.*

Ornatiſsimi Domini! ʃ
Auritiſſimi *auditores*! ʃ

Exord. Vid. Alſted. Encyclopæd. lib. 19. orat. decauſis corrupt. Scholar. Ideircoquidam ait, in *Demoſthenis* ipſius nunc orationibus, magnam *Demoſthenis* abeſſe partem, ſcilicet *actionem* pronunciantis.

MEmoriæ proditum eſt, *Demoſthenem* (omnium *Græcorum* diſertiſſimum) interrogatum, *quot* eſſent neceſſaria ad *orationem* habendam, reſpondiſſe *tria*; primum *actionem*, ſecundum *actionem*, tertium *actionem*; quibus verbis nihil aliud voluit innuere, quam *Actionis* in oratoria facultate *dignitatem*: Sic exercitatiſſimus quidam *belli* dux, reſpodit *magno* cuidam *Principi*, ad *bellum* feliciter gerendum, *tria* requiri; primo *pecuniam*, ſecundo *pecuniam*, tertio itidem *pecuniam*. Me ſi quis interroget, *quot* ſint columnæ ſtatus *eccleſiaſtici* & politici, reſpondebo *tres*, primo *ſcholam*, ſecundo *ſcholam*, tertio *ſcholam*. Tanta enim eſt *ſcholarum* neceſſitas, utilitas tanta, ut abſque *illis* ſi ſit, *pueritia* noſtra, neceſſe eſt in *belluas*, in immanſuetos, inhumanos prorſus mores, in *monſtra* denique immania degeneret. Natura quippe, abſque *diſciplina*, cæca eſt, & velut ingens ille *Polyphemus* ſine oculo, *navis* ſine nauclero, *corpus* ſine anima. *Solum* telluris bonum, cultura ceſſante, ſterileſcit, quantoque melius fuit *natura*, tanto evadit *neglectu* deterius. *Neglectis urenda filix innaſcitur agris*, inquit *Horatius*. *Parentes* quidem dant *nobis* ut ſimus *homines*, at *præceptores* efficiunt ut ſimus *boni*, eruditi, beati, & conſummati; adeo ut non immerito dixiſſe

Propoſi. videatur *Alexander*, ſe plus *Ariſtoteli præceptori quam Philippo patri debuiſſe*. Hac ego de re, dum dixero, dum immenſum hunc tranavero *oceanum*, vos, quæſo *auditores* attendite, & adeſte *animis*, qui

corpo-

corporibus adeſtis, & quantum *præceptoribus* debeatis veſtris, agnoſcitote —— quid enim ſunt, *præceptores*, ac doctores *juventutis*? num (ut contemptim ubique nunc audiunt) triobolares *aſini*, plagoſi *Orbilii*, civitatum veſtrarum *mediaſtini*, mancipia! (Hoc enim eos *Hipponacteo* præconio, *terræ* filii, hodierni *Ganeones* inſigniunt) nequaquam certe. Quin, ut *Quintilianus* ait, alteri *parentes*, imo illis præſtantiores. A *parentibus* quæ accepimus *bona* cito amittuntur. *Opes* quas relinquunt *nobis*, nevercantis fortunæ procellis ſubito diſſlantur: *corpus* quod ab illis traducitur, ſi ſit *robuſtum*, Senectute enervatur; ſi *ſanum*, morbis emaſculatur; ſi *pulcrum*, febri una aut altera, devenuſtatur: ſola autem *Animi* bona, qualia ſunt *doctrina*, eruditio, *ſapientia*, &c. quæ à *præceptoribus* haurimus, permanebunt, nec *morbis* defloreſcunt, nec *ſenectute* læduntur, nec *Fortunæ* imperio ſubjiciuntur. De *nobilitate* ſi quis intumeſcat, de *patritio* ſanguine ſi quis ampulleſcat, dicam *eum* (ſi non admiſerit *inſtitutionem*, dicam inquam) *eum* phaleratum *aſinum*. Nobilitatem (hæreditate quaſi paterna) *Athenis* conſecuti ſunt *Paralus* & *Xantippus*; verum quia præceptorem non admiſerunt, familiam exornavere ſuam ut maculæ, ac *verrucæ* faciem decorare conſueverunt. Confirmatio.

Divites *Metelli* fuerunt *Romæ*, at quid illis profuerunt opes, qui ſtulti adeo erant, & ſtupidi, ut *Scipio* Æmilianus, de *matre* eorum, quaſi *vates* prædixerit, *aſinos eam parituram, ſi plures adhuc peperit filios*. Junium *Syllanum* bene nummatum, ſed indoctum, *auream pecudem* appellavit *Cæſar*: Atque hinc adeo eſt quod *Ariſtippus* dixerit, *melius longe mendicum fieri, quam inerudituin*: ille enim ſolis *pecuniis*, *hic* autem ipſiſſima caret *humanitate*. Sine *educatione* mali *pueri*, pejores fiunt *adoleſcentes*, *viri* vero longe deterrimi; ut re-

ete omnino *Plato* dixiſſe videatur, *hominem*, ſi rectam nactus ſit diſciplinam, *animalium* omnium *optimum*, at ſi non *bene* inſtitutus fuerit, omnium *peßimum* evaſurum.

Quamobrem, ſi verno *anni* tempore magnam cujuſque *patris familias* videmus ſolicitudinem, ne lacteſcentes & molles germinum oculi, aut ſtillicidiis premantur, aut lædantur carbunculis; ſi adeo anxii ſint *agricolæ*, ne *uredine* arbores, *ſideratione* plantæ, *pruinis* ſegetes infeſtentur: Quid ni eandem in curam *parentes* incumberent, ut quos dono *Dei* ſingulari, conceſſos *liberos* habeant, peritis tradant *pædagogis* inſtituendos? M. T. *Cicero*, vir prudentiſſimus, ſi filium habeat *Marcum*, diſplicet, domi illum apud ſe detinere (ut indulgentiſſimi horum temporum *patres*, ſtolidæque, vel potius inſanæ *matres*) ſed *Athenas* ablegabit puerum ad *Cratippum*, ut præceptis, *inſtituiſque* Philoſophiæ imbuatur. Quin & *Cyrus* ſibi accerſet *Xenophontem*, Pericles *Anaxagoram*, Timotheus *Iſocratem*, quanquam ampliſſimis opibus, honoribus, & imperiis potentiſſimi. Hinc *Arctia* Ariſtippum, *Zenobia* filios, *Cornelia* Gracchos inſtituebat: Atque hinc adeo *Philippus* ille *Macedo* (de quo jam loquimur) nato filio ſuo *Alexandro*, non tam gaudebat, quod *natus* eſſet ſibi *filius*, quam quod tempore *Ariſtotelis* natus eſſet, *cui* traditur erudiendus ———

Perſ. Sat. 5. ——*Et premitur ratione animus, vincique laborat, Artificemque ſuo ducit ſub pollice vultum.* Atque hinc eſſe autumo, quod *præceptores* dicuntur *informare* pueros, ac ſi ipſius *formæ* initium oportet puerum ſoli *Præceptori* acceptum ferre. Inde etiam dicuntur *Erudire*; quoniam ut *ſtatuarius*, è *rudioribus* lapidibus, & lignis *impolitis*, ſuperflua tollendo, dolandoque ſic effinget, ut prima ligni, vel lapidis *natura*, vix deprehendi queat: ſic *literarium*

varius quiſque *Polycletus*, ex ſtupidis *ſtipitibus*, & Bœoticis puerorum *ingeniis*, viros effingat elimetque, ad ſtuporem uſque egregios. *Paracelſum* ferunt crebro prædicaſſe, ſi quis committeretur *ei*, ab incunabulis educandus,, (qualem ipſe *optaret*) ſe *effecturum Pharmacis, ut nunquam moreretur.* *Paracelſus* tamen *ipſe*, nec dum quadragenarius, *febri* occubuit. Quantum hac in re præſtiterit unquam *Paracelſus*, plane neſcio; hoc tamen certo certius eſt, *pædagogus* literarum & *ſcientiæ* beatis & *benedictis* (quæ vocant) medicamentis, effecturos, ut *vitam* vivamus *immortalem*. Nam ſi *vita* (quam vivunt homines) *ſine literis mors eſt*, (quod affirmat *Seneca*:) *literatos* neceſſe eſt, *ſolos* vivere, *ſolos* immortales eſſe fateamur. Quocirca *præceptores* parentum *loco* *, vel etiam ſuperiori (ſi poſſit) collocemus; unice illos amemus; & in mentem revocemus quod *Athenienſes* olim, non ſine cauſa ſimulacrum *Amoris* juxta *Minervæ* ſtatuam collocarint, nimirum ut *illâm* quam *præceptoribus* debemus, *obſervantiam* indigitarent. Teſtantur hiſtoriæ *illos* ſemper ſecunda *beari* fortuna, qui hunc præceptoribus amorem exhibuere; infelices autem & *inglorios* vixiſſe, qui *illos* neglexerint, aut odio habuerint.

* Dii, majorũ umbris tenuem & ſine pondere terram, Spirantéſque crocos, & in urna perpetuum ver, Qui præceptorem ſancti voluere parentis, Eſſe loco---- *Iuvenal. Satyr. 7. Exempl.*

Neronem cogitate, qui *Senecam* vilipendens, *eum* tandem interemit, & deinde in alia prolapſus execranda ſcelera, Agrippinæ *matri* ſuæ, *Octaviæ* conjugi, *Antoniæ* amitæ, ſibique *ipſi* (horrendum dictu!) manus tandem injecit violentas Vite verſa *Trajanus*, qui *Plutarchum* unice coluit præceptorem, ejus *præceptis*, veluti quadam *cynoſura*, vitæ ſuæ clavum dirigens, non ſolum beatus in *vita* extitit, ſed & *mortuus*, poſt ſe, hoc elogium reliquit, ut *principibus* aliter poſtea non acclamaretur, quam, *ne ſint feliciores Auguſto, meliores Trajano.*

Testim. Perotat.

Testaris *tu* hoc, *Piissime* Marce Antonine *Pie*, qui Magistrorum tuorum *imagines* aureas servasti in *Larario*, quorum sepulcra floribus coronasti, & ad *nominis* illorum, tanquam *numinis* mentionem factam, incurvasti genua. Quid igitur *nos* annon horum vestigia insequentes, *præceptoribus* debitos tribuamus honores? annon *illos* parentibus habeamus chariores, qui ipsorum *corporum* quadantenus *animorum* autem refingendorum omnino sunt *parentes*; nec ut *essimus* tantum, præstant, sed *bene* ut *simus* efficiunt? Jam quanto *animus* sit *corpore* excellentior, tanto *pater* præceptore *inferior*: Homo enim vere est *animus* (non massa illa *carnea*, & figura quæ *oculis* cerni, aut *digito* monstrari potest) qui corpore, *instrumenti* vice usus est, ad diversa munia peragenda. Ego igitur in unum, quasi manipulum, omnia cantrahens, cum vixero, *amorem* quem meo debeam *præceptori* agnoscam maximum; & claudam *orationem* meam *aureaque* vestras, illa *Persii* ad *Cornutum* Pædagogum *suum*, officii attestatione, qua *tuas* (*mi observande!*) saluto *aures*, & ex *intimis* contestor voveoque *pectoribus*; quod ego hic —— *centenas ausim deposcere voces*, *Vt quantum mihi te, sinuoso in pectore fixi, Voce trahamque pura, totumque hoc verba resignent*; *Quod latet arcana non enarrabile fibra.*

Liberos suos prisci reges, *præceptorem* ferulis ac flagris, perinde ac infimæ sortis aut conditionis peregrinæ *puerculos* submitti voluerunt; ipsosque *institutores* amplissimis plerumque muneribus cumulaverunt. Sic *Marcus Antonius* Imperator *Frontoni* Philosopho, quem dicendi *præceptorem* habuerit statuam erexit: Sic *Scipio* Africanus *Enni* statuam sepulcro suo imponi: sic *Archilaus* sibi *Euripidem* convivam adesse: sic Trajanus *Romam* ingrediens Dionem *Prusiam* curru suo donarum honorari: Sic Ptolomæus *Philopater*, templum Homero dedicari, voluerunt: Sic denique (ut à peregrina ad domesticam transeamus historiam) *Clotharius* Sadragosillum ludimagistrum, quod *Dagoberti* filii pædagogus esset, *Ducatu* Aquitanico donavit —— *Textor. Epist.*

Dixi.

Plus

Plus debet Alexander Philippo patri, quam Aristoteli præceptori. Opponens.

Viri vere *Apollinares*!
& *vos* undique circumfusa *corona*!

P*Ompeius*, cum *Marcellinum* quendam ad fastigatissimos in *Republica* evexisset honores, & is ad *Cæsaris* postmodo deficiens partes, liberiori (quam par esset) lingua, *Pompeium* in ipso *Senatu* esset insectatus, *Pompeius* graviter indignatus hominis *ingratitudini*, qui hoc ipso, quod habebat, dignitatis, & eloquentiæ, in *eum*, cui acceptum ferendum esset, abutebatur, hunc eum in modum conpescuit: *Non te pudet, Marcelline, ei maledicere, cujus beneficio ex muto factus es facundus, ex famelico eo productus, ut vomitu non teneas?*

Iisdem *ego* te, antagonista mi (nam *mutato nomine, de te* fabula *narratur*) iisdem (inquam) verbis, procacem nimis linguæ imminuam *tuæ* petulantiam: Non *te* pudet de *patre* tuo malediscere, cujus beneficio ex *nihilo* factus es, ut *esses*; ex *aliquo* demum ut *esses hoc* quod jam *es*? ——

—— *Meritisne hæc gratia tantis, Redditur? hac vitam donatam dote rependis?* Non est istud cum *ciconiis* ἀντιπελαργεῖν, quæ *genetricum* senectam fovent, vitam tuentur. Dispudeat *te* tandem adeo magnifacere *Pædagogum*, ut præ illo sordeant *parentes*; meliores te docet mores *Menander*.

Δίκας γραφόμενος πρὸς γονεῖς μαίνη τέλαν ——

Complurimi vero, nunc dierum, omnem adeo exuerunt frontem, ut quam habeant eloquentiæ & naturæ donis in vituperium eorum qui *sibi* se dederint, abutantur. Non dissimiles hac in re, *mulo*, qui lacte materno impletus, calcibus petit lactantem. Degeneres enim isti *liberi*, in illos in-

gratæ linguæ eructant improperium, à quibus ad nauſeam uſque ſatiantur beneficiis. Næ *tu* Aſcræe *ſenex*, veriſſime de hodiernis moribus vaticinatus es!——

Τέκνα γηροβόσκοισι ἀτιμήσουσι τοκῆας
Μέμψονται δ' ἀρχὰς χαλεποῖς βαίζοντες ἔπεσσι
Σχέτλιοι, οὐδὲ θεῶν ὀπιν εἰδότες, οὐδὲ κεν οἵγε
Γηράντεσσι τοκεῦσιν ἀπο-θρεπτήρια-δοῖεν
Χρεοπίσω.

Confir. à cauſa. Multa ſunt (*Auditores*!) multa ſunt beneficia, quæ à *parentibus* accepimus: tanto eorum ære *nos* omnes obſtringimur, ut nullis omnino modis *ſolvendo* ſimus. Quid enim? an non primo nos *eſſe* fecerunt, *aluerunt*, ſuſtentaverunt? Cui enim quæſo mortalium, ſuaviſſimam hujus lucis uſuram acceptam ferre, aut poſſumus, aut debemus, præterquam *parentibus*? Cætera *animalia* ab ipſo ſtatim partu ſibimet ipſis ſufficiunt, ad vitam ſuſtentandam, & propulſandam injuriam; at *homine* nihil miſerius, qui *dum oritur*, *moritur*, niſi parentum *cura* præpediret; qui *amplexu* cingunt, *oſcula* figunt, *faſciis* involvunt, cunis reficiunt. Neque hunc amorem experimur *infantuli* ſolum, ſed & creſcentibus *nobis*, parentum cura concreſcit, conduplicantur labores. Quinam cedo ſunt qui de *victu* nobis parando ſunt ſolliciti? ecqui ſunt præter *parentes*? qui ſe duriſſimis frangunt laboribus, macerant vigiliis, ſuum defraudant *Genium*, unciatim comedunt, bibunt guttatim, ut mediocres nobis reponant facultates, Λιὴν γὰρ δύσζηλοι ἐοῖς ἐπὶ παῖσι τοκῆες——ut Poeta——

O ineffabilem *parentum* amorem! O irrepenſabilem *beneficentiæ* cumulum! O inexhauſtum immenſæ bonitatis Oceanum!——*Quæ lingua*, illorum *perſtringere curas*, *ferrea vel poterit vox*? Non ego (attentiſſimæ *aures*!) de paucorum racemis

racemis vindemiam facio; sed *Senatus* antiquorum *universus*, huic sententiæ suffragatur. Tuos (Mi *Cicero*!) appello manes, tuosque testor consopitos cineres; reviviscas (quæso) & quod dudum dixeris, impræsentiarum rursus astrue. Quod *charissimos nos habere debemus parentes, quoniam dant nobis vitam, largiuntur patrimonium, concedunt libertatem, tradunt civitatem.* Stipulatur *huic*, ille apud Euripidem, σέργω τὸν φύσαντα τῆς πάντων βροτῶν μᾶλιστα. Testi. p. 111.

Omnibus profecto seculis doctissimi, quique ac prudentissimi, honorem *parentibus* eundem cum *Diis*, putarunt esse referendum. Propono, & propino *vobis* pientissimi illius *Æneæ* exemplum, qui è *mediis* incensæ Trojæ *ruderibus*, patrem humeris exportavit senem. Num remini *illum* putasse, cuipiam se mortalium, plus quam patri *Anchisæ* debuisse? Quis *filiam* illam satis mirari potest, quæ *patrem* suum custodiæ traditum, veluti *infantem* uberibus lactare suis, non erubuit? Quis *Amphinomum* & *Anapium* digne laudaverit, qui *parentes*, humeris super-impositos, per medios *Ætnæ* ignes, cum summo suæ vitæ discrimine, subduxerunt? Exemp. p. 101.

Videtis jam, (*Auditores*!) quam sanctissime de *parentibus* senserit antiquitas; quam charum fuerit *parentis* nomen, quot quantisque parasangis, *circumforaneos* istos adversarii mei *Pædagogus* anteverterint; Audivistis quid *ego* de parentibus senserim, apud *vos* quid taciti cogitetis nescio, *me* quod attinet, quam hactenus opinionem asserui, dum *spiritus hos regit artus*, pro mea virili propugnabo, *Me longe plus patri, quam præceptori semper debiturum.* Epilog. p. 132.

Dixi.

Moder. Quæsitum est: *Minus ne debuit Alexander Philippo patri, quam Aristoteli præceptori.*

Benignissimi animi!
Patientissimæ aures!

MInerva, è celsis *Olympi* descendens cacuminibus, inter dilectos *Delii* filios cum *Ithacensibus* belligerantes acerrimam statim pugnam sedatura, venit *dijudicatrix*. Quorum causa dissidiorum explicata, anxiis aliquandiu æstuabat cogitationibus, quid in re diceret tam perardua: tandem autem (matura prius inita deliberatione) *illos* hunc in modum affata est (*Divisa capita!*) *intricata utcunque sit inter vos dissensio, ego tamen in neutrius propendens partem, æqua Iustitiæ trutina, rem utramque collibrabo.*

Simillime, horum *ego* altercationis antagonistarum *Arbiter* qui sum, in *diversum* quasi, *dupli scindor in hamo*: quam ingressus viam, *utriusque* desiderio satisfaciam, & acerrimum dirimam inter *hos* litigium: stat mihi animus, nudam inspicere rei naturam, veritatem ejus recti judicii ἀναπομπῷ medullitus exossare, ut ulteriorum demum rixarum procella consilescat. Sedula qua possum industria retexens, apprimorum beneficiorum catalogum, quæ à *parentibus*, velut abirriguis alicujus *fontis* scatebris, in *filios* exuberant: omnibus officii, obsequii & observantiæ vinculis, *liberos* parentibus astrictos esse judicavi; quippe qui in ipsis cunabulis vagientes, tenero istorum *amoris* alimonio (velut *agnus* materno *lacte*) exsatiantur, maximo eorum *educantur* impendio, ad *viriles* porro provecti *annos*, hæreditolo, aut dote aliqua, quæ parentes multo sudore nuper acquisierant, liberi fruuntur.

Quid autem, *è contra*, prodest alimentum? quid

quid corpus robuſtum? quid largiſſima prædia? ni *pædagogum* inſuper parentem animorum, patris ope conquiſitum habeant, qui ſuccum illis diſciplinæ propinet nectareum? Vel quid iis divitiæ, aureos inſuper non poſſidentes *Palladis* theſauros? ad quos perfruendos, *aurifodina*, inſtructoris labore, patefacta eſt. Jure igitur *Epicletus doctiores*, quam *ditiores*, filios voluit eſſe relinquendos. Quid filii ſine *eruditione?* craſſi hercle & ſtupidiſſimi; *qua* ſi voluerint ſemetipſos eſſe inſignitos, doctum aliquem adeunto *Ariſtotelem*, omnia expertum corrigere vitia, paratumque. Quid *equus* habena non *domitus*? ferox & immanis; & quid *adoleſcentuli* primo ætatis flore matureſcentes, caſtigantis erudimenti *fræno* non manſuefacti? *Nerones* prorſus & *Catilinæ*; fœtidis vitiorum lacunis volutantes. At vero *lympha* illa dulciſſima, quæ ex *Pierio* ſcho is hauritur, iſtas *animorum* maculas, (quaſi *luſtralis* quædam *aqua*) eluens expurgabit; *Scholæ* enim ſolæ ſunt quæ *Cyclopicam* compeſcunt immanitatem, vitam corrigunt *Epicuream*, & Giganteam naturæ diffringunt audaciam. Quænam obſecro eſt cauſa, quod tot *bardos* & fungos videtis in *republica*? quod tot *Damas* & *Vappas* in civitate? quoniam ſcilicet ſuum non habuerunt *Ariſtotelem*.

Juventutis natura, *ſaxis* in lapicidinis eſt ſimillima; nulli inſervitura uſui, niſi artifex prius *latomi* dextra acceſſerit. Proinde ſi vos (*Auditores*, quorum aures *mordaci* lotæ ſunt *aceto*) multifaria quæ tum à *parentibus*, tum ab *inſtitutoribus* accepimus beneficia, *veſtris* ſimul penſiculetis animis, profecto mea fert opinio, *vos* in hanc omnino ſententiam pedibus ituros, *Magnum* illum *Alexandrum* haud minima de cauſa dixiſſe, *ſe multipliciori officio Ariſtoteli præceptori, quam Philippo patri aſtrictum fuiſſe*: ſi enim horum alteruter *præmi-*

nentiæ velit collationem instituere, idem (inquit *Seneca*) cum *rosa* anemonam, cum *Pegaso* testudinem, conferre videatur.

Philippus pater, *vitæ* fuit largitor, & sustentator; at, ne solummodo viveret, *Apollineis* illum castris expertum fecit militem *Aristoteles*.

Simil. Quemadmodum videmus ad fructus copiosos ubereſque proferendos, *soli* bonitatem non sufficere, nisi periti insuper cultoris opera felicitur accedat: simili ratione juvenum ingenia non vi *naturæ*, ad rerum præstantiam, doctrinamque perfectam comparandam idonea sunt, nisi *pædagogus* aliquis incitet instructione, & genuina disciplinæ imbuat tinctura. *Plantam* quamprimum humo infigitur, huc illucque facile deflectimus, grandescentem vero nulla vi eradicamus, eodem patiter modo *pueri*, ex Ephebis excedentes *cerei* sunt, in quemlibet Vitæ cursum inclinandi; *senescentes* autem, isto pergunt quo cœperunt pede, neque ab *incepto* dimoventur vitæ instituto ——

—— O millies igitur beatas *Respublicas* in quibus literarum aperta sunt *Emporia*, ex quibus evadunt *Vlysses*, solertes ad bellum suscipiendum! eruditi *Iustiniani* ac pulcre docti, salvam custodire *civitatem*! quorum ope impietas funditus abscindetur, justitia autem propagabitur. Majorum igitur *politici*, scribunt (& non immerito) è *scholis* (tanquam fontibus) felicitatem *publicam*, & *privatam* non secus ac ab *Apollinis* capillis distillare. Proh *Iupiter*! quot *Codros*, Codroque pauperiores, *Ipsæ* tantum non *Cæsares* fecerunt? Quot plumbea *puerorum* ingenia, ad optimum quodque munus obeundum idonea? Uti igitur frustra sparguntur *semina*, ni ager fuerit exaratus; ita frustra *juvenes* procreantur & aluntur, ni à *præceptore* aliquo informentur;

mentur; cujus abſque labore, & diligentia, virtus & eruditio in puerilium animorum ſulcis non coaleſcunt. Quapropter *Achilles*, omnium ille *Græcorum* fortiſſimus, *Phœnicem* ita deamavit *præceptorem*, ut regni ſui *dimidium* ei impertiret, & iiſdem ſecum honoribus frui voluerit; *etſi*, inquit, *multa mihi à patre dona contigerunt, à te tamen tum longe majora, tum jucundiora.* Nonne *ursum* cernimus informes in *partu* catulos, poſtmodum lambendo formare? Ita qualem, ô qualem gignit pater filium, diuturna cujuſdam *Socratis* cura, ni fiat ſapiens, prudentiaque expoliatur! ——

Hac attamen ſi via ſolum inſiſterem aliamque præterirem, viderer ſane injuſto illi non diſſimilis *Iuliano*, qui de agro controverſo inter *Spartanos* & *Argivos* judex, de amicorum ſolum jure diſputavit, & cum juſta *aliorum* argumenta aures *ejus* non incurvarent, amicis dedit agros, *aliis* tametſi debitiſſimos. Intemeratam autem ego erubeſcerem ſic violare *Iuſtitiam*: nos igitur (*Auditores!*) non imminuimus *parentum* reverentiam, quam ſanctam, ſartam, inviolatam cupimus; non depeculamur rependendum *illis amoris* & *officii* noſtri vectigal (imo in perpetuum *humana* exulet ſocietate, qui debitam *illis* negaverit obſervantiam, in imas *Barathri* detrudatur cavernas; & *furiis* ibi exagitetur, qui omni *illos* officio, amore, *proſequio* non affecerit:) *hoc* tantum volumus & *hoc* contendimus, ut effœtas *naturæ* vires, elumbem *ejus* agnoſcatis ſterilitatem, quæ nihil poteſt perfectum attingere, ſine obſtetricante *inſtitutionis* opera.

Collatio utriuſque opinionis inter ſe. p. 78.

Magna ſane ſunt (quis negat?) *genitorum* munera, propter quos *naſcimur*, & ſuaviſſimam hanc *lucem* nobis contigit aſpicere; nec minora quidem

quidem *illorum* beneficia, qui mentes nostras quodammodo dum *formant*, generant, æstimanda, *ipse* judico. Quod idem, confirmat illud *Euripideum* τὸ θρέψαι καὶ διδάσκειν ἐν βρότοισι, πολλάκις, πλείω πορίζει φίλτρα τοῦ φῦσαι τέκνα. Quis ergo vestrum (*Auditores!*) quis est, qui semetipsum tam arcta *præceptori* suo benevolentia non cogitabit esse devinctum, quam *parentibus*, qui ad *vitam* conservandam omnia dederunt necessaria? *vos* enim ipsi, nisi *præceptoribus* septennales fuissetis *tirones*, cum hominibus qui *gloria* decorantur ornamentis, nullum haberetis contubernium. *Vos* igitur ahenea estote *scholis* munitio, & *Olympiferi* Atlantes, *humeris* illas *vestris* suffulcite.

Persarum olim, & posterruma *Romanorum* Respublica, legibus sanxerunt, ut *patres* liberos suos traderent erudiendos, nec admitterent *indoctos* ad detrimentum *Reipublicæ*: Sic lex *Falcidia*, qua cautum erat, ut ob primum delictum *admoneretur* puer, ob secundum *vapulet*, ob tertium *suspendatur*; & *pater* ipse, tanquam reus facti, perpetuo exularet, ob neglectam *filii* institutionem. Sed eo jam (*eheu!*) prolapsi sumus dementiæ, ut licet *ramos* atque fructus *arborum*, (honores scilicet *Reipublicæ*) magnifaciant omnes; *radices* tamen & stirpes, (quæ sunt *scholæ*,) curant paucissimi. *Multi* sunt inter nos, (heu nimium multi!) *Cyclopes*, Centauri & *Thersitæ*, tristia quædam, & *maligna* ingenia, quorum iniquissimis *judiciis*, sarcasmis, *asininis* clamoribus, *scholæ* ipsæ jam diu vapulant; qui *omne oleum* se *perdere putant* quod impendant *scholis*; Dicam ego de *his*, & audacter dicam, *eos* intestinos esse reipublicæ literariæ *Catilinas*, cum radiantia scholastici *solis* jubaria (quæ totam *Rempublicam* collustrant; offuscare cupiant. *Nesciunt* illi, ignari nesciunt, elogium illud *Gallorum* de schola illa *Parisiensi*, quam vocant *primogenitam*

mogenitam regis filiam. Verbum sat—Num igitur *solem* merito non veneramur, sine quo *dies* non esset? non *animam*, sine qua corpus contabesceret? non *præceptores* veneremur, sine quibus ipsam prorsus *humanitatem* exueremus? Dicam igitur, & *vos* mecum dicturos puto, recte dixisse *Alexandrum*, se *plus Aristoteli præceptori*, quam *Philippo patri debuisse.* p. 127.

Dixi.

Laurifer.

Digniſſimi Domini!

Perpera illa mulier Domina *Schola* (de qua primo audiviſtis cum per *oſtetricantem* veſtræ patientiæ *opem*, fœtum ſat numeroſum, decem *gemellos*, fratres, uno hoc partu enixa eſt, (omnes ut ſperat vita præditos, quippe ſinguli vagitu *vocem* ediderunt, quam dicunt eſſe vitæ indicium.) Illa (inquam) Domina *Schola*, (quæ *ſalutes* vobis, ſuas mille, & millies commendatas cupit, *muſis* & *gratiis* mutuo amplexu conjunctis) miſit me ad *vos* veredarium, ut ulterioris aliquid vobis negotii exſinuet. Nempe cum *ipſa* adhuc infirma *jaceat* & languida; ut eos (quos jam peperit) *nutrix* aliqua foveat, educetque filiolos. *Nutrix* quædam eſt, aliquibus fortaſſe veſtrum, de *facie* nota, ſaltem apud ſingulos, ejus *fama* jam diu percrebuit, quæ nomine audit Alma *Academia*; veſtrum hac in re *conſilium*, veſtram hic implorat *cenſuram*, quod ſi alumnos *iſtos* Academia illa dignos putetis, *Illamque* idoneam remini fore hiſce *puerulis* alumnam; voluit (veſtra cum venia) ut *hæc* ſua *inſignia*, *Laurea*, clavis, & *Grammatica*, ad eam cum filiolis deferantur ſuis.

Adeſ-

Adeſdum itaque tu *S. V.* qui es *maximus* natu fratrum, capias *maternam* benedictionem; En tibi *Lauream*, honorariam *primogenituræ* tuæ prærogativam. Submitte *caput*, *Indue*: capiat *ſiniſtra* tua hanc *Grammaticam*; dextra tua hanc teneto *clavem*, quacum pande tibi *Apollinis* adyta; & *Muſarum* penetralia, novem, tuis fratribus reſerato; atque in gremium *nutricis* (quæ futura eſt) veſtræ (*Almæ* ſcilicet *Academiæ*,) devolviminor. Illa, *ſcholæ*, matris veſtræ gratia, benigne *vos* tractabit, & nutricio omnium *Artium Liberalium* nectare fovebit; uſque dum ad ἀνμλὼ veſtram perveniatis, & ad plenam in literis maturitatem adoleſcatis. Facite ut *Scolæ* hujus (*genetricis* veſtræ) *dolores*, quos in pariendis *vobis* ſuſtinuit, grato ſemper agnoſcatis animo. *Ite*, valete, *Cœleſtes* vos ſequuntor *benedictiones*, quas impetrabunt *vobis* non intermiſſe *matris veſtræ* precationes.——Valete——Valete.

Valedictoria.

Honorandi Mæcenates, *& vos catera circumfuſa turba.*

HUmillimam *proni* petimus *laſſæ* veſtræ jamdudum, vereor, *patientiæ*, veniam: puerilem quæſumus indulgeatis hanc *nobis* linguacitatem. Singulos ſane *noſtrum* hæc ſtatim invaſit *ambitio*, quamprimum *vos* huc invitandos audivimus, ne quiſpiam è *nobis*, vos dimittat inſalutatos. Ecce igitur, quanto, quanto *aures* veſtræ *nauſearunt* tædio! Lautiorum ferculorum loco, en coctã & recoctã *cramben*! Sed vos (qua eſtis humanitate) iſtud *nobis* facile ignoſcetis, ſi ex *ineffabili*

effabili obſervantiæ *noſtræ*, erga *vos*, affectu eveniſſe, cogitare dignemini; *quos* ut nunquam *digne* ſat, & honorate, ſic nunquam *omnino* ſat, *alloqui*, nos poſſe exiſtimamus.——More *Phœniſſæ* illius *amaſiæ*, ſuum depereuntis *Æneam* (à cujus colloquio vix unquam divelli potuit) cui ſoror——

Indulge hoſpitio, cauſaſque innecte morandi: Æneid.

Curavimus itaque ut *vos*, in hoc theatro *ſcholaſtico*, velut in *cælo Phebus*, vel Carthagine *Æneas*, *qua* potuimus arte (*quanta* audiſtis ambage) detineamini; & cum ulteriorem non poſſumus, non audemus, innectere moram, *Perſarum* more *occiduum* radiatæ veſtræ influentiæ, & aſpectus *ſolem*, non niſi *ex* imo hauſtis pectore ſuſpiriis, *valere* jubemus. Veremur enim, nec immerito veremur, opacas *vituperonum*, & nebulonum *nebulas*, & pluſquam *Cymmerias* maledicorum *tenebras*, hemiſpherium hoc literarium offuſcaturas. Sed *redivivos*, ſed reverſuros ſperamus, quos jam dimittimus occiduos *ſoles*, & ut *anniverſarium* huc faciatis *commeatum*, obnixe petimus, ut hanc videatis (famulam veſtram) *Scholam*, novo *quotannis* fœtu ſoboleſcentem; quo pacto *hæc* fortaſſis, (quam *hodie* primum audiviſtis) blaterans *infantia*, diſcet denuo, tam digniſſimos *Dominos*, articularius ſalutare: *Valete* interim honoratiſſimi *Mæcenates*, valete cæteri candidiſſimi *Auditores*, univerſa ſimul *panegyris* valeto, *quorum* jam diſcedentium *aures*, & *labia*, mea valedicens *oſculatur* oratio.

feliciter valete——

Dixi.

Orationes

Orationes, Declamationeſque habitæ, Anno 1625. coram iiſdem Auditoribus, ad anniverſariam illam intermiſſionem.

Salutatoria.

SAlvete Reverendiſſimi *Eccleſiarchæ*, ſcholæ hujus digniſſimi *Patroni*! Salveto & *Tu* vigilantiſſime *Prætor*! graviſſimi *Senatores*! voſque *Mæcenates* noſtri! honorandi *Domini*! auditores quotquot adeſtis, *ſalvete* ſinguli!———

Inſuetum, *præſentiæ* tam *verendæ* quam *reverendæ* jubar, tenellæ huic *infantiæ* noſtræ, oculos, *radiis* adeo offuſcat ſuis, ut, tanquam *noctua* ad *ſolem*, noſtra jam omnium *ingenii* calliget acies.

Iovem non ſuſtinuit unicum *Ovidiana Semele*; nos autem multo minus tot illuſtriſſimos hujus cœli *politici* Joves, tot Reipub. *literariæ* Phœbos, orationis anguſtia excipere poſſumus. Quod ſi igitur *vobis*, apparatus hic *noſter*, minus lautus, (*Cum patera guttus, Campana ſupellex*, ut inquit *Horatius*) minus arrideat; à *veſtra* dignitate veniam impetrabit *nobis*, inſueta veſtra inſignis *humanitas*. Nam in hoc *hodierno* conſpectu veſtro, & *anniverſario* (quem indulgetis) huc *confluxu* perquam gratiſſimo, jure nobis foret optandum, quod *ille* olim optaſſe dicitur, ut *Deus* feneſtram *aliquam in pectoribus noſtris aperiret, ut hæc quæ concepimus gaudia, non per auguſtas ſenſuum, oriſve noſtri rimas, quaſi guttatim diſtillarent, ſed patentibus pectorum portis prorumperent.* Et *vos* ipſi geſtientem *ſociorum* meorum *lætitiam*, non ex *hilari* eorum, & exporrecta *fronte* conjiceretis; ſed ex intimo *amoris*, & ſuæ erga *vos* obſervantiæ pectore ſpectaretis. Nec enim *nobis* ſolum præbuiſtis *novum* ſingularis lætitiæ *argumentum*, verum etiam *anti-*

qui

qui beneficii memoriam renovaſtis hodie, ut *veſtram* poſtremi anni *benignitatem*, grati agnoſcamus. *Hic* enim eſt *dies*, qui noſtræ ſcholæ omnium in toto *anni* curſu illuxit ornatiſſimus; non *Solis* radiis, ſed *roſeis* veſtræ præſentiæ *ſplendoribus* illuſtratus; quibus complacitum eſt, balbutientem noſtræ *Minervæ* infantiam, horam unam aut alteram, *ferre* libentiſſime, *audire* patienter. O ſi eandem hodie *nobis* indulgeatis veniam! O ſi eadem *nos* dignemini benevolentia, ut veſtris auſpiciis *Scyllas*, *Syrteſque* omnes prætervecti, feliciſſimum ſtudiorum noſtrorum portum, adſpirante *carbaſis* noſtris *veſtri* favotis *Favonio*, appelleremus! Sin conatus *noſtri* vobis diſpliceant, in tam placato *Neptuno* enatandi dabitur facultas naufragis——

——*cu veſtris*, *humiles*
advolvimur aris!

Dixi.

Eriſtica.

COnveniſtis huc (*Auditores*, patres, *patroni*!) ut *duellum* palæſtricum videatis *arbitri*, inter *germanos* fratres, quod *acerbiſſimum* futurum ſuſpicor, licet *incruentum*. Nam quod *Ajax Vlyſſi*, ceu puſillanimi ducis objicit indicium, *nos*, qui diverſa à *Marte*, amplexamur caſtra, ſerio defendimus, quod

—— *Tutius eſt multo fixis contendere verbis*,
Quam pugnare manu——

Faceſſat hinc miſſile *Bellonæ* ferrum, exulent *gladii*, vulnera, & cicatrices, à *nobis*; qui eminus tantummodo pugnantes facturi ſolum ſumus linguale prælium.

Helenam illam, pro qua certatur, *ego* curſim *vobis*

vobis dissuaviandam exhibiturus venio; at vero *durum* (mehercule) figetis *oſculum*; nam ut olim *Apollo* (Daphne in *lignum* conversa) *oſcula dat ligno*——Sic & *vos* qui *heroinam* hanc visuri venistis, *truncum* solummodo *oſculabimini*. Ligna enim est etenim nostra *Helena*, & *Romam* prodit *cortice* amicta, *E quovis Ligno non fit Mercurius*. *Lignea* igitur oratio, *Lignea* sunt argumenta, & *Ligneam* hi statuam pro *amasia* capientes, *Ligneam* victoriam reportabunt.

Ovid. Met. lib. 1.

Ascendite igitur Ligneum vestrum suggestum, ascendite (inquam) & vestrum ex illo *ligno Mercurium* affabre effictum, & pictum videamus. *Mercurius* erat olim *Eloquentiæ* Deus; quem, ne cui vestrum sit mirum, si *ex quovis ligno*, cujuslibet horum, *linguæ* & ingenii *dolabro* efformari, accurate, non videatis; quandoquidem, ut mox audietis, *E quovis ligno non fit Mercurius*.——

Dixi.

E quovis ligno non fit Mercurius.

Auditores Selectissimi!

Exord.

ARtium, & Scientiarum *semina* quædam & principia, *animæ* humanæ jam nascendæ, ingenita affirmat *Plato*; ideoque *Socrates* obstetrici scipsum assimilavit, his verbis, in *erudienda juventute*, se *nullam scientiam illis infundere*, sed potius *intus existentem* educere: Nam ut plantarum semina, *Sol* & *Cœlum* calore suo, & *influxu*, germinare faciunt, & fertilescere, non autem efficere possunt, ut fructus à sua natura alienos producant, (*cardum* enim *non dabit uvas*, *Nec dabit inculti spicea serta rubus*) sed tantum latentem

naturæ

naturæ vim eliciunt: similiter, teneræ *pueritiæ* instructores, summa (qua pollent) arte, *omni* (qua possunt) industria, non possunt ex *quovis* puero eruditum discipulum, ex *quolibet* humani generis *germine*, literatum virum efficere. Proinde *ex quovis ligno non fit Mercurius.* Elegantissimi cujus *adagii* sensus, hic maxime, ut opinor, est genuinus, quod sicut *ex tortuoso* quolibet nodosoque *ligno*, peritissimus omniū artifex ipse *Dædalus*; aut *Polycletus*, Mercurii *statuam* exculpere non potest, aut exarare; sic nec multum abludit quod *ingeniorum* etiam *fabri*, artium liberalium *præceptores*, *ex quovis futili fungo*, & *stupido stipite*, politioris literaturæ *salem*, & *solem* emicando effulgere, incassum exspectant. p. 83.

Confir. à causa

Nam ut in omni *Artis* opere, *subjectum* requiritur *idoneum*, & materia artificii *capax*; ita in natura ingeniorum, *animæ* informationis capax, etiam vel *Cratippo* aut *Aristoteli*, est supponenda: adeo ut sit plusquam *Alchimista*, qui potest ex *plumbeis*, ferreis, *saxeis*, ingeniis, *aureas* eruditionis bracteolas extrahere. * *Marcus Tull. Cicero*, omnium (*quos* unquam vidit *Sol*) eloquentium *prudentissimus*, prudentiū *eloquentissimus* (quē ut oratorum *Deum*, nos qui sequimur, admiramur posteritas) filium habuit *Marcum*, *Athenis* educatum, in ipso *Musarum* Helicone, ubi *Romanæ*, atque *Atticæ* linguæ succum & sanguinem potuisset imbibere, ubi *præceptorem* habuit *Cratippum*, virum

* Quam multos stultos atque hebetes habuisse putas scholam *Socratis* ac *Platonis*, in quibus multos absque præceptore ullo, per seipsos in altum evolasse, ut præceptores fierent aliorum qui præceptoribus caruissent: nullum Virgilio præceptorem legimus. *Horatius Flaccus* de suo nihil nisi quod *Plagosum* dixerit; verberum puerilium credo meminerat. *Cicero* autem suum laudibus amplissimis celebrare noluit, nec valuit. Contra hujus filius, quantis præceptoribus, patre scilicet & *Cratippo*, illius ætatis philosophorum principe, si quid ipsi cædimus Ciceroni, quantus nebulo, quamq; famosæ ebrietatis evaserit, notum est, qui solo patris vel tacentis aspectu doctus ac sobrius evasisse debuerit. *Plato* ipse & si *Socratis* magisterio glorietur, major tamen est gloria *Socratem* excessisse, quam sub *Socrate* didicisse.' *Franc. Petrach.*——

edecu-

edecumatæ integritatis, (qui *eloquentiæ* muſculos, quodam ſtyli *fulmine* grandius intonando, exprimere ſolet) qui hanc incudem, diem noctemque ſollicite tundebat; ut *Marcum* ſuum diſcipulum, eruditiorem in *Græcis*, peritiorem in *Latinis*, honeſtiorem in *moribus*, ad Ciceronem *patrem* dimitteret: veruntamen nec *Cratippus*, magnus ille literarum *Atlas*, peritiſſimus præceptor, nec *Athenæ* literarum *emporium*, Muſarum *domicilium*, nec doctorum *exempla*, qui ab omni fæce terrena, igne quodam divino excocti, vitam degerunt omni argento, omni nive candidiorem, nihil horum omnium, vel *hilum* quidem illi profuerunt,

Juven. Sat. 7.

——*Sed læva in parte mamillæ*
Nil ſalit Arcadico juveni——

Meduſæis enim vitiorum prodigiis inquinatus, bipedum nequiſſimus, ſcelerum vexillifer, ipſa nequitia nequior, ipſa barbarie barbarior, perſonatus literator (qui ne per tranſennam literas inſpexerat) domum regreditur. Ab *aſino* igitur quærunt *lanam*, undas ex pumice, qui è quolibet *puero* literatum virum, ex quovis *ligno* Mercurium, ſe putant effecturos. Non poteſt agricola omnem *agrum* fertilem efficere, ut omnem pariat frumenti ſpeciem——Namque *hic ſegetes veniunt, illic feliciùs uvæ Naſcuntur.*——*Neque enim omnis fert omnia tellus.* Arbor ſilveſtris, etiamſi in optimo plantetur horto, ſummaque arte excolatur, nunquam dabit *mitia* poma. *Bos* quamvis peritum habeat domitorem, ad *curſum*, aut bellum non valebit. Quis unquam venator, tigres, lupos, leones cicuravit, aut ferinam naturam fecit exuere? Nam ut in *trivis* jactatur compitalibus, ——*vitia naturalia non pelluntur arte*; nec aliquid agit ultra vires. In eodem prato, *bos* herbam quærit, *Canis* leporem, *ciconia* lacertos. *Naturæ ſequitur ſemina quodque ſuæ.* In eodem cœlo

Jupiter

Iupiter ad occasum, *Venus* ad ortum, *Sol Boream*, *Luna* austrum versus, circumrotatur, *naturalem* sibi perficientes *motum*. Liberorum vestrorum *ingenia*, urnis figulinis simillima sunt, quarum multas, in ipsum etiamsi *oceanum* simul injeceritis, *aliæ* tamen *aliis* citius erunt impletæ, avidiusque circumfusam aquam imbibent: Si *lagenam*, latum habentem orificium, *ampullam* autem cum augusta, quam vocant, lura, nectareo uvarum succo implere velitis, lagena *Cyathatim* absorbet infusum liquorem; ampulla autem vix *guttatim* admittens dulcissuum illud nectar humi dispergit. *Ephorus* & *Theopompus*, eundem habuerunt *Isocratem* præceptorem peritissimum, easdem certissimas *artis* regulas; at *Æthiops* citius dealbaretur lavando, quam vel ut hic fræno, vel *ille* calcari non indigeret. *Simia* (ut aiunt) *erit Simia tametsi aurea gestet insignia*; Luceat splendidissimus *Phœbus* in sterquilinium, nil nisi graveolens *fœtor* elicitur: irriget *Iupiter* salebrosas rupes, non tamen herbescunt; nec *solo*, nec *cœlo*, lapidosa terra, arenosa gleba fertilescet. Quocirca, ut paulo magis incitatis passibus nostra ad metam festinet oratio, si *noctuas* Athenas, si *asinos* ad lyram mittatis, noctuas & asinos rursum recipite; si anser inter *olores* strepat, non est penes artem *pædagogicam*, ad *Cygneam* cantationem revocare. *Bœotica* illa *ingenia* (ut distorta ligna) *non faciunt Mercurium*. Veruntamen si votis esset agendum, O quam vellent omnes pædagogi! O quam velit præceptor noster, ut omnes nostrum evadamus in *viros* impense *doctos*! Imo, si *labores* immensi, Herculei, aliquid hac in re potuissent, ipsam *vitam*, se non denegaturum *suis*, existimo.

Vestra est, (*Auditores*) vestra est hæc *schola*, vestri sunt *liberi*, vestra sunt *stipendia*; O utinam in *vestra* esset potestate indolem puerorum multorum m

Cicer. ad Attic. Quintilian. lib. 10. cap. 1 *Theodorus* dicere solebat, *Frontigoram* præceptorem omnium fidissimum, *dextra* manu portigere auditoribus suis scientiam, *illos* vero *sinistra capere* --Brusson l. 6. cap. 2.

torum (qui *Coloſſæa* humeris *Cratippi* noſtri ſunt *onera*) ſic mutare, ut virilem togam mox ſumpturi, vel *morum* probitate, vel *ſcientia* nobilitate inclareſcant. Sed cum *vota* nullum habeant hic locum, cogitate quæſo apud *vos*, quam miſerrimam traducunt vitam *Ludorum magiſtri*, qui præter *labores* ſuos fruſtra ſuſceptos, de bardis & *ſaxeis* ingeniis inſtituendis, incurrunt in odium parentum: Hinc *caperata* frons, *dimiſſum* ſupercilium, *muta* lingua: Quid dixi? *mutam* linguam? imo *multiloquam*, ne dicam *ſtultiloquam*; quæ aculeatis verbis, virulentis convitiis *illos* inſequitur; ut neceſſum ſit aut *præceptorem* parum eſſe idoneum, uti clamant, & peritum; aut *pares* in liberis eorum erudiendis *labores* non impendere. Hei mihi! nunc dierum illa *Leonidæ* querela merito eſt revocanda; *Docendi provinciam obſcuram, ingratam, ignobilem, & contemptam eſſe*: ut *antiquum* illud invaleat etiam apud *nos* proverbium, *Iovem ipſum, homines quos odio proſequitur, efficere Pædagogus*, & in hoc ſordidum & illiberale docendi *piſtrinum* intrudere. Atque hinc eſſe autumo, quod apud Lucianum *Menippus*, analphabetariorum doctura, & inſtitutionem, *Policrati* apud *inferos* pro pœna, qua vitæ culpam expiet, affingat——Sed in quam
p. 131. (demens!) efferor *Charibdim*? *O navis referte in portum*, nimium diu in hac *ſentina* hæſimus. Vos (*Auditores*!) æquiores eſte ſtudiorum noſtrorum æſtimatores, noſtrum ſuſcipite patrocinium, aſſerite labores noſtros à *colubrinis* hiſce morſibus; & veriſſimum hoc putate proverbium, quod *E quovis ligno non fit Mercurius.*

Dixi.

E quovis ligno fit Mercurius.

Oppo-
nens.

Auditores auritiſſimi,

PHyſiognomum quendam, nomine *Zopyrum*, qui ſe profitebatur ex *habitu* corporis, & oris *lineamentis*, poſſe hominis ingenium certo deprehendere, inſpecto *Socrate* excellentiſſimo omnium Philoſopho (quem *Apollo*, ut ſapientiſſimum, *ſuo* celebravit *Oraculo*) pronuntiaſſe ferunt, *illum eſſe hominem bardum, ac ſtupidum, laſcivum, vinolentum, & intemperantem.* Unde cum aſtantes ejus *amici*, vehementer indignati, minarentur homini, *Socrates* illos cohibuit, aſſerens *hominem* nihil eſſe mentitum, cum *omnino talis* (inquit) *futurus eſſem*, niſi *Philoſophiæ ſtudium me emendaſſet* Quo reſponſo *nobis* innuere velit peſſimas *naturas*, iratas, moroſas, bardas, inſulſas, poſſe eluere haſce *vitiorum* fæces, naturæque pravitatem, ut ex laſcivo *caſtus*, ex temulento *ſobrius*, ex iracundo *manſuetus* aliquando emergat, adeo ut *inſtitutionis* ope, educationis cura, qui *natura eſt malus*, *cultura ſit bonus*, qui à *Muſarum* choro alienus, qui à boni virtutiſque tramite diſjunctus, in optimum virum ſæpius evadat ——In quem *ego* dum efferor *Neptunum*, veritate *duce*, veſtraque patientia *comite*, meridiano jubare clarius faxim eluceſcat, *ex quovis ligno fieri poſſe Mercurium.*—— Cujus genuinus ſententiæ ſenſus, nihil aliud intimare videtur, quam ut ex duriſſimo ligno, ſcrupuloſis nodis undique referto, perfecta tandem animalis creaturæ fiat *Idea*: Sic itidem ex ignaviſſimo puero, & ſtupidiſſimo, qui cuiquam è plebe, videatur omnis ingenii vacuus, *peritus* demum & *paratus*, præter omnium

Exord.

Expoſit.

omnium expectationem evadat discipulus.

Confir. à causa, &c.

Nec cuique mirum videatur, vel primo aspectu improbabile: quid enim non vincet invincibilis labor? Tanta enim ejus potentia, efficacia tanta, quod turriferas civitates, adamantinis muris, & januis undique circumseptas, *solo* adæquaverit, prædura *marmoris* saxa perruperit; quidni etiam obsecro ex otioso nebulone, virum doctrina efficiat consummatum? Licet enim puer, qui primam ætatis partem soporifera transegit desidia, *Musarum* castra postmodum, & literariæ militiæ limites ingressus, molestus *doctori* videatur, *sibique* etiam *ipsi* injucundus, quia ob priorem ignaviam, grave laboris onus haud facile potest sustinere: tandem tamen somnifero excusso otii torpore, novenam *Pieridum* turbam alacris amplectitur. * *Cleanthem* ferunt ingenio fuisse adeo hebetem, ut nemo *illum* in disciplinam suam recipere velit, quo *naturæ* vitio pudefactus adolescens, labores suscepit plusquam Herculeos, posteaque non infimi subsellii evasit Philosophus: † *Demosthenes* cura & institutione emendavit balbutientis linguæ titubantiam, & literam *Rho*, quam prius non potuit articulate pronuntiare assuevit. Quis nescit *Hesiodum*, pastorem in *Ascræis* vallibus, è *bululco* sordidissimo, in *poetam* peritissimum evasisse? *Nicander* Colophonius, homo rerum rusticarum ignarus, & insolens agricolendi rationem argutissime explicasse dicitur; *Aratus* in Astronomia permediocriter versatus stel-

* Certe *Abderitis* nihil stupidius, unde *Martialis* lib. 10. epigram. 25. *Abderitana* pectora plebis habes--- & *Tatianas*.

† αἰβδηρόλογον vocat hominē nugas tantum blateratem: & tamē *Democritus* physicus acutissimus *Abderita* fuit, teste inter alios Pomponio *Mela*: Quare de eo recte *Iuvenalis*, lib. 4. Satyr. 1. cujus prudentia monstrat, Summos posse viros, & magna exempla dat utos Vervecum in patria crassoque sub aere nasci. 1. Illustris quoque hac de re locus apud Apuleium in apologia, ubi inter alia inquit *apud socordissimos Scythas* Anacharsis sapiens natus est, apud Athenienses catos Miletides fatuus.

larum

larum curſus, cœlorum motus, non ſecus perſtrinxit, ac ſi in ipſius *Saturni* ſinu fuiſſet educatus. Quot etiam ſunt in agris & oppidis, inter *Pana* & *Sylvanos*, inter *Vulcanum* & *Cyclopas*, præclara hominum ingenia, qui *præceptorum* optimorum penuria, maligna rei domeſticæ anguſtia, (ceu agri pingues & inculti) ſylveſcunt degeneres? Fertur in hiſtoria, quod ſi *viperæ* inter balſamum & ſuaviſſima aromata enutriantur, veneni expertes, medicorum uſui apprime inſerviunt: quanto magis homines bene à *pueritia* educati, optimi fiant literarum & virtutum *anteſignani*; ſi autem ſub mali præceptoris & negligentis mercantur ferula, in *epicuri de grege porcos*, in lupos, tigres, aſinos, convertuntur. *Cereus in vitium* flecti, puer eſt, *cereus* etiam in *virtutem*, in quam velis formam, mutandus: unde *etymologiſtæ* dici volunt *puerum*, quaſi *purum*; ut enim in abraſa tabula, aut *pura* charta virginea, cujuſſibet formæ *literas* inſcribere licet: pari modo, & *puerilis* indoles, omnis ſcientiæ capax eſt: quod ſi *peritus* magiſter, ſalubria impreſſerit præcepta, ſi perite & methodice *eum* erudierit, omni *doctrinæ* genere inſtructiſſimus audiet.

Aſperos & immites pulles in optimos equos evadere, cũ idonea illis diſciplina & inſtitutio adhibetur. *Plut. in Them.*

In primis igitur *parentum* votis, in primis hoc eſſet parentum *ſtudiis*, ut quam literatiſſimos, quam prudentiſſimos, quam peritiſſimos, conquirant filiis ſuis *pædagogos*: Alioquin idem omnino *illis* obventurum eſt, quod *Philippo Macedoni*, cujus equiſones, cum naturam *Bucephali* ſui excellentem minus perſpectam haberent, verbere & ſtimulis coercere conati, *equum* nobiliſſimum perdidiſſent, niſi ipſemet *Alexander* adhuc parvulus, eorum imperitiæ occurriſſet, fuſteque omni, & calcaribus abjectis, *equum* ex animi ſui ſententia, ad curſum

sum velocissime incitasset, nutuque suo flectendum curasset. Annon obsecro sæpe videmus, ex *curvissimo* virgulto rectissimam *arborem*; ex rudi lapide elegantissimam statuam; ex acerbissima *malo* sylvestri, *mitia* poma, insitione sola proveniſſe? ut *arti* nihil sit impossibile, nihil impervium. *Belluæ* ipsæ quanquam immanitate horribiles, *ingenii* humani peritia domantur, & mansuescunt. Plus enim *arte* quam *Marte*, mente quam *manu* effici posse, compertum est. Quemadmodum enim in omnibus præterea artibus acuminosa requiritur *artificis* peritia, ita in hac *artium* arte, sagacissima doctorum industria desideratur, qua latentes puerilis *ætatis* divinos *igniculos* exsuscitarent, ne messis in *culmo*, fructus in *flore* destruatur; & summæ indolis adolescentuli, sola *præceptorum* imperitia distorqueantur. Si enim prudenti quadam *obstetrice*, nobis dum nascimur, opus est; quanto magis prudentissimo præceptore, cujus *unius* opera, animus in *artium* cognitione solet renasci. Quocirca, ne vestras aures, longa nimis morarer ambage, aut nauseante prolixitate incestarem, cum abunde vidistis comprobatum, *Artem* aliquoties posse *naturæ* defectus redintegrare, è feroci mansuetum reddere, è curvo rectum, ex amaro dulcem, & è duro marmore politam imaginem; cur non etiam *arte* & peritia *præceptoris*, ex hebetissimo ingenio, evadat tandem vir egregie doctus; multi juga literarum cogniti ne præcellens; cum videamus *Cleanthem*, ignari doctoris ope, *naturæ* malitiam superasse; *Demosthenem* balbutientiam suam dedidicisse; *Socratem*, sola *Philosophia* magistra, nequissimos illos, quos habuit ingenitos suæ *naturæ* mores, exuisse. Proinde quid est quod ego dubitem, idque non majori *audacia* quam *veritate*,

Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit, Si modo culturæ patientē commodet aurem. *Hor. Epist. 1. lib. 1.*

p. 131.

tate, in ipsa jam calce orationis, affirmare?
E quovis ligno fieri posse Mercurium.
Dixi.

Quæsitum est; *An ex quovis ligno fit Mercurius.*

Viri vere Apollinares?

Moder. AUdivistis *Antagonistas* hosce, bellaque *inter geminos plusquam civilia fratres*, qui, tanquam pro *Argiva* illa decertassent *Helena*, suas utrinque copias conscripserunt, inque aciem disposuerunt, jam autem *judicio stantve cadantve meo*. Imparatus autem, & omnimode im-

Pers. peritus *ego* ortam dirimere controversiam, cum plane nesciam, rem adeo intricatam *gemina suspendere lance Ancipitis libræ*; Vos igitur *vestram* mutate operam, *ego* simbellam elevabo, *vos* in qua placuerit lancis parte, *vestram* immittite calculum, & utri libuerit, deferatis lauream——

Junior, ut audistis, tantam demonstravit inesse *puerorum* indoli ineptitudinem, *Plumbeam* stupiditatem, *asininam* hebetudinem, quod plusquam *Herculei* laboris sit, ex *illis*, subtilissimos *Philosophos*, flexanimos oratores, ingeniosos *poetas*, edolare; non secus ac ex nodoso & distorto ligno venustam *Mercurii* statuam affabre exsculpere: *Senior* contra, ampulloso *Orationis* gyro, calamistrato *rationis* cincinno, *nobis* persuasisse videtur, *neminem* esse tam *Bœotico* ingenio tam fungum, *Antronium* asinum, acuminis plane pistillo obtusioris, quin in virum literis perpolitissimum evadat, qui *Demosthenem* in eloquentia, *Homerum* in poesi, *Orpheum* ceu *Apollinem* potius ipsum, in re *musica*, in certamen ausit

provocare. Et proculdubio, omni fere *fide majus* esset, miranda *industriæ* & *laboris* effecta revolvere, *stupenda* ingeniosorum virorum *inventa*, suscepta, & gesta recensere. Quid enim aliud est quod *poetæ* fabulantur, *Orpheum* sylvas, saxa, feras & *montes* dulcisona suæ *lyræ* modulatione incantatos post se traxisse, quam homines *agrestes*, effrænis moribus, efferoque ingenio imbutos, ad meliorem *vitæ* rationem literarum studio reduxisse? *Latomos* videmus ex rudibus, & scabrosis lapidibus, elegantissima ædificia extruere, immites *Leones*, feros *Vrsos*, hominum peritia cicurari. Hodiernus hic *Phœbi* oculus multas intuetur terræ partes infrugiferas? quæ mira feracitate fruticescerent, si perita cujusquam *agricolæ* manu subigerentur. Quid? annon *Vrsi* informes à partu catulos lambendo efformant? Quid autem si *puer* hebes sit & ignavus, at certe si *præceptor* omnem, quam potest, adhibeat industriam, quid obstat quo minus *illum* sic instituat, ut evadat *Antistes* musarum, & literarum *delitium*: quidni id obveniat ingeniis, quod *Milonis* olim lateribus, qui *vitulum* subinde tollendo, *bovem* aliquando tandem portare assuevit? *Adamas* una tantummodo re mollescit, ad ictus *ferri* durissimos semper indomitus *Lutum* igne obdurescit, *cera* autem liquescit: *Puerorum* ingenium, aliud *mansuete* tractatum, evadit optimum; aliud plus *verberibus* efficiet. Adeo ut *præceptorum* aut incuria, aut imperitia, videtur contingere, si è *quovis ligno non fit Mercurius*.

Egregiũ nauclerum adversa tempestas arguit; insignis sculptor quo duriorem, ac minus obsequentem nactus est materiã, hoc majus suæ artis miraculum præbet--

Quod si tamen acutiori *mentis* oculo, omni remoto peristromate, *rem* ipsam penitius paulo intueri vultis, aliter fortasse sentietis: Quis enim *mortalium* adeo potens est, ut valeat è *subjecto* prorsus *inhabili*, stupendum aliquid *artis* suæ specimen exhibere? Non potest *aurifex*, ex stan-

Comparatio utriusque. p. 79.

no

no aut ferro, tam venuſtum poculum effingere: Neque ipſe *Dædalus* ſi jam eſſet redivivus, è gibboſo quovis ſtipite ſtatuam erigere. *Natura* nonnullis negavit *ingenium*, aliis quibus blandior indulget, facultatem dedit, ut omnibus omnium literarum numeris ſint abſoluti. Quis jam *naturæ* curſum immutabit? cum *non eadem tribuunt cœleſtes Dona quibuſvis: Seu formam, ſive ingenium virosq; loquendi*: Lingua *Ciceroni* favet magis, mens *Senecæ* ditior, & *Catoni*. Demoſthenes, *orationis* quaſi fulmine, & *flumine*, huc illuc *animos* auditorum facillime rapit; *Ariſtoteles* in occultis *naturæ* ſubtilitatibus exercetur. Adeo ut cum ad res tam diverſas, à *natura* diſponimur, impoſſibile eſt, ut *omnis* ad *omnia* ſit idoneus, aut qui indocilem habeat animum, *vir* fiat egregie doctus; quantumvis ipſum *Apollinem* magiſtrum nactus fuerit. At vero longe facilius eſt, *è quovis ligno Mercurium*, quam è quovis puero diſcipulum facere eruditum. *Ligna* enim non poſſunt à *malleo*, ferra, aut *dolabra* ſe ſubtrahere; *pueri* autem ſæpiſſime otiantur, & deliteſcunt. Præterea cum *eruditionis* omne genus, aut *oculis*, aut *auribus* imbibatur, difficillimum eſt puerorum *auribus* ſic imperare, ut auſcultare velint, adeo ut *artium* præcepta *illis* tradita diffluant, non ſecus ac *aqua* in pertuſum *Danaidum* dolium infuſa, aut *imber* in rupes cadens, qui ſubinde repercutitur.

Inter omnes *Romanorum Imperatores* quis meliorem ſortitus fuit *præceptorem*, quam *Nero*? quem tu *Seneca* inſtitutis imbuiſti tuis, idque ſummo tuo & indefeſſo ſtudio, labore, noctesque dieſque, *unicum* anxie curaſſe viſus es, ut *pupillum* tuum ſcientia, & *artibus*, vita & moribus, regia ſtola, ſolio *imperatorio* digniſſimum formares. Sed *arenæ* tua *ſemina* mandaſti; operamque omnem & *oleum* perdidiſti. *Nero* enim etiamnum

amnum *Nero* perstiterit, omnigenis vitiorum sordibus, voraginosa scelerum *Lerna* immersus, *Cimmeris* ignorantiæ tenebris occæcatus, adeo ut *Philosophum* ne pictum quidem, quod aiunt, unquam viderit, & (ut verbo dicam) ipso factus est *scelere sceleratior*. Nemo sanus (ut opinor) culpam in *præceptorem* conferet, tanquam parum idoneum, ad *regiam* indolem instituendam; Sed in nequissimum potius, & distortum plane, ipsius *Neronis* ingenium. Nam *lancea* non fit ex *thymbra*; aliud *noctua*, aliud *cornix*, aliud *psittacus*, aliud *coturnix* sonat, ut citius quilibet, faciliusque poterit *Heraclito* risum, aut *Democrito* excitare fletum, quam aliquorum, *tardidisentiam* (ut *Gellii* verbo utar) sic promovere, ut vel *parentum*, vel suorum *præceptorum*, suisve demum *ipsorum*, spei, laboribus, votis, respondeant.

Cæterum ea sane nunc dierum deploranda est *scholarum*, & præceptorum conditio, *miseria vel hosti miseranda*, quod cum *plumbeum* quodlibet, aut *Bœoticum* ingenium, exspectatum in studiis profectum non assequitur; vesana intemperies *parentum* statim acuitur in ipsum *præceptorem*, * in quem ceu *Tisiphone* ipsa, cæteræque *furiæ* involant, *famam* ejus, virulentis opprobriis, falsissimis mendaciis *convellunt*, dilaniant. Quid? num putant *homuli* isti, penes esse *præceptorem*, ut ex *asino* faceret *equum*, ex stupido acuminosum, ni forte eum tanquam alterum *Deucalionem*, & *Pyrrham*, haberi velint, qui (ut est in fabulis) durissima *saxa*, in vivos *homines* transmutabant.

* Culpa *docentis* scilicet arguitur quod læva in parte mamillæ, Nil salit Arcadico juveni. *Iuven. Sat.* 8.

O *Pædagogi* omnium quos *terra* nutrit, *hominum* infelicissimi! quis *vestros* unquã *labores* fando percenseat? Quis *angores animi* verbis exprimat? *suspiriis* aut singultibus adæquet? Ipsius hercle *scholæ* (dicã an *pistrini*? nam χολὴ proculdubio *Ironice* dicitur, utpo-

a utpote ἄχλος, nisi à χολὴ deducere mallemus) *ipsius*, inquam *scholæ* vestræ parietes, (qui vestros vident labores, b audiunt querelas, testes sunt votorum;) *vestra* sæpius de causa condolentes, in *lacrymas* se solvunt, nec non ipsi lapides in *fletus* prorumpunt amarissimos. Debetis enim aliquorum *stultitiam* perpeti, dum sapientiores fiant; *arrogantiam* perferre, dum evadant modestiores; *difficultatem* exsorbere omnem, dum rudiores penitus excolantur; commissos in itinere existimare, *vobis* tanquam ducibus, ignaros viæ, agique *fidem* & existimationem vestram, nisi *salvos*, & incolumes ad finem perduxeritis; *vestra* plane non laudatur *opera*, nisi existat *opus*: non est satis *docere* juvenem, nisi appareat *doctus*. Sed qua de causa, morosi illi *parentes* exigunt à *vobis*, ut filii sui quamvis ingenio non omnino quidem *bardi*, tardi tamen, fiant doctissimi, cum *ipsi* ab agris suis non expectant *triticum*, ubi hordeum seminarant; nec *rosas* ubi carduos conseverant; nec *annulum*, aut armillam *auream*, ab artifice, cui *ferrum*, vel plumbum fabricandum dederant. Quamobrem, ut uno omnia comprehendam manipulo, cum *poeta* statuere visum est, *Vir sapiens nunquam direxit Brachia contra Torrentem*———

Invita *Minerva*, non est quod procemur obstetricantem *artis* & *laboris* operam; velut enim, *Non dulcem è quovis, apis ingeniosa liquorē, Flore sed electo*

a *Aristophanes* à *cura*, qua se cogitabundi illic & anxii perpetuo macerant φροντιστήριον appellavit.

b Genus hominū profecto, quo nihil calamitosius nihil afflictius, nihil æque *Diis* invisum; neque enim πέντε κατάραι tantum, sunt obnoxii; (quemadmodum indicat *Epigramma* Græcum) verum sexcentis, ut qui semper sordidi in *ludis* illis suis (in *ludis* dixi?) imo *pistrinis* potius ac *carnificinis*, inter *puerorum* greges consenescant laboribus, obsurdescunt clamoribus, fœtore, pædoreque contabescant——*Erasm. Moria*——*Pædagogus*, (tanquam alter *Prometheus* ad Caucasum à *Iove* damnatus, vultures perpetuo intentos laniatu pascens, variis *Vulturiorum* dolorum curarumq; stimulis exesus est——Ego ne Vlysseos quidem labores cum nostris conferendos esse censuerim. *Erasm.*

germine, mella legit: Pari ratione *Tu* noster Solertissime *Cratippe!*) non potes è quolibet *Marco*, è quolibet *Nerone*, ex quovis *ingenio*, nisi apto, *docili* & capaci, virum efficere literatum, *E quovis enim ligno non fit Mercurius.*

Dixi.

Laureati Oratio.

Dignissimi Domini!

POst occisum Pythonem, *Pythios* instituisse ludos *Apollo* dicitur, In quibus qui se strenue gessisset——— *Esculeæ capiebat frondis honorem.* ——— Vos jam *Agonistas* vidistis vario *Marte*, varia *arte* decertantes; alios in *Oratoria*, alios in *poetica*, in *musica* alios, in quibus *victor*, quisque suum exspectat præmium. Si *vestram* placeat *nobis* indulgere veniam, *Apollo* noster velit, ut *suæ arboris* honore singuli fruantur, *laureamque*, victoriæ *insignia* reportent. Tu itaque N. N. qui divina tua *musa* nobis stupefactos fecisti animos, *Apollinis* tui *poeta* laureus, *aureus* esto. Adesdum, *indue*, *discede*; sequimini hunc, *vos* sperati simi *pueri*, *Macti* este in *studiis*, musas diligite, ut non in *Helicone* tantum celebres, sed in omni *terrarum* orbe, vestra *laus* sydereos surgat ad usque polos.———

Dixi.

Valedictoria.

MOrem fuisse apud *Persas* (aiunt) ut *orientem* solem, gestienti lætitia, summaque adoratione excipere soliti essent: *occiden-*

occidentem, magno ejulatu, luctuque, quasi nunquam postea oriturum. *Vos* estis (honorandi *Domini*) vos estis ille *Sol*, illi *Soles*, *nos* autem, ut *Persæ*; Vester in has ædes *ingressus*, ceu ortus *Solaris* emicuit, & hunc læti accepimus; *abscessus* hinc, velut *occasus* quidam videtur, quem *planctu*, lacrymis, suspiriis, *mœsti* prosequimur. Adeo ut quod S. P. Q. R. Augusti *Cæsaris* obitum lugens optasse fertur, *Cæsarem aut non fuisse natum*, *aut natum non fuisse moriturum*; in nobis merito invaleat *votum*, vos in hasce nostræ *Minervæ* ædes, vel prorsus non introisse, vel jam ingressos mansisse diutius.

Sed nec *vota* valent, properat occiduus præsentiæ vestræ *Phœbus*, anhelos equos in suæ *Tethyos* stabulare gremio; & *obtusas* lassatæ patientiæ *aures*, dulciori *alibi* recreare *harmonia*. Hinc *Chorus* omnis, noster scholasticus, *Solvit se in luctum*, *& lacrymas* magnaque suspiria. Nec immerito; non enim aliud possumus *exspectare*, nil aliud *sperare*, quam ut *Cimmeriis* obtrectatorum *tenebris* involvamur.

Inviti (fatemur) *vobis* valedicimus, habetis ἐῤῥωσθε λυπηρότατον. Hoc unum *valedicturi* enixe petimus, ut quanquam aureus vestræ præsentiæ radius, *nobis* amplius impræsentiarum non affulserit, detur tamen de futuro, ut *influxus*, ut fulgor favoris & patrocinii vestri, in *Musas* nostras, ceu ætherei *solis* in lunam *reflexus*, resplendeat. Hac siquidem ratione, *vestræ* hujus *scholæ* alumni, *læti* indies cantabimus,———

——Sol occubuit, *nox* nulla sequuta est.

Dixi.

Altera Valedictoria.

POst longam,& periculosam navigationem, O quam gratus est opportunus portus! quam exspectatus! Vos *Auditores*, in hanc *Scholam*, hoc Palladis delubrum, ceu naviculam quandam conscendistis; quæ *aures* vestras, orationum nostrarum *fluminibus*, abreptas secum trahens, tanquam in *altum* in immensum *verborum* pelagus, longius æquo deduxit, ubi (tanquam in *iracundo* quodam *Adria*) flantibus, & reflantibus ventis, cum vario aliquandiu *Neptuno* luctati, verbosæ *vestræ* petulantiæ, velut impetuosus *Æoli* afflatus, *vestram*, quam primitus experti sumus in conscensu huc *vestro*, concussit fere, quassavit saltem vereor, *æquanimitatem*, & in nauseantis *tædii* scopulos multoties illisit; adeo ut *naufragium* sæpiuscule, *attentionis* vestræ proculdubio fecerimus. *Palinurus* autem noster, qui in *puppi* sedet nauclerus: *me* tanquam *Mesonautam*, in celsissimo *Carcheſio* speculatorem posuit. *Ego* veruntamen hactenus nihil longe lateque conspicatus, præter *cœlum undique & undique pontum*; nunc demum ex summa mali *antenna*, in qua jam diu speculabundus steterim, tandem aliquando *ripam* video, & altissima *domorum* è longinquo fastigia; quod si serenus *vestri* favoris *Zephyrus*, nostra aliquantisper *carbasa* diutius impleverit, ad *caput Bonæ Spei* appellemus illico.

Nolite quæso (*patientissimæ* auris *Domini*) Nolite quæso, jam committere, ut præ *prioris* tam diutinæ *navigationis* fastidio, *navis* nostra, jam fere in *portu*, naufragium patiatur. *Vnum* est & *unicum*, quod *Præceptor* noster rogatum *vos* velit, ut *veniam pro laude*, hisce *pupillis* suis, ex immensa

mensa *vestra* (qua polletis) humanitate, indulgeatis. Valde enim metuit, ne prolixitas hæc *Scholasticarum* quisquiliarum, puerilium que *crepundiorum* tinnitus, *vobis* fuerit offendiculo; ut talem *vos* ideo *nobis* remetiamini gratiam, qualem olim *Augustus Cæsar*, *argutam*, non sine *sale* mordacem, reprehensionem, *privato* cuidam generoso *Romano*, qui *illum* ad pertenuem cœnam invitaverat, longe longeque infra tantæ *majestatis* excellentiam, *nesciebam me tibi fuisse tam familiarem*. Ignoscatis igitur (suppliciſſime petimus) tam insolentissimæ *nostrorum* audaciæ, quæ *vos* huc *invitaverit*: Ignoscatis balbutienti huic *puerilia* quæ nihil exspectatione vestra dignum *præstiterit*; Ignoscatis demum loquaci nostræ *prolixitati*, quæ tam diu *vos* detinuerit; & pergite, (summissime precor) pergite, quæso, *nos*, teneros *Musarum* alumnos, blandissimis indulgentiæ *vestræ* ulnis amplecti; atque *Minervam* nostram, in *frigescenti*, imo *malignanti* horum temporum *sydere*, propiori *radiorum* vestrorum *influxu* fovere, ne denuo soboleſcens abortiat *Schola*; & *nos* agnoscemus vestras *Reverentias* studiorum nostrorum solos *patronos*, aut *Deos* quosdam potius *Tutelares*; tantique beneficii memoriam perquam gratissimo æternum animo recolemus.

Dixi.

Quæstio-

Quæstiones aliquot declamatoriæ.

Ratoris rastrum quam *Oratoris* rostrum expetibilius sit?

Ajaci potius quam *Vlyssi*, *Achillis* arma deferri debeant?

Præstet esse *Achilles*, invidiæ obnoxius, quam *Therſites* ab illa immunis?

Rectius fecit *Crates*, qui *aurum* in mare projecit, quam *Midas*, qui adeo magnifecit?

Diogenis dolium, *an Alexandri* solium expetibilius sit?

Lucretia bene fecit, quando seipsam interfecit?

Præstet *inopem* esse, quam *impium*?

Malus sit, qui *sibi soli* est *bonus*?

——Peragat tranquilla potestas,
Quod violenta nequit?——

Minimum *libere* deceat, cui multum *licet*?

Honesta *mors*, turpi *vitæ* sit anteferenda?

Qui *ducit* uxorem libertati *valedicit*?

Præstat *virum* pecunia, quam *pecuniam* viro indigentem respicere?

Educatio publica privatæ præferenda sit?

Aurea *libertas* auro *pretiosior* omni?

Melior sit consulta *tarditas*, quã temeraria *celeritas*?

Fortes creantur fortibus, & boni bonis?

Minus est servasse repertum, quam quæsisse decus?

Cuivis homini contingat adire Corinthum?

Liceat *fœminis* imperare?

Magistratus *juveni* sit committendus?

——Omnia grandior ætas quæ fugiamus habet?

Nulla ferunt anni venientes commoda secum?

Magnates sint magnetes?

——Melius nil cœlibe vita?

Nihil,

Nihil scire sit vita jucundissima?
Ex quovis ligno fit Mercurius?
Præstet *jejunare* cum Musis, quam *prandere* cum Sardanapalo?
Regnorum eversio fiat, non *murorum* sed morum casu?
Seniores annis, sint saniores animis?
Martis castra, quam *Mercurii* comitari præstet?
Præstat *neqnaquam*, quam *nequam* esse?
Actum est de *homine*, quum actum est de *nomine*?
Præstat aquam, an vinum bibere?
Plus *oneris* quam *honoris* in Magistratu?
Verna, quam hyberna melior *anni* sit tempestas?
Regi an *legi* deferendum sit judicium, *imperium*?
Poetæ nascantur, non fiant?
Bona corporis sint animi mala?
Secundæ res felicem, magnum vero faciant adversæ?
Vincere cor proprium minus est, quam vincere mundum?
Plus debuit *Alexander Aristoteli* præceptori, quam *Philippo* patri?
Unum in bellis *Ajacem*, quam decem *Vlysses* habere præstat?
Tantum *sumus*, quantum *scimus*?
Utilius sit Socratem de *moribus*, quam Hippocratem de *humoribus* disputantem audire?
Sitis voluptatis parit febrem ingenii?
Magnum fit *ei* damnum, cui mala fama lucrum?
Κρεῖττον ἀφιμαθῆ ἢ ἀμαθῆ τῦ;
Sæpius ad laudem atque virtutem, *natura* sine doctrina, quam sine natura *doctrina* valeat?
Dominetur regibus aurum?
Deteriores simus omnes licentia?
Nulla fides, regni sociis?——

Finis

Viginti

Viginti duæ *quæstiones* tristico comprehensæ, *quæ* omnia *Logicorum* argumentorum *capita* eliciunt: & pueri'em *Inventionem* in Excogitandis rebus valde possunt adjuvare, ex *Wallisii* Mnemonica huc adscriptæ

AN? *quis*? *quid*? *cujus*? *cui*? *quo*? *quibus auxiliis*? *cur*?

Quomodo? *circa quid*? *qualis*? *quantum*? *ex, in & à quo*?

Quandiu? *ubi*? *quando*? *quoties*? *quotuplex*? *quot & unde*?

An *sit*? Hæc quæstio ad argumentum indefinitum referenda est.

2. Quis *author* { *Motus*? *Operis*? *Facti*? *Dicti*? *Scripti*? *Consilii*? } Hæ nimirum quæstiones *causam* efficientem respiciunt.

3. Quid { *est* Definitio. / *Continetur*? *Inhæret*? *Adhæret*? Adjunctum { *Locatum. Inhærens. Adhærens.* / *Movetur*? *Fit*? *Dictum est*? *Scriptum est*? *Deliberatum est*? } effecta.

4. Cujus *existit*? Subjectum *recipiens* ad se.

5. Cui *comparatur*. { *Quantitate* } { *Qualitate* } Argumentum { Par. Majus. Minus. } { Simile. Dissimile.

6. Quo { *Tendit?* Locus ad quem.
{ *Spectat hæc ſententia?* Teſtatum.

7. quibus auxiliis *fecerit ne* { *Solus?* Cauſa ſolitaria.
{ *Cum alius tam quam* { *Principalis?* / *Æqualis?* / *inferior?* } Efficientes ſecundi modi.
{ *Cum inſtrumentis?* cauſa inſtrumentalis. }

8. Cur? *Cauſa finalis.*

9. Quomodo *factum utrum* { *Procreando?* / *Conſervando?* / *Abolendo?* / *Labefactando?* } Efficientes primi modi.
{ *Natura?* / *Conſilio?* / *Neceſſitate?* / *Fortuna?* } Efficientes tertii modi.
{ *per Imprudentiam?*

10. Circa quid? Subjectum *circa* quid *vel* objectū.

11. qualis *exiſtit?* { Forma. / Conjugatum. / Deſcriptio.

12. Quantum? adjunctum quantitatis.

13. Ex quo *fit?* materia.

14. In quo { *Inhæret?* Subjectum adjunctorum inhærentium.
{ *Exercetur?* Adjunctum occupatum.

15. A *quo* distinguitur? viz. tanquam. { *Diversum?* *Disparatum?* *Relatum?* *Adversum?* *Contradicens?* *Privans?* } Argumenta Dissentanea.

16. Quam diu? Adjunctum *temporis* mensurati.
17. Ubi? *Locus*, *sive* subjectum continens.
18. Quando? *Adjunctum* temporis *designati.*
19. Quoties? *Adjunctum* temporis *numerati.*

20. Quotuplex? *Distributio* { *Ex causis.* *Integri in membra.* *Ex effectis.* *Generis in species.* *E subjectis.* *Ex adjunctis.* }

21. Quot? Inductio { *Causarum,* *Membrorum.* *Effectorum.* *Specierum.* *Subjectorum.* *Adjunctorum.* }

22. Unde { *Venit?* Locus ex quo. *Dicitur?* Notatio. *Probatur?* Testimonium. }

Et hæ *quæstiones* non solum ad excogitandas *novas*, sed etiam ad *res* è memoria elapsas reducendas, valde conducunt; multa siquidem in re aliqua satagenda latere nos possunt, quæ *cæca* tamen horum versiculorum *repetitio*, & prudens *applicatio*, menti suggerent.

Hæc *Willisius.*

Epistolæ.

Epiſtolographia.

EPiſtola eſt ſcriptum *animi* nuncium, ad abſentes.

Apud varios, *varia* ſortitur nomina; vocatur enim *literæ*, & κατ' ἐξοχὴν *litera, tabulæ, tabellæ, codicilli*, chartæ Epiſtolares, & *chartæ*. Ubi 1. in *ſtylo* conſpiciatur quædam quaſi *negligentia*; præſertim in Epiſtola *familiari*; eſſet enim ut plurimum humilis, & *Laconica*, a non *Aſiatica*. b——Odioſa in *Epiſtolis* eſt garrulitas.

2. Non adhibendæ ſunt Periphraſes; nec res tenues onerandæ *lacinia* orationis.

3. Oratio ſit *Ethica*, non *Pathetica*; candor animi, non vehementiores *affectus* exprimendi. c Niſi forſan in Epiſtolis Aſiaticis, ubi inventio eſt copioſior, & exornatio fuſior, & periodi laxiores, d quæ ſpernunt ligari præceptiuncularum compedibus.

4. Scribendum, per literas *repræſentatitias* nunc ad *Magnates*, nunc ad viros *doctos*, ut ſtyli rationem diverſam condiſcamus.

Epiſtolæ conſiderare debemus cum *affectiones*, tum *genera*. Affectiones Epiſtolæ ſunt tres; *Salutatio, Valedictio, Superſcriptio.*

* Lipſ. *Epiſt. inſtit.*

a τὸ δὲ μὴ γιθῶ ωοιῶ ἀλλ' ὃ τῆς ἐπιστολῆς ὥσπερ καὶ ἡ λέξις, αἱ δὲ ἄλλαι, &c. vid. demet. περὶ Ἑρμηνείας.

b Structuram, & *periodum* longiorem omnem fugias, *membris* utare, & aſyndetis ſæpe: *lætior* omnis

phraſis abdicetur, *pueris* tamen ſi luxurient vitio non eſt dandũ, ubertatem illam ætas paulatim depaſcet. *Lipſ. Epiſt. pag.* 17.

c Scilicet ut *vela*, pro magnitudine *navium*: ſic *verba* debent eſſe, pro rerum. *Lipſ.* ibid. d Epiſtola debet interdum hallucinari. *Cicer.* ad Attic. *Ornamenta* interdum habeat, *lenocinia* nunquam ——Quod fœminas *ornare* dicitur, non *ornari*; hoc Epiſtolam ——*Lipſ.* ——Nullam eſſe ex omni ſtudiorum genere partem hac una, quæ vel latius pateat vel quæ tantundem habeat aut uſus aut voluptatis ——*Eraſm.* Guli. Montjoio.——

1 In *Salutatione* includimus *Precationem* & *Compellationem*. 1 Precatio in ipso *Epistolæ* limine, & *vertice* ponenda est; ut,

Salutem in Christo sempiternam.

2. *Compellatio* ponitur in semi linea ad lævam, hoc modo, *Amice perdilecte!*

3. *Valedictio* post absolutam *Epistolam*, per usitatissimum illud, *Vale.*

In margine autem *sinistro*, ponatur *locus* ubi, & *tempus* quando scribebas: ut,

Datæ Eboraci, sexto Iduum Septembris, anno redemptionis nostræ, millesimo, sexcentesimo, vigesimo quarto.

In margine autem *dextro*, testatio *affectus* aut *officii*, una cum *nomine* scribentis exprimi debet.

Tibi haud vulgariter obstrictus,
Radulphus Mercerus.

4. Superscriptio seu *inscriptio*, in dorso clausæ jam *Epistolæ* signatur: ubi scribenda *persona* cui, & *locus* in quo habitet aut commoretur, hunc in modum:

Amantissimo suo R. M. *Londini ad insigne Leporarii, in Cœmeterio Paulino, hæc* ———

Epistolarum genera.

SIc fuerunt *affectiones*: sequuntur jam *genera* Epistolarum; & specialis earum tractatio, in triplici *Causarum* genere, viz *Demonstrativo, Deliberativo, Iudiciali*, de quorum *formulis* videatur *Prateolus* ——— & *Alstedius* in Oratoria ——— & *Vossius* in *Institut. orator.* qui copiosissime de his & optime ———

1. In

1. In *Demonstrativo*, sunt Epistolæ,

1. *Narratoriæ*, ubi rem aliquem suis *depingimus* coloribus, aut breviter totum negotium *narramus*, & amici vel judicium, vel preces requirimus. Vide——*Prat. pag.* 5. 14. 19. 47. 57.

2. *Lamentatoriæ*, ubi *dolor* quemque *disertum* efficit. Cavendum hic autem est, ne effœminatum animum ostendamus. *Prat.* 42.

3 *Gratiarum actionis*, ubi beneficium acceptum laudabimus, quod *ultro* citro sine *merito*, non *exspectanti*, collatum sit. 2. Promittemus *nos* gratiam relaturos, *Prat. pag.* 14, &c. 21.

4. *Gratulatoriæ*, ubi *nostrum* gaudium exaggerabimus. 2. Bonum quod *aliquis* adeptus est, extollemus. 3. Bene *precabimur* ut sit felix faustumque *pag*, c. 19. 21, 38. *ibid.*

5. *Officiosæ*, ubi amicis nil tale petentibus, *operam* nostram *ultro* deferimus, rogantes, ut æqui bonique consulant. *Prat. pag.* 21.

6. *Disputatoriæ*, ubi ponenda, 1. *Occasio*. 2. Quæstio. 3. Aliorum sententia. 4. Nostra sententia. 5. Rogandum judicium,

7. *Collaudatoriæ*, ubi cogitetur illud *Euripidis*, Λίαν αἰνεῖσθαι βάρος. Laudabimus autem in *genere*, recte factum; & in *specie*, tale factum, allatis circumstantiis & exemplis illustribus.

8. *Deprecatoriæ*, ubi culpam fatebimur eamque extenuabimus ab ætate, imprudentia & *delicti* genere: Nostram *pœnitudinem* significabimus; *ejus*, ad quem scribimus *clementiam* laudabimus; *spem* melioris vitæ ostendemus.

2. In genere *deliberativo sunt.*

1. *Suasoriæ*, ubi rationes sumendæ, ab *honesto*, *utili*, *necessario*, *jucundo*, *facili*, *possibili*. Quæ rationes ampli-

amplificantur ab *Exemplo, majori, minori*, & *contrario*. In *Dissuasoriis*, argumenta ex contrariis *locis* ducenda sunt, ut à *Turpi, inutili*, &c. —— *Prat*, 31. 34.

2. *Hortatoriæ* fiunt à *laude, spe præmiorum, metu, incommodorum, odio, amore, miseratione*, exspectatione, *exemplis*, *obsecratione*. Hi enim sunt quasi *stimuli* quidam, & incitamenta virtutum. *Prat.* 43.

Dehortatoriæ fiunt à *personis*, quibus infeliciter cessit, *à rei, turpitudine, à probro, convicio incommodo*, &c.

3. *Petitoriæ*, ubi ejus, à quo petimus, *benevolentia* nobis concilianda est, à *persona* ipsius & *materia*; deinde narratio *petitionis* subjicienda. Tum dicendum, esse *rem piam, justam, honestam*, nobis *necessariam*, illi *facilem* & *honorificam*. Ad *extremũ* sequetur remunerationis pollicitatio. 47.

4. *Commendatitiæ*, ubi ostendendum, esse *illum* nostrum *amicum*, quem commendamus. 2. Esse *commendatione* dignum. 3. *Eum* ad quem scribimus, fuisse aliis *benevolum*.

5. Rem de qua scribimus, esse æquam & facilem. 5. Fore nos *beneficii* memores.

6. *Consolatoriæ*, ubi dicamus. 1. *Prorsus non* dolendum esse, vel, 2. *Non adeo* dolendum. 3. *Malum* itaque extenuabitur. 4. *Exempla* illustria cordatorum virorum colligentur. 5. *Providentia* Dei afferenda. 6 *Nostra* & aliorum *opera* offerenda est. *Vid.* Mellific. *orator. pag.* 95. *part* 42.

7. *Responsoriæ* ad consolationem, continebunt *gratiarum* actionem, & significationem consolationis acceptæ: denique argumenta nova, quibus *nos ipsos* erigimus, 43.

8. *Monitoriæ*; ubi ostendendum quid *fugiendum*, amico quid *faciendum*. Hic autem *autoritatem* induamus ab *ætate*, qua *illum* præcedimus, à multarum rerum *usu* & *doctrina*, quæ in *eo* per ætatem, *tanta* esse non possunt, 9. *Con-*

9. *Convitiatoriæ*, ubi *convitia* ſunto ſine *vitiis*; nam ſi alterius *vitam* & *vitia* velimus carpere, *noſtra* vitia non debemus oſtendere. Igitur exprimamus *dolorem* tum *noſtrum*, tum *aliorum*, ex officio neglecto: reprehendamus *illum* variis argumentis, & meliorem ad *frugem* ut redeat, admoneamus.

10. *Reconciliatoriæ*, ubi noſtrum vel *alterius* delictū fatebimur, *veniamque* petemus, argumentis ductis, à *naturæ* humanæ imbecillitate, & conſimili *delicto*, in quod *ipſe* poſſit etiam impingere.

11. *Conciliatoriæ*, ubi *primo*, cauſæ recenſendæ, quæ *nos* ad ambiendam amicitiam: permoverunt: *deinde* noſtrum ſtudium ſignificandum.

In ſtatu Iudiciali.

1. *Criminatoriæ*, quando *accuſamus*: ubi ab initio oportet indicare & *noſtrum* dolorem, & *rei* atrocitatem, cum admiratione, ——&c. deinde ipſam *rem* demonſtrabimus. *Prat. pag.* 41.

2. *Defenſoriæ*, ubi vel plane *negamus*, vel factum *aliter* demonſtramus.

3. *Expoſtulatoriæ*, ubi 1. Querimonia *noſtra* exprimenda. 2. Querimonia *mitiganda* eſt *laude*, joco, *diſſimulatione*, &c. ne lædat amicitiam. 3. *Bene* interpretabimur. 4. Monebimus, ut caute agat.

4. *Exprobratoriæ*, ubi conſcientiam, & *noſtram*, & amici teſtabimur; ingratitudinem *illius*, & noſtra merita exaggerabimus.

5. *Purgatoriæ*, & *Excuſatoriæ*, ubi oſtendemus, *nos* non modo *nihil* offenſos, ſed etiam *delectatos* monitione. 2. Deteſtabimur *ſuſpicionem* nobis objectam 3. Rationibus probabimus noſtram innocentiam. *Hæc Alſted.* Oratoria. *pag.* 675.

Saluta-

Salutandi, seu formulæ *bene precandi.*

Salutem cœlitus. Ex animo valere.
Salutem in Christo plurimam.
Salutem ab Autore omnis Salutis, Domino Iesu.
Salve plus milles.
Salutem à fonte salutis.
Salutem externam, internam, æternam.
Basilicam tibi valetudinem.
Salvebis. χαίρειν σοι καὶ χάριν
Salveto plurimum.
Vale. εὖ διὰ πάντων.
Salutem & immortalitatem.
Πανευδαιμονεῖν,
Ατακαιπόρως ἄγειν. ὑγιαίνειν. εὖ πράττειν.
Εν Κυρίῳ χαίρειν.
Ευδαιμονέστατα διάγειν. Σωτηρίαν οὐρανοπέμπτην.
Κατ' εὐχὴν χαίρειν. Κατ' εὐχὴν εὖ ἔχειν
Χάριν καὶ χαρὰν, ἐν Χριστῷ χαρα χαριτοδόκη εὖ διάγειν,
Πάνευδαιμόνως } ποιεῖν. πράττειν. ἔχειν.
Παμμακαρίως }
Ερρώσθαι οὐρανόθεν.
Vitam & felicitatem.
Judic. 6. 2. יהדה שלום
Ruth. 2. 4. יהוה עמכם ————
Ruth. 2. 4. ינרכך יהיה
1 Sam. 25. 6. לחי ואתה שלום ——
2 Sam. 25. 6. וביתך שלום וכל
אשר לך שלים
Psal. 128. 2. ארי וטוב לך
רב שלום לך
לך שלום ושלות
Job 10. 12. חיים וחסר
Vitam & benignitatem.

Compellandi.

Compellandi.

Amice perdilecte! Animule mi!
Amice medullitus peramande!

Mi { *Chare* / *Suavissime* } { *Amantissime* / *Charissime* / *Dilectissime* } amice!

Mi præcarissime! } Dulce caput!
Suavissime commilito! } Suave corculum!
—— *Melior animæ meæ pars!*

Amicorum optime, & optimorum amicissime! τρὶς ἀγαπητε!

Intime / *Mellitissime* } Deliciæ meæ!

Τρισφίλτατε φίλε! Φιλοφίλτατε Θαμᾶ! Φίλη κεφαλή!

Perillustres & generosissimi adolescentuli, heruli, ac Domini mei gratiosissimi?

FORMULÆ
Ad
MATERIAM.

1. *Admirandi.*

OUtinam par ætas esset, sed *sum infans*; utinam hic eloquentiæ *torrens* esset, sed *deficerem*; utinam omnium in ore, meæ *voces* personarant, oratorum omnium in *me spiritus* respiraret eloquentiam! Sed languerem, hærerem, obmutescerem, quod quidem ipsum, jam (ecce!) facio.

Tum,

Tum quod omnem superat stuporem.———

Quod in tantam *me* rapit admirationem, ut in hac re quid dicam nesciam, nisi, *Euripum tandem posito requiescere cursu, Mutatumque una consistere Protea forma.* Text.

O dolor! quæ non vidi, quæ non passus sum indigna! & quæ *cælo* teste fiant, & quæ posterorum memoriæ relinquantur!———At hoc demiror qui tam facile potueris———

Cujus sane rei dignitatem, nulla vis ingenii ex merito describat———

Etenim qui primo statim colloquio sic labefactaras, sic inflammaras animum meum, quid facturus eras si diutius ac propius fuissem congressus? Quod enim vel adamantinum pectus non flectat tam amabilis ista morum tuorum comitas, tam mellita facundia, tam exquisita doctrina, tam fida juxta & amica consilia———

——Nam quod nectar, quæ ambrosia excogitari potest, *quæ* Socratica dissimulatione *illa*, & lepore sit jucundior?

——Hic vix dici, (*Auditores!*) vix describi verbis potest, quæ ac quanta———

——Quod ne cogitando quidem, quisquam nostrum hactenus accessit———

——Proximum miraculo est, quod———

Verbis nullis dici, nulla exprimi oratione potest.

Quæ vox eloquentiæ sufficiet, quæ lingua describendo *huic* sceleri par unquã fuit?——

Vid. *Exclamandi.*

2. *Accusandi*

QUod situ *hæc* singula, tanquam pusilla contemnas, cogites velim minutas guttulas imbrem parere, ——Facis

——Facis te publicum, & communem vulgi fabulam; adfuerunt enim receptæ fidei homines plerique, qui——

——Taceo *adulteria*, furta, mendacia tua, noſti quas turbas inter pocula tua, altera feciſti nocte, homicidii illic perpetrati *te* reum, uno fere ore, *omnes* prædicant. Miror qua fronte tot probroſas de *te* contumelias perpeti poſſis. Bis ad ſubſellia judicum tractus, extrema ſtetiſti fortuna——

——Quæque in aliorum mores jam diu tela libro, in meam amentiam retorqueantur——

——Cujus tantum in comis artificium, Æthiopico pene gyro cincinnos confundentis, an ſatam ſuperbe dexteram ſubducta veſte retegentis, audaciam ſatis mirari nequeo, cum omnes diſtricte interrogent.

Natus es è ſcopulis, nutritus lacte ferino,
Et dicam ſilices pectus habere tuum.

——Qui maledictis non ſatiatus, proceſſeris ad obtrectationem, odium, rapinam, furta, fraudes, impoſturam, ad ipſam poſtremo cædem quoque.

——Et tua ſunt ſilicis circum præcordia venæ,
Et rigidum ferri ſemina pectus habes.

——Et certe ipſe ſtultiſſimus forem, plane dignus, quem multis cachinnis rideat *Democritus*, ſi pergam——

Deum immortalem! cujuſmodi portenta gignit alitque terra! uſque adeo nihil pudere viros!——

——Præter effrontem improbitatem, & *linguam* effrænem, nihil habebat.

——Nec mea *te* monentis verba, pluris quam eminulos lanarum floccos æſtimaſti——

——Multi forinſecus opulenti viſi ſunt, qui ære alieno obruuntur adeo, ut ipſam quoque debeant animam, adeo illis res anguſtas domi eſt & curta ſuppellex.

 ——Non

——Non adeo vitiis tuis offenderemur si pauca essent: tam multæ flagitiorum species vitam tuam contaminant, ut nullus relinqui possit veniæ locus——

——Nam (ut audio) bonam juventutis partem stolide contrivisti, dilapidastique universum patrimonium in alea, fritillis, & sphæristerio——

Vide *Criminandi.*

3. *Asseverandi.*

TEstor *te* omnium cogitationum inspectorem *Deum*, testor *lucem* illam quam hodie traho respirans, & *quam* mihi supremum esse desiderares: testor *vos* etiam sodales mei.

——Certo enim certius est——

. Christum mihi parum propitium habeam, nisi——

4. *Commendandi.*

VIr *sapientis* adeo eloquentiæ, & *eloquentis* sapientiæ æstimio honorandus, ut *famæ* celebritate supra omnem invidiam videatur conspicuus.

Sincerius ergo *mihi* te cum agendum est—— atque utinam par esset affectui oratio, vel affectus causæ——ut——

Homo vere ad humanitatem factus—— apertæ ingenuitatis—— & incoctum generoso pectus honesto——ut *Persius.*

——Vir par paucorum hominum------ Quem si *fata* diutius nobis servassent incolumen, ausim vel *invidia* teste, aut *Momo* judice contendere, cæteros *omnes* nostræ tempestatis homines, multis fuisse parasangis præcessurum, multisque præcursurum stadiis.

——Pueros

——Pueros bene ingeniatos, modeſtos, tractabiles, & qui jam nunc plus quam pro ſua ætate ſapiunt——

——Vir, fide ſinceriſſima, moribus pluſquam niveis, nihil magis aureum aut gemmeum eſſe poteſt, totus ad amicitiam, & gratiam natus····· Si nondum tibi notus ſit, fac ut hominum cures noſſe propius——

——Ad miraculum uſque latine doctus, nec ineloquens——Is enim eſt (mihi crede) unus omnium quos aſpicit Sol, integerrimus vir & candidiſſimus——judicii ſobrii, moribus commodis, nihil habens neque fuci, neque ſupercilii, Thraſonis illius diſſimillimus——

——Janus *Douſa* id aſſecutus eſt, ut ubicunque locorum eſſet, non tam Bibliothecam *habuiſſe* videretur, ſed *eſſe*; nec legiſſe multa, ſed nihil ignorare——*Heinſ.* orat 29. Optimarum literarum ardentiſſimus conſectator, mihi ſic unice deditus, ut Pyladen meum appellare jure poſſim——

——Inter bonos optimus, & inter doctos doctiſſimus——

——Illum enim omnes *nos* non ſolum propter pietatem, juſtitiam, clementiam; munificentiam, atque alios ſuaviſſimos mores veneramur & amamus; ſed etiam propter incredibilem, cum in ſacris, tum in humanis literis ſcientiam admiramur, ſuſpicimus——Autoritate maximus, ſed hoc tamen ſeipſo major, quod ob ſingularem quandam modeſtiam ſolus ipſe magnitudinem ſuam non agnoſcat.

——Si pater eſſet, non poſſet indulgentius; ſi frater, non poſſet amantius.

——Digniſſimus enim eſt, quem unum omnis mea celebret pagina.

——Moribus omnibus, fuci nescius, nec alio nævo deformatum, nisi quod immodice modestus est.

——Qui præter eruditionis & integritatis dotes, adeo festivus est, ut vel mortuum possit exhilarare——

Sive aliquid morum, seu vitæ labe carentis
Est precium; nemo *pluris emendus erit.*
Sive per ingenuas aliquis *caput extulit artes*
Scena manet dotes grandis amice *tuas.*
——*Sed sunt sua pectora* lacte,
Et non calcata candidiora nive. Ovid.

Quis *Cato* vultu severior? quis *Phocion* oratione gravior? quis *Numa* in omni actione religiosior? *Hujus* enim in aspectu tanta dignitas inest, in *sermone* tanta majestas, in *incessu* atque omni *gestu*, tanta veneratio, ut ipsam quodammodo *autoritatem* præ se ferre videatur.

Vt decuit docuit, nam re sua verba probavit,
Anteannos, animumque gerens, curamque virilem.

Perdoctus atque *industrius*, qui felicissimum in *studiis* fecit progressum, quem ut *amicum* meum inter cæteros primum, *tibi* commendo——

Scio non temere scriptum fuisse *Flacco*: *Quem cui commendes etiam atque etiam aspice, ne mox*
Incutiant aliena tibi peccata pudorem------at in hoc ego nihil vereor——

Usus est semper suavissimis *moribus*, modestissima *vita* concinnus, & bonus omnibus, etiam *adversariis*, nemini molestus aut durus——

Cyllarus ac Pegasus præ illo limaces sunt——

Hominem quidem multiplicis *doctrinæ* & probatissimæ vitæ; *latine* intelligit, loquitur, *scribit* proprie, scienter & expedite, & omnia cum *judicio* quali *ego* modo haud quempiam præterea aliquem novi——

——Is fuit *Cantabrigiæ* discipulus olim meus, &

& à parvulo inter parietes *cubiculi* mei ſeptem fere *annos*, literis Græcis Latiniſque inſtitutus——

——Ego cum *illo* jucundiſſime, conjunctiſſimeque vivo, magnamque cum ex ingenio *ejus*, ſingularique ſtudio, tum ex virtute, & probitate voluptatem capio——

Vid. *Laudandi.*

5. *Conciliandi.*

QUod *ignotus* & minime *noſci* dignus, *te* notione maxime dignum, tum propter laudabiles *corporis* qualitates, tum ſplendentes *animi* virtutes, meis *literis*, inexſpectantem interpellare auſus ſim (*vir optime!*) non tam debes *improbitatem* accuſare meam, quam benevolentiam——

Miramur cum *Magnes* chalybem ad ſe trahat, quis autem tam ferreus eſt quem iſte tot dotium in uno concentus, non ad amorem pelliciat?—— nihil aliud ſpirat quam incredibilem quandam benevolentiam——

—— Si dignaberis illum numero clientulorum tuorum inſcribere, dabo operam ut——

——Te nondum de facie, neque de ſcripto cognovi, ſed tamen amo pectus iſtud tuum *muſis*, & *gratiis* omnibus conſecratum, cujus imaginem mihi, quidam nec indocti, nec leves, ſuo calamo delinearunt——

——Dolere, quod tam diu *illi* ignotus, aut tenuiter notus fuerim, *quem* ita ſum ſemper de *ingenio*, & virtute admiratus.

—Fuit certe olim hoc *mihi* perſuaſiſſimum; ut *tu*, ſi quis mortalium alius——

——Modeſtiſſimus ſenex, cujus cum humanitatem libaſſem, ingenui fortunam ejuſmodi. Quo enim ego juvenem tam humanum, tam benignum, tam amabilem non ſequar, ſequar

(ita me Deus amet) vel ad inferos usque ——

—— Cum *hoc* ego, vel in extrema Scythia vivere nou recusem ——

—— Si juvenem hunc dignabere proprius cognoscere, & me & illum beaveris.

—— Imo si licebit te interpellare, in tanto negotiorum agmine, *quæ tibi*) ut Horatianis dicam verbis) *per caput & circum saliunt latus* ——

Qui te pro numine quodam terrestri colit ····

Ego de tuo in animo, ita sentio, ut si (quod omen avertant superi) *tua* me *fides* fefellerit, ne ipsi quidem *fidei* fidem deinceps habiturus sum ——

—— Ingenium, *literas* humanitatem, *virtutes*, quas sum in *te* miratus, adduxisse *me* ad scribendum, quantumvis xotus non sim; sed *tu* incredibili omnes humanitate complecteris, cupiditate benefaciendi: tum *literæ* tuæ, & prudentia effecerunt, ne tu cuiquam esse possis *ignotus*, aut quemquam putare debes ignotum *tibi* ——

Moderatissime vir, mundum ex *amicitia* constare, & sese mutua quadam & *concordi* charitate complecti, prudenter meo quidem judicio, & *Poeta* bonus, & *Philosophus* gravis, *Empedocles* Agrigentinus judicabat. Quam sententiam divinitus ad *nos* delatam, & in nostras mentes infusam, vel rude illud & imperitum hominum *vulgus*, ipso rerum usu & pertractatione tritum, multis retro abhinc seculis veram esse comperiebat. *Aschan. lib.* 2.

—— Cujus *unius* judicio, quam mille *cæterorum* calculis, approbari mallem ——

Ego primus pulsavi amicitiarum *fores*, si aperueris, *non* crebro habebis hospites.

6. *Conso-*

Adversus { *mortem*, *infortunia.*

PEr *Deum* & salutem *tuam* te rogo ut animum attolas tuum, contra vehementem hunc *fortunæ* ictum. Annon didicisti dudum *fortunæ* lubricitatem, vitrum bullam, *fumum* & si quid vanius eam esse ?- -quin esto tu bono animo ----

Non eadem ratio est sentire ac tollere morbos. *Sensus* ineſt cunctis: tollitur *arte* malum. *Ovid.* lib. 3. de Pont.

Quod vitari nequit, patienter esse ferendum----

——Male igitur profecto agimus, si animum nimio mœrori ob amicorum discessum damus, & veluti eodem funere lætitiam cum amicis tumulamus——

Infirmam certe & debile hospitium animus noster incolit, atque hoc ipsum quod vivimus mors est, *Seneca.*

Spem ejus abjectam *erexit*; desiderium pene extinctum, rursus *inflammavit*; inflictas aliquando *miserias* tanquam *plagas* quasdam *sanavit.*

——Quid *Anaxagoras* audita filii morte? *Novi* (inquit) *me genuisse mortalem.* Pericles duobus filiis intra quatriduum spoliatus, iisdem diebus vultu non magis moto quam si fuisset dura silex, aut *Marpesia* cautes concionatus est.

Sed bono sis animo——& quod olim *Sibylla* Troï——id *tibi* dictum puta

——*Tu ne cede malis, sed contra audentior ito*
Quam tua te *fortuna sinet*——

——Verum quum apud *me* sagacius paulo consideravi *stultum esse* (ex Senecæ dicto) *id timere, quod vitari nequeat*, lacrymis temperavi; quod ut facias monitum *te* velim. *Mors* enim (ut ait *Tragicus*) est omnibus *æqua*, non *superbificis regum divitiis* magis quam lacero mendicorum panno flectitur: nec frequentius casas & tuguria, quam turres & castra ingreditur, & expugnat; nec magis *Iro* quam *Cræso*, Curio quam *Augusto* se præstitit inimicam. Non *hanc* fucatis declamationibus

Oratores, suavidicis carminibus Poetæ, promiscuis pharmacis, aut unguentis *Medici* myropolæ, teretibus lanceis *Equites*, pennatis missilibus, strictisve mucronibus *Pedites*, gemmatis coronis *Imperatores*, non denique cuncti mortales rebus ullis *mortem* terrere quibant aut effugere———

——Quin & *urbes* fortissimis munitas propugnaculis, *templa* variis exstructa marmoribus, *aulas* Attalicis decoratas tapetibus, funditus demolitur, evertit, dissipat———

——Et pergas per Deum oro, si non quo cursum instituueras, quo tempestas tamen agit transversum: probos naucleros imitemur, & arte cum tempestate pugnemus; & si eum portum quem maxime petimus contingere non licebit, certe in quodvis littus ejiciemur ——— *Erasm.*

O nimium cœlo & pelago confise sereno! *Virg.* Æneid. 5. de Palinuro ———

——*Passus idem est Tyrius qui quondam pulsus ab oris, Cadmus in Aonia constitit exul humo*——— Passus idem Tydeus, & idem Pegasæus Jason ———Et quos præterea longa referre mora est. ———*Ovid.* Fast. 1.

In quovis rerum statu explicat sese genuina illa virtutis vis, nusquam tamen clarior quam quoties noverca *Iuno*, Herculem suum omni genere malorum exercet. Magis illustrarunt Ulyssem tot exhausti labores, quā feliciter exciſa Troja——

Omnes habent suos transitus pedis, hac parte vulnerabilis, ut Achillis Homericus———suum quondam habebant plausum———

Felicem *illum* censе quod non repentino obitu decesserit, sed dilata ac expurgata longo examine *conscientia*: quanquam nihil (ut conjicio) severa dignum scutica, brevibusque *Gyaris*, & umbrarum carcere dignum, perpetraverit——— vid. *Text.* Epist. 44.

Lætare

Lætare *tu* potius quia maturus cœlo propter virtutes mortuus est———

——unumquemque sua manent fata———

——*Quisque suos patimur manes*——ut *Poeta.*

Recordare *tuas* literas, quibus & magnum *animum* mihi semper ostendisti, & ad omnes *casus* ferendos perconstantem———

D. *Basilius* episcopus *Cæsariensis* dixit præfecto qui illi dira omnia minitabatur, *opes non habeo*, nisi *vestem* laceram & paucos *libros*———

Nosti certius quam ut moneri debeas, *mortales* omnes, etsi *serius*, morituros. *Parcarum* ordo stat immobilis, *fatum* ineluctabile, immutabilis *rerum* dispositio, surdas esse *Mortis* aures, saxeum *pectus*, inevitabile *telum* experimur singuli. *Nihil* est ergo quod *te* diutius animi excrucies, *nihil* quod vehementius indoleas, nihil quod amplius Deos & astra voces crudelia——*Textor.* Epist. 44. vid. *Cicer.* Ep. fam. lib. 4. Ep. 5. l. 5. Ep. 16.

——*Nec enim fortuna querenda*
Sola tua est, similes aliorum respice casus,
Mitius ista feres, utinamque exempla dolentem
Non mea te possent relevare, sed & mea possunt.

——Non possum *tibi* quin condoleam, quis enim bonus aut sapiens, ulla aliena *sibi* credat mala?

——illius *Pœnos ingemuisse leones*
Interitum, montesque feros, sylvasque———
Perfer & obdura, dolor hic tibi proderit olim.
Sæpe tulit fessis succus amarus opem.
——*nunquam sincera bonorum*
Sors ulli *concessa viro; quem* vultus *honestat,*
Dedecorant mores, *animus quem pulcrior ornat,*
Corpus destituit———

——In meliora versurus est Deus quæ nigra sunt———

——Non jam de angustia pulmonis ac spirandi

quereris difficultate : non *uxorem* jam cum morte colluctantem, inter meditationes *tuas* audis; non de *liberorum* patrimonio ac tuo, quod *fortuna* jam superstiti abstulerat sollicitus ac mœstus sedes, non undantem sanguine *Europam* ———

Sic tamen ut abjecta spe, hoc *me* unum solaretur, quod ad *meas* miserias nihil jam *homines*, nihil ipsi *Dæmones* possent addere ulterius———

Ille *habet & silices*, *& durum in pectore ferrum*,
Qui tenero lacrymas lætus *in ore videt.*
——*neque enim de tygride natus*
Nec rigidos silices solidumve in pectore ferrum,
Aut adamanta gerit, *nec* lac *bibit ille leænæ*———
Nec fera tempestas toto tamen erat in anno,
Et tibi *crede mihi*, *tempora veris erunt.*

Invideant tibi, calumnientur præsentem, *extinctus amaberis idem*, ut & alii heroes qui multo clarescunt à funere felicius, quã si vixissent maxime---

7mo *Responsoriæ ad Consolationem.*

SChedæ, quas abs *te* missas accepi, nova quadam gaudiorum luce pectus meum serenatunt ut ex omnibus curarum fluctibus, tuo *solius* consilio, enataverim.

Tua fuit epistola, quæ mirum in modum *me* delectavit, quæ semimortuum fere suscitavit quæ animum doloribus obseptum extemplo relaxavit.

Nunquam adducar ut credam *Hero* Leandri sui literas, aut majori voluptate aut pluribus oculis accepisse quam *tuas* accepi ———

Vix crediderim aut *Scipionem* eversa Carthagine, aut *Paulum*, Æmilium capto *Perseo*, magnificentiorem egisse triumphum, quam *ego* simul ac suavissima tua scripta *tuus* mihi Tabellarius reddidit.

Epistola humanitatis *tuæ* & siliquam omnem,

&

& mel *Atticum*, & saccharum omne, nectar, ambrosiamque *Deorum* longe superavit.

——Qui acerbitatis *meæ* virus, utcunque pestilens, inexhausta verborum magniloquentia repellebas: facundo tibicini persimilis, quem scite, & modulate adhibitum, *viperarum* morsibus mederi, testis est *Theophrastus* ille Gellianus.

——Nimium est *illis* boni, queis nihil est uspiam mali——

8vo. *Consulendi.*

FAmæ ne sis adeo famelicus, ut te tantis laboribus implices——

Ego autem viam *vobis* præmonstrabo, non anfractuosam illam *mihimet* olim navigatam, sed quam nunc è portu cerno, breviorem——

Nec tu mensarum morsus horresce futuros,
Fata viam invenient, aderitque vocatus *Apollo*.

——Istos homunculorum tumultus, magno animo despice, nixus cœlesti Christi præsidio.

Tu vir optime, ne macera te hujus seculi tumultibus, fruere conscientia benefactorum tuorum——

Qui decoxerunt, *re* quidem opitulari non possunt, attamen consilio juvant alios, ne profusiores sint quam oportet; & qui diu cum tenaci morbo colluctati sunt, optime commonstrant aliis, quomodo vel vitari malum, vel sanari queat; & qui fregerunt navim, solventibus ostendunt vitanda pericula: itidem ego non ignarus quam——

Præterea siqua est *Heleno* prudentia vati
——Siqua fides, animum si veris implet *Apollo*
——Unum illud tibi chare puer, præque omnibus unum, Prædicam, & repetens iterumque monebo——

Vides

Vides ut tibi consulam ipse mihi parum consulens——

Lenta remedia & segnes medicos non expectunt aut exspectant tempora tua; cito mori potius quam tarde convalescere debes——

——Cæterum quod *me* consulis, an debeas aulicam sequi vitam, si *me* audis, immorare solitæ tuæ professioni, nec induas tibi aureas illas & fucatas compedes; melior est enim libera paupertas, quam vel opulentissima servitus; *ab aula* igitur ad caulam potius redi——

——Vis quid in ea re utile factu sentiam, *tibi* adaperiam? Socraticæ tibi patientiæ loricam assumas, frontem baccare cingas, inconcusso vultu omnia perpetere, *patere & abstine*, istiusque rabulæ improperia, non pluris quam saturi ventris crepitus facias; elinguem *Seryphi* ranam te præstiteris——in puteo cum *cane* ne pugnes——clamet, obstrepat, crepet, increpet, pertuleris omnia——

——A tetricis te voluptatum tricis liberato——

9. *Conviciandi.*

NEque tamen te pudet (hominum *turpissime*!) ea facere quæ——

——Quænam scelerum species reperiri queat, qua te non inquinaveris? quis in tota *Gallia* sicarius, quis ganeo, quis adulter, quis parricida, quis nepos, quis *aleo*, qui se tecum familiarissime vixisse non fateatur?

Oris cerberei spumas, & virus Echidnæ effudit——

Tandem olfeci quis ille fuit qui——monachus est, niger est, nihil nisi venter est.

——Quæ tametsi *dictu* pudenda sunt, *feciss*e tamen *te* non puduit.

——Effigie

——Effigie tenus hominem, ſpurciſſimis autem moribus, porco ſimiliorem, cui jucundius ſit in cœno & ſtercore volutari, quam *aqua* putiſſima dilui——

Os impudens, non tibi ſat eſt?

——Res non eſt exigui adeo momenti ut——

——Neque arbitror in tota *Arcadia* eſſe ullum *aſinum* uſque adeo *aſinum*, quin *hic* dignior ſit qui *fœno* paſcatur quam *ille*: prorſus inverſus eſt *Apuleius*, ille ſub *aſinina* ſpecie tegebat hominem; *hic* ſub hominis ſpecie tegit *aſinum*—— *Eraſm.*

——Intet *Arcadiæ* pecuaria & muſcas interque graculos & olores, aliquid tibi fuiſſe commercii quis non juraret?——

——Impoſtor, nugarum & fuci artifex, fumivendulus & omnibus demum convitiis tantiſper dilacerandus——

Vide mutuas Invectivas *Politiani lib.* 12. *epiſt. Her. Demoſthenis & Æſchinis, Hieronymi & Ruffini. Cicer. & Saluſt. Pog. & Vallæ. Polit. & Scal.* &c.

10. *Reſponſ. ad Convitiationem.*

QUid cauſæ eſt quod noviſſimis tuis literis tantopere mihi *ſuccenſeas*? in *me* tam graviter *exclames*? tam acriter inveharis? tam futioſe ſæviás? ſumne *incendiarius*, pirata, ſacrilegus, homicida?

——Mihi ſane nec ungues deerunt nec dentes, nec telum ſi——

——Itane tu revixiſti, ut me contumelioſa epiſtola occideres? jam nunciatus eras lecto affixus eſſe——

——Dentata charta res agitur.

——Audes tu treſſis homuncio, conmeliis laceſſere virum?——

——Sis,

——Sis, si ita lubet, scriptis meis *Aristarchus*, non *Phalaris*——

——Ex stylo stillare debeant nectarei amicitiæ calices, ipse iras promit, & diras vomit in amicum.

—— *Tu* unumquemque criminaris, allatras, mordes, vellicas, cum hodie *te* sceleratum vivit nemo. Consultius multo & prudentius ageres si tuam ipsius carperes vitam. Nam (ut in *Salustium* scribit *Cicero*) *carere debet omni vitio qui in alterum dicere est paratus*——Fateor neminem esse mortalium qui omnibus horis sapiat——*Text.*

—Et non *facientis* verba sunt, sed tumentis, *ut Chrysolog.*

——Stomachum *mihi* aliquantisper movit, ac bilem excitavit, multidica *illa* verborum tuorum licentia, qua *me* ut merulentum, & (quod dicitur) ad ambas usque aures ingurgitantem, severius incessivisti——

——Dum severe adeo, & *Stoico* velut supercilio vitam meam criminaris——*te* alienis erratis ingeris *Aristarchum*, & *aliis* bene vivendum intonas, quum *tu* tamen vivas turpissime——subarroganter satis omnia——

——Ceu vero ad serendum ocymum esses natus, & major quædam maledicendi libertas, tibi quam cæteris mortalium sit concessa——

Quare sic fremis, sic gemis quasi in cineres patris tui aut matris imminxissem?——

Nihil hercle (ut suspicor) *peccavi*, nihil commerui, nihil denique, tanto dignum convitio perpetravi——*Text. ep.* 48.

——Rabiosæ loquacitatis, & contagiosæ virulentiæ, clamosus quispiam detractor, ac pestifer *libitina*, *Satyricis* armatus *aculeis*, telaque *vipereo sanguine tincta gerens*, passim locorum *canina* utens facundia, *hunc* totum quotidie perlegere

Archilo-

Archilochum jurares, *genuino* dente me mordicat, & indelebile ſtigma mihi inurit———

———Malignum quendam, ac rabioſæ loquacitatis *Zoilum*———

———Quaſi matris cervicem rupiſſem, vel in patrios minxiſſem cineres———

———Nunquam eram crediturus tantum veneni eſſe in pectoribus humanis.

11. *Corrigendi. Epanorthoſeως.*

SEd me cupiditas *tibi* ſatisfaciendi & materia ſequax, ultra metas abripuit.

Sed quid ego hæc autem nequicquã ingrata revolvo?

Sed quorſum hæc? ais, cur me in re ſeria fabellis enecas? Fabulæ ſunt fateor, & vana poetarum ludicra: At *ridentem dicere verum, Quid vetat?* ait *Flaccus*———

Sed condonemus & illud eo modo quo propoſitum eſt---in *fortunæ* arbitrio, *viz.* ſitum eſſe----

Sed ego jam plane τὸν ἄμμον ἀναμετρεῖν aggredior———

———Sed quorſum hæc tam putida tendunt? quorſum hæc tam ſtulte perſequor, tam innumera, ut nec *Chryſippi*, nec *Didymi* voluminibus omnia comprehendi poſſint---verum inepte hæc te doceo *ſus*, cum tibi Minerva ſit domi--

12. *Criminandi.*

ET te non pudet immundum ex *ore* tuo ſterquilinium, in *virum* talem tantumque evomere?

O virum *nequitia* ipſa, & ſcelere omni deteſtabilio:em? quanquam quid *virum* appello? O monſtrum! O portentum! ita nullus *ſceleratior* exitit, aut amentior unquam———

Quam ferus, & vere ferreus ille fuit.

———Quæ-

——Quænam unquam ab oculis libido, quodnam à manibus flagitium, aut à toto corpore unquam abfuit? O derelictum ab humanitate hominem!

—— Famam quotidie meam, evaginata, quod aiunt, lingua lacerando———

Uter est luxuriosior, Egone an *tu*? tu quid proxima, quid superiore nocte egeris, scio——

——Cæterum scis quid in aurem *tibi* nuper dixerim, laboras quodam *vitio* arcano, & paucis cognito, à quo nisi desuescas, tandem veniet in lucem. *Veritas* enim filia est temporis———

Te lapsi, & montes innataque rupibus altis
Robora, te sævæ progenuere feræ———

Tu bonam ætatis tuæ partem contrivisti ludo, universum fere patrimonium latrunculis, & *aleæ* prodegisti; nihilominus, tamen *alienis*, vel tantillis delictis, allatras———

—— Frendant isti *hic*, & frontem contrahant, qui sentiunt se esse læsos———

Quo lixivio hanc labem elues? qui reipub. insidias, urbi incendium, amicis cædem & interitum destinasti.

Fidem *mihi* nunquam facturus es, ne jurarus quidem———

Agedum conjecturis venemur quæ in ore passim *vulgi* increbuerunt———

Quemadmodum *Dii* poetarum solent, *pereuntibus*, aliqua metamorphosi succurrere, itidem & *tu* mendaciis———

Mitius est lasso digitum supponere mento,
Mergere quum liquidis ora natantis aquis.

Si quis est qui *honestissimus*, & amantissimus habeti & esse velit, is *ego* sum; & si quam plurimos habes amicissimos, qui tuæ dignitati maxime faveant, *ego* in hac parte, *illorum* concedo nemini———

Etsi

Etſi magnam *mihi* putem fieri injuriam, quod tot *epſtolis* provocatus, nihil reſpondeas; humanius tamen eſſe duxi, *peccare* officio, quam ſilentio *retaliare* injuriam.

Mirari ſatis non poſſum, quid in cauſa fuerit, quod ——

Ego quidvis aliud prius ſuſpicatus eſſem, quam *te* ab officio deſciviſſe, ſed tu ——

—— nam quis, *Peccandi finem poſuit ſibi, quando recepit, Ejectum ſemel attrita de fronte ruborem. Quiſnam hominum eſt quem* tu *contentum videris uno* Flagitio? ——*Iuven. Sat.* 11.

——Vid. *Accuſandi. Exprobandi, Conviciandi. Culpandi. Vituperandi*——

13. *Culpandi. Reprehendendi.*

CAllidi *Debitoris* eſt & inverecundi, ſæpe *pacta* non ſolvere; & patientiſſimum *creditorem* longa & artificioſa cavillatione protelare—— *Chryſolog.*

——Aderit continuo *vir* validus & acer, cujus verba; *allium* & pultem redolebunt.——

Te in oblivionis, *tui* & *tuorum*, cum *Thalete* foveam incidiſſe ſuſpectum habuiſſem; niſi ex iſtis quas ad me dediſti literis ——

—— Credibile non eſt tantis *te* negotiis diſtrictum fuiſſe, ut toto hoc tempore, nullum omnino ſcribendi otium potueris tibi ſuffurari; aut ergo te *noſtri* cepit oblivio, aut negligentiæ culpa non cares——

Jamque dies alterque dies proceſſit ex quo ne lineam quidem —— quo te ſperabimus uſque?

Cur ἀνέκλειστον ἄμμα, catenam iſtam epiſtolarem abrumpis? alternas calami vices à te repoſco ——

Quid *tu* igitur me *Pyladen* tuum? quid *Theſea* appel-

appellaſti? quanquam invertere debueras, ac *Oreſtem* potius, ac *Perithoum* appellare.

Magni referret ſtudiorum ut qui politioribus literis militant junctis umbonibus ſe condenſarent, adverſus Phalanges hoſtium——— non autem inter ſe adeo inimice digladiari———

Vid. *Accuſandi. Criminandi. Vituperandi.*

14. *Defendendi.*

QUod minaris mihi *Satyras* & mortem, ego has comminationes non facio pluris quam fulgur ex vitro. Si quid in me jam diu parturis, parias quæſo———

Nihil *tibi* nocui——non læſi———

Ais iſthic multa de me renunciari auditu neutiquam jucunda: ego vero——innocentiam præſtare poſſum, id quod facio, quid homines de me loquantur non poſſum——*Eraſm.*

Sic ſum, nec poſſum naturam omnino vincere.
Vt præſtem Pyladem, *qui ſe mihi præſtet Oreſtem.*
Hoc non fit verbis *Marce, ut ameris ama.*

Sin autem *me* relaxandi animi, ſeverioriſque ſupercilii deponendi gratia voluptates iſtas ſecutum cauſeris, nihil jam plane eſt quod reluctor———

Sed quæ *Pallas*, imo quæ *Erinnys*, iſtuc tibi miſit in mentem, inquis? verbo *tibi* ut ſatisfaciam, ſcias quæſo *me* non ſine gravi cauſa———

———Noli nimiam *illis* in poſterum adhibere fidem, aut ſaltem hoc mihi juris ſupereſſe concedas apud te, quod apud Macedonem regem *Philippum* licuit reo, videlicet ut *à te* dormitante, appellem *ad* te vigilantem——Homo es ipſe, *cui* imponi poteſt———

SI tui infortunii fueris autor, æquanimiter feras: æquum eſt enim ut *Faber quas fecit compedes ipſe geſtet*——noſti me ſæpius hæc te monuiſſe ——noſti *crebras* amicorum literas, te ab hiſce ineptiis deterruiſſe.——

——Moris eſt *mihi* ubicumque locorum vixerim, liberrime apud *omnes* agere——*Te* igitur ut à deterrima ſcelerum colluvie deteream—— perpende quæſo——

{ Dehort. à *violentia*, vide apud Textorem *Epiſt.* 40.

——Nec tu amplius cum tanto valetudinis diſpendio, aſſiduus & accubuus chartis impalleſcas——

——*Deſinas igitur aliquando tandem ludere, potare, otiari*; &c.——quid? num *lupinum* arrodes? cum cimicibus ac pediculis aſſidue bellum geres? certe ſi quo cœpiſti pergas pede, ad miſeram tandem *paupertatis* carnificinam devenies—— Vid. plura inter formulas concludendi. per Pathop. pag. 35. 36. &c.

——Deſine tandem ad iſtum modum publicam tranquillitatem inquietare.——

16. *Deliberandi.*

EGo enim *Deus bone*! aurum, ut cujuſquam, aut honores avide reſpiciam, qui quocumque *me* convertam, nihil præter *animorum* monumenta magnis viris ſupereſſe, *corporis* notas ne extare quidem, cæterorum autem vix memoriam, aut nomen ad poſteritatem pervenire videam?

——Labores, ſtudia, vigilias omnes, non *Feretrio*, ſi diis placet, aut *Statori*; ſed in arce hac *Apollinis*, cum bono *Deo*, Muſis & *Memoriæ* ſacrare ſtatuo——

——Fieri non poteſt quin hilaritate maxima per-

perfundar, quin tranquillitatem meam, *regnis* aliorum, & potentiæ opponam.

——Quin ad *voti* mei portum, ac *columnas* (ut Geographi loquuntur) *Herculis*, pervenerim——

17. *Deprecandi.*

TE igitur *oro*, & obteſtor, *judex optime*, *ut illas*, quæ mihi tantum hac in defenſione ſuperſunt, *lacrymas* attendas, oro inquam, ita in ferenda ſententia ſentias, ut non accepta *morte* ſævitiam, ſed *vita* conceſſa miſericordiam poſſum experiri——*non inſultare jacenti.*

Malebat mitis precibus pietatis abundans,

Poſt acies odiis idem qui terminus armis. *Claudian. lib. 2. de Theodoſ.*

Tuum eſt, ſi præter ſpem quid evenerit, mihi ignoſcere; parum ſucceſſit quod ago, at facio ſedulo—— quod *Davus* Pamphilo, *Terent. And. Act. 4.*

——Quippe minuti,

Semper & infirmi eſt animi, exiguique voluptas Ultio, —— *Iuvenal, Sat 13.*

Logiſmus iſte meus, *Charientiſmus* fuit, non *Sarcaſmus*.

Cæterum inter *nos* animorum conſenſuſeſt; neque vero committamus, ut tam veterem tamque ſinceram amicitiam, una nubecula diſſidii videatur aboleviſſe——

——*Proculo procul omnia nobis*
Talia dii *pellant*——

——Sancte enim profiteor, ne nihil ſenſiſſie de te——nihil locutum malevole——Suſcipias me igitur qua ſoles fronte —— illiuſmodi peccata inconſultæ ætatis, deflentem ſerio——

Te moveant hæc *ora* fletu confuſa; hi *oculi* lacrymis demerſi; hæ *meæ* languidæ, abruptæ ſingultu *voces*. ——Συγ-

——— Συγγνάμιλω ſibi dari efflictim poſtulat τῶν σφαλμάτων, quæ ne quidem à centoculo Argo devitari facile potuiſſe, omnes *deos* ſummos, *imos*, medioxumus obteſtor, *Par. Mell. Attic.*

vid. *Excuſandi.*

18. *Diſputandi.*

HÆc *ego* obiter, ad *quæſtionem*, ad quam ita ſubito reſpondi, ut vix relegendi ſpacium concederetur ———

— Sed litem hanc ad tribunal virorum doctiorum defero.

19. *Dubitandi.*

QUibus autem verbis ambire furentem conabor? *Quæ prima exordia ſumam*? quo affatu lenire ſtudebo? *Æneas ad Didon. Æneid.* 4.

Vellem tamen ſciſcitari, utrum ne———

Scrupulus qui me mordicitus vulnerat nocturnum ſomnum mihi adimit, ſeveram faciem *mihi* exaſperat.

Vt ſtat & incertus quà ſit ſibi neſcit eundum
Cum videt, ex omni parte viatot, *iter*:
Sic ego———
———*utque carina*,
Quam ventus, ventoque rapit contrarius æſtus
Vim geminam ſentit, paretque incerta duobus:
Sic & ego ———
———*Subhæſito in hac re*———
Atque animum nunc huc celerem, nunc dividit illuc,
In parteſque rapit varias, perque omnia verſat----
———*Quo pede nunc utar? dubia eſt ſententia nobis*
Nec quid agam invenio, nec quid nolim ve velim-
ve———

Dii boni quid (*inquam*) dicet? utri *noſtrum*

gravius

gravius excandeſcet? utri durius convitium evomet? utrumque ſane (ut opinor) pari cultro dignum putans, *furiis* devovebit.

Miſerum *me*! qnid agam? Hoccine etiam hominum perditiſſime, feciſſe debueras priuſquam?——

——Quid eſt quod in erroris tui fulcimentum adducas? Quod huic malo remedium invenies?

——Fidem mihi nunquam facturus es, ne juratus quidem.

20mo. *Exclamandi. Querendi*

QUis vidit *ver* ſine violis, æſtatem ſine granis, & calore, ſine pomis autumnum hyemem abſque nivibus & pruinis? nonne ſuccedentes ſeriatim menſes in ſuis manent officiis?

Nec facile invenies, multis in millibus unum,
Virtutem, *precium, qui putet eſſe ſui,*

—Multo jam pluris æſtimantur (cur *hoc* relinquis inultum *Jupiter*?) leones & paraſiti, nebulones & aſini---quam viri *vere* pii aut eruditi——

Ipſe decor recti, facti ſi præmia *deſint*
Non movet, & gratis pœnitet eſſe probum.

O tempora! ô *mores*! ut præſacra auri fame nihil uſpiam ſacrum eſt!——

Quis deinceps miretur fuiſſe olim qui *Philoſophos* ſe dicerent, qui aſſerebant *Nivem* ſibi atram videri, *cœlum* conſiſtere, & *terram* motione ſua, eaque perpetua rotari?

——*Deum* immortalem! ut jam exultat probitas! ut peſſum iêre boni mores! mortuam *Murænam* flevit Hortenſius orator, multos dies atratus; tu *patris* morientis non miſerebere? O perditam ætatem! O mala tempora! quis *hoc* non execretur?

Turpe

Turpe ſequi caſum, & fortunæ *accedere amicum*
Et niſi ſit fœlix, eſſe negare ſuum.

——O rerum mira converſio!——

O ſordidum genus, barbarumque facinus! O feriores homines, quam humanam olim *Androdus* feram invenit!

Illud amicitiæ *ſanctum & venerabile nomen*
Proſtat, & in quæſtu *pro meretrice ſedet.*

Voces hominum, *Stentoreum* quiddam paſſim reboantes, tanto horrore omnia complent, ut *furias* omnes cum *Cerbero* emiſſas, ab inferis jures.

——Cæterum illud ô *Dii* immortales eloquarne aut ſileam? cur autem ſileam? cum ſit vero verius——

——His atque id genus mille nugis, horum capita adeo diſtenta differtaque ſunt, ut arbitrer nec *Jovis* cerebrum æque gravidum fuiſſe, cum ille *Palladem* parturiens, *Vulcani* ſecurim imploraret.——

Heu par *illud ubi eſt, totidem virtutibus æquum*,
Et concors pietas *nec dubitatus* amor?
Vnus erat Pylades, *unus qui mallet* Oreſtes
Ipſe mori, hîc una fuit per ſecula mortis,

——Scripſi ſemel atque iterum—ad—ſed, quod dolens refero----nihil *impetravi*——

21. *Excuſandi.*

ET ad quid non *importuna* flagitatio, *opportuna* occaſio impellat etiam *invitiſſimum*?

Hoc commune malum eſt, ſemel inſanivimus omnes.

—Tam id peccatum primum, magnum: magnum, at humanum tamen, fecere alii item boni *Terent.* Adelph.——

Non eſt quod *Exſpectes eadem à ſummo minimoque Poeta*; ut *Venuſinus* olim··Vin'adoleſcentulos rerum

rerum imperitos perinde ac graviſſimos *Catones*, frontis rugoſæ viros, ſe gerere? ——

——*Sed non is vultus in illo, non ea nobilitas animo eſt, ea gratia formæ, ut timeam fraudem, meritique oblivia noſtri*—— Met. *lib.* 7. *Fab.* 1.

Omnes quibus res ſunt minus ſecundæ, magis ſunt, neſcio quomodo, ſuſpicioſi, ad contumeliam omnia accipiunt magis, propter ſuam impotentiam, ſe ſemper credunt negligi—— *Terent.* Adelph. ——

——Mihi, perpetuis laboribus enecto, verius quam fatigato, non vacat toties ſcribere, exiguiſve rebus adeſſe ——

Epiſtolæ noſtræ brevitatem ſimul & ruſticitatem, excuſabunt occupationes ——

——& tamen pertinax meum incuſas ſilentium, mecumq; delitigas quaſi parũ tui memorem ——

——Ego ſane inficias neutiquam iero *me* ——cum non ignores neminem tantæ eſſe probitatis hominem (fuerit licet *Diis* ipſis proximus) cujus vita aliquantillis vitiorum tenebris non obnubileturi. *Æneam* ſua commendat pietas, dedecorat proditio; *Alexandrum* bellica virtus extollit, deprimit ebrietas ——

—— Non eſtis ætatum adeo imprudentes, ut non cognoſcatis, facile, cum *Marco* Fabio, ſuam eſſe ſtudiis infantiam: fortiſſimus quique edidit aliquando vagitum: vultis exigere ab *adoleſcentulo*, quod parentem eloquentiæ *Ciceronem* deceat? vultis ſarcinam dare infantulo, cui, *Demoſthenes* ſuccumbat? — —

——Scribit *Fabius* eos fractum iri potius quam poſſe corrigi, qui in pejus obdurueranti. *Tortellius* tamen ille, ille (inquam) homicida *Tortellius*, in quo futuram probitatem deſperabant omnes, ad bonam frugem ſe recepit, & vitam commutavit in melius—— quidni igitur & ?

—— Incredi-

——Incredibile videndi *tui* deſiderium jampridem *me* tenuit, adeo ut nulla *nox* prætereat, quin imago tua, oculis meis obverſetur & oberret; & ſi liceret citra ullum diſcrimen ad *te* commigrare, commigrarem protinus: viamque ipſam (quod aiunt) raptim devorarem———

Sed multa ſunt quæ ab hoc animi mei deſiderio *me* remorantur & avocant———Nam præterquam quod ægre hodie & difficulter———

——*Sed qui, quam potuit, dat maxima, gratus abunde eſt*———

——Nam (ut quod res eſt libere fateamur) multa me impedierunt———

Vid. *Purgandi, Defendendi.*

22do. *Excuſandi longitudinem, & prolixitatem*, &c.

VEreor (*mi amice*!) ne prolixo meo ſermone moleſtus ſim tibi, ſed quia nihil magis cupio, quam logiſſimas literas tuas, longas & *ipſe* ſcribo, ſcripturus etiam longiores, ſi otium *mihi* ſuppeditaret.

—— Expectes denuo non epiſtolam modo, ſed ingentem literarum ſarcinam, quæ vel Ægyptium, ἀχθοφόρον degravet.

Purgabis me A. B. quod tam incompoſite ſcripſerim.

Sed ne epiſtolæ modum excedam, quæ non debet ſiniſtram manum legentis implere, in alium diem hanc litem cum Dialecticis differam

——*Senec.* epiſt. 45.

Jam ſatis invalidos calamo laſſavimus artus,
Et manus officium longius ægra negat.

——Sed hæc ſatis multa, vel plura potius quam neceſſe fuit, facit autem; non loquacitas me ſed *benevola lentia*, longiores epiſtolas——

Scribere plura libet, sed vox mihi fessa loquendo?
Dictandi vires siccaque lingua negat ——

——Vehementi desiderio, primam quamlibet occasionem, amplexurum me vides, & *Nuntium* tuum avidissimis ulnis excipientem—

Dilatus ac procrastinatus tabellarii quotidie iturientis discessus, effecit ut, & meas literas, & aliorum, serius multo quam aut ego volebam, aut tu debebas, acciperes———

——At ista, *ego* amore magis impulsus, scribenda ad *te* putavi, quam quod arbitrarer *te* monitis, & præceptis meis indigere. Sed me, cupiditas tibi satisfaciendi, & materia sequax ultra metas abripuit; cæteroquin———

——Cujus prolixitatem fortassis excusarem, nisi id agendo fierem prolixior———

——Vides ut me totum in sinum tuum effuderim———

Sed reprimo me, ne me Crispini scrinia lippi compilasse putes—— ut ait Horatius———

23to *Excusandi brevitatem.*

INdulgeas *mihi* velim *Laconicam* hanc *brevitatem*, hoc præsertim tempore: nunquam (mihi crede) in vita *mea* (quantum memini) minus otiosus, quam nunc, sum ——en tibi ad binas tuas literas simplex responsio, idq; tumultuaria opera——

——Parce rudi calamo, tabellarius iste humeros mihi pressit———

——Quod spatiosiori margine, lineis non ita perturbatioribus aut condensatis scripserim, in causa est———

——Inextricabili fere negotiorum labyrintho implicor, ut jam non vacat———

Ignosce obtecro, non possum jam plura scribere. Interpellat jam me importunus quidam.——

Vix

Vix licet per otium, in *menſe* ſemel tantum feriari, tot meæ cervici incumbunt negotia, ut ultro citroque curis agitor; ſed ſi aliquando poſſum aliquid ſuffurari otii, motis eſt mihi ——

—— Felix otii nunc non ſum —— hoc quicquid eſt induſtriolæ, æqui bonique conſulito ——

Importuna redeuntis ad *te* nuntii feſtinatio, plura ſcribere non permittit ——

Quod etſi exquiſitius repoſceret judicium, coactus ſum hac *Epiſtola* raptim & tumultuarie ſcripta, tibi paucis aperire, quid ſuper ea re *mihi* ſit animi, idque facere propter deſperatam abituri nuntii celeritatem, qui antelucano ſequentis diei quo venerat tempore, *ſibi* propere redeundum eſſe teſtabatur.

Non debes *tumultuarium* mirari characterem, ſcripſi enim feſtinus.

Parcius quidem ſcribo, at non parcius amo ——

Quibus ego diris, hujus tabellarii caput devoverim, cujus vel indiligentia vel perfidia, factum arbitror ut ——

De tabellione iſthoc incertus, diſtuli hactenus —— tumultuatiſſime hæc ad multam noctem ——

Hunc Laconiſmum, me docent immenſi ſtudiorum labores ——

Dicas hanc eſſe prolixam epiſtolam, ſi ſcias quibus obruar laboribus.

Non poſſum quidem plura, & hæc raptim quoque, feſtinat ita tabellarius ——

—— Quod ſolito brevius ad *te* ſcribo, dabis veniam, nam quum has à me literas nuntius poſtularet, non erat mihi otium ad mungendas nares ——

—— Ego Dapſilis ſemper effundo, & ſic hau-

tio ex fæce, ut vix suppetat jam in tanta penuria, quod digne scriber. m ———

——Illi qui beata in *terris* nacti sunt otia, possunt———

Tempus enim cum humana omnia ab eo aliquid invicem rapere debemus.———

Plura otiosus, *hæc* cum essem in Senatu, exaravi,

Hæc omnia quam raptissime raptim.———

Hæc scripsi *festinans*, properante ad vos tabellario——inter alia avocamenta ———

Sed ego qui sum pauperimi ingenii mei conscius, *Laconicæ* malo studere *brevitati*, quam multijugis paginis infantiæ meæ maciem publicare. *Symmach.* Auson.

Cum nec *singulis* inservire possit, per universa *distractus*, nec *universis* sufficere in singulis *occupatus*——Min. *Fel.*

Hæc exaravi, multis distractus *negotiis*, animoque *curis* valde impedito.

Hæc *ego* ad *te* occupatissimus scripsi; fusiora cum offertur alius opportunus tabellarius.——

——Negotiorum multitudine pressus fere & oppressus fui, quo minus———

——Ne me accusare de epistolarum negligentia possis, scribo jam pauciſſima hæc———

24to *Excusandi silentium, seu intermissum* scribendi *officium, seu* visendi, *&c.*

UTinam esset mihi otium ab his occupationibus, quæ *me* nulla non hora interturbant, & fere obruunt; facerem ut intelligeres, quantum *tuo* nomini debeam.

Dumque ego hæc omnia tumultuor, elabitur tabellarius———

——Si essem liber laborum, qui *me* nunc circunstant & opprimunt, ad te quam citissime convolarem,

volarem, via ipſa (ut cum *Sidonio* loquar) devorata, idque ſum facturus quam poſſum brevi——

——Neque excandeſcas adeo, quod literis tuis cunctantius paulo reſponderim——

——Veritus ſum ne ineptias meas non tam legendas tibi, quam ridendas exponerem——

Aliqua etiam ex parte animum ad ſcribendum ſatis propenſum, & literarum *alas* retardavit, deſiderium reſcribendi aliquid de——

Cum & præteriti noſtri *officii*, & ſingularis cujuſdam *negligentiæ* crimine manifeſto teneri non immerito videar, cum nullas ad te (*vir Rev.*) literas jamdiu dederim; quamvis omnem prætermiſſi muneris accuſationem juſta & idonea quadam purgatione redimere potuerim: magis tamen *ingenui*, magiſque prudentis *ego* eſſe exiſtimavi, errati *veniam* agnoſcendo impetrare, quam liberationem, culpam occultando, vindicare——

Diſtuli tuis reſpondere literis, quod exiſtimaram fore ut præſens præſentem amplecterer——

Unum à *te* peto (*vir!*) ut me nullo oblivionis crimine, aut ulla me in te officii ratione, ſed juſtiſſimis de cauſis, quo minus ad te hoc tempore ſcribam, prohiberi putes——jam enim charta ipſa ne nos prodat pertimeſco——

——*Novi* quod ſcriberem nihil erat, me *tui* eſſe amantiſſimum, vetus eſt——

Quæro compendium, diſpendium invenio; quin apage——

Tecum adeſt abſente corpore animus,

——Intelligas faxo ſic te à nobis amari, ut antehac friguiſſe videamur——

Quod tanto *temporis* intervallo, nihil ad te dederim literarum, nec veteris meæ erga *vos* obſervantiæ benevolentiæque memoriam revocarem, non mea negligentia, neque adeo oblivio-

ne mutui noſtri *amoris* id factum, ſed potius——

——Nec ſum uſque adeo oris duri ut à——

Tametſi ergo *me* pudet, poſt diuturnam ceſſationem, nunc ad *te* ſcribere, tamen non dubito, quin pro tua in amore conſtantia, meæ, ſiqua fuit, negligentiæ, benignus interpres ſis futurus, præſertim cum.

——Hoc longum ſcribendi intervallum, non voluntate *mea*, non oblivione tui, *non* neglectione officii, nec ſane ulla defecit mihi, vel ſcribendi materies, nec mittendi facultas, ſed——

25to *Expoſtulandi.*

CUr ſic *Te* mutatum video? Cur adeo, *me* viſo, caperas ſtatim frontem? Cur ita ſtomacharis? — —

Vid. Brand. lib. 2. 20.

Num ex eorum haberi velis numero qui *Odyſſeas*, & *Iliadas*, aut majus aliquid promittant ſe parituros, demum vero ubi diu ſatis, & ultra *elephantos* uterum tulerunt, *verba* imittunt pro *farina*, murem oſtendunt pro *bove*; cujuſmodi fuiſſe feruntur *Callphanes* poeta, & *Timæus* Siculus? *Text.* præfat. epithet.

——Dic——dic inquam, per nomen æterni Dei, quid à te ſumpſerim, in quo læſerim——

Quando enim quæſo rerum tuarum negligens viſus ſum? quando tardus aut fugiens laboris, ejus præſertim, quem *tibi* uſui fore crediderim? nonne à *puero* parvulum eduxi? nonne pecuniarum aliarumque rerum *tibi* utilium affatim ſemper miniſtravi? nonne ſub præceptoribus, *Latinas* literas haud incurioſe *doctus*, erudiendum curavi *Text. epiſt.* 49.

Nam quid tibi mali, aut quid non boni fecerã? Quo meo tandem merito?——

——Quo

——Quo tandem *iſte* modo non cuivis fidem faceret, ſe recta docere, recta prædicare, recta ſentire?——

Quouſque tandem abutere patientia——*&c.*

Agedum, *mihi* reſponde quid hic——

Cur neſcire pudens prave, quam diſcere, malis?

Quid eſt quod in me adeo ſubſtomacharis? quid eſt quod in famam & nomen ita debaccharis meum?

26. *Exprobrandi.*

§ Iccine vero? ita negotiaris *tu*, ut ne unica nos ſalutare poſſis lineola? adeone ſevera premeris *tu* ferula, ut ne ocium huic rei tantillulum, ſpatiumve aliquantillum defalcares?

Scripturus eras ſcilicet, ſed non licuit, nec per negotia, quibus nullis diſtringeris; nec per otium quoque, quo abundas!

At ô vulpeculam hominis! ſiccine ſoles amicos tuos fallere?

Claudа tibi mens eſt ut pes, natura notaſque exterior certas interioris habet.——

Deſpectus tibi ſum, *nec quis ſim quaeris.*——

——Facis quod *canes* ſolent, qui ſocium in culina nullum amant. *Dum canis os rodit*, ſocium, quem diligit, odit.

——Sed nullis *ille* movetur fletibus, aut voces ullas tractabilis audit.——*Æneid.* 4.

Sed alios ſpectare remiges, alio provehi cymbam video——

——Ingratumque Jovem nequeat cum dicere ſentit——*Ovid.* de Io. Met. 1.

Quod epiſtola *tua* rarentior ad manus pervenit meas, id *ego* non poſſum non ægre ferre.——

Hæccine eſt illa *tui* exſpectatio? ſic amicorum opinioni reſpondes?——

O male collocatam benignitatem!

——Hoc enim scio, *me* meis in *te* beneficiis meruisse, ut fortunas tuas, ipsamque adeo vitam pro *me* exponeres.

Quid? pollicebaris montes & maria, dicebasque *me* tibi esse chariorem tuis oculis? Hæccine est illa *benevolentia*? Siccine soles amicis subvenire tuis?——

Nonne *hæc* satis erant bonam indolem æternum devinxisse? quamnam vero *te* viperam vocarem *ego*? quodnam *monstrum* aut tartareum *canem*; qui virulentam *invidiæ*, calumniæque saniem, evomere in *me*, virum de te meliora meritum, non erubescis?

Magni (ut video) verba *mea* æstimasti, magni consilia feciſti, hominum stultissime! qui quod *tibi* pernicioſum semper fore prædicavi, excæcatus *stultitiæ* tenebris perpetraveris.

Quid? quo tempore discessisti à nobis *jurabas te* scripturum unoquoque mense; vide quo modo constiteris *tibi*. Næ tu es egregie——

——O ingratæ mentis juvenem! ô perditissimum adolescentem! nihil sane jam conqueror quod *mei* dememineris, quem *parentis* cepit oblivio.

Jam quoniam in nequitia tua ita occalluisti, ut lapideam magis quam humanam videaris effigiem indutus, pluribus *te* verbis hortari desistam.

Vive ut lubet, egeriſque ut volueris—— profundas, perdas, pereas, nihil attinet ad me—— *Text.* Epist. 38.

Τόπον δ' τρέπον μιλήλαξας——

——*ubi sunt ingentia magni*

Verba viri?——

Heu! ubi nunc fastus, altaque verba jacent?

Quolibet es folio, quavis incertior aura——

vid *Cicer.* Ep. *Famil.* lib. 5. ep. 5.

Est

Est aliqua, ingrato, *meritum exprobrare voluptas.*
Hac fruar, hæc de te, gaudia sola feram.

Mihi quidem liquidissimum est, te *dictum* in deterius degenerare, & cum aliquo usque progressus esses, tamen———

27. *Gaudendi. Lætandi.*

LÆtor appri ne, *mi chare*, vera *hæc* esse quæ narras, atque id sedulo triumpho———

——Quo peramœno spectaculo, fallor si aliud in terris unquam videris jucundius——— O quam gaudeo quod!———

At pater Æneas audito nomine Turni
Deserit & muros, & summas deserit arces
Præcipitatque moras omnes, opera omnia rumpit,
Lætitia exultans——Æneid. 12.

vid. *Gratulandi.*———

28. *Gratias agendi, & debendi*

MUlta mihi de singulari tua in doctos bonitate prædicaverant multi, sed nunc omnem famam infra verum fuisse comperio, qui mihi videris huic potissimum rei natus, ut de omnibus bene merearis——*Erasm.*

Quæ præter meritum, obtingunt, hoc plus solent habere pretii, & quæ præter expectationem obveniunt solent esse gratiora: quot igitur nominibus mihi putas gratum fuisse munus tuum adeo non expectanti, ut si de cœlo delapsum fuisset, non potuisset magis inexpectatum accidere.——

Nam quod ultro mititur, quod immerenti, quod nec per somnium expectanti———

——Amplector istum animum tuum, & agnosco quod debeam———

——Animum tam excelſum, tamque amice amicum pluris facio quam.

——Ceu pro votiva tabula, gratias ſi non quantas debeam, (utinam enim id poſſem) at quantas queam maxime perſolvam.——

Conatu potius & *voto*, quæ mea eſt gloria, quam ipſo *facto*, quæ mea eſt tenuitas ——

Quod veritus ſum antea (*vir moderatiſſime*) ſi ego adoleſcens neque *bonis* artibus excultus, neque in *recta* dicendi ratione ſatis exercitatus, ad *te* provecta ætatè *virum*, atque omni doctrinæ genere inſtructiſſimum, Rom. eloquentiæ hac noſtra ætate cum paucis facile *principem*, literas darem, ne meum iſtud factum cum temeritate conjunctum videretur, id totum penitus ſublatum eſt; meumque hunc ſive *pudorem*, ſive *metum*, vicit beneficii erga me *tui* magnitudo: nam *juveni* quidem pluſculum etiam *audere* quam par ſit ab omnibus fere concedi ſolet; non habere quibus debeas *gratias* omni ætate ſane turpiſſimum. Itaque vetus illa dubitatio in preſentia nihil me movet, neque cum venit in mentem, veteri reprehenſioni quod *ſcribam*, ſed quod *ſerius* id faciam. Sed, *&c.*

——Eoſque imitabor *mendicos*, qui, quum acceptæ ſtipis mutuum referre nequeant, benevola *verborum* actione rependunt——

Accipe igitur (*vir maxime!*) à cliente *tuo* quod jam tuum eſt; accipe quod voluiſti, lege ſi ſit tanti, quod jam audiviſti: & quandoquidem muneribus, hoſpitio, *officiis*, comitate omni & benevolentia, *me* ſic obſtrictum *tibi* tenes, ut in nexu adhuc maneam, patere ut *creditorem* tam benignum te habeam, quam *patronum* hactenus expertus ſum——

——Ut jam nec beneficii *vos* in me collati pœnitere

nitere poſſit, quod *id* in alios multos transfundam, nec id ipſum male collocatum videri, quod agnoſcam, cum nullis debeam libentius, ut nec amo quemquam effuſius——Nulla dies unquam memori vos eximet ævo———

———Votivum animi mei ſpecimen vobis inſcribo———

—Ferreus tamen ſim, uteumque contigerit, & lapideus, ſi unquam tantæ *tuæ* humanitatis fuero oblitus———

Nutriviſti *me* à puero, feciſti ex ſervo ut eſſem libertus, & quod habuiſti ſummum precium perſolviſti mihi——— Næ inhumanus eſſem & plane ———

——Orandum eſt *mihi* illud, ut quia in tanto credito ſum minus per *me* idoneus debitor, per *Deum* vobis idoneus ſolutor exiſtam——— *Chryſo. log. ſerm. 5.*

———Et revera *filium* ſe neſcit, viſceribus caret, naturam negat, ingratus eſt *patri*, qui autorem *vitæ* ſuæ non obſequiis placat, non devincit cultu, muneribus non honorat———*Chryſ.*

—Ideoque ſoli, quos feciſtis tales, ſentiunt quid vobis debeant———

Quod quidem veſtrum in *me* beneficium ſi———

——Memini ſemperque meminero———

Incredibilis iſta bonitas tua, vincit non ſolum merita noſtra, verum etiam vota———

Utinam & referre poſſem æque ac agere grates, referret autem *is* qui pietatis officia, multo cum fœnore ſolet remetiri, *Deus*.

Quare incumbo (*vir conſummatiſſime*!) & hanc operam *tibi* navabo, ut *tui* nomen, immortalitate digniſſimum, extingui mortali cum corpore non ſinam. Quod quidem enixus ſum verbis meis laudem tuam reſonantibus. *Et tui*, mihi amantiſſimi, & quidem officioſiſſimi memoriam

(si modo is ego sum qui tantum præstare possum) profecto ab interitu vindicabo———

Nihil præter aqueum illud Sinetæ munus regi *Artaxerxi* occurrit uspiam———

Polliceor me buccinatorem fore existimationis tuæ.———

Quantum debeo tibi (mi *amicissime*, mi *optatissime*!) pro *illis* literis, quas in meam gratiam scripsisti, non præsentes *literæ* declarare, non *fortunæ* meæ compensare poterunt; efficiam tamen (*Deo volente*) ut *posteritas* intelligat, Te amicum fuisse mihi valde beneficum; & non immemorem me extitisse.

Pro quibus, optandi si mihi copia fiat,
Tam bene pro merito commoda mille precor.

His *ego* meritis vestris erga *me* amplissimis, non officio sed *voto*, non opere sed voluntate & *animo* respondere cogor, quia longe longissime, infra *meritum* illius humanitatis vestræ, subsidet *studium* pusillæ facultatis meæ——— *Jun. in Tertul.*

Immerentissimus prorsus & indignus cui hoc dignationis & honoris habeatur———

Id quoties reputo quo pudore me putas suffundi?

——Certe ego, *studiosorum* more, pro auro & argento rependo animum gratum, ac chartas, feliceſne an miseras aliorum esto judicium; feci quod potui, non quod volui.

Quod si digna tua minus est mea pagina laude
At voluisse sat est, animum, non carmina *jacto.*

Ego quidem sæpe multumque cum animo cogitavi, ecqua tandem ratione possem munificentiam vestram rependere, qui *me* à suavibus *Academiæ* ulnis & mamillis avulsum, in vestro sinu amice excepistis———

——Pro tantis vestris erga *me* meritis, certum deliberatumque est aut *exsolvere*, & præstare *debitum*,

tum aut (quod ingenui eſt hominis) tanquam *æs* alienum à *me* contractum, apud *acta* publice profiteri.———

Hei mihi non magnas quod habent mea carmina vires,
Noſtraque ſunt meritis *ora minora* tuis.

——Nec *amicum* amplius meum, ſed *numen*, ſed genium ac tutelarem *Deum* appello; etenim, ſi non inſcite ſcripſit quidam, hoc demum eſſe *Deum*, juvare mortales——cur non?———

Qua teſtatum faciam, *me* grata ſaltem recordatione, *hæc* omnia complecti, quando parem pro tantis meritis reddendo gratiam, ſolvendo ſatis eſſe nunquam poſſim.

—— *Vnica fortunis* ara *reperta meis.*

Gratum nullo non *loco*, nullo non *tempore* memorem gratiæ referendæ, ſtudioſiſſimumque *tui* experieris, ſenties———

——Pro *literis* ad me tranſmiſſis, gratiam habeo maximam, ſi quod ego autem *officium* viciſſim præſtare queam, impera, id tuo jure facies----

Pro quibus ut meritis referatur gratia, juro
Me fore mancipium tempus in omne tuum.

Ut igitur pro affectu illo erga me tam benevolo, quem aliis etiam beneficiis declaraſti, gratum animum teſtor, offero nunc quo nihil habeo majus, memetipſum, ac mecum animi noſtri fœtum———*Voſſ.*

Sed veſtra præceſſere beneficia quæ gratuita erant, noſtrum ſequitur officium quod debetur, & quo magis debetur eo minus poterit diſplicere---

Muſæo *iſtius* pepli tapete ingratitudinem meam pudenter exſinuo, quod olim *Philomela* apud *Ovidium*

Purpureaſque notas filis intexuit albis.

——Ut clam erubeſcam accipere quod palam mendicare non erubui.

Ve-

Verum amicitiæ veræ atque ſincetæ coagulum, eſt mutua officiorum reciprocatio ———

O mihi tam longæ maneat pars ultima vitæ
Spiritus & quantum ſat erit tua dicere facta!

———Animumque erga *me* tam propenſum declaraſti, ut plane ad primum literarum tuarum conſpectum obſtupuerim, atque non parum admiratus fuerim, tantam celſitudinis tuæ dignationem———

———Pro ſummis *excellentiæ* tuæ, in *me* jam ſæpe collocatis beneficiis, & *gratias* quas habeo maximas, in præſentia libenti animo *ego*, & omnia *mea* deinceps in poſterum officia, paratiſſima voluntate, amplitudini tuæ offero, & addico———

Nec quæ de parva pauper, *diis libat acerra*
Thura, minus grandi, quam data, lance valent.

——Cui vitam, cui liberum hunc aerem, hunc ſpiritum, hanc vocem, quæ ſervire aut adulari, neque novit, neque cogitur, debeo.

——Quem non tam *patronum* quam *patrem* agnitutus ſemper ſum———

Cujus honorificam in nos omnes beneficentiam neſcio an commemoremus potius, vel admiremur magis.

———Cum ab ingratitudine non ſecus abhorream, atque *Achilles* ille *Homericus* à mendacio, mecumque perpenderem quam eſſet immenſum, quod tuæ deberem benignitati, ut meritum omne, omne quoque officium exſuperet meum; optimum judicavi ut tibi literaria ſtrenula, aut floſculo quopiam è muſarum hortulis decerpto, animum memorem atque amantem utcunque teſtarer———

———Utinam in officii recordationem ſacratiſſimam, è penu meo literario proferre poſſem, quod vel *tuis* gratum eſſet oculis, vel animo & deſiderio reſponderet *meo*.

———*Cum*

——*Cumque labent alii, jactataque vela relinquunt,*
Tu laceræ remanes anchora sola rati.

——Cœpi subinde anxia mente revolvere, quonam pacto aliquando gratum erga te animum ostenderem. At tanta sunt tua in me merita, ut etiam nullum eorum partem, referenda gratia consequi queam: Solatur tamen me *Plinianum* illud, *rusticos etiam lacte diis supplicare, & gentes multas quæ thura non habent, mola salsa litare*, nec ullii fuit vitio datū, Deos colere quoquo modo possit.

——Quod referre gratias, ita ut volebam non possum, *fortunæ* debes imputare——

A *me* nihil unquam in *te*, ne mediocre quidem profectum est, ut *mihi* tantum beneficium cumulare videaris; quid autem speres in posterum plane non video. Is sum qui amicorum potius auxilium desiderem, quam ipse *aliis* opitulari possim——

Quid referam vel isto *munere* dignum, vel potius isto tuo *animo*, qui mihi munere ipso longe est suavior? nihil habeo nisi meipsum, *quem* si alicujus esse precii putas, totum *peculio* tuo adscribito. Crede *mihi* nihil habes in omni genere tuarum possessionum, quo *tu* tam proprie possis & *uti*, & *abuti*, si ita lubeat quam.

Nunquam igitur gratiarum labiis te salutabo? nunquam ne——

Egone in *eum* ingratus essem, qui & nullo *meo* merito, *me* laudasset, & inopiæ, meæ subvenire vellet?

——*non si tellurem effundat in undas Diluvio miscens, cœlumve in tartara solvat Jupiter*---Æneid. 12.

Quid tibi quid *inquam* polliceat? num *meipsum* quantus sum dedam? at exiguum est iis *me* dedere, qui nisi fuissent, *ipse* non essem; tibi proinde & quod possum, debeo & quod non possum, *Hieron.*

——Char-

—— Chartaceo hoc *donulo*, quod quæſo clementer ac perbenigne à veſtro *clientulo* ſuſcipite, & legite.

——*Patri* præſertim cui fortunas tuas omnes ipſamque adeo vitam debes cum anima

——*nec unquam*
Eſſe ſatis poteris, præſtes licet omnia, gratus——

Ut meminiſſe magis poteram officii mei, quam præſtare retributionem———

Officiola qualiacunque.

Vel minimiſſimam amoris ſtrictúram——*pro meritis grates perſolvere dignas non opis eſt noſtræ* (domine & Mæcenas *mi*!) *non tamen officium ceſſabit, inerſque voluntas* proferet haud ullum, grati animi, noſtrive in *te* teſtamen amoris———

Quale quale tandem eſt, tibi totum id———

Supereſt ut illam ipſam *gratiarum* actionem, quæ *me* ad ſcribendum impulit, in *Epiſtolam* concludam; Sed ſtultiſſimum fuerit velle *me*, juvenem infantiſſimum, tibi *verbis* ſatisfacere, cum tu homo eloquentiſſimus, *reipſa* rationibus meis conſulere conatus ſis. *Aſcham.*

Tu tamen quaſi hoc unum in vita, ut me tuereris *tibi* propoſitum eſt, quem ſemel benevolentia complexus es, omni beneficiorum genere cumulare nunquam deſiſtis.———

Quantum tibi debeam, depingere ſtupet calamus, exprimere lingua, leves tantum *qua data porta ruunt*, & loquuntur *gratiæ*.

29. *Reſponſ. ad* Gratiarum *actionem.*

QUanquam *gratiarum* actionem à *te* non deſiderabam, cum te *reipſa* atque animo ſcirem eſſe gratiſſimum, tamen fuit *ea* mihi (fatendum eſt enim) perjucunda.———

Quas ad *me* literas miſiſti, multo ſunt adeo refertæ officio, tam multis.———

Iſti

Iſti tuo tam benevolo pectori me profiteor aſtrictiſſimum eſſe, id quod hoc epiſtolio veluti ſyngrapha legitima, ſingulis & univerſis conteſtatum eſſe volo ——

Laudibus iſtiuſmodi non delector, quas tu prodige verius quam liberaliter in me effundis-----in poposterum quæſo aliud exercendo ſtylo quæras argumentum——

Gratias quas mihi habes immerito maximas, tibi meritiſſime rependo maximis majores——

30. Gratulandi.

QUo in *adventu* ejus, non poſſum exprimere ſermonibus, quanto, quamque impatienti gaudio *exultaverim*, cum augeret maxime lætitiam meam amiciſſimi *hominis* inopinata præſentia. *Min. Felix.*

Noctes omnes inſomnes & illunes; dies vero nebuloſos agimus hem diu, abſente te, te ſcilicet——

Quæ quoniam vera eſt, tota mihi *mente* tibique
Gratulor ingenium *non latuiſſe tuum.*

Quicquid ago præſto es, ludit ante oculos meos imago tua, itque reditque frequens, ſine te non dormio, non edo——

——Nulla non hora de *te* loquuti ſuimus, longa nos omnes *tui* fatigavit expectatio——& vitam *nobis* acerbam putabamus, quod tam diu conſuetudinis *tuæ* fructu caruimus——& jam ecce *reduci* à tertio uſque jugere manus porrigimus.---

——Cujus equidem abſentis, abſens, memoria, non aliter frui ſolebam, quam præſentis præſens conſuetudine conſueveram; qua diſpeream, ſi quid unquam in vita contigit mellitius.

——Cærerum quemadmodum fieri conſuevit, ut cum primum *Sol* formoſum illud & aureum os

terris

terris oſtenderit, aut ubi poſt aſperam hyemem novum *Ver* blandis aſpirarit *Favonii*s, protinus nova rebus omnibus facies, novus color ac plane juventa quædam redeat: ita nobis *te* conſpecto mox alius acceſſit vultus.———

31. Gratulandi---*fortunam auctum*---- *ſucceſſum proſperum.*

GRatulor tibi *Plutum* tam propitium; ut mihi permoleſtum fuit *te* moleſtiis ac periculis agitatum eſſe, ita *te* incolumem ex iſto naufragio enataſſe gaudeo.———

Sed gratulor tibi, jam opinor, ſemideo facto, cui contigerit———*epulis accumbere divum.*

Nec tam meapte cauſa quam illius *lætabar*———

Quod res *tibi* ex animi ſententia evenerit, lætamur admodum, omniaque *tibi* in poſterum feliciſſima apprecamur.

———Video *te factum* ζῶον ἀμφίβιον niſi mavis dici *Mercurius*———ſuperis deorum gratus & imis———

Tanto ſemper in te affectu flagravi———ut optem tibi ſecundiſſima omnia, & cum optata contingant, vehementer gaudeam.———

32. Gratulandi *valetudinem recuperatam.*

IN more poſitum fuit amicis convaleſcentibus *ſoteria* mittere———

Sed magis gratulor valetudinem proſperam, cum à tot morbis revixeris aliquando—& novam quaſi vitam recordiaris.

AT per *Deum* quæso immortalem, ut tortuosos aliquando mores castigares. Quis enim *te* non metuat? quis non oderit? O utinam te moveant *parentum* suspiria, vota, lacrymæ?

Scholæ adhæreas usque dum mercibus illis Athenienſibus probe pleneque sis instructus ——— ἀσχρόν τοι δῆρόν τε μένειν κενεὶν τενέεσθαι. *Iliad.* 2. v. 298.

Toto fac animo, præclara studia amplectare,
Quando non potes quod vis, id veris quod possis———

Perge, age, vince omnem miles *virtute laborem.*
Et quantum humani possunt se tendere passus,
Arduus accelera———

——Facita vivas ut omnes *te* frustra fuisse natum non existiment.

Disce libens, tetrici nec præceptoris habenas
Detestere ———
Tu quoq; ne metuas quamvis Schola *verbere multo*
Increpet, & truculenta senex gerat ora Magister,
Degeneres animos timor arguit; *at tibi consta*
Intrepidus, nec te clamor plagæque sonantes, p. 157.
Nec matutinis agitet formido sub horis,
Quod sceptrum vibret ferulæ, *quod multa* supellex
Virgea, *quod mollis scuticam prætexit aluta,*
Quod fervent trepido subsellia *vestra tumultu.*
Auson. protrept.

—— Noliquæso *spem* quam de te bonam nostrates passim omnes conceperunt hactenus, frustrari; noli sœdissimam ganeonum colluviem ita sectarier, ut sordeant tibi, & desipescant amicorum monita———

——Te ad studium summæ laudis cohortabor, est enim tibi gravis adversaria constituta, & parata incredibilis quædam *Expectatio*; quam tu una re facillime vinces, si hoc statueris quarum laudum gloriam admiraris quibus artibus hæ laudes com-

comparantur, in iis esse elaborandum———

In hanc sententiam scriberem plura, nisi te tua sponte satis incitatum esse confiderem; & hoc quicquid attigi non feci inflammandi tui causa, sed amoris mei testificandi———

Vid. *Formul. affe. movend.* ubi com. plures huc referre queant—

Si tibi difficilis formam natura negavit,
Ingenio formæ damna repende tuæ.
Surge, age, & in duris, haud unquam defice, cœlo
Mox aderis, teque astra ferent———

Agricola si non impresserit cultrum, si sulcum non defoderit, si non exciderit sentes si gramina non evulserit, si in tuto semina non locarit, *sibi* mentitur, non *terræ*, nec *terræ* facit damnum, sed *tibi* non facit fructum; & ita *se* vacuat, ita decipit, impugnat ita, qui *terræ* manu fallaci mentitur——*Cryfolog.* Idem & *tibi*, quam *tu* sperabis *honoris* messem, si nullam feceris *laboris* sementem?

Ejus animum inexpugnabili illecebra ac *suada*, captum prius ac possessum, ad præclarum & inusitatum aliquid transferret———

Ac veluti gnavus & avidus negociator bonis literis ceu honestissimis mercibus in patriam tuam onustus redeas———

Insanum quamvis hyemet mare, crudaque tellus
Seminibus, bello nec satis apta manus——
Nil dubites autore bono———Auson. Theodos.

qui parum feliciter navigarunt, ipsi solent aliis non infeliciter cavere, ne veniant in periculum; sic & ego tibi sollicitus———

——Sed——*Nil opus admisso subdere calcar equo*-Sponte tua properas———

Aliquidne *tibi* suademus quod factu non sit utile? *nos*, si nescis, *tuæ*, non nostræ utilitatis satagimus: Negligentiam tuam, & inertiam susque deque ferremus, nisi *eam* sciremus *tibi* futuram detrimento———

Nunc

Nunc ætas eſt omnium laborum patiens, ea eſt rebus honeſtis exercenda: quod datur vacui temporis hoc impende honeſtis ſtudiis, & evolvendis bonis autoribus.

Fuge conſortia nepotum & otioſorum, abduc te à juvenilibus voluptatibus & veris dotibus temet inſtrue———

Hunc igitur, quod facis, toto animo & tota mente amplectere, hunc cole, hunc obſerva, *hujus* heroicas virtutes imitare, & exprimi penitus; & quo melius *hoc* præſtes, da operam, ut in literis & libris *patrem* tuum, ſi non ſuperare, at ſaltem æquare vales———

Dic Muſæ, *genioque tuo*, Majora canamus
Aude *aliquid* Magnum, *tenueſque relinquito curas*
His, *quibus ingenium tenue eſt: quin ponis avenam*
Arma virumque Cane———

—— Perſuaſi tandem quamvis primum pertinaciter ibat inficias———

Non *Gallicus* olim duntaxat *Hercules* ea gaudebat prærogativa, ut miſſis ab ore catenis omnes ad ſuos nutus inflexerit; etiam *Tu* inter amicos felix imperabis———

——Noli ad credulam ſpei perplexæ auram antennas ſolvere; cum *Stratonico* dixeris ex omnibus navigiis tutiſſima eſſe, quæ in *terram* nauta ſubduxit.

——Dum potiare, patiare.

Quod facis id facias ſtudioſius, & prius orto
Sole, vigil calamum & chartas & ſcrinia poſſe.
——*non parvas animo dat* gloria *vires*,
Et facunda facit pectora laudis *amor.*

Vid. Epiſt 38. Text. elegantē ſane ad *labores* & *ſtudia* adhortationem.

Quorum arbitrio quaſi *calcare* commotus non potui refugere à cœpto *laboris* curriculo.——

——Non ſunt pectoris adeo obtuſi, ut humanis verbis non molleſcam———

Hæc

Hæc ſunt quæ noſtra liceat te voce moneri,
Vade, age, & ingentem facilis ſer ad æthera famam --
Æneid 3.

Sit procul omne nefas: ut ameris, amabilis eſto; exue tetricum illud & Saturninum ſupercilium, ſerena frontē illam rugis & nebulis caperatam --

Quamobrem ſi *me* amas, quantum profecto amas, ſi *dormis* expergiſcere, *ſiſtas* ingredere, ſi *ingrederis* curre, ſi *curris* advola; hoc ſit *negotium* tuum, hoc *otium*, hic *labor*, hæc quies, in his *vigilia*, in his etiam *ſomnus* reponatur *tuus* ———

Pergite, ut facitis, atque in id *ſtudium*, in quo eſtis, incumbite, ut & vobis *honori*, & amicis *utilitati*, & reipub. *emolumento* poſſitis eſſe.

Vid. plura inter. Form. Conclu. Pet. Pathop. p. 156 & deinceps

——His igitur *tu* tantiſper te exerceas haſtulis, dum cætera adornantur; & feliciter in ſtudiis perge ut cœperis, jam enim *Orbis* prope univerſus *ingenii* tui exſpectatione ſuſpenſus, neſcio quid *cæleſte*, ſibi, de tua *virtute* pollicetur———

——Neque ægre feras me toties iſthac inculcantem; *nam nunquam nimis dicitur quod nunquam ſatis diſcitur*, ait *Seneca*, Epiſt 27.———

Vid. *Monendi. Conſulendi.*

34. *Illudendi.*

ITe nunc *reges* principeſque, ite & trophæa veſtra alibi quam in æternitate *literarum* ponite; *Poetas*, Oratores, & imprimis Hiſtoricos, Flamines *Muſarum*, & æternitatis Sacerdotes, veſtræ autem gloriæ ac nominis Præcones, negligite ſi placet, ac pro iis *ſimiam* aut morionem ſaginate———

—— Arrigite aures non terſas, non acri lotas aceto, ſed quas olim *Midas* ille noſter exhibuit *Pani*-- Encomium certe audietis, nou *Herculis* neque *Solonis*——— Ut

Ut nec mille *Democriti* ad tantos risus suffecerint, quanquam illis ipsis *Democritus* rursum, alio *Democrito* foret opus———

———Egregiam certe laudem!

35. *Lamentandi*

SI atramentum mihi in præsens deficeret, *lacrymæ* ipsius vices optime nunc supplerent, talis tantus tuarum intuitu literarum occupavit dolor, patrem meum esse mortuum———

——Nihil jam multis annis accidit quod æque doluerim——Ah, nescis quam doleam de——

Assiduis *lacrymulis* faciem humectat, *curis* edacibus corrodit animum, *verberibus* crebris corpusculũ diverberat, & *unguibus* insanis faciem deformat, quod *natum* eximio literarum amore flagrantem, (cujus prima *ætas*, iter ad ingenii *lumen*, manifestum ostendebat) fatali jaculo percussum, amiserit———Tristissimus *hæc* tibi scribo——— *Textor.* epist. 44.—*Plin.* ep. lib. 5.

Perque sinus lacrymæ fluminis instar eunt.

——O quanta quæso, quamque acuta doloris cuspide pectus meum tunc perfossum fuisse existimas? O quanta ira siccum jecur arsisse opinaris? vidisses excussos *oculis* meis lacrymarum rivulos ubertim erumpere: vidisses capillos ventis diffusos extrahi——

——*Largoque humectat flumine vultum.*

——Quod ubi accepit nuntium, miserum me! quantum indoluit——& multum——*lacrymas verba inter singula fundit.* Æneid. 3.

—Heu lux *patriæ* ac pater! heu exemplum *omnis* ævi, nostri admiratio ac stupor! heu bellator, victor, triumphator, spes tuorum, terror hostium ac tremor! heu invictum *Rheni* nostri tonitru, ac Martia tempestas! quẽ omne ævum, omnis admirabitur posteritas. *Hemsterhusius* in obit. illustr. *Mauritii*——

——Nam

—— Nam ſi exſpectatis, ut quod in privato funere *oratores* ſolent, verbis tantum ad commiſerationem, aut inanem planctum, *præficarum* more, præeam, aut luctum ejulationibus accendam; fugit *vos* & ratio, & inſtitutum noſtrum *Auditores*! Non enim fœminæ, ſed viri conveniſtis. Et invictum principem lugemus, qui nec lacrymam emiſit unquam—— *Ibid.*

Levia per peſſæ ſumus ſi flenda patimur, *Andromache* apud *Senecam*——

Non poſſum quin doleam, multo autem maxime quod——

——Res nullis ſat lacrymis deploranda——

Nec ut atramento deſtillet calamus, ſed ſanguine——

Vid *Cicer.* fam. lib. 5. epiſt. 15. lib. 9. epiſt. 11. lib. 14. epiſt. 4. 7, 9, 17, 19.

—— Cum ex *his* malis eluctatus fuero, cum enatavero ex his *curarum* fluctibus, his moleſtiis emerſero, tum——

—— Ut quemadmodum à *Romanis* Scipio *Naſica, corculum* appellatus eſt, ſic & *illum* à *ſuis* appellari merito, & lugeri mortuum——

Heu quæ me tellus,——

—— *quæ me æquora poſſunt*
Accipere? aut quid jam miſero mihi denique reſtat?
Cui neque apud Danaos uſquam locus: inſuper ipſi
Dardanidæ infenſi pœnas cum ſanguine poſcunt

ut Sinon ille Virgilianus. Æneid. 2.

Lacrymæ ubi eſtis? ubi eſtis *lacrymæ*? *cecidit* nobis *D. N.* heu *cecidit*, per quem *ſtetit* foro *Juſtitia*, literis decor, *religioni* nitor——Quando fluetis *lacrymæ*, ſi hic *ſtetis*: profecto ſi unquam aut uſquam *fluita* juſte; hic *impie* ſtatis.

Quis (*niſi cornea fibra*, aut jecur adamantinum cui fuerit, *roburque & æs triplex* circa pectus) temperet à lacrymis, non ſolvat ſe in *luctum*, *& gemitus, & ſuſpiria magna*, cum ſuo madentem ſanguine univerſum fere *orbem* viderit Chriſtianum?

—— Dura

——Dura profecto, dura nimis *illi* ſunt vicera, qui *his* viſis, *largo* (ut Tros ille olim) *non humectet flumine vultum*——nec lactymarum torrentibus inundetur.

Diſcedens *vir* eximius & ſanctus, immenſum *ſui* deſiderium *nobis* reliquit, utpote cum & *ipſe* tanto *noſtri* ſemper amore flagraverit, ut & in ludicris & in *ſeriis*, pari mecum voluntate concineret, *eadem* velle, aut nolle crederes, *unam* mentem in duobus fuiſſe diviſam——*Min. Fel.* de Octav. ſuo——

——Quot dolorum agmina infeſtent, quot immineant caſus, quot ingruant incommoda, quam nihil uſquam non felle tinctum plurimo!——

36. *Laudandi.*

HUnc finxiſſe *Deus* Opt. Max. hoc conſilio videtur, quo haberent *noſtri* A. quem imitarentur, *cujus* ſimiles eſſe velint. Videbor *tibi* fortaſſe & aliis nonnullis, in hujus *viri* laudatione nimium profuſus, ego *mibi* nimium parcus——

——Tanquam de cœlo *divinum* hominem, eſſe in provinciam delapſum putant, mentiunculam facientis *tui* non infrequentem——

——O tuas *literas* omni ſuavitate refertiſſimas!

——Id peto ut majore *ſtudio*, magiſve ex animo petere non poſſum, ut *ei* omnibus in rebus quantum tua *fides* patiatur, commodes ut *eum* commendes, dignum laude virum omnimode.

——Apud *quem* dotes tam eximiæ, tam admiratione pene omni ſuperiores, ſe produnt, ut——

——Innocentiam cum lacte imbibiſſe, cum ætate corroboraſſe——

——Privatorum duntaxat eſt *ſibi* & *ſuis* vivere, ſe publicæ luci expoſitum exiſtimavit velut candelam aliis lucere ſibi conſumi——

Convenit hoc iſtis tuis moribus, ita piis, ut ſupercilio careant; ita comibus, ut abſit levitas; ita ſeveris, ut abſit aſperitas———

——Rerum vero geſtarum *gloria* tanta eſt, ut non *epiſtola*, ſed hiſtoriarum *voluminibus* explicari debeat———

Laudo *genium* tuum, laudo *ingenium*, laudo eloquentiam *literarum* tuarum, nihil niſi *Gratias*, Veneres, voluptates *ſpirantium*———

——— Saccharatis condimentis ſtipare ſoles ſcripta *tua*, quibus ne *mel* ipſum mellitius puto———

Uberiore *me*, quam par eſt laude, videris proſequi———

——Qui quidem, ut eſt voce ſuavis, vultu amabilis, geſtu & ſtatura corporis admodum decorus atque procerus: ſic certe pietate, prudentia, fortitudine, atque aliis virtutibus optime inſtructus & eruditus———

Quæ *Deus bone*! morum comitas? quis animi candor? quæ in dicendo *veneres*? adamantinum arbitror, quem mira *hujus* hominis feſtivitas non capiat.

——*Exemplum* juvenis *venerabile morum.*

——Quod omnis cogitet memoria, poſteritas loquatur——non *funus* publicum, ſed patriæ cadaver,——belli fulmen, murus libertatis, omnium provinciarum urbiumque vallum atque propugnaculum——cui ſpes ac vota ſua qui que credit, *quem* ex omni orbe, nobiliſſima juventus colit——

——Nam quæ levitatem præ ſe aut futilitatem ferent, non tam oderat natura, quam deteſtabatur———

In *dicendo* ita brevis ac ſuccinctus, ut neceſſitatem raro, nunquam dignitatem *Principis* excederet; plurima *acute*, nihil unquam *fruſtra* dixit———

——*Cor-*

——*Corpus* ſucculentum, vegetum, toroſum Deus & natura dederant; cujus ſpeciem ac modum magnitudo *animi* ac mentis excedebat.—— Ex ore, ſuperciliis, inceſſu, corporis totius motu habituque *Martem*, non plorantem illum quem Poeta turpiter inducit, ſauciumque, ſed *Gradivum*, aut *ultorem* deſcripſiſſes, qui in animo ac vultu *ejus*, ſedem poſuiſſe videbatur——

—— Quem illimis *morum* candor ſimplex *animi* tralucentis ſuavitas innocentiæ, & religionis, pietatis & ſtudii imago, non recreabat aſpicientem.

Nemo *ſibi* & *naturæ* plura, nemo pau iora *inſtitutioni* debuit —— *ipſe* rerum omnium vorago ac abyſſus——

—— Quam nullum omnino tot dotibus imbuto ſupercilium!

——Pœnitentia ac *fide*, non ut ante, urbem aliquam, ſed *cœlum* perrupiſti: hanc victoriam poſtremam, hunc triumphum *Imperator* noſter geſſit; poſt quem, victor omnium ac *ſui*, vitæ immortalis *Capitolium* aſcendit. Ita una eademque hora (*Auditores!*) columen prudentiæ ac caput ſuum *Patres*, Martem *milites*, vitam, ſpem, ſalutem *Cives*, fulcrum ac tibicinem imperii ac gloriæ *Batavia*, patronum ac tutorem *Academia* amiſit.——

——*Heinſ. orat.* 1. in obitum illuſtr. *Mauritii.* Auriaci——

——Cujus *tergum* nunquam vidit *hoſtis*, vultum nemo unquam inimicus patriæ ſuſtinuit. ——*ibid.*

——Stupere omnes, neque ut de *homine* amplius; ſed ut de novo aliquo *portento* loquebantur.——Studioſi omnes exclamare, hærere, nulla aut *ſibi* laude, aut *illi* ſatisfacere videri, Alii abyſſum eruditionis, alii ſcientiarum mare, alii Doctorum ſolem, alii patris divini ſobolem divinam, alii genus Deorum, alii perpetuum

literarum Dictatorem, alii maximum naturæ opus & miraculum, alii extremum naturæ conatum, aliter vocare—— *Heinſ. de Joſepho Scaliger.*

—— Illuſtres patriæ Patres, *Galliæ Palladium* eripuerunt, & præcipuum *Europæ* numen (ita enim vere judicabant) liberali ſtipendio in hanc urbem vocarunt. Qui mihi dies alter Academiæ *natalis* videtur. *ibid.*

——Domum vero *illius*, quaſi oraculum fuiſſe quoddam & delubrum, ad quod omnes ventitarent——Fuit, fuit illud tempus cum unius in hac urbe *viri* domus, orbis univerſi muſæum eſſet.——*ibid*——

Tu in ore, in animo eris omnium, nominiſque magnitudine orbem univerſum, diuturnitate autem famæ vaſtam temporum profunditatem æquabis: ſalve, ſalve, Heroum ſanguis, ſalve literarum princeps, ſalve invidiæ victor, ſalve domitor monſtroum, ſalve, *ave*, & æternum vale —— *Heinſ.* orat. 2.

Is *Joſephus* Scaliger *eſt*, inquam, qui non admirationem ſui, ſed ſtuporem *poſteris* reliquit. Cujus incredibile ingenium, tanquam flamma quædam, aut fax publica è cœlo delapſa, & in terras demiſſa artes omnes, omnes diſciplinas illuſtravit: cujus inexhauſta memoria omnium rerum ac linguarum receptaculum, & profunda quædam vorago fuit—— orat. 3.

——Etenim ſi ut prudenter à *Solone* dictum fuit, *finis* exſpectandus eſt ut recte judicetur, & poſt actum *fabulæ* ſupremũ plauſus excitatur—— Jacet ille eruditi orbis ſplendor, illa fama literarum ac anima——jam princeps literarum ore omnium, & *Apollo* Muſarum judicatus eſt——

Efflorescet indies *illius* viri nomen, quo majorem nulla ætas vidit, nulla forſitan videbit: vaſtum illud & prodigioſum ingenium, admiranda

randa illa & ſtupenda poſteris induſtria, accuratum illud ac divinum viri ingenium non latere magis quam deleri aut extingui poteſt.

——Nos ingenii humeris, & quaſi cervicibus ſupra ipſa *Mauſolea*, qnæ expreſſa hic videtis, ipſa *invidia* ſpectante, ac ringente fruſtra *Regem* noſtrum extollemus ac locabimus. D. *Heinſ.* de *Ioſeph. Scalig.*

Pulcherrimo illo Apulei dignus elogio, *inter doctos nobiliſſimus, inter nobiles doctiſſimus, inter utroſque optimus*, inter omnes modeſtiſſimus———

——In deligendis quos diligat diligentiſſimus———

——Magnum illum *patriæ* parentem, fulmen illud *belli*, pacis columen ac decus———

——Tantum ubique locorum famam *tui* nominis concitaſti, ut vicatim compitatimque *te* prædicent omnes, ac *Deum* pene faciunt——— Quod ſi eo quo cœpiſti pede perrexeris *animum æquabis olympo*———

——Nam erat & *ingenii* viribus valens, & *doctrinæ* opibus excellens, & *eloquio* præpotens, quippe qui utroque ſermone copioſe & graviter diſputaret, & ſcriberet———

——Princeps incomparabilis, nunquam ſatis laudatus, nunquam ſatis laudandus, quem facilius quis admirari, quam laudare poſſit———

——In *quo* multa adeo præclara, adeo ſingularia, adeo mira extiterunt, ut——tanta vis ingenii, tam profundi, tam acris, tam elegantis, ut omnes pene multum longeque ſuperarit, tanta totius eruditionis magnificentia———

Eloquentiam vero quid memorem, cujus fuit tam amœna, tam dulcis oratio, ut mihi ex ore *ipſius* non tam verba, quam mella quædam fluxiſſe videantur. *Vincent.* Lirin. de *Origine.*

IMminet jam *nobis*, niſi vanus augur ſum (atque utinam profecto ſim, *auditores*!) alta quædam ac profunda *nox* ——— Nam ut nautæ cum in prora conſtiterunt, tempeſtatem primi vident, primi *aliis* denunciant; ita ego neſcio quid, quaſi *nubem* poſt ſerenitatem hanc ———

——— Quid ita cœlum, terram attonitus intueris? quid eſt quod? ——— hoc forſan animo, te animum tuum aliquando tandem recollegiſſe ſpero ———

38. *Minandi.*

AGe dum accingamus igitur quando tu prior ad arma provocas — ô perditam audaciam! audes virum tam *magnifice nummatum treſſis homuncio* convitiis laceſſere? quod ſi opes meas contempſiſti, num vel calamum *Eraſmi* non metuebas? ſcis quibus machinis ſolent bellare Poetæ, quas ſi iratus in te torſero, actum de te fuerit, fruſtra te foſſæ iſtæ, iſti aggeres, iſta mœnia quantumvis munita cinxerint: ſed hactenus præluſerunt velites, tu niſi pacem ultro petas, juſta tecum acie decernam. ———

---Et me ſors ſiqua tuliſſet, Promiſi ultorem----

——Erit polliceor, tempus in quo ſtultitiæ *tuæ* pœnitentia ductus, & unguibus faciem *tibi* deformes; & matrem, quum *te* peperierit, *abortivum* malles peperiſſe.

Cur ſic debaccharis in famam hominis ex animo *te* amantis? meæ famæ non multum noces, tuæ malo conſulis —— Abſtineas quæſo à talibus facetiis, alioqui ſenties me non eſſe edentulum, & fortaſſe ſero pœnitebit; ſi tibi *machæra* eſt, & nobis *urbina* eſt domi.

Cæterum quoniam *ſero ſapiunt* Phryges, *tuo* nunc infortunio ſapias; & quam in *te* cudiſti fabam perpetere, quod tibi propinaſti

ſti venenum bibe.——Et *vale*——

——Non ſolum enim vapulabis à carnifice compitatim, at (quod longe deterius eſt) traheris ad furcam——Non miſerebor *tui*, vel ſi ſanguinem fleveris——

——Studiorum ſi *te* pertæduerit; nihil reſtat niſi ut jam ad *tibicines*, aut pollinctorem *te* mittam.

—Precibuſque minas regaliter addis——

Monendi.

VEllem quam *ſæpiſſime*, mecum per *literas* colloquare.

Tu velim & quid *agas* & quid *acturum* te putas, facias me quam diligentiſſime *certiorem*.

Caveſis audiam ego iſthuc *poſthac de te*——
Augurium ratio *eſt, & conjectura futuri,*
Hæc divinavi notitiamque tuli.

Unde non verebar vel in maximis tuis *negotiis* te amice interpellare, ea tamen lege, ut, *tu* ſimili quidem *amoris* argumento *me* etiam commonefacias delinquentem——

Sed pro *tua*, qua non duntaxat *me* ſuperas, *exiſtimatione* atque autoritate, longe diſſimili ratione, mihi quoque libere dicas, quid in me uſpiam mali deprehenderis.

Quod ego tibi non in *aurem*, ſed aperte dico.——
——*Hæc eſt venturi prima favilla mali.*

Vipera eſt in veprecula——en te monui——

——Cave poſthac, ſi *me* amas, unquam *iſthuc verbum*, ex te audiam; & *ego*, ſi me metuis, *mores* cave in te eſſe *iſtos* ſentiam.

——Tenta, reperies in levi *monito*, non leve *momentum*.——

Dura aliquis præcepta vocet mea, dura fatemur
Eſſe, ſed ut valeas, multa dolenda feres:
Sæpe bibit ſuccos quamvis invitus amaros
Æger——

Memorem immemorem facit, qui monet quod memor facit. *Plaut.* in *Pseudolo.*

Vt corpus redimas, ferrum *patieris & ignes*——
Ardua res hæc est opibus non tradere mores,
Et cum tot Cræsos *viceris, esse* Numam.
Tu quoque formida nimium sublimia semper,
Propositique precor contrahe vela tui———

——Sint priora illa tecum παθήματα, μαθήματα tibi, ne———

——Scias velim, quod locus ille dignitatis futurus sit onus æque ac honos———

——Nullum (si *me* audias) amicum *tibi* comparabis, nisi prius cum eo tres modios *salis* comederis. Multi sunt in ostio tantum formosi, & verbis palam *amici*, qui tamen———

——Vis implumis adhuc, volare? *Dædalus* eris priusquam sis *Icarus*? Præstat in ipsa etiam senectute resipiscere, quam ad capulum usque delirare, Non puduit, eloquentiæ parentem *Ciceronem*, post multas in Senatu declamationes, dare se *Apollonio* Miloni recoquendum: neque octogenarium *Socratem* Musicæ vacare———

Ludis adhuc cernens incendia? *diripit* hostis
Vrbem, & tu vacuus numeros in pulvere ducis?

——Si velles *aurem* præstare meo consilio——Cave ne *divina* ultio (quæ lento gradu ad vindictam *sui* procedit) ampliori *te* exitio reservet, tarditatemque supplicii gravitate, compenset: multis enim *fortuna* parcit in pœnam, & quem sæpe *casus* transit aliquando invenit, ut ait ille----

Quod *Helenus* olim *Æneæ*, serio te moneo.

Læva tibi tellus & longo læva petantur
Æquora circuitu. Dextrum fuge littus, & undas

——Æneid. 3.

Amo *te* plurimum, nec hodie viuit quisquam *mihi* amicior ac tu----Hæc enim quæ moneo amice moneo, sic enim malim quam inimice placere.

——A

——A medica hæc, nec maledica penna proceſſiſſe perſancte juro———

Valetudinarius eſt hic *orbis*, in quo non decumbunt ægri, ſed pro ſanis ambulant: pauci morbum ſuum vident, omnes amant.

——Sed relinquamus nos tandem, vitia illa quibus nimio plus jam diu aſſuevimus———

——Da operam quæſo ut *eam* quam de *te* ceperunt omnes non fallas opinionem

——Neque, ut ſpero, ſiniſtre illud accipies, quod dextre in rem tuam porrigitur.———

Proximus à tectis, ægre defenditur ignis:
Vtile finitimis abſtinuiſſe locis.
Non facile eſuriens poſita retinebere menſa——&c.

40. *Narrandi de rebus novis.*

RErum quidem *novarum*, hic fere eſt nihil, niſi quod———

Sedebimus hic ad menſẽ unum aut alterum—

Tertius hic dies eſt quod audivi———

Illi quidem haud ſane diu eſt cum———

Pronis accepi auribus, te———

Plane beabis me, tuum ſi———

Magnopere velim audire num———

Peſtilentiam iſthic majorem in modum debacchari———

——Video paſſim, audio paſſim, quacunque patet orbis Chriſtianus, ſummos pariter atque infimos, horrendas rerum mutationes perſentiſcere——cometæ, eclipſes, inundationes, prodigia——portendunt magnas nobis & malignas temporum tempeſtates capitibus imminere.

Agitur hic per ruſticos cruenta fabula, quæ futura ſit cataſtrophe, neſcio——

Videmus hic rerum præludia, neſcio quid tempeſtatis minatantur, omnia tamen adhuc in conjecturis latent———

Res non ficta, Deus testis, sed facta recenter——

——Aut veram., aut si vera non est, certe verisimillimam narrationem——ne majoris operæ aleam tentaremus.

Dicam quod stuporem omnem, omnem longe excedit admirationem——

——Ut non tam literas, quam lituras, quam lacrymas expectes modo——adeo misera rerum est facies.

——Nihil novum hoc remporis occurrit suspiam, nisi illud *Ciceronianum*, Si vales bene est, *ego* quidem valeo. *Vale.* Salve.

——Ne autem verbis *meis* defatigatus pertædeas, rem omnem *tibi* à principio strictim aperire constituí——

Ægre hic, & difficulter hodie vivitur ob magnam *annonæ* caritatem; multi ubivis locorum reperiuntur *milites*, aut (ut verius dicam) *grassatores*.

Atrox *Bellona* suum ubique fere locorum quatit flagellum——

Ut ab urbe discessi, nullum intermisi diem quin——

Literis tuis scire velim quonam vivant modo *vestrates*. Nam qui apud *nos* degunt, multis miseriis & calamitatibus obruuntur: & nisi *Deus* immortalis res nostras clementius intueatur & custodiat, periculum est, ne iniquissime nobiscum agat *fortuna*——

——Eo tandem redacti angustiarum, ut rei suæ pessum ituræ subvenire nesciant——

Multi sorits exortes, ego autem Deo faventiori, prædiis fruor & libris, imo & equo——quem mihi chara soror——*esse sui dederat monimentum & pignus amoris*——

Vis autem paucis dicere, ne diu *te* suspensum detineam, quid——

MAjus opus moveo, altiora jam ſtudia ſequor——

Cum proxime eſſem apud te——

Studiorum rationem, quam cum tu hic eras inſtitueram, eandem ſequor, *literis* Græcis, & *Latinis* quantum poſſum, operam impendio——

Hic ſtatus, hæc rerum, nunc eſt fortuna mearum.
Ovid. Triſt.

Damnatus ego ad metalla inter pueros deartuor——

Omnia diis hominibuſque plaudentibus mihi hactenus obvenerunt——

——Rem ſic integre deſcriptum ibo——primo——ſecundo——

Audio & gaudeo te——

Tantum hic laboris exantlatum eſt, ut parum abfuerit quin meipſum enecarim, dum ſedulo adnitor ut *Hieronymus* renaſcatur, neque verebor illud vel jure jurando confirmare, minoris ipſi *Hieronymo* conſtitiſſe——

——*Pater* conſtituerat annos plus quatuor *me* in ſcholis captivum tenere, ſed precibus *amicorum* r quos ſemper *meæ* calamitatis miſeruit, expugnatus libertatem *mihi* promiſit. Quod ſi præſtiterit *Deus*, tum *Fortunam* ipſam anteibo fortunis meis. Nunquid enim ſervile & miſerum *tibi* videtur in hac languere carnificina? Quales putas qui *nos* erudiunt *Præceptores*; diceres eſſe plagiarios, *Carnifices*, & tortores vulnerarios, inter leænas, inter lupas, & tigres educatos——non audemus præ metu hiſcere, nec *my* quidem aut *gry* facere: Si quid fortaſſe aberraverimus, ſi vel unguem latum receſſerimus ab eorum mandato, ictibus pluunt, colaphis grandinant, denudant *nos* à calcaneo ſcapularum tenus, lacerant, tundunt, mutilant, ſæviunt, debacchantur——
Textor. Epiſt. 71. *Eraſ.* ad *Leon.* decimum Papam——

Quod

Quod *Vlysses* olim, labores suos Alcinoo narrans τὰ πρῶτον, τὰ δ' ἔπειτα, τὰ δ' ὑστάτιον κακὰ λέξα. Odyss. 1.

42. *Narrandi de valetudine.*

DE meipso si aliquid scire vis, *ego* à tuo discessu optima valetudine, Dei Opt. Max. beneficio, semper usus sum.

Si perconteris us valeat tuus——actum est de ejus vita & conclamatum: est cadaver vivens; jam numeratus est in peculio Proserpinæ, & naulum Charonti parat.

——Mihi & scriptum & nunciatum est *te* in febrim subito incidisse———

Afflictissima sum valetudine———

Audio tibi valetudinem esse non prorsus adamantinã --incomoditas teor cœli est in causa——

Ætas indies ingravescens, valetudo plusquam vitrea est, quam ægre tueor domi latitans.

——Nos mediocri valetudine sumus, & aliquanto prosperiori quam solemus———

Valetudinem adhuc subdubiam esse, & valde agitatam——vitam toties nutantem———

Bellule se habent nostrates omnes———

——Valetudo mea vacillat admodum.

Vis igitur scire quemadmodum hic vivat *N. N.* te enim nihil rerum suarum ignorare par est, *vivit*: imo haud scio an vivat, sed vivit prorsus miserrimus, omni lacrymarum genere confectus---invisus sibi cui jam nec vivere libeat, nec liceat mori; denique miserrimus, sed fortunæ iniquitate non sua culpa, miserrimus tamen———

Non habitus, non ipse color, non gressus euntis.

Non species eadem quæ fuit ante manet.

Nos, gratia superis, mediocri sumus valetudine——— Vivum

Vivum cadaver, quod vivit quidem, ſed morti vicinum———

valemus adhuc, præterea nihil eſt quod fortunæ gratulemur.

Valetudo noſtra, eſt tota nunc vitrea, aut ſi quid vitro eſt fragilius———

——Me morbus prorſus exhauſit; & cutis & loculi laxiſſimi ſunt———

Afflictus vitam in tenebris luctuque trahebam.

Quam tenui fuit, aut nulla potius valetudine---

Illius temporis mihi ſolet in mentem ſæpius venire, quo proxima una fuimus & valebam bene———

——Morbus, qui me ſic afflixit, ut in vitam feliciorem tranſmiſſurus videretur, à quo ſic tamen ſenſim revixi, ut multo fractioribus viriculis ſim, quam ante fueram———

——Ita, *quam* ex animi mœrore partim, ſtudiis contraxeram tabe, exhauſtus prorſus ac emaciatus ſum, ut cum umbra hominis, aut *ſceleto* loqui videaris.

Procul *illi* ſpecies antiqua illa, ac venuſtas oris, procul nitor ille ac rubor, procul delicatæ illæ manus——vultus denique univerſus (ut *Galenici* loquuntur) *Hippocraticus*——diem ultimum nuntiantes——*Heinſ.* Orat.

——Corpus jam emaciatum, jam exhauſtum, jam exſangue, jam cadaver erat———

43. *Objurgandi.*

O Hominem inconſultum! O tribus *Anticyris* caput inſanabile!———

Succenſeo tibi quod tam breviter, tam indiligenter ad me ſcripſeris: eone res rediit ut magnum tibi videatur, ſi una nocte, mea de cauſa vigiles?

——Mi-

——Minutiæ hujuſmodi non ſunt ſatagendæ—— ut——

——Ut videare mihi non orator, ſed arator, non in aula, ſed caula educatus——

Quum *te* objurgo, & impietatis inſimulo, quod rarentior proficiſcaris ad *templum*, culpam tuam excuſas, cauſariſque te *eſſe* podagricum—

Ecquis homo eſt inſulſæ adeo ac inconſultæ mentis?——

——Elegantulnm profecto hominem, cui hæc pudori non ſunt!——

Quid *tibi* videtur? Num——

Quæ te, ô *amice*, *furentem* Mens *agit in facinus?*

Quid hic *dicam*, aut quid omnino *reticebo? naturamne?* at *illa* quæ parentes ac benefactores vult à *nobis* honorari, nunc à te *violata*, tuum ſcelus, hoc in judicio *me* tacente arguit, inclamat. *Humanitatemne?* at illam exuiſti, ut quandam induceres *naturæ* perverſitatem. *Prudentiamne* tuam? at omni ſenſu, omni ratione caruiſti, & illud effeciſti, ut *te* non modo non *hominem prudentem*, ſed ne *hominem* agnoſceremus.

44. *Obteſtandi.*

PEr *Muſarum* communia ſacra, per omne fœdus *humanitatis*, per veſtras *ſpes*, & *parentum* veſtrorum, per quicquid apud cunctas gentes *ſanctam*, & inviolandum habetur, adjuro vos atque obteſtor; *expergiſcimini* tandem, & redite in *virtutis* viam; ſanate offenſas *officiis*, componite mentes ad *obſequium*, ad modeſtiam, ad verecundiam——

——Obſecro te per noſtram amicitiam, atque obteſtor, ut *me* graveris iſtis impertiri.——

TE autem *mihi* eſſe amiciſſimum non ullo meo *merito*, ſed animi *tui* quadam inductione, libere profiteor.——

Tibique pluſculum devinctiorem eſſe, quam ut unquam ſolvendo ſiem.

Sincerum *tuum* in me *affectum* aperuiſti affatim: in te *meum*, modo pectore feneſtrato fretus ſim, clare perſpiceres——

——Me tam amanter ad domum tuam, velut è ſæviſſima tempeſtate, naufragio proximum, in tranquillum portum invitaras; omnia pollicens non quæ meis meritis, nulla enim ſunt, ſed quæ viro benigniſſimo congruunt.

Cum enim inter ſcribendum, tuæ gravitatis imago ſubit, lingua titubat, errat manus, nec animus ſufficit tanquam numinis cujuſdam lumine ſtupefactus——

——Nam τοῖς βασιλεῦσι δεῖ ὡς ἥκιστα, ἢ ὡς ἥδιστα. *Cræſus* ad *Solon.*

——Qui ſpiritus tam diu duxi ex tuæ benignitatis *favonio*: merito cenſeri poſſim ingratus ſi non agnoſcerem——

—Mihi ſumma honoris præfatione nominandi *E. R.* qui (ut illud obiter dicam) adeo ſua *me* benevolentia ſuperioribus diebus *ſibi* devinxit, ut neminem ſciam *cui* fatear *me* plus debere——

Ego autem *mihi* ipſi conſcius, neque *ingenio*, quod perquam exiguum ac *tardum* eſſe ſcio; neque *memoriæ* quam labilem ſemper fuiſſe comperi; neque *diligentiæ* quæ modica certe & rara fuit, quicquam tribuere otui: ſed potius *divinæ* gratiæ, cujus ductu, *me*, nemine neque monente neque hortante, in *Petri rami* ſcripta incidiſſe agnoſco. Quibus ſcriptis licet *ſero*, ac pene tarde, & tenuiter operam dederim aliquantillum tamen me ex *illis* profeciſſe videor: igitur non *meæ* ſedulitati poſt divinam gratiã, quicquid tan-

tandem profecerim, acceptum fero, sed———

Nec citius imperes, quam impetres———

Et ego *re* quam *verbis*, beneficium rependere malim, *me* quidem (absit verbis invidia) Herculeis & adamantinis vinculis tibi adstrinxisse te profiteor———

Vid. *Opem offerendi*———

46. *Opem operamque offerendi, & pollicendi.*

CHristus, qui & *laboranti* summittit animos, & *dicenti* verba, & facienti vires, & *hortanti* nervos, & *objurganti* aculeos, præsto sit *tibi* in susceptis operibus, suæque divino dextræ fulcimine sustentet.———

Si quid erit negotii in quo servuli infima opera non gravetur uti, mandet ac præcipiat amplitudo tua———alatis pedibus ad te veniam———

———Nec non noster pro te labor totus desudabit.

Omni *ope*, atque *opera* enitar, quæcunque qualisvecunque ea tandem sit———

Nec *depugnare*, si occasio tulerit; nec *obsideri* si necesse fuerit, nec *mori* si casus inciderit, pto vobis paratior fuerit quisquam———

———Et licet *sus Minervam* docere videatur, malui tamen *meam* ineptitudinem prodere, & infantiam propalam patefacere, ut *mei* hinc aliquid addiscant; quam *officium* in hac re meum imprudenter deserere, aut *laborem* justa data occasione, negligenter subterfugere.———

Nullam sarcinam tam gravem, tam molestam injeceris, quæ mihi, tua causa non leviſſima, non etiam jucunda videatur.

De meo vicissim in te amore, hoc perinde ut *Apollinis* oraculum accipias velim, dum & tu virtutem

tutem & bonas literas (id quod facis) amplecti perges, nulla consuetudinis intermissio, nullus casus, in te animum mutabit meum.

——Puta *me* tuum esse mancipium, imperabis, & impetrabis quæ voles.

——Non parcas pecuniis *meis*, atque adeo omnibus domesticis rebus; hauries à *me* velut ab ipso horreo.

——Hæsitare igitur quiescas, moneo, tibique persuadeas, me (ut cum *Terentio* loquar) pedibus manibusque omnia semper facturum, quo rebus tuis consulam ——

——*animis juncti, secernimur undis*
Vnaque mens, tellus non habet una duos.——

Polliceor tibi *studium* meum & operam, sine ulla exceptione aut *laboris*, aut occupationis, aut temporis.

——Si quid erit in quo queam tibi *gratum* facere, facito periculum an ex *animo te* diligam.

——Ego quid *possim* nescio, vel potius me *parum* posse, sentio; illud tantum *tibi* polliceor, me quæcunque *saluti* tuæ conducere arbitrabor, tanto studio esse facturum, quanto semper *tu*, & studio & officio in *meis* rebus fuisti.

Quicquid dixeris, perinde ac thesaurum continebo, & fortasse dolori tuo medebor, si modo capiat medicinam.

Ad ætatem vero hanc quod attinet, affirmo *vobis* (viri *clarissimi*!) quod sine ambitione possum, ego *horas* diligentia, *menses* labore, *annos* industria æquabo; singula dierum vestigia premam, singula temporum puncta & momenta invadam. Ætatis enim cursum *inhibere* nemo, quivis *uti* potest,

——*quodvis pete munus & illud*
Me *tribuente feres*——

Dabo operam ut tuæ satisfiat voluntati, expectationi—— Quod

Quod si hæc tui palati esse intellexero, dabimus ubi fame abuti possis.———

Ne graveris quæso, tribus verbis indicare quo pacto queam hominis ingrati notam effugere.

Si quid hic penes me situm sit, quo tibi serviam, committe literis & tabellario———

———*Nec tempora perde precando.*
Quod petis omne feres ———
———*roga quodvis sine nomine munus*
———*nullam patiere repulsam* ———
Elige, namque ———*Optatis potiere tuis.*

47. *Petendi. Rogandi.*

CUm *nos* inter *nos* eodem erga *literas*, religionem, *rempub*. & mutuam amicitiam studio, judicio animo atque sensu conjungimur; opto *ego* sæpe, adeoque volo, ut *nostri* itidem aliquo insigni nexu, nonnulloque paris inter se quoque *amoris* alendi incitamento, contineantur; & propterea, *&c.*———

Si quid unquam tibi gratum aut feci aut volui, quæso ut hoc mihi gratiæ referre non graveris———

——Id quantopere cupiam, (vir humanissime!) vix tibi persuasero———

Tu, si quid in amici negotio aut perspicis acutius, aut prospicis sagacius, consilio juva———

Plura *me* ad te, de hac *re* scribere pudet, ne videar amicitiæ nostræ diffidere———

Si *tu* is es, in quem *nos* omnes universas vires nostras exercuerimus; si *tibi* opes, & fortunas nostras libentissime contulerimus, si fructum *gloriæ* nostræ in *te* una jactaverimus; si spem salutis nostræ in *te* potissimum reposuerimus; age ergo, ac mente, & cogitatione tua complectere, quod *te* vicissim nobis debes, & quod *scis*, & velis, quod

quod *potes*, & perfice quod debes: sic nobis, sic *Deo* rem debitam & expectatam efficies, *Aſcham.*

Abs *te* repudiatus, ab amicis non ſublevatus, quem præter *te* appellem habeo neminem, tibi *me*, tibi meas omnes opes, fortunaſque omnes commendo; ſi *tu* me deſeris, perii———

Amicitia quidem noſtra tam alte radices egit, & ad eam excrevit magnitudinem, ut ———.

Quamobrem per omnia quæ tibi ſacra ſunt rogo, ſit hic———

Illud *te* præcipue rogo, & obteſtor, pro amore noſtro.———

——Nam ſi in tanta re, tamque neceſſaria, verbis mihi opus eſt, ad te excitandum, te quod volo Quare noli expectare longas preces——— *Brutus* ad *Cicer.*

Neque tamen importunæ impero, ſed ſubmiſſe propono; idque *tibi* viro quem à multis annis novi, ſumma & benignitate & humanitate, atque benevolentia præditum.

Tu modo ſiquid agi ſperabis poſſe precando,
Quem colis, exora ſupplice voce Deum———

Pro ſumma noſtra conjunctiſſimaque neceſſitudine.

Literæ non erubeſcunt, & hinc eſt quod ego impræſens ſcribo, non loquor, quamvis *datur ora tueri Sæpe tua, & notas audire & reddere voces*———

Impedior *verecundia*, ne verbis pluribus te rogem———

—Ut novas adhuc ſuppetias, & beneficia dietim depoſcere non erubeſcam———

Regia, crede mihi, *res eſt ſuccurrere lapſis.*

Nihil optatius *mihi* accedere poteſt quam———

——— *Miſeri te ſiqua parentis*
Tangere cura poteſt oro (fuit & tibi talis Anchiſes genitor) *Dauni* miſerere ſenectæ.——*Æneid.* 12. *Turnus Æneæ*———

Scio enim *te* ita favere ſtudiis literarum, ut pluri-

plurimum pollicear mihi de tua largitate——

Deus mihi ſpem, & *bonitas* tua *mihi* animum auget, ut ego *pauper* & egens, ad te locupletem, & fortuna ſatis abundantem confugiam; non ex jure & merito *meo*, ſed ex gratia & beneficentia *tua*, quicquid facies facturus es.

Vale, & noſtros aliquando, ſi tu magnus *Jupiter Faunorum* caſulas non dedigneris, lares digneris inviſere, optatiſſimus hoſpes futurus——

Non eſt neceſſe rogare te, quod ſemper tua ſponte facis, tamen rogo ut ſi quando inciderit opportunitas——

Effice conſtanti profugum *pietate tuendo*
Ne ſperata meam deſerat aura ratem.

Idque *is* facio, cui perſuaſiſſimum ſemper fuit, eſſe animi ingenui *cui multum debeas, ei plurimum velle debere.*

Verum cum ſciam quam non illibenter pro *amicitia* ſubinde renovanda, ab amicis *tuis* ſolliciteris audacter *te* paucula, pro *amiculo* ſollicitaturus accedo——

Ego pro *eo* unum abs *te* peto, ut non ſolum ut bene doctum *hominem*, verum etiam ut *mihi* amantiſſimum, tuaque amicitia dignum, quo poteris officii, & humanitatis genere, complectaris.

Niſi certo cognoſcam *tuam* non ſolum erga *me* ſummam, verum etiam in *omnes*, tametſi alienos, bonarum literarum ſtudioſos, non vulgarem benevolentiam, vererer profecto (*vir N.*) in alieno præſertim *negotio*, ſtudiorum tuorum tranquillitatem temere intetpellare——

——Ut te Deum mortalem, & tutelarem mihi miſero tuamque expetenti opem exhiberes----

Nam tua ſupplicibus domus eſt aſſueta juvandis
In quorum numero me *precor eſſe velis;*

Humanitas *tua* facit (*ornatiſſime vir*!) quam omnes *tibi*, ſingularem tribuunt, ut *ego* omnis huma-

humanitatis oblitus, *Te*, cui obſcurus & ignotus ſum, literis meis interpellem.

Perneceſſaria tamen *res* mihi incumbit, ad quam expediendam, quia *tu* ſolus *is* es, qui tantum facultate *potes*, quantum vis, & tantum humanitate tua *vis*, quantum potes, imprimis ad *te* ſcribendum eſſe duxi—ut—

In qua re *opem* tuam, non *opes* ullas expeto, & requiro—fecetis ſane rem te dignam & mihi pergratam—

Quamobrem *me*, & cauſam meam omnem, in unius *tui* benevolentiæ ſinu depono, cum tantum *tribues*, quantum *vis*, tantum ſcio voles quantum ipſa *cauſa*, literarum ſtudia, tenues *fortunæ* meæ, ſive *ſingula* hæc petere, ſive ea *univerſa* exigere, ullo modo videri poſſunt—

Quamque potes miſero, (nam potes) affer opem.

Cui quæſo, ut veſtræ *Gratiæ*, faventiæque totæ, totæ irradiarent.

Quippe cum amicitia *pares* ſemper aut accipiat, aut faciat. *Min. Fel.*

Itaque niſi ſolamen *animo*, & ſubſidium *conditioni* meæ, tua divina bonitas attulerit, equidem quod ad *me* attinet, quid faciam neſcio, nam reliqua *ſpes* mihi nulla eſt omnino. Reſpice ergo me—

Nulla eſt *ſpes* omnino præter *te* relicta, amici ſunt pauciſſimi ad quos confugiam, & *hi* paupertate ſunt oppreſſi; alii *divites*, tamen avari, & cordis (neſcio quo pacto) in bonis literas obdurari. Quid faciam quo *me* conferam? aut à quibus auxilium petam?— —

Sed tu *meum* quæſo oppreſſum animum obrutumque intuitor, & miſerere *mei*, interruptis voeibus, & quaſi morientibus, *opem* tuam implorantis—

Meum ergo eſt precibus contendere ad Deum, ut

ut omnia in illius gloriam redundent, à cujus gratia promanarint.

Cœpta tene quæso, nec in æquore desere navem,
Neque *simul serva*, judiciumque *tuum.*

Nullum nec *opem*, nec gratiæ, nec *dignitatis* fructum, vel uberiorem ad usum, vel ampliorem *laude* posse existere, quam *is* est, qui in bonarum artium transfertur & collocatur commoditatem.

Sum enim imparatus, neque *consilii* locum habeo, neque *auxilii* copiam, ut ait *Terentianus* ille *Pamphilus*; nec satis compertum habeo, quod remedium huic malo inveniam.———

Quum sis apud Deum in precatiunculis, mei ut frequenter memineris precor———

48. *Petendi responsionem.*

TU igitur, non solum crebris literis (quod mihi quidem gratissimum erit) me exerceas velim, sed etiam quicquid erit peto abs te, ut diligenter ad *me* scribas.

——Amoris in me tui non extincti quidem, sed tepidioris suspitionem, infrequentiores tuæ literæ faciunt———

——Si quid novi advectum est uspiam, onera & hunc hominem sarcina, & me beneficio ———

———Non gravaberis hoc velut auctarium tuis addere in nos officiis, & alioqui maximis—— *Erasm.*----Sitio enim audire.

Literas tu semper spondes, nihilq; respondes---

Præposteros habes tabellarios, cum à *me* discedunt, flagitant literas, cum ad *me* veniunt, nullas adferunt.

Arripio quidem *ego* quamlibet, vel tantillam scribendi ansam, tametsi de nugis; *tu* oblatum à *me* tibi rescribendi argumentum, negligere videris———

—— *Vale*, & me ama aliqua saltem lineola——

49. *Precandi* { *bene*, / *male.*

QUod utrique *noſtrum* fauſtum ſit, ac felix (*vir* ornatiſſime!) *tu* in ſupremum honoris apicem, nuper merito evectus tuo, *ego* à periculoſo nuper morbo liberatus, *tibi* mihique, læta precari omnia debeo.———

Tot fortunati ſine morbo ſint tibi menſes,
Tempore quot *verno, parturit* Hybla *favos.*

——Precamur *vobis* quicquid nobis liberiſque noſtris hactenus precati ſumus; & quod omnium eſt primum, ut in poſterum florentes & beati ſimus, ut incolumes ———

Vobis fauſta omnia precamur, ſalva tecta, ſalvos focos, ſalva jura, atque auſpicia omnia----- incolumen Rempubl. incolumem *Senatum*, incolumem auguſtam illam Majeſtatem, *cui* nihil ſimile aut ſecundum. *Heinſ orat.* 4.

Male. Sit tibi cum tuis technis ac mendaciis, non enim libet dicere *vale.*

Non prius incurras duri contagia morbi
Quam ſeſe immiti copulet agna *lupo.*

——— Deus O. M. hoſtes *ſui* nominis ac noſtri, peſſimis imminutos *infortuniis* fractos atque obtritos, à fortunis noſtris ac cervicibus avertat———

Chriſtum mihi iratum imprecor, ſi quid affecto quod Chriſto diſplicere ſciam———

Quo vos fata vocant, ſeu quo vos fata vocabunt
Sint ſemper vobis proſpera fata precor.

——Mutuis quæſo apud Deum precibus nos adjuvemus invicem——

——Omnia tua ſtudia Deus ſecundet, & fœcundet cœlitus---Quod eſt votum devoti tui——

Tibi cunti ac redeunti *Salus* ſit comes,

Jeho-

Jehovah Elohim, εὐδαιμονία καὶ εὐτυχία, te, tua, tuosque coronet semper ———

Faxit D. O. M. ut gaudeat de *his* longumque gaudeat. ringantur licet, & rumpantur *illis* ilia, qui ———

Faxit *Deus* ut emergas tandem ex pauperrima illa (quacum luctaris) conditione —— ut augeatur tibi cuita suppellex ———

Sint tibi tot nummi, tot opes. aurique talenta
Poma quot Alcinoi *nobilis hortus alit.*

Læta quidem satis principia, sed quid longa dies vehit, non perinde constat; omnia dein prospera voturus sum.

——Ac pro *me* fac quæso *Deum* preceris, ut quicquid id est vitæ quod supereſt mihi jam, *bene* sit potius quam *diu*: nam quo modo *fabula*, sic *vita*, non quam *longa*, sed quam *bona* & bene acta———

Lyceo tuo, Oratorium genium, summamque Græci pariter ac Romani labii dexteritatem opto———

Ego *tibi* pariter fausta omnia comprecatus, operam meam atque opem prolixie defero—— *Dominus* tua cœpta secundet.

———*adsit modo dexter* Apollo.
Aspirent votis, *prospera fata tuis.*
Devorer ante precor subito telluris hiatu,
Et rutilo missi fulminis igne cremer,
Quam———
Nam caput à nostra citius cervice recedat,
Et patiar fossis lumen abire genis———
Sed mihi, *vel tellus optem prius ima dehiscat,*
Aut Pater *omnipotens adigat* me *fulmine ad umbras,*
Pallentes umbras Erebi *noctemque profundam*
Ante——*quam*———
——Salutem integram, fortunam prosperam, amicos

amicos fideles, &c. & quæcunque demum *hominis* aut *Cæsaris* vota sunt, *tibi* voveo omnia ——

Prospera sic vobis *maneat fortuna, nec unquam*
Contactu similis forte rogetis idem.

Vivas interim diutissime ut jam vivis in terris beatus, &c.

Θάλλε δ' ἀγαθοῖσι διαμπερές.

Vid. *Valedicend.*

50. *Purgandi.*

ALiquid à *me* ejusmodi, vel per somnium quidem cogitatum fuisse constantissime nego ——

Quis autem omnibus horis sapuit unquam?

Sed vide calamum defensorem! quid in amiculum tui studiosissimum nunc miserrimum, conviciaris?

——Me mea non remordet conscientia: dissidii *causa* nolim esse, cavebo pro virili ne sim *occasio*——*Erasm.*——

Veritas *laborare* potest, vinci non potest: novi prudentiam tuam, quæ non facile pronunciet in malam partem —

—— Non possum non ingenue fateri quod vero verius est, me——

——Dispeream ni mori malim, quam hominem ex me pendentem destituere——

Tibi persuadeas velim, nihil esse uno me *tui* vel amantius unquam, vel tibi devotius ——

Quare cum Themistocle, obliviscendi artem hac in te discere cupio ——

Omnibus ego occasionibus, quo animi mei sinceritas indies tibi fiat exploratior invigilabo --

Nihil est quin male narrando possit depravarier——sed num *hoc* læsi numinis piaculum fore putas? certe——

——Cujus tu fidem in *pecunia* perſpexeris, verete *verba* ei credere? ubi, quid lucri eſt mihi Te fallere? *Terent.* Phorm. Act. 1. Scen. 2.

Dolere *mihi*, quod in animum *tuum* inciderit ea *ſuſpitio* de ſua in *illum* fidelitate, voluntate; cum *tu* amicitiam illius, ſemper inter præcipua tua *bona* numeraris.

Quis enim neſciat perinde ac *umbræ* corporibus ſuis non raro ſunt longiores; ita opiniones & rumores *vulgi* potiſſimum, à veritate magis remotas. Invaluit enim——

——Ego vero qui *me* hactenus prætulerim nemini, omnes mihi, tantum à calumniis aliorum, quas juventus noſtra vix interdum deprecatur, abeſſe exiſtimo, quantum ab eruditione abſum ac ſcientia——*Heinſ.*

Ut in magna temulentorum hominum turba, vir ſapiens ſi obambulet, riſum inter eos merebitur, *illorum* vitio, non ſuo: ita hac ætate non facile eſt tranquillitatem ſimul invenire, & plauſum——

——Propterea finem facias *tuis* calumniis neque pergas *me* fradulentum & impoſtorem dicere. *Nemo* eſt omnium qui non fateatur *me* hominem apertum ſine fuco, & extra omnem *doli* ſuſpicionem——

——*Quod* ſi probaveris, digniſſimus cenſeri velim, *cujus* in exitium, & mortem, non una paretur ſimia, non ſerpens unus, non culeus unus; & quicquid ab ingenioſis, ad hominum tormenta & miſerias, *tyrannis* unquam repertum eſt.

——Sed *me*, ſi hujuſmodi quippiam perpetravero, *Perilli* tauro, & *Buſiridis* ara digniſſimum eſſe non diffitear.

——Tuæ tam acerbæ inclamationes, cordicitus *me* non ſolum non pupugerunt, ſed ne in cuti quidem titillavere.

——Parce

——Parce quæſo furori, tantiſper dum rei veritas innoteſcat tibi clarius: Demum ſi talem me reperias, qualem ſuſpicaris, interficias——

Æmilius ut peccet plectatur *Rutilius*——

——Nemo tam dura fronte eſt, ut dicat; nemo tam levi cerebro ut credat dicenti——ſunt vero, ſunt aliqua fateor, quæ nec ipſe velim, nec valeam defendere——

——Nec uſque adeo ſum excors ut——

——Quod ſi pectus meum feneſtratum eſſet (quod *Momus* olim in homine exoptavit) cerneres, tum cerneres fixam in *te* meam, non fictam fidem——

——Neque *te* habere quippiam exiſtimo, quod afferas, niſi fortaſſe imperita multitudine *me* comprimere coneris; *cujus* opinionem & linguam *Plato* & *Seneca* noſter à veritate tantum diſtare ſcripſerunt, quantum ea quæ abſunt longiſſime.

Illi ubique baubantur & deblaterant——ſed ringantur per me quidem & rumpantur invidia——

Sed expertus *es me* in rebus aliis, Num unquam aliquid *me* tum *hallucinari*, aut claudicare comperuiſti?

Ex amica profecto voluntate, fuit illud——

Vix equidem credar; ſed cum ſint præmia falſi
Nulla, ratam debet teſtis habere fidem——
Triſt. *lib.* 3. *eleg.* 10.

Sanguinem autem illi prius expreſſeris quam fraudem——

Sed non deſunt, qui *invident* mihi amicitiæ tuæ *lucem*, ſolem——& umbras igitur interponunt——

—— Sed imprudentia feci, & temeritate——
Cœlos terramque teſtor, ſi ego non——

Vid *Excuſandi.*

SEd quidem pœnitet *me* jam ſerio facti, & daturus ſum operam, ut reipſa quamprimum ſentias, quemadmodum erga *te* affectus jam ſim———

Denique facies ſi videbitur totius hujus pectoris ἀνατομίαν, quo certius de me judices.

——Ne aliorſum trahantur quæ ſcripſi in ſequiorem ſenſum———

——Nec ſum uſque adeo oris duri ut negarem ——

——*Erratum fateor, veniæ ſit copia faſſo.*

——Quod *me* quidem animi ſuſpenſum ita reddidit, ut quotieſcunque rei hujus in mentem venit (venit autem per ſingulas horarum minutias) *mihi* vix ipſe temperarem quin vitæ longioris pertæſus, novum aliquod & inauditum *mortis* genus miſero *mihi* comminiſcar, *qua poſſim invi-ſam quamprimum abrumpere lucem*: feciſſemque jam pridem, niſi ferreum hunc animi *tui* rigorem, humaniſſimis verbis ſenſum excuti poſſe, *mihi* perſuaſiſſem.

Vna eademque manus vulnus opemque tulit.

Chriſti nomine mihi ignoſcas oro (qui plura noſtra de cauſa perpeſſus eſt, licet nos ob levem quamlibet injuriolam cœlum terræ miſceamus, mariaque turbemus ab imo———) Nunquam me poſthac ira in Deum, nunquam ita in Te peccaturum ſpondeo.

MAgnus amoris magnes amor; magnes ferrum, amor tuus me———

Robur autem & æs *triplex* circa pectus meum fuisse arbitreris, si *te* me amantem non redamarem, & salutantem non resalutarem———

N. N. tuam salutem alacriter accepit, & suam amanter remittit———

Quam mihi misisti verbis Dilecte *salutem.*
Ut possim missam rebus *habere* veni.
Malim qui det salutem, quam qui dicat.

53. *Salutandi.*

IN digressu petieras à nobis, ut disjuncti mutuis epistolis colloqueremur, prior itaque te saluto & lacesso———

Opto parenti tuo optimo, id quod est optimum———

Scito me ex animo tuum esse, cui si nihil scribes, non refert modo ames, vel redames potius———

Qui tibi quam mallet præsens afferre salutem,
Mittit ab———
tibi mitto salutem
Mittere rem si quis qua caret ipse, potest.
Tot vero mille salutes, quot in myriade monades,
impertit Tuissimus———
Hæc tibi non unam *portantia verba salutem*
Mitto———

FAmiliares tuos omnes nominatim, meis salvere verbis jubebis———

Amicus tuus *T. B. officiose* te jubet suos *nomine* salutari.

Congerro quondam tuus *L. H.* nihil non optat *tibi* fauſtum & lætum.

G. P. optat tibi *ſalutem* veram, & ſolidam.

Contubernalis quondam *tuus C. S.* proſperrime *tibi* evenire precatur omnia———

Vicinus noſter, *familiaris* olim *tuus*, *N. F.* precatur *tibi* omnia, quæ ſibi ipſi.

Jam epiſtolam complicaveram, cum adiret me *frater* tuus, qui *te* plurimum juſſit *Salvere* ſuis verbis.

Salutavi omnes quos literis tuis ſalutandos juſſeras, qui *te* pariter reſalutant———

Salvebis à condiſcipulo noſtro. *T. C.* adoleſcente *mihi* ſumme dilecto, & *tui* prorſus obſervantiſſimo.

55. *Salutandi per alium.*

DElaſſatus ſum *ſtudiis*, & ſcribendis epiſtolis, quare *te rogo*, ut apud *N. V.* noſtrum, præclarum *virum*, mihi ſis *Epiſtolæ* vice, donec dabitur *otii* pauxillum———

L. M. Conterraneo tuo, meis verbis ſalutem dices, reliquiſque familiaribus nominatim———

Saluta omnes qui de me percontabuntur———

Salutabis amicos nominatim omnes, & ſi ipſe nominatim non jubeam———

H. R. meo *nomine* ſalutabis, cui & epiſtolam hanc dabis *legendam*, tanquam ad *eum* quoque ſcriptam.

T. B. ſalutem meis verbis annunciabis———

Dic *me* omnibus omnia precari læta———

Omnes precor, quibuſcum iſthic vixeris, *nominatim*

natim meis verbis *salutares*, seorsim autem humanissimum *virum* A. B. *cui* quidem ob eam *voluntatem*, quam erga *me* declaravit, tantum debere *me* existimo, quantum *ei* presertim, qui me omni *beneficiorum* genere cumulasset.

Vale *vir optime*, ac magnis illis animabus, *B. T. N. M.* ut *me* commendes peto———

———Saluta omnes *nostrates*, & integerrimum virum *M. D.* Cujus *causa* si aliquid possem in Gallia, cum ullo *homine*, sentiet, *me*, & amicum, & diligentem.

——Est *Argentinæ*, quidam juvenis *T. C.* quem *Ego* diu amavi, *saluta* quæso, & complectere *mea* causa.

Matri *tuæ* quam potes officiosissime ex *me* salutem dicito, ut etiam *M.* Sororculæ tuæ———

56. *Vituperandi.*

PErfrictæ *frontis* nebulonem, qui facilius sanguinem quam lacrymas effusurus est———

Citius animam *illi* quam gemitum extorqueas———

——Hoc ipsum quod spirat merum est *venenum*, quod loquitur *pestis* est, quod contingit mors est. *Erasm.*

——Impudentes magistellos, infimi subsellii pædagogulos———qui *eructant* dicam an eblaterant, indigestas opusculorum cruditates ———non scientiam promovendi studio, quam admirentur omnes, sed puerili quodam *gloriolæ* aucupio quod prudentiores rideant, misereantur———

Vere *Batavus* si quis mortalium alius.

——Et ut *illum* prætereamus, in quo plus semper admirationis quam utilitatis; plus famæ quam experientiæ fuit; quem opinione *vulgi* ali-

quandiu *magnum*, reapſe comperimus fuiſſe nullum, minimum.

——Senecta liberantur, malo haud dubie, aliorum vitæ incommodorum multo omnium moleſtiſſimo, in quam non aliter quam in ſentinam, univerſæ ætatum aliarum ſordes & excrementa defluunt, ut veriſſime *eam* vitæ faces vappamque dixeris— — —

Quibus audiendi quæ fecerint pudor eſt, nullus faciendi quæ audire erubeſcunt.

vid. *Accuſandi, Criminandi, Conviciandi, Culpandi, Exprobrandi.*——

57. *Valedicendi.*

VOtum ſupereſt meum (*digniſſime vir*!) ut Dominus *Jeſus*, te optatiſſimis *literis*, longiſſimis *annis*, & omnibus *felicitatibus* perpetuo beare dignetur——

Vale delicium non dico meum, quod dico maxime, ſed univerſi literati orbis——

Vale, neque enim aliter nos videbamur incolumes, niſi te incolumi, quem ego ſic me Deus amet, portionem mei potiorem puto ——

——Nolim hoc ingenium tale tantum, ante diem perire——

Bene te valere & muſis quam chariſſimum, quam dilectiſſimum, deoſculatiſſimum eſſe jubeo——opto te proſperrime valere——

Bene vale amice mellitiſſime.

Vive, & *vale*, ſemper felix, ſemper *meus*; & quem tempus inter *nos* inchoavit amorem, æternitas conſignet.

Ne te multis morer——

Vale — *habes animi nuntia verba mei.*

Vale & verborum meorum (ſi ſapis) noli dememineſſe——

Ve-

Veſtrum diu vivat & valeat *utergue*, hominibus gratus, dilectus *Deo*, cujus tutelæ *te* jam reſigno——

Accipe, quo ſemper finitur Epiſtola, verbo
Atque meus diſtent ut tua fata, Vale.

Vale vir præſtantiſſime, diuque noſtræ, reipublicæ literariæ, & præſis & proſis ——

——Amorem qui ut *veſtaliter* ardeat pro me ſpondeo, de *te* (vir humaniſſime!) ſpero——

Accipe ſupremo dictum mihi forſitan ore
Quod tibi *qui mittit non habet ipſe*, vale.

Dominus Deus bonorum omnium largitor, tuis benedicat ſtudiis, & *Spiritus* ſui Favonio faveat, foveatque——

Apprecatur iſthæc *tibi* qui *te* animitus, oculitusque diligit — *G. N.*— vive, vale——

Jehovah *Tutelaris*, & *Soſpitator* clementiſſimus, ad ſanctiſſimi ſui *nominis* gloriam, *te* diu ſervet in terris incolumem——

Deus Opt. Max. præſtet, ut annis, doctrina, virtute, felicitate, votum & ſpem *mei*, & amicorum *meorum* longe ſuperes.

Dominus ille *Jeſus* promoveat *te* à *bono* in *meliorem*, uſque dum *optimus* evadas, & extiteris.

——*Cura ut mens ſit ſana in corpore ſano.*

Te *tuoſque* quam feliciſſime, & ſuaviſſime *valere* & ſalvere cupio animitus.

Vive *vir* illuſtriſſime, *amice* dilectiſſime, *vive*, Deo, Regi, patriæ, *vive* familiæ tuæ,, *vive* ſuaviſſimis filiolis tuis, *vive* nobis, pupillis *tuis*, quibus dignitate, & *amore* es *pater*, tutela, *patronus*, auctoritate *propugnator*, ornamentum in *proſperitate*, auxilium in *adverſitate*; *vive* lumen & columen noſtrum, *vive* quam feliciſſime, quam diutiſſime——

——Ad *Deum* Deorum benigniſſimum, benigniſſimorum ſummum, ſummorum maximum,

maximorum rectorem, denique confugio, quem nusquam non precatum habeo, ut *te* diutissime servet, tuæque saluti pulcre consulat.

Vltima mandato claudetur Epistola *parvo*,

Sit tibi cura mei, *sit tibi cura* tui———

D. O. M. valetudinis largitorem precor, ut *te* diu diuque servet incolumen; cujus tutelæ & benedictione, *te* tuoque ex animo permitto——

Vale Musææ parens patriæ———

Vale, ac nos tibi jam pridem devinctissimos, devinctiores reddito———

Millies valeo, *animæ* dimidium meæ.

Bene vale. Vale, valeque. Salve perpetuum.

Reliquum est, ut sub *alis* Dei omnipotentis te nunc relinquam.

——Ego *Deum* precabor omnipotentem, ut suam cœlitus gratiam tuis superinfundat studiis, ut magis indies magisque benefaciendo, beneque audiendo inclarescas; quod apprecatur *tibi* ex animo———*T. B.*

——Pancratica fruare faxis valetudine.———

——Te *valere* jubeo & *salvere* feliciter.———

——Bene vale mortalium charissime & animæ plusquam dimidium meæ———

——Faxit Deus τῆς ὑπόσατος—— ut quod serio utrique nostrum precatur——*I. B.*

——Sub remigio alarum suarum *te* obumbret *Deus*———

——Subdantur *tibi* æterna brachia; & protectio tua, parma & clypeus, sit beneplacitum *Dei* mei inhabitantis rubum——— *Deut.* 33.

——Quod non cessabit jugi orationis sacrificio, à *Deo* Opt. Max. efflagitare———

Sub umbraculo alarum Jehovæ requiescas.

---In clientelam *te* suam recipiat *Dominus*. Vale.

In manu *te* sua, mane custodiat & vesperi Israelis custos——

——Quod

——Quod ut fiat, *D. O. M.* bonorum omnium largitori, animitus supplico——

——Omnemq; *tibi* beatitudinē precatur *L. M.*

Vale (mi *chare* !) & ter *maximus* ille, & *optimus*, bonorum omnium *fons*, concedat *tibi* Δηρὸν ἔπ' ὄψεσθαι λαμπρὸν φάος ἠλίοιο——

Custos Israelis Te custodiat.

Atque hæc raptissime, Vale millies,

Vale longum, jucundissime sodalis.

Salutes tibi *meas*, mille & millies impertio.

Bene valentem & ad cœlestia semper anhelantem, te servet ac provehat Christus——

Bellissime fac ut valeas——

Te in tutelam Jehovæ jam commendo.

Dominus *Jesus* te diutissime servet incolumē, florentem diu—— Quod tibi ex animo, aut meo siquid majus est *animo*, precor——

Τῷ θεῷ εὔχομαι μακροῦ σε μακαρίου τε βίου ἀξιῶσαι.

Da operam ut totus valeas, tum corpore, tum animo——

Ἐῤῥῶσο, καὶ ἀγαπῶν με διατέλει, ἐγὼ γὰρ οὐ παύσομαι φιλῶν σε.

Ὁ δὲ τῶν ὅλων θεὸς ὤν, εἴν διαφυλάττων σε χάριτι αὐτοῦ ὡς τῶν Μουσῶν τρόφιμον.

Te autem sub umbra *Jehovæ* alarum, incolumen jam relinquo conservandum.

Vid. *Precandi*——

Formulæ scribendi post Vale, *quando per oblivionem aliquid animo exciderit.*

V*Ale* —— sed percommode hoc mihi nunc in mentem venit——

Vale, sed heus *tu* propemodum *præterieram*, quod *imprimis* dictum oportuit——

Vale, sed prius *exciderat* negotium, quod non oportuit esse prætermissum.

Vale,

Vale, sed o' signaturo *epistolam*, illud opportune venit in mentem, quod omissum doleret.

Vale —— sed jam obsignaram *epistolam*; cum literas ad *me* duas reddit veredarius, itaque resignavi ut eadem *opera*, binis tuis responderem.

Dum *ista* literis consigno, ecce- ——

Subscribendi.

AMantissimus *tui*.

Studiosissimus tuæ prosperitatis.

Observantissimus *tui*.

Tuus animitus,

Toto pectore tuus.

Tuus ex animo, & in Domino.

Oculitus *te* redamans, tuaque.

Tuissimus.

Animo, corde & corpore tuus.

—— Vale ac redama amantissimum tui—— *S. B.*

Ego enim restipulor me futurũ denuo amicum

Tui studiosissimum—— *B. D.*

Sic ex animo precatur intime tuus ——

Amicus tuus Pyladeus.

Tuus quid, plura?

Tuus dum suus.

Aureis amoris catenis tibi adstrictissimus.

Tuissimus, dum minima ex parte suus ——

Amiculus tuus, vel potius clientulus addictissimus ——

Idem qui pridem.

Her uleis prorsus, & adamantinis *amicitiæ* vinculis tibi adstrictissimus.

Effectus meritis tempus in omne tuus.

Beneficentiam tuam, amore, more ore, re, semper culturus ——

Qui tibi arctissimo Religionis, *affinitatis*, & amicitiæ *vinculo*, quasi clavis *trabalibus*, conjunctissimus est & copulatus ——

Tuæ

Tuæ voluntati universam industriam omnesque, spiritus devovens———

Vestram paternitatem, & dignitates submisse, & devote colens———

Totus tuus in *Eo* cujus totus es tu

Ὅλος σὸς, τι πλέον;
Ὁ σὸς, ὅσος, ὅλος.
Ὁ σὸς, καθδύναμιν καὶ ὑπὲρ δύναμιν.
Σὸς, εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ἔτι.
Σὸς, ὃν περὶ κηρὶ φιλῶ.
Πασῆ ὑπουργία τε καὶ προθυμία.

Ad omnia tua imperata paratus.

Dandi.

DEdi *Cantibrigiæ.*

Datæ *Lincolniæ*, pridie Calendas *Augusti.*

Datum *Eboraci*, sexto Nonarum *Quintilis.*

E *Schola* nostra *Lincolniensi* pridie Iduum *Junii.*

E *Musæo* meo *Cantabrigiæ*, ad *Nonas* Junias, *anno* epochæ *Christianæ*, millesimo, sexcentesimo, vigesimo quarto.

Anno ultimæ *Dei* patientiæ 1627.

Anno ab Incarnato *Christo* 1624.

Anno à mundo per *Christum* redempto 1624.

Scripsi *Lincolniæ* Calendis *Augusti*, anno *Messiæ* Regis æterni, 1622.

Μηνὶ Μαίῳ, ἔτει ἀχιδ'.
Ἐκ τῆς Λιγκολνίας δευτέρᾳ.
Ἐπὶ δεκάδι Μεταγειτνιῶνος.
Ἔτει ἀπὸ τῆς θεανθρωπογονίας,
ᾳχκδ'. ᾳχκή. ᾳχλβ'.

Regula

Regulæ ad Dandas *literas antiquo* Romanorum *more.*

PRincipium *noſtri menſis dixere calendas.*
Calendæ, dicuntur vel à *Colendo*,
vendicat Auſonias *Junonis* cura *Calendas* ——
Vel ἀπὸ τοῦ καλεῖν à vocando, quia in primo *menſis* die, hoc eſt *Calendis* pontifex minor *quater* clamavit, aut *toties*, quoties in illo menſe forent *nundina.*
Sex Majus Nonas, *October, Julius & Mars.*
Quatuor aſt reliqui ——
Nonæ, à non ſacrificando.
Nonarum *tutela* Deo *caret*
—— *dabit* Idus *quilibet* octo
Idus *ab edendo-quia dies erant epularum*
Idibus *alba* Jovi *grandior agna cadit.*
Aut ab *Iduando* quia menſem in duas æquales partes dividunt
Inde dies *reliquos* omnes *dic eſſe Calendas.*

Synopſis

Synopsis *Computandi*, per *Calendas*, *Nonas*, *Idus*, juxta antiquum *Romanorum* morem.

1	Calendis			1	Calendis			1	Calendis		
2	4to	Nonarum vel ante Nonas.		2	6to	Nonarũ vel ante Nonas		2	4to	Nonarum vel ante Nonas.	
3	3tio			3	5to			3	3tio		
4	Pridie			4	4to			4	Pridie		
5	Nonis			5	3tio			5	Nonis		
6	8vo	Iduum, vel ante Idus.	Calendarum vel ante Calendas.	6	Pridie			6	8vo	Iduum vel ante Idus	
7	7mo			7	Nonis			7	7mo		
8	6to			8	8vo	Iduum, vel ante Idus.	Calendarum vel ante Calendas.	8	6to		
9	5to			9	7mo			9	5to		
10	4to			10	6to			10	4to		
11	3tio			11	5to			11	3tio		
12	Pridie			12	4to			12	Pridie		
13	Idibus			13	3tio			13	Idibus		
14	19no			14	Pridie			14	18vo		
15	18vo			15	Idibus			15	17mo		
16	17mo			16	17mo			16	6to		
17	16to			17	16to			17	15to		
18	15to			18	15to			18	14to		
19	14to			19	14to			19	13tio		
20	13tio			20	13tio			20	12mo		
21	12mo			21	12mo			21	11mo		
22	11mo			22	11mo			22	10mo		
23	10mo			23	10mo			23	9no		
24	9no			24	19no			24	8vo		
25	8vo			25	8vo			25	7mo		
26	7mo			26	7mo			26	6to		
27	6to			27	6to			27	5to		
28	5to			28	5to			28	4to		
29	4to			29	4to			29	3tio		
30	3tio			30	3tio			30	Pridie Calend.		
31	Pridie calendarũ			31	Pridie Calenda.						
Dies in	Januario Augusto Decemb.			Dies in	Martio Maio Julio Octob.			Dies in	Aprili Iuni Septembr. Novemb.		

* *Triginta* Aprilis, *Junius*, Septemque Novemque.
Uno *plus* reliqui; *viginti* Februs *octo*.

Inſcriptionum Formulæ.

AMico *meo* perantiquo.
Domino atque amico meo æternum colendo ——

Ad C llegam *ſuum* peramandum, P. B.

Eruditione, virtute, & *moribus*, excellenti viro *T. B.*

Moderatori *Scholæ* in *H.* præceptori ſuo chariſſimo & unice colendo.——

Vigilantiſſimo pulcræ prolis cuſtodi.

Præcharo ſuo, & præclaro——

Ad literarum ſtudioſos.

LIberali indole, & maxima ſpe adoleſcenti *A. H.* liberalium diſciplinarum cum primis ſtudioſo——

Ad ſodales.

GEneroſis, literarumque candidatis adoleſcentibus, *N. P.* & *H.* ſodalibus ſuis jucundiſſimis, & ſumme dilectis ——

Præcharo ſuo L. M. d.

PRAXIS

PRAXIS EPISTOLARIS
in statu *Causarum* triplici,
viz.

Demonstrativo,
Deliberativo, & *Judiciali*.

1. In *Demonstrativo*, proponimus (en!) tibi Epistolam *narrantem* de { Rebus *novis*. Studiis. *Valetudine*.

Ubi *figuræ*, quas vides, *marginales*, locum *Formularum*. unde desumptæ sint singulæ, *paginatim*, indicant.

Salutem cœlitus.

Amice perdilecte!

PRonis *te* scio, atque arrectis auribus, *novarum* aliquid, *a me*, rerum expetere indies, & expectare. Certe, totus nunc qua paret orbis, *Africa* quædam est, & *aliquid semper apportat* p. 116.
novi: Video passim, audio passim summos pariter atque infimos, horrendas rerum mutationes persentiscere. Facies *cœlorum* tota, minax est & iracunda. Conjunctiones, & aspectus *planetares*, Eclipses, Cometæ, prodigia, portendunt magnas *nobis*, & malignas temporum tempestates capitibus imminere. Qui apud *nos* degunt multis miseriis & calamitatibus obruuntur; & nisi *Deus* immortalis, res nostras clementius intueatur,

tueatur, & custodiat, periculum est ne iniquissime nobiscum agat *fortuna*. Videmus jam diu, tristissima rerum præludia, *tragicos* circumcirca apparatus; *Catastrophen* det *Deus* lætiorem.

Studiorum rationem, quam cum *tu* hic eras, institueram, eandem sequor; *literis* græcis & latinis, quantum possum, operam impendo. Tantum in *his* laboris exantlatum est ut parum absuerit quin meipsum enecarim; ut *me* aliquando, *Cratippum* nostrum *Athenis* hic prælegentem, *suis*, (annum jam audientem) præceptis *Grammaticæ*, institutisque *philosophiæ*, abundare videas.

Si perconteris, ut valeat tuus R. C. actum est de *ejus* vita, & conclamatum; est cadaver vivens, jam numeratus est in peculio *Proserpinæ*, & naulum *Charonti* parat.

De *meipso* si aliquid scire vis, *Ego* à tuo discessu, optima valetudine, *Dei*, Opt. Max. beneficio, semper usus sum. Bellue se habent *nostrates* etiam omnes.

Ad *deum*, Deorum benignissimum, benignissimorum summum, summorum maximum, maximorum rectorem denique, confugio, quem nusquam non precatum habeo, ut *te* diutissime servet, tuæque saluti pulcre consulat. Hæc *tibi*, ex animo apprecatur.

Lincolniæ Calend. Martii 1643.

Amantissimus tui G. W.

2do In

2do In *Deliberativo* genere exhibemus (ecce!) *tibi* Exemplar Epistolæ *Suasoriæ*——sic.

Tasilicam tibi valetudinem.

Amice medullitus
paramande!

QUi parum feliciter navigarunt *ipsi*, solent aliis non infeliciter cavere, ne veniant in periculum, aut cymbam scopulis allidant suam: sic & Ego, *tibi* sollicitus sum, qui ipsemet (rubore fateor suffusus) nimiam ætatis meæ partem, ludo contriverim, bonas horas male collocaverim, universum fere patrimonium luxu decoxerim, latrunculis, & alea prodegerim, ne & *tu* similiter (*animæ* dimidium *meæ*!) sireniis voluptatum illecebris incantatus, in ignaviæ, ignorantiæ, infamiæ, vitiorumque fædissimorum voraginem, ingurgiteris. Quare, si *me* audis, fuge consortia ganeonum, nepotum, atque otiosorum omnium; abduc te à juvenilibus voluptatibus, & veris virtutum dotibus temet instruito. Nunc *ætas* est omnium laborum patiens, *ea* est rebus honestis exercenda; quod datur vacui temporis, *hoc* ingenuis artibus fideliter ediscendis, & probatissimis autoribus evolvendis, gnavus impendito.

Agricola, si non impresserit cultrum, si sulcum non defoderit, si non exciderit sentes, si gramina non evulserit, si in tuto semina non locarit, *sibi* mentitur, non *terræ*, nec terræ facit damnum, sed *sibi* non facit fructum; & ita se vacuat, ita decipit, impugnat ita, qui *terræ*, manu fallaci mentitur. *Tu* similiter quam *tu* sperabis honorum, scientiæ, aut literariæ legetis *messem*, si parcam & tenuem nimis feceris laborum sementem?

Velit

Velit-ne *miles* triumphum? Certe, ei vincendum eſt. Geſtit coronam geſtare? certandum eſt. Næ præclarus *ille* certator, qui ſine ſudore putat coronari! Delicati ſunt valde, qui *aurum* ſitiunt, nec tamen effodere; qui *portum* exoptant nec tamen volunt enatare.

Tu, beneficio Dei, nunc habes adoleſcentiam florentiſſimam, *ver* ætatis illibatum; molles *tibi* jam ſunt articuli, rubicundæ genæ, flos juventutis, ſpes annorum longa, ſpiritus integri, mens vegeta, corpus ſolidum & ſucci plenum; cur igitur *animus* tuus velut mare concitatum in undas decumanas fluctuatim non æſtuat, & aſſurgit; Cur *velis* affectuum expanſis, quaſi œſtro quodam divino percitus, ad *inſulas* literatum *fortunatas*, non promovetur?

Noli *tu* quæſo ſpem, quam de *te* bonam, *noſtrates* paſſim omnes conceperunt hactenus, fruſtrari: eſt enim *tibi* gravis adverſaria, conſtituta, & parata, incredibilis quædam *Exſpectatio*. Quamobrem, ſi *me* amas, quantum profecto amas, ſi dormis expergiſcere, ſi ſtas ingredere, ſi ingrederis curre, ſi curris advola; *hoc* ſit negotium tuum, *hoc* otium, hic labor, hæc quies, in *his* vigilia, in *his* ſomnus etiam reponatur tuus. Fac ita vivas, ita ſtudeas, ut ſeculum hoc, *te* fruſtra fuiſſe natum non exiſtimet. *Nil dubites autore bono.*

Dominus *Deus*, bonorum omnium largitor, tuis benedicat ſtudiis, & *Spiritus* ſui *Favonio* faveat, foveatque.

Dat. Eboraci.
ſexto Nonar.
Quintilis.
1649.

Tuus dum ſuus.
N. N.

In

In statu causarum Judiciali en tibi literas *Criminatorias.*

Μετάνοιαν οὐρανο-πέμπτην.

O quondam
Dilecte mihi!

VErbis nullis dici nulla, exprimi oratione potest, quantum *Ego* tua de *gratia* (imo *nequitia*) ex nuperrime allato *fame* nuncio, indoluerim. O quanta quamque acuta doloris cuspide pectus meum tunc perfossum fuisse existimas! O quanta ira siccum jecur arsisse opinaris, cum inaudieram, *te* tam indigne, tam barbare, *matrem* tractasse *tuam*? *matrem* inquam, *tuam*, indulgentissimam olim illam *matrem* tuam, senio jam confectam & inedia; cujus omnem supellectilem, vestes & victum, vorax illud incendium nudiustertius absorpserat. Quam *tu* nullo neque *lecto*, neque *tecto* tuo, nedum tantillulo panis unius frustulo pascere, vel excipere dignatus fueris; imo vero caninis faucibus allatrare, convitiis onerare, non erubueris.

Vidisses ex hoc tam tristi *nuncio*, (& ô si vidisses!) excussos oculis *meis* lacrymarum rivulos ubertim erumpere, adeo ut *jam* (ecce!) non tam atramento, quam lacrymis, quam sanguine, scribere *hæc* videtur, & destillare calamus.

Siccine *te* degenerem! humanos exuisse induisse ferinos mores! *Natus es è scopulis* —— est tibi siliceum pectus. O barbarum facinus! O feriorem hominem, quam humanam olim *Androdus* ferã invenerat! *sed crimine ab uno Disce omnia* ---

Quænam scelerum species reperiri queat qua *te* non inquinaveris? Facis *te* publicum & communem *vulgi* fabulam. Ut enim sileam linguam tuam effrænam, effrontem improbitatem, delectationem, odium, rapinam, fraudes imposturam, mendacia, furta, & adulteria --- Nosti *tu* quas turbas,

bas, inter pocula tua, altera feciſti nocte, *homicidii* illic perpetrati *te* reum eſſe prædicant. Bis antehac *te* ad judicũ ſubſellia tractum, extrema ſtetiſſe fortuna audio ——— Sed *omne in præcipiti vitium ſtat. Num quis Peccandi finem poſuit ſibi quando recepit Ejectum ſemel attrita de fronte pudorem? Quiſnam hominum, quem* tu *contentum videris uno Flagitio?*

Iuvenal. Sat. 11.

Sed *omnia* dicimus, ſi *ingratum* dicimus: & quis *te* non *ingratæ* modo, ſed *barbaræ* mentis juvenem merito dicat tuo? O perditiſſimũ adoleſcentẽ!---- Nihil ſane jam conqueror quod *mei* dememineris, quem charissime tuæ *parentis*, tam cœpit oblivio.

Sed quoniam in nequitia tua ita occalluiſti, ut lapideam magis, quam humanã videaris effigiem indutus; pluribus te urgere aculeis deſino. Vive ut lubet egeris ut volueris -- *profundas*, perdas, *pereas, nihil attinet ad me.*--- Neq; tu mirare deinceps.

Horat. *Si nemo præſtet quem non mereare amorem.*

Teſtor *te* omnium cogitationem inſpectorem, omnium ſcelerum ultorem *Deum*! ſi lampas illa tua cœleſtis *Sol*, unquam conſpexerit; ſi *terra* tua, alma rerum parens, hominem unquam humanitate deſtitutum, in utero prius ſuo geſtaverit; imo monſtrum, portentum, ſpecie tenus hominem, ſpurciſſimis autem moribus porco & *Cerbero* ſimiliorem.

Qua miror fronte *Cœlum* potes ſuſpicere? quo *me*, & amicos olim tuos, compellabis ore? quo pœnitudinis lixivio, haſce *animæ maculas* elues, imo *peſtes* potius expurgabis? quibus oculis, quo lacrymarum oceano deflebitis.

Dei flagitioſam tuam vitam corrigat, & in viam virtutis, & ſalutis, *te* reducat, qui *ſolus* poteſt.

Ludæ, 7mo. Iduum *Ian.* 1650.

Olim tuus W. M.

Synta-

Syntaxis *Elegantiæ*.
Seu de compoſitione, vel Collocatione Verborum Oratoria.

Vt elegantiorem Latinæ Orationis aſſequamur ſyntaxin, cum generalia *quædam, tum etiam* ſpecialia *præcepta, prælibanda ſunt.*

Præceptum 1. *gener.*

SI in *ſublimi* ſtylo aliquid ſcribendum fuerit, adhibendi ſunt pedes *longis* conſtantes ſyllabis; ut, *Ad ejus non ſalutem modo extinguendam, ſed etiam gloriam per tales viros infringendam.*

2. Si in *ſtylo* humili; *breves* plurimum *pedes* intexendi; ut *Siciliam adii* Veſtis enim deberet corpori rerum adaptari. *Lips.*

3. *Monoſyllaba* plura, male continuantur, & *Polyſyllaba* male etiam condenſantur; *longorum* autem & *brevium* verborum commutatio eſt laudabilis; ut, *Quod precatus ſum à Dijs immortalibus*———

4. In principio, & *fine* periodi, commendantur dictiones *polyſyllabæ* (mediæ ſententiæ minor ineunda ratio;) ut, *Libertatem, jucundiſſimam fateretur.* 1. In *fine* optimæ ſonat *Ditrochæus*, ut, *cantilena, liberatus, perditorum.* 2. *Sic etiam* Principium, medium ac finem tibi *Dochimus* ornat; ut *reipublicæ.* 3. *Iambus* autem & *Di-jambus* apprimem ferunt auribus ſuavitatem; ut, *Omnes quotquot ſumus, profectum in ſtudiis gratulamur tuum. Mira guſtatur dulcedo in ſtudiis, mira præbetur ex illis amœnitas.*

5. Judicium *aurium* nullo modo *hic* eſt negligendum, ideoque ſex, ſeptemve *periodos* abſte compoſitas, *ſemel* atq; *iterum* clare recita, ſic enim experiri

experiri poteris *orationem* tuam *numerosam* esse; vel hiantem, & *asperam* deprehendas *.

* Contexus orationis serio formetur, uno quodam habitu, & æquabili sermonis flo, *Lips.*

6. Fugiendus est creber *earundem* literarum *concursus*; & ne *hiulca* sit oratio, priorem à *vocali* terminatam, insequens dictio à *consonanti* inchoans, excipiat; aut *contra*, à consonanti claudam, *aperiat* dictio incipiens à *vocali*, vel consonanti *ejusdem* organi; ut *cum* insuaviter *desinentium* κακοφωνία declinetur, vel *aliarum* interpositione, vel *ipsarum* commutatione inter *se*, verbi gratia, dicatur

à nobis { *potius* { *Clarorum consilia virorum* / Illustrium virorum acta
{ *quam* { *Clarorum virorum consilia* / Illustrium acta virorum.

Specialia præcepta hæc sunt.

Reg. 1. Adjectiva *substantivis* præponi debent, & *vox* una, vel plures intertexendæ; maxime *genitivus* posterioris substantivi; ut, *Hæc est vera justitiæ laus. Magnum profecto laborem Cæsar assumpsit, quem ferme ab ipsis, ad nos venisse, Gadibus aiunt ut hostes suæ quidem majestati rebelles, nostris autem supra modum rebus infestos, armis subigeret: quam ob causam, perpetuum illi amorem, & gratiam debemus immortalem.*

Sic *Relativum* eleganter præponitur *Nomini*, & Verbo suo: *Quem cum isto sermonem habueris, procul stans accepi.*

Exc. 1 Sed trajectio *Pronominis*, & Substantivi hic frequens est; ut *Gravi teste privatus sum, amoris summi erga te mei.*

2. Nomina negantia, ut *Nemo*, *Nullus*, & *Omnis*, substantivis venuste postponuntur; ut, *Qui vitiis careat invenimus neminem. Quæ peragenda dedisti, perfeci omnia.*

Reg. 2.

Reg. 2. *Obliqui* casus, orationem eleganter inchoant, *Verba* claudunt periodos elegantissime, (nisi lex numeri *aliud fortassis aliquando suadeat:) ut, *Doctrinæ radicem esse amaram, omnes nimis experimur; sed dulcissimos ejus postmodo fructus degustamus.*

*Hyperbaton enimdiligenter cavendaest, nam obscuritatem parit.

Sic participia & *gerundia*, nec non *comparativi*, venuste claudunt orationem: ut, *Diu fum equidem reluctatus. Tua societate nihil gratius. Laborum fructus est longe maximus.*

Reg. 3 Post *Superlativum*, eleganter ponitur *comparativus* ejusdem nominis, qui significatum *Superlativi* quodammodo superare videatur: ut, *Cum multi doctrinam per se libentissime desiderant, tum hoc libentius. quod honores habeat concomitantes.*

Reg. 4. Persona *agens* patienti, proxime præponenda est: ut, *Magnum Cæsar Pompeio injuriã fecit.*

Reg. 5. Adverbia, & *Præpositiones* ubivis cum casibus, quos regunt, locari possunt, ubi sonent *jucundissime*; sed elegantiores *Participii* sui, aut *Verbi* sunt Anteambulones: ut, *Debitam pro contemptu suis hostibus, diuque dilatam severitatem, Cæsar tandem exhibuit, sed clementissime mitigavit.*

Reg. 6. Pronominibus *Qui, quæ, quid*, eleganter præfigitur *Ec*: ut, *Ecquis adeo ut tu ignavus? Ecquisnam me velit?*

Reg. 7. Pro *tam diu* vel *donec*, eleganter ponitur *tantisper*: ut, *Ego te amicum dici meum tantisper volo, dum quod te dignum est, facis.*

Reg. 8. Voculæ *antequam, priusquam, postquam* eleganter dividuntur: ut, *Omnia prius verbis experiri, quam armis sapientem decet.*

Reg. 9. Particula *vel*, venuste additur *superlativis*, & verbis pro *Etiam*: ut, *Nobis potior ratio honeste vivendi, quam vel optime dicendi videretur.*

Reg. 10. Uni *substantivo* duo Epitheta; & uni *Epitheto* duo substantiva, pulcre subjunguntur,

per *tam* vel & geminatum; ut *Cæsar tum fortis, tum prudens, immensis & laboribus & impendiis, Romam tum strenue defendit, tum prudenter gubernavit.*

Reg. 11. Quod ad *numerum*, in singulis *thematum*, & *Declamationum*, &c. partibus spectat *oratorium*; hanc infra tabellum infigamus animo. Quod *vix*.

Pedes ad hiberi debent in

- Exordio, Propositione } longiores
- Con-
  - firmatione, si sit acris } vehementori } celeres.
  - futa- } tione, } graviori
  - clusione denique } longiores,

Reg. 12. Quod ad *ordinem* spectat.

1. In *Augendo* Majora *minoribus* sunt postponenda, ut, *civem Romanum vincere, verberari, in crucem tollere*——Ego *faces jam accensas ad hujus urbis excidium comprehendi, protuli, extraxi.*

2. In *Minuendo*, Minora majoribus sunt postponenda; ut *nulla crux ibi fuit, nulla nex, nulla verberatio, imo ne custodia quidem.*

3. Quod *dignius* est, vel *natura* prius, preponi debet; ut *viros*, dicendum est, *ac fœminas; Diem noctemque; ortum & occasum solis*: (in pedestri scilicet oratione, non contra:) *poetæ* enim *exleges* sunt, nec se patiuntur septis *oratoriis* incarcerari——

Reg. 13. Abesto procul odium *similitudinis*, parituræ *nauseam*; itaque *pes* idem, sæpius non *ducat*, claudat-ve *sententiam*; variandæ periodorum *clausulæ*, ut auditorum *auribus*, nostra magis *sapiat* oratio——

Vide plura apud *Alstedium* Encyclopæd. lib. 22. Grammat. *Latin.* cap. 19. in Syntaxi *Elegantiæ* pag. 438, 439, 440.

Coroni-

Coronidis loco.

UT celeberrimi Mri *Thomæ Farnabii* aureis * plane *Vos* alloquar verbis: *Præceptis his, ſi felicis ingenii veſtri (optimi Juvenes!) facultatem excolere, ſi habitum, & diſertam dicendi facilitatem uſu acquirere non pigebit: ibunt indolis veſtræ flores* (quos *naturæ* produxit *tellus*, *artis* formavit *ſol*, *exercitationis* educat *imber*) in *eloquentiæ* & prudentiæ *fructus*. Summus ille *Naturæ* parens *fructus* hoſce, quorum ipſe ſparſit *ſemina*, ita benigno *foveat* numine, ita *radiis* ſuis illuſtret, *animetque* æternus Juſtitiæ & Sapientiæ Sol, ita *gratiæ* ſuæ *aura* mulceat, *imbre* riget Sacro-ſanctus Favonius; ut *caneſcentes* illi indies ad *maturitatem* in animis veſtris, *Vos* ipſos ad conſummatiſſimæ *Virtutis* arcem evehant; ad faſtigatiſſimi *Honoris* apicem promoveant; in *Reipubl.* emolumentum, divini *nominis* gloriam, veſtram *ſalutem* æternam. *Amen.*

* Indic. Rhetor. pag. 41.

Trin-uni Deo gloria.

FINIS

FORMVLARVM.

MANu-DUCTIO AD ARTEM CARMINI-FICAM: SEU Dux Poeticus.

Una
Cum Praxi, in aliquot Poematiolis.

Lectori. εὖ ποιεῖν.

EN tibi (Philo-Muſe, μισοφίλτατε!) Ducem *Poeticum, vel, ſi mage velis,* Comitem; *qui ſi facundior aliquantillum foret, pro* vehiculo *tibi eſſet in via,* Helicona *verſus profecturo. Suæ nunc vero conſcius indignitatis,* (*tutivilitium utpote merum!*) *Nec* equeſtri *gradu nobilitandæ,* pedes *ipſe inter gregarios è Muſarum caſtris milites,* ſcite *te docens, &* exercere *peditum arma; imo* pedum *potius uſum quam manuum,* (*nec tamen dedecoroſa tam divini* ſtudii *fuga*) pedeſtri *itinere* comitabitur, *ſi ipſius tandem opera, Apollinis arcem* Heroice *expugnare poteris. Quod ſi* tu *illius aliquantiſper præceptis aſſueveris,* tyruncule, *victoriam reportabis at incruentam; eo fortaſsis gratiorem, faciliorem ſcio. Tu interim* illius *faveas quæſo ſtudiis, ſuam* aliis *palmam non præcepturi, faxiſque candidus,* hanc *noſtram, humi repentem, imbellem, talem qualem*———

Inter victrices. hederam, *tibi ſerpere lauros.*

Tuus in Chriſto Jeſu,

Ioannes Clark.

Dux Poeticus.

PUer, qui carmina, *Phœbi* tandem lauro digna, cupit componere, *artem Poeticam* scire *debet*, & exercere.

1. Scire.

1. *Scire* quid requiritur ad *Carmen* in genere & in specie. Quod ad *Carmen* spectat in *genere*.

In genere

1. *Versus* crebro verteandus est, ut quo tandem modo, *auribus* mage placeat, experiatur; secundum illud *Horatianum*, lib. 1. Satyr. 10.

Sæpe stylum vertas, iterum quæ digna legi sunt
Scripturus —— & alibi —— *in versu faciendo*
Sæpe caput scaberet vivos & roderet ungues.
1. Serm. 10.

2. *Relambendi* sunt denuo *versus* jam *compositi*, & *ursino* more *efformandi* (quod *Virgilius* dicitur) non enim sufficis ut *carmen*, sed ut politum, *artificiosum*, tersumque carmen componat. —— Versus enim *eructare*, parum laudabile est; neque quam *multos*, sed quam *multum* scribat quis, refert; ut enim Quintil. lib. 10. cap. 3. *Cito scribendo non fit, ut bene; bene scribendo fit, ut cito scribamus: primum* hoc *constituendum est, ut quam optime scribamus, celeritatem dabit consuetudo* ——

3. *Poetice loquendum* est in carmine, *phrasi*, diversa prorsus *Oratoria*; ut, *Dilaniavit apes*, elegantius in poesi sonat, quam *absumpsit patrimonium* —— *Tropicæ* autem *expressiones* sunt laudatissimæ —— *Magnoque irarum fluctuat æstu* — —cygneas imitantur tempora plumas ---- tacitarũ vellus aquarũ —

4. *Versus rythmici* (quod vocant *Leoninos*) vitandi, & cavendi sunt, ut *Quærebant flavos per nemus omne favos.*

5. *Ver-*

5. *Verſus* non debent *uniformes* eſſe, ex iiſdem ſemper *pedum* ſyllabis conſtituti; ſed diverſum *induant* habitum, *rebus* & *affectibus* exprimendis *accommodatum*; nunc igitur *dactyli*, nunc *ſpondæi* ſparſim intermiſcendi; hic *monoſyllabi*, ibi mox *diſſyllabi*; & *triſyllabi* neutri enim *continuo* locandi ſunt, ſed *alternatim*.

6. *Prioris verſus* ſenſus, in ſequentem incurrat, neque (niſi raro) per ſe impleat, perficiatve ſententiam. In longiori tamen *carmine*, ad ſextum & octavum, imo ad *decimum* aliquando verſum, diſtulerit periodum eleganter, (in unius nempe generis carminibus) ſed in *Epicis Elegiacis*, ultra diſtichon, ne producitor periodus.

2. *In ſpecie*, quod ad Carmen ſpectat, animadvertere debet *Poeticæ* ſtudioſus, *Pedes*, *epitheta*, & *clauſuram* carminis —— 2. In ſpe.

1. Quod ad *Pedes* attinet, 1. Illorum *natura* ſpectanda eſt, 2. *Connexio* inter ſe. 1. Pedũ.

1. *Natura*, ut propoſitæ materiæ *quadrent* optime, & adaptentur; *tales* enim ubiq; ſunt adhibendi, qui intimiorem rei ſubjectæ naturam, *graphice* depingant—Talia ſunto *verba*, qualis *res*—— *Triſtia mœſtum vultum verba decent*; *iratum plena minarum*; *ludentem laſciva*—*Virgilius* optime ad vivum tempeſtatem maris ſic deſcribit: *vaſtos volvunt ad littora fluctus*: & Homerus, πολυφλοισβοιο θαλάσσης. 1. Natur.

1. SPONDEI graves ſunt, & tardi; regiæ *majeſtatis* pleni, *magnifico* prorſus incedentes greſſu; Aptique ſunt præcipue ad *Querelas*, luctus, *threnodias*; præſertim *Monoſyllabi*, qui diſſylabos & triſſyllabos hac in re ſuperant; ut 1. Spond.

Tum demum admiſſi ſtagna exoptata reviſunt ——
Me me adſum qui feci, in me——&c.

2. *Res grandes*,——Regina ad templum forma pulcherrima *Dido*, inceſſit——

Monſtrum, horrendum, informe ingens
de Polyphemo vaſto illo, *& horrendo gigante.*
Illi inter ſeſe multa vi brachia tollunt,
Verſus iſte ſpectandam fere exhibet,
& audiendam proponit *Cyclopum* induſtriam, in fulminibus *Iovi* fabricandis.

2 *Dactyli* 2. DACTYLI exprimunt 1. *Celeritatem* & properationem feſtinam, ut

——— *agmina cervi*
Pulverulenta fuga glomerant, monteſque relinquunt.
Æneid. 4.

Quadrupedante putrem ſonitu quatit ungula Campũ,
——— Convellimus altis
Sedibus, impulimuſque, ea lapſa repente ruinam
Cum ſonitu trahit, & Danaũ ſuper agmina late
Incidit—*ruinam turris impulſæ deſcribendo*———
At tuba terribili ſonitu *tara tantara* dixit
Sic *iſte* verſus iracundæ *Didonis* impatientiam,
Ferte citi flammas, date vela, impellite remos.

2. *Conſolationem*, jucunditatem, & & hilaritatem, ut,
Pone metus, feret hæc *aliquam tibi* fama *ſalutem,*
Inde ubi clara dedit ſonitum tuba, finibus omnes,
Haud mora, proſiluere ſuis, ferit æthera clamor.

Dactylus autem diſſyllabus, plus quam triſſyllabus, *monaſyllabus* vero maxime *hæc* depingit.

Si *ſpondæus* in primo loco, & *dactylus* in ſecundo ponatur, ſuaviter ſonat carmen; ut
Sin abſumpta ſalus, & Te pater optime Teucrum
Pontus habet———
Aut diſpondæus
O digno conjuncta viro———
———Incipiat *puer* à faciliori carminis genere, ſc. *Adonico*, quod conſtat ex dactylo & ſpondæo———

2. *Con-*

2. *Connexio*, inter se; *hoc* enim imprimis curandum est, ut *Pedes* inter se, *quadam* quasi *catena* copulentur aurea——ut 2. Connexionem pedum.

Arte citæ veloque rates remoque reguntur.
Sæpe simultates ira morata facit

Elisiones iccirco (frequentes saltem,) ceu *scopulos* vitare debet; nam carmen invenustum, deforme, & squallidum reddunt, ut per *salebras* duraque *saxa*, cadere videatur; molliter autem & apte, sine *asperitate*, & hiatu quod fluit merito laudatur——

2. Ad *Epitheta* quod attinet, Versus absque *illis* nudus est, & velut incomptus; *crebra* igitur intertexi debent, non tamen *otiosa*, usitata, absurda,, sed genuina, propria, quæ ex *visceribus* materiæ, aut ipsis argumenti medullis, eliciuntur,——ut *aeriæ*, pictæque *volucres*, pomifer *autumnus*—— 2. Epith.

2. Epetheta, ante sua substantiva venustissime collocantur, ut

Pendula flaventem pingebat bractea crinem
Aurea purpuream subnectit fibula vestem,
Vecta est frænato cærula pisce Thetis.

3. Quod ad *Clausuram* carminis pertinet, *Hexametrum* Heroicum in trissyllabo, aut dissyllabo; *Pentametrum* in dissyllabo semper terminandum est—— 3. Claus.

Et hæc præcipua sunt, quæ *scienda*, & observanda sunt incipienti Poetastro.

2. *Exercitium* pueri qui in *Poetam* aliquando evadere velit; constare debet 2. Exerc.

1. In carminibus { Aliorum autorum { transponendis, restituendis, reciprocandis. / Novis suopte *marte* componendis.

1. *Transponendis*, quando scilicet *inexta* &

confusas, *deartuati* (ut ita dicam) *carminis* dictiones, in justum ordinem redigit, suumque priorem locum restituit.

2. *Restituendis*, idque 1. in *fragmentis* carminum redintegrandis, ut,

Fumo nil levius { *sic vana est gloria mundi.* / *fumi instar gloria mundi.*

2. *In diversa* metri *metamorphœsi*, vel transmutatione, qua inter se, permutantur varia carminum genera, 1. aliquid vel *addendo*, vel *abjiciendo*, ut,

Frangitur ipsa suis Roma superba bonis.

Sublato *ipsa*, fit Jambicum trimetrum.

Bonis superba Roma frangitur suis.

& in illo *Senecæ.*

Non est ad astra mollis è terris via.

fit Pentametrum

Non est è terris mollis ad astra via.

2. Facilis est mutatio in *vicina* genera,

viz. carminis { Heroici, Trochaici, Phaleucii } in { Asclepiadæum, Jambicum, Sapphicum.

3. *Reciprocandis*, vel 1, eodem metro manente, ut,

Musa mihi causas memora quo numine læso

fit carmen retrogradum,

Læso numine quo ———

2, Diverso, ut *Adam primus Homo Crux omni posteritati.*

Posteritati omni Crux Homo primus Adam.

3. Sensu variato, ut *Abelus* de *se* Gen. 4. ait,

Sacrum pingue dabo, nec macrum sacrificabo.

Cainus è contra regerit,

Sacrificabo macrum, nec dabo pingue sacrum.

2. In *Novis* suopte *Marte* componendis, & hic primum exercitium esto *imitatio*, secundum *variatio*, tertium *Tractatio Poetica.*

1. IMI-

1. IMITATIO, eaque videatur in *Centone*, 1. *Imitat.* *Parodia.*

1. *Centone*, qui est *consarcinatio carminum* ex membris *Poetæ unius*, aut plurium, *Æneid.* 2. Eripe me his invicte malis, *hæc omnia firma. Æn.* 6. Subjecimus tibi exemplum Dialogicum, * viri jam morituri meditationem.

* Amicissims mei quondã hypodidascali *G Beverleii* cantiunculam cygneã

2. *Parodia*, cum seria vertuntur in jocosa, vel *contra*, ut

Tantæ molis erat { Romanam condere gentem! / *lapsam reparare salutem!*

2. VARIATIO, qua unam rem, nunc *variis* verbis, nunc *vario* carminum genere eloquitur; ut *Virgilius* amnem glacie constrictum, Ortum solis, Iridem, &c. —— *Stockwoodus* in Progymnasmate scholastico, unum idemque distichon 459 modis variavit ——

2. Varia.

Linque Cupido jecur, cordi quoque parcito, si vis
Figere, fige alio tela cruenta loco, &c. ——

Et iisdem servatis verbis, hoc solum carmen centies & quater effertur variæ ——

Est mea spes Christus solus, qui de cruce pendet.

2. *Vertendo* Græca in Latina, *oratoria* in Poetica, aut contra. 2do Aliquid 1. vel contrahendo, quando res *fusius* amplificantur —— vel 2do res amplificando cum *brevius* contrahuntur, —— & hoc quidem modo *donec humeri* puerorum, *boves sufficerint ferendo, tollendus est vitulus.*

3. TRACTATIO POETICA, seu structura *Poematis*, eaque versatur vel in fusiori stylo, vel contractiori —— 1 *fusiori* stylo, *prolixoque*; utpote *Thematis, epistolæve*, ubi omnes partes largius exprimendas persequatur creberrimas *similitudines* inspergendo. 2. Illustriora *exempla* producendo, quæ incredibilem offundunt *poemati* gratiam. Imitetur *hic Ovidium* in Tristibus, &c. adhibendæ sunt *Figuræ*; nam enim & vere

3. Tract. Poetica. vid. pag. 141. 146. 151 in *Praxi Formul.*

mellea.

melleam conciliant dulcedinem. His etenim, *Poematis* forma exornatur, ac veluti *coloribus* distinguitur; floribusque aspergitur; inter quas 1. figuræ dictionis.

1. *Anaphora* locum habet ubi *fervet* oratio, vel { *asseveratione*, *obtestatione*, *dolere*, vel simili alio piam pathetico affectu.

Te dulcis conjux, *te* solo in littore secum---. *Te veniente*, &c.

2. *Epanalepsis*, cum Pentameter desinit, ut Hexameter inceperat ut

Phœbus adest, sonuere lyræ, sonuere pharetræ;
Signa Deum nosco per sua, Phœbus adest.

Victus amore tui, cognato sanguine victus.

3. *Symploce*, quæ acrimoniæ, venustatisque plena est, ut

Quod cessat Phœbea *chelys*, *quod carmine rupto*
Aoniæ siluere *Deæ*, Mars *impius egit.*
Quod spretis, audax, Musis, *petit arma juventus.*
Et volucres premere audet equos, Mars *impius egit*,
Quod cernis nullum deserta per oppida civem,
Nec *campis* errare *greges*, *Mars impius egit.*
Quod ligo, quod vomer, quod sarcula rastra, bidentes,
In gladios abiere truces, *Mars impius egit.*

4. *Anadiplosis* venusta est, cum posterior pars Pentametri initium est sequentis Hexametri, ut ——*mihi sint toties maxima voti mori*, *vota mori* mea sunt——aut sic——sic——*Restant*, bella aspera *restant* — —

Fuit *ab* fuit utile, tecum ire mihi
Hoc si *crimen* erat *crimen* amoris erat.

5. *Polyptoton*, ut litera littoribus contraria------ pila minantia pilis ——

Certa fui, *certi* si quid haberet amor.
---*sedet*, æternumque *sedebit*, infelix Theseus——

2. Figuræ

2. Figuræ ſententiæ, *viz.* Ecphoneſis——— Apoſiopeſis, Apoſtrophe——*&c.*

Atque *hæc* de tractatione *Poematis* fuſiori filo, prolixiori *orationis* ſtamine.

At vero ſecundo, *Curtiori* plurimum ſtylo acutiora poemata deſcribuntur, *viz.*

1. *Epigramma*, in quo, *duæ* primariæ virtutes, ſunt *Brevitas* & Argutia. 1. *Brevitas*, nam aliquando in *diſticho*, ſæpius iu *tetraſtico* comprehenditur; quo autem *brevius*, eo *ſuavius*. Exempla præſtat *Martialis* & *Owenus* noſtras. 2. *Argutia*, ut ſit ingenioſum, *ſale* & *lepore* conditum——ut *Haddonus* de Jana Domina *Gray*.

Miraris Janam *Graio* ſermone valere?
Quo primum nata eſt tempore *Graia* fuit.

2. *Anagrama*, ——ut illud de *Ioſua Silveſter* ἀναγραμματιζομένω, *Vere os Saluſtii*———

Maria Nevila } nomen
Alia Minerva } anagram.

3. *Epitaphium* quod in funeribus eſt uſitatiſſimum———

In *Vesbiam* iracundam fœminam.

Tres habuit Furias quondam, ſed *Vesbia* manes
Ut petiit; *Furias* quatuor, *Orcus* habet.

Poſt.

Poſt-ſcriptum.

Dvculo huic noſtro, galeam fabricavit Alſtedius, *clypeum* Textor *texuit, Theſaurus* Buchlæi *Poeticus nummos, nervum belli, ſuppeditavit*; hæc *tibi putavimus*, Lector amice, *innuenda, ne oblatret quiſpiam* illi *ex inferis* Cerberus, *à cujus* canino (dixi) *imo* Diabolico *morſu, nihil eſt uſpiam armatum ſatis.*——

J. C.

J. C.

Lectori Philomuso,

S. P. D.

QUam mihi jam moriens *legavit* amicus dilectissimus, *Ego* tibi nunc, ut vides, largior *Animam* cum *Corpore*. Is, me tunc *Imperatore*, * in iisdem Musarum castris, arena Scholastica militavit, *comes* mihi jucundissimus, hypodidascalus utpote, tyrunculis inferiorum classium fuit *Dux*.

* Puerit.

——*quo non præstantior alter*

Ære ciere *suos* Mar emque *accendere cantu*-ut de *Miseno* Virgilius: Ex quo *Poetarum* principe, *pedestres*, hic noster, suas Heroici *Centonis* succenturiavit *copias*. Ob similitudinem argumenti, *nos ducill lo* illum nostro adjunximus *comitem*; mentionem enim feceramus de *Centone*, cujus hic habes exemplar egregium. *Autor* ipse *claudus* incessit, (ut norunt *nostrates*) sicut Mulciber ἀμφιγυήεις apud *Homerum*; at carmen *recto* plane, & generoso ingreditur *pede*—— in quo sane ultimo conatu suo *cygneam cantionem* suavissime cecinit——& ut *Entellus* olim δεύτερος iste noster Ἄρης (nullius, nisi *peccati* sanguinem sitiens sui, hostis *piis* infensissimi) Mundo insuper *Diabolo*, & ipsa *Morte* in victoriam ultimo absorpta, prostrata prorsus,——

——*hic victor castus artemque reponit.*

Cesset

Ceſſet jam *illius* famam rodere dens *Theoninus*, ſit memoria *ejus* in benedictione: *virtutes* ejus imitemur, *nos*, qui militamus adhuc in mundo; *felix ille ter & amplius felix*, qui deſiit militare, qui *cœlo* donatus, io *triumphe*, io *triumphe* Ingeminat——imo hymnos angelicos, canticum *Agni*, qui lavit ſuo ſanguine peccata *ſanctorum* omnia, ſubinde concinit. Nec oblatret *Cerberus* aliquiſpiam maledicus, virulenti oris halitu afflans rhapſodiam hanc, aut *me*, quia triſtes has amici συνεργὸν συσφίγγα exequias, è longe inſequutus, *trophæum* erexerim, aut *laurum*, quam meritus eſt, & ipſe nexuit, fronti *ejus*, ſepulcro ſaltem mortui ſic impoſuerim, imo potius (*Chriſtiane lector*!)——vel

Anagrammata.

{ *I* tũ, ſuiſ-*ve verſibus lege illum.*
I tu & *illum verſibus eluge* tuis. }

quod humanum eſt & pium & Chriſtianum; iiſdemque conflatur literis, quibus

Guilielmus Beverleius.

Cha-

Chariſſimo ſuo Mro *I. C.* Scholæ Lincolnienſis Moderatori Centonem ſuum *G. B. D. D.*

Mitto *Beverleus* nequeo quam ferre *Salutem.*

En tibi (Chariſſime C.!) mei ſpecimen amoris; Animam *largior cum* Corpore *Caro querula mea eſt*, Anima *diſſolvi cupiens & eſſe cum Chriſto*, mea *itidem. Quoque minus dubites, an non audiſti (ad* Aſſizas*) me in articulo* Mortis *poſitum?* Hoc *tantum intereſt. Caro* iſta *vocalis quidem?* noſtra *non novit niſi ſuſurrare. Vis verbo expediam?* Me *miſera torquet* Cachexia. *Forſan* hæc *legiſſe juvabit. Sumas igitur, at non* ſiniſtra *manu; nam* dextra *porrigo. Et valeas* (precor) *feliciter.*

Cherrie Willingham,
Auguſti 15, 1628.

Æger ſum, at
tuus ſum,

Willielmus Beverley.

Dia-

Dialogus.

CARO ſeu CORPUS, & ANIMA.

——*Moribunda* Caro, *animam affatur* corpus *modo reliƈturam.*

CARO.

QUo mea *Mens*, quo deinde ruis? quo proripis *inquam*? Æn. 4 740
Quem fugis? aut quis *te* noſtris amplexibus arcet? v. 742
Me *ne* fugis? per *Ego* has lacrymas, dextramque, tuam, *te*. 713
(Si bene quid de *te* merui, fuit aut tibi quicquam 716
Dulce meum) miſerere *Domus* labentis, & iſtam
Oro, (ſi quis adhuc precibus locus) exue *mentem.*

ANIMA.

Vixi, & quem dederat curſum *Fortuna* peregi, *Æn. lib.* 4. *v.* 648
Mortem oro, tædet *Cœli* convexa tueri, *Æn.* 4. *v* 447
Sume hanc *Chriſte* animam, meque *his* exſolvito curis. 647

CARO.

Non *te* noſter amor, non *te* data dextera quondam *Æn.* 4. 360
Nec moritura tenet crudeli funere *Conjux*? *v.* 307
Non ſum adeo informis, nuper *me* in littore vidi, *Eclog.* 2.

Cum

Cum placidum ventis ſtaret Mare ; non *Ego* Daphnim
(Judice *te*) metuam , ſi nunquam fallit imago

ANIMA.

Non ea forma nitens niveave in fronte ſerenus
Maphæi ſupplem.
Ille decor , dulciſque oculorum aſpectus ut olim :
Jamdudum , infelix , macie confecta ſuprema,
Æn.3.v.590.
Ignoti nova forma viri ——— 591.

CARO.

Mille, meæ, Siculis errant in montibus agnæ ;
Eclog. 2.
Lac mihi non æſtate novum ; non frigore defit.

ANIMA.

Sed quid *tu* hæc autem nequicquam *(ingrata)* revolvis ! *Æn.2.v.100.*
Non pacem *hæc* conferre queant placidamve quietem. *Maph. ſupplem.*
Quin potius palmas , (tua grandia crimina deflens) *Georg.*
Tende , petens pacem , & placidum venerare *Iehovam.*
Namque dabit veniam *votis*, iraſque remittet.
Tolle moras ; hæret lateri lethalis arundo
Æn. 4. v.72

CARO.

Hei mihi ! namque mori miſerum eſt ! ———
Æn.2.136
Non mihi jam *patriam* antiquam ſpes *ulla* videndi , 137
Nec dulces *Natos*, exoptatumque *Parentem* ,
Ite meæ(quondam felix pecus)ite *capellæ*. *Eclog.1*

non

Non ego *vos* posthac (viridi *projectus* * in antro) Dumosa pendere procul de rupe videbo. *Hei mihi!* quippe mori miserum est. ——— * *De toto loquens homine.*

ANIMA.

Usque adeone mori miserum est? ———
Luctus, &, in *vivis* posuere cubilia *Curæ*; *Æn. 12. lib. 6.*
Pallentesque habitant *Morbi*, tristisque senectus, *v. 273*
Et *metus*, & malesuada *Fames*, & turpis *Egestas*. *274*
Tum consanguineus *Lethi* sopor, & mala *mentis* *275*
Gaudia, mortiferumque adverso in limine *Bellum*. *277*
Atque adeone mori miserum est? ——— *278*
Ecce inventa *quies*, ecce illa extrema malorum *Maph. suppl.*
Ærumnis factura modum, acceptissima semper,
Atque optata *dies*, & nescia fallere *vita*!

CARO.

O tantum liceat mecum *tibi* sordida rura, *Eclog. 2.*
Atque humiles habitare *Casas*, & figere *Cervas*!
Suspiratque, *imoque trahit de pectore vocem*. *Æn. 1. v. 38●*

ANIMA.

Desine fata *Dei* flecti sperare precando. *Æn. 6. v. 375*
Fata vocant conditque natantia lumina *somnus*, *Georg. 4.*
Nobis parta *quies*, nullum *maris* æquor arandum. *Æn. 3. v. 496*
Atque ego (*Diis* placitum) nunc, ô nunc poscor *Olympo*. *Æn. 8.*

CARO.

CARO.

Aggredere ô magnos (aderit jam *tempus*) honores *Eclog.* 4.
Chara *Dei* ſoboles, magnum *Iovis* incrementum
At, quocunque ruis, *nos* & rape in omnia tecum. *Æn.* 2. *v.* 672
Eſt hic, eſt animus lucis contemptor, & *iſtum* *Æn.* 9. 203
Qui *vita* bene credit emi, quo tendis, *honorem*. *verſ.* 204

ANIMA

O dulciſ *conjux*; non hæc ſine numine *divum* *Æn.* 2. *v.* 772
Eveniunt, nec *me* hinc comitem aſportare *Creuſam*
Fas, haud *ille* ſinit ſuperi Regnator *Olympi* 774

CARO.

Hic tamen *hac* mecum poteris requieſcere *nocte* *Eclog.* 1.

ANIMA.

Deſine *meque* tuis incendere, *teque* querelis *Æn.* 4. 359
Haud *pater* ipſe velit ſummi regnator *Olympi* *Æn.* 7. 376
Sed cape dicta memor, duri ſolatia caſus; *Æn.* 6. *v.* 376
Frigida quam *mors* primum anima ſeduxerit artus, *Eclog.* 5.
Continuo inſuetum mirabor limen *Olympi*,
Sub pedibus nubeſque, & ſidera clara videbo,
Permiſtos *heroas*, & *ipſe* videbor ab *illis*.
*De *Corpore* loquitur. *Reſurrectio.* Nec *me* damnatam ſperabunt Tartara *Mentem*. *Georg.*
Interea placida compoſtum * *pace* quieſces. *Æn.* 1.

Ad

Ad patrios tandem (longo post tempore ; fines
Eclog. 1.
Pàuperis & Tuguri congestum cespite culmen,
Scilicet (*æternum felix*) ad tarda revertam
Æn.6.v.724
Corpora, Perpetuum dehinc convictura per ævum:
725
Nos pater *ipse* deûm *Sceptri* donabit honore.
Ceiris.
Huic quoque nec metas rerum, nec tempora ponet: *Æn.* 1.
Imperium sine fine dabit———
Jamque *vale*; interea tua molliter ossa quiescant, *Æn.* 1.
Hæc ubi dicta dedit, lacrymantem, & multa volentem
Æn. 1.*v.*287
Dicere, deseruit, *tenuesque recessit in auras*———
288

In

In perdilecti ſui, *G. Beverleii* centonem, Elegiacus.

Triſt. lib. 5. Eleg. 1.

Sæpe jacens ripa, deflere Cayſtrius ales
Dicitur ore ſuam deficiente necem:
Sic Tu, Centonem modulans ita ſuaviter *iſtum*
Feciſti, tacitum ne tibi funus eat.

J. C.

In

In eundem Idem.

SIc pia *mens* divina ſapit : ſic cogitat ædes
Æthereas, cœlumque rapit violenta : ſupernam
Sic ſitit, ardet, amat, ſperat, ſpiratque ſalutem :
Sic vivens, mundo moritur : ſic mortua vivit :
Utque apis è nocuis , ſic *Vatum* inſuavibus herbis
Mel ſugit cœleſte, docens myſtetia Chriſti
Virgilium cantare , * *pius.*
——†LUGEBERE MUSIS
VEL VILI, facileſque tuum decorare ſepulcrum
Convenient *Gulielme* tibi——
——VÆ VERMIBUS ILLIS
Væ LUGE, planxere mihi——ſic VERSIBUS ILLUM
I tu ELUGE:——ILLUM I-VE ſuis LEGE VERSIBUS aiunt.
Lugeo quando lego, lugebit *quiſque* legendo
Cygneum ſancto modulatum pectore carmen.
LUGERI MUSIS BELLE, nunc *Vive*, triumpha,
Militia eſt finita tibi. *Sic iter ad aſtra*
Sincera pietate : *Fide*, victoria nobis
Immundum adverſus mundum, *Satanamque* paranda.

* Autor. hic.
† Annagram. 5. de nomine *Guliemi Beverlei.*

Æneid. lib. 1.

Per varios casus per tot discrimina rerum
Tendimus in cœlum : sedes ubi fata quietas
Ostendunt ; illic fas regna resurgere nobis.

Ovid. Met. lib 1.

Aspera tum positis mitescent secula bellis.
Non *galeæ*, non *ensis*, erunt ; sine *militis* usu,
Mollia securi celebrabunt otia *Sancti*.

Ad quæ, deducat *Nos* loca *Christus*, Amen.

Subjecimus hic, *Rob. Whitingtoni* Lichfeldensis *Grammatices* magistri, proto-vatis *Angliæ* in florentissima *Oxoniensi* Academia laureati

Variatiunculam Poeticam de *Virtutis* Immortalitate

Posteritate nitens omni, duratior ævo
Altivolans virtus, *non moritura viret.*
Virtutem excubiæ servant vigilantius Argo
Mortis ab omni-voræ faucibus, arce poli.
Insuperabilior virtus *adamante, superstes*
Perstat in æternum, nec cariosa viget.
Viruti haud minuit vires, rugosa senectus
Tempore perpetuo, est firma vigore suo.
Amne soporifero, passur- oblivia nusquam
Virtus, *perpetua laude cana manet.*
Cuncta Charybdeo mors quæ rapit ore, beata
In virtute, queat jura habere nihil.
Haud Acheronteas virtus *visura paludes*
Imperio vivit semper amanda suo.
Nec tristes Erebi virtus *passura tenebras*
In paradisiaca luce perennc nitet,
Carcere Cerbereo non vis adamantina claudat
Virtutem, penetrans quin volet astra poli.
Hesperidum auricom- virtus præstantior hortis
Quam vis perpetuo nulla viere vetat.
Exuperat laurum, *fragransque* Opobalsama *virtus*
Quæ spirans redolet semper odore novo.
Fruct parens rigno virtus *fœcundior horto*
Pullulat æterno germine, flore virens.
Pascitur ambrosiæ virtus *cultissima succo;*
Perpetuo, ut Daphne, *floret honore comæ.*

Candidor niveis virtus *eſt alba liguſtris,*
Quam Caries ævi rodere nulla queat.
Erat Hamadryadum virtus *vivacior ævo ;*
Quam mortis nunquam funera dira premunt
Æthereo Phœbus mortalia cuncta ſub axe
Vendi cat, at virtus *vivit amata* Deo.
Stelliferi virtus *arcem ſibi poſcit Olympi*
Haud Phlegetonteis interitura vadis.
Inſatiabilibus quæ faucibus exedit annos
Saturni, *haud* virtus *eſt peritura fame.*
Fulminea hanc orbis *molem quæ tela Cyclopum*
Quaſſant, virtutem *non temerare valent.*
Nil terreſtre vides quod non mors pallida perdat
Virtutis *ſolidæ vita perennis erit.*
Virtutem offuſcat non ulla rubigo ; Beryllus
Sive ut Erythræus prænitet uſque lapis.
Exitialis hyems, nec torridus officit æſtus
Virtuti ; *maneat quin ſine fine virens.*———

——*ille* plura. Sed *manum de tabula.* Hæc tantilla, velut præguſtamenta *pueritiæ poetica* prælibavimus, quibus irritata & allecta, ferventiori, ad ampliora, deſiderio incaleſcat. *Pueri* ſunt admodum imitabundi ; diſcant igitur *rem* modo ampliatam *contrahere*, rem modo contractam *ampliare*, & (velut *Protei* vultus) verborum *copia* variare, ut ſupra docuimus in *Duce Poetico* pag. 347.

QUE-

QUERELA APOLOGETICA AD *Lectorem Benevolum.*

ATque ſic, hac, ut vides, octava nunc vice, pueriles iſtæ minutiæ, *Formulæ* Oratoriæ, in lucem prodeunt; (*Dei* O. M. ſingulari beneficio, *cui* igitur *ſoli*, (*a*) omnis æternum eſto gloria, *ipſe* enim nec *ſum*, (*b*) nec poſſum (*c*) *aliquid*:) quas quoniam avidius undique arreptas, à tyronibus ſcholaſticis, primum vidimus; priores *Editiones*, pro modulo ſigillatim ſuo, locupletavimus. Hac vero ultima noſtra cura, & cultura demum, illud ecce opuſculum, in *hortum* jam ſuccrevit *Oratorium*, quem ſelectoribus *plantis*, herbis ſalubribus, ſuaviſſimiſque floribus *areatim* ſevimus; unde aurea mala, florum faſciculos, *thymum* pariter ac *ceram* legant ſcholaſtici——*ſua qua* liquentia *mella*

a Tuum *Domine* eſt bonum, tua eſt gloria. Qui enim de bono *tuo*, gloriam *ſibi* quærit, & non *tibi* quærit, hic fur eſt & latro, & ſimiliſeſt *Diabolo*, qui voluit furari gloriam tuam. Qui enim laudari vult, de *tuo* dono, & non quærit in illa gloriam tuam, ſed ſuam, *hic* licet propter *tuum* donum laudetur ab hominibus, à *te* tamen vituperatur, quia de dono tuo, non *tuam*, ſed *ſuam* gloriam quæſivit. Qui autem ab hominibus laudatur, vituperante *te*, non defendetur ab hominibus, judicante *te*; nec liberabitur, condemnante *te*. Aug. Soliloq. *cap.* 15. *b* Parvus ſum, nullus ſum, altum nec ſpiro nec ſpero: ὅ τις ἐμοὶ γόνομ' ἐσθ'——Odyſſ. 4. *c* Quicquid in me eſt *bonum*, id omne tuum eſt donum Domine — non mihi, ſed tibi fero acceptum.

Stipent. ac dulci distendant nectare cellas.

Quod si ab *Horto Oratorio* in *Musarum* ulterius Parnassum cupiant conscendere, en porro *Ducem Poeticum*, privatis olim tironibus conscriptum, quem nunc emeritum, *rude* donavimus, *Apollineæ* juventutis comitem.

Vides *Lector*, ecce vides animum in *me* satis liberalem, (quidni enim *Meipsum* apud *te* commendem, cum tam malevolos passim, invidosque vicinos habeam) *promi* (*d*) magis quam *condi*, * gravatim non deferentis in publicum, vel *micas* duas, (*e*) quicquid tandem aut quantillum penes me, aut in penu fuerit (cui valde est curta, *fateor enim*, supellex domi) quod *tibi* tuis-ve, vel *prodesse* (*f*) queat, vel *delectare*.

Non nobis certe solum nati sumus, pro *patriæ* salute, proque patria *salutis* (*g*) nullus non labor subeundus est: *Me*, quod attinet, (qui omnibus quam potui *studiis*, votis, conatibus (*h*) non inutiliter vixisse cupierim; ut divinum *illum* aliquando ethnicum †) vixisse, uti spero, non pœnitebit olim, quum ita *me* vixisse meminero, ut frustra *me* natum esse, non existimem.

Usque tamen adeo grassatur in terris, & debacchatur passim, *furiis* comitata efferis ἡ Δια-

d Vt avidus fœnerator improbum nummũ malim occupare quam condere *Auson.* Edyli.

* Vile latens *virtus* quid enim, submersa tenebris Proderit? ut *lyra* quæ reticet, vel qui non tenditur arcus——— *e* *Mar.* 12. 42. *f* Vt prodesse pluribus possem, nullus mihi per otium dies exit: partem noctium studiis vendico, non vaco somno, sed succumbo, & oculos vigiliæ fatigatos, cadentesque in opere detineo——— *Senec. Epist.* 8. *g* *Thom Epis. Coventr.* in *Ep.* *h* Ego cupio in *te* omnia transfundere, & in eo gaudeo aliquid discere ut doceam. Nec *me* ulla res delectabit, licet eximia sit & salutaris, quam mihi *uni* sciturus sum: si cum hac exceptione detur *Sapientia*, ut illam inclusam, teneam, nec enunciem, rejiciam. *Sen. epist* 6. † Cato *Major apud* Cic.

βιλὴ

βολὴ (quod Magnus *Erasmus* .·. olim conquestus est) ut nihil uspiam tutum maneat, à *sycophantarum* morsibus (*i*) maledicentissimorum (hominum dicam an belluarum?) delatione (*k*) dilaniatione. Inciderunt scilicet tam *hæc* (*l*) quam *alia* nostra opuscula, in *lictores* quosdam potius quam *lectores* ——), & carnifices, *famæ*, si qua unquam fuit, innocentiæque meæ, misera *invidiæ* * mancipia, rabiosos detractores, qui *omnia* mordicus arripiunt, nequiter sugillant, conculcant misere, milleque convitiis indigne lacerant.

Quos ego ceu latrantes caniculos cum contemptu præterire, imo silentio pertinaci quietem ab irrequietis redimere, statuissem serio, (*m*) nisi inaudieram, longe lateque increbuisse importunas *istorum* criminationes, quas quidem *turpe* putabam

Et dici potuisse, & non potuisse refelli——

Nam quod scurrræ *isti* nasutuli obstrepuere passim, quod *formulas* hasce, sannis posticis & sarcasmis excepere, quod *genuinum fregit in illis* horum *invidia* (quas infra *invidiam* † subsedisse sperabam;) inclamando sæpius *pueriles* esse *ineptias*, frivolas nugas, *crepundia*, meras *affanias*, ignaviæ scholasticæ *illecebras*, unde accreverit plus multo detrimenti, & incommodi studiosis, quam emolumenti uspiam; (facere enim ut otio torpescere malint, hebefacto acumine, inventione sopita, & retardata, *pigri*

.·. In *Colloq.* famil. Opere ——

i Nulli *pars* æmula defuit unquam. Quæ gravis obstreperit laudi stimulisq; malignis Facta sequebatur quamvis ingentia livor.— *Claud. l.* 3.

k Scio ego quæ scripta sunt si palam proferuntur, multos fore qui vitiliti-gent, sed ii potissimũ qui verę laudis expertes sunt. Eorum ego orationes sino præterfluere. *Cato Censor.* apud *Plin.* *l* A detractione neminem esse immunem nisi qui nihil scripserit——*Tho. Episc. Covent.* * Canis in præsepi sœnum non edit, nec boves patitur tamen *m* Lex habet illud nostra genus belli furias omnemque malorum militiam & rabidas tolerando extinguere vires——*Prudent. Psycomach.* † Qui se *mirantur*, in illos Virus habe, *nos* hæc *novimus* esse nihil *Mart. l.* 13. Epig. 3.

pueri, cum habeant hinc quas prætexere possunt *formulas*, nulla arte, nulla industria sua conquisitas:)———

1. 1. *Respondeo*, esse revera *ineptias*, nec me aliud unquam honorificentius de *illis* sensisse olim; nec tamen adeo ineptas, ut ineptientibus pueris non inserviant, quos sic ineptire prudentiæ erit Pædagogicæ aliquoties permittere, imo docere, & instituere ad ineptiendum, dum discant serio Oratoriam. *Virilibus* haud refragabor ineptias *studiis*; cothurnuli *Herculis* pedibus non induendi ———

2. 2. *Puerilis* porro esse non diffitebor; solis nempe pueris concinnantur; sunt tantum *formulæ*, quibus balbutientem adhuc infantiam, (*n*) ad numeros, nervosque *oratorios*, efformare studui. Nec operam in *his* meam *lusisse* me prorsus autumo, nisi forsitan auribus blandiantur meis, qui gratias *mihi* plurimas; ea dergerunt sæpius; literis insuper ad me missis, conatum hunc nostrum, *sibi* fasque non semel gratulantibus. * Quodque certissimi *mihi* est & apodictici loco argumenti, cum (fructu saltem mediocri *istas* legi, jam supra viginti & tria *formularum Orator*. Millia (Deo Gratias) à Bibliopolis palam divendita, in studiosulorum manibus teruntur passim.

(*n*)—Consilium enim nostrum non est *eos* ducere conari qui *regiam* ipsi *norunt*, sed istos tantum qui ætatis, eruditionisque defectu, manu adhuc indigent

3. Quod autem plus inde obvenerit discipulis *suis* detrimenti, serio est quod lugeam:—— Sed *quo* tandem modo? *cujus* istud contingit aliena, & face qualicunque mea in istius rei tenebris juvari possunt. ——— * Quorum ego judicio tantum tribuo ut longe mihi sit jucundior, tacita eorum existimatio quam si velut universum forum Romanum, & acclamet, & applaudat, aut tanta *me* miretur imperitorum multitudo, quantum *Xerxis* exercitum fuisse ferunt. *Eras.* in Epist. ad *Colet.*

vitio?

vitio? Certe non *meo*, ſed otioſulorum *puerorum* indiligentia; oſcitantium forſan pædagogulorum incuria, qui uſum *harum*, nec noverunt *ipſi*, nec demonſtrant *ſuis*. Sin vero ſint adeo prorſus inutiles, & noxiæ *pueris*, cur *ſuis* non interdicuntur protinus, & ſcholis exulant? *Ego* plane neque *ſuum* neque ſuorum emendicavi uſpiam, aut ambivi ſuffragium. Cur *iſti* igitur ſupercilioſi *magiſtelluli*, (o) utiliorem *ipſi* non navant operam? cur nihil adhuc parturiunt iſtiuſmodi, cui demum, *nil in terris ſimile aut ſecundum* videatur? aut cum *rana* (in fabula) rumpunt *ſibi* illia, in conatu aliquopiam utiliori?

an erit qui velle recuſet
Os populi meruiſſe, & cedro digna locutus
Linquere?

Facillimum quidem eſt, & fuit ſemper, alienumopus reprehendere, ſed non perinde facile, aliquid ſimile, aut præſtantius (p) confice re. μωμᾶσθαι ῥᾴδιον, μωμᾶσθαι δὲ χαλεπώτερον ἐστι,

——Nec *me* adeo clam eſt, homines nequam, rebus etiam optimis in perniciem tum *ſui*, tum *aliorum* abuſuros; nonne *vinum* in ebrietatem, *cibus* in crapulam, *veſtes* in ſuperbiam, imo ſalutaris *Dei* gratia in laſciviam vertitur? Proinde neque mirum eſt, ſi *araneæ* tales, exſurgant venenum ex dulciſſimis floribus; nihil præter morem ſuum faciunt ſi fremant, frendant, grunniant, latrent Momi *iſti*, rudeſque magiſtelluli, aliorumque famam, & bene merita jugulent nequiſſime, *Male loquuntur, quia bene loqui non didicerunt*, faciunt non quod mereor, ſed quod ſolent. + Verum ſi tumidi *iſti* montes ſint ſive *colliculi*; ſui fœtulos cerebelluli parturirent aliquando † tandem; *Mures* æque forſan ridiculi, naſcerenrur, libelluli æque illepidi

o--Ego quod potui id feci, nec impedio ſi quis in eodem circo curret ad palmã--*Lipſ.* in Tacit---*Perſ.* p--iners profecto ac miſerrimum eſt ingeniũ cui non plus poſterior dies quã prior affert. *Ludov. Viv.*

* Ut olim *D. Hieronimus.*

† Carpete vel noli noſtra vel ede tua.

pidi, ac *mihi* nunc; quos alii plerique, fortassis *Ego* ipse (salva reverentia tua *Lector*) anitergii nonnunquam loco habiturus siem. (q)

q Scombros metuentia & thus-- *Pers.* Satyr. 1.

Inducant *nos* in scenam, cœlum terræ misceant, habeant & *nostra* pro ludibrio, nec *hoc* me hilum movet, cum noverim doctiores sanctioresque passim viros (quorum *scripta* magno cum bonorum plausu lucem viderant) sibilari, a *istis* nebulonibus & explodi: quique noverunt unquam *Socratem*, *Aristidem*, *Catonem*, &c.——*isthuc* quod aio, non possunt penitus ignorare. Quocirca si *fungi* isti, horti nostri Oratorii carpere non destiterint, aut fastidire polyanthemata, lappagines; rosas & lilia sparsim germinantia, suis porro porris, brassicis, lapathis, cynorrhodis libere vescantur, ut * *similes* sic *habeant labra lactucas* (ferenda tamen *illis* suaderem *hellebori* aliquot domi jugera, ut *virtutem* amplius, & pios *aliorum* conatus non reprehendant:) sin autem delicatulis istorum palatis, *heu* nostræ (insipidæ nimirum) parum sapiant, *Ego ut* ingenue fatear (quod *Alyattes* illum facere jubebat olim *Bias*) cepas suas edere permittam, imo & *restim* si velint, una capere.

* ...Nec me ut miretur *turba* laboro Contentus *paucis* lectoribus *Hor.*

* Prov. 27. 4

At vero (quis coram *invidia* stare potest *) en *hydram* Lernæam! uno scilicet amputato *calumniæ* capite suppulluiant *alia*: aliud morosum & aculeatum genus homunculorum acerbo plane felleoque animo exclamat in *me*, ceu stigmaticum quendam *sacrilegum*, aut fratricidam, turpissimum furem, *plagiarium* nequissimum, (quod secretis passim mussitant in angulis) *absurde*, me imperite & *immethodice* (r) disserere ausum esse plu-

r Methodistæ *isti* (ut *mihi fas audita loqui*) sanctissimos flexanimos, pientissimos doctissimosque concionatores vellicant, ceu parum methodico; *honesta*, pia, *utilia*, bona *inquiunt* tradidisse, sed desiderant in *illis* Logicam; Logicam quam si callerent paulo acutius ——*tunc*, tum, sed *sed*.

rima

rima, in *Ecclesiastica* quadam nostra, seu *concionandi* methodo. In qua calumnia abstergenda, refellenda, *tuam* deinceps æquitatem (*lector* benevole!) appello, tuamque imploro supplex humanitatem, patientiam, tantisper dum res, uti expedita fuerit, paucis audieris.

Edideram sane (*iratis*, uti reor, *Musis* genioque sinistro) nuper publicitus, *Oratoriam* quandam *sacram*, majori cuidam operi meo, *Oleo* nimirum *Sacro*, è divinis Scripturis *expresso*, appendiculam; *cujus* neque stamina nec licia, pro *meis* venditare, ne per somnium quidem cogitavi unquam: quod cuivis ingenuo *Lectori* patebit facile, ex disertis *ipsius* Epistolæ verbis, in hunc modum——(*m*) "*Centonem verius ex* "*variis* θεοῤῥημόνων ἀνδρῶν *purpuris consarcinatum*, "*sermonibus publice habitis observatum*, *scriotisque* "*eodem passim argumento tractatibus selectum*." Proinde quod de *Politicis* suis perscite *Lipsius*, in "opere isto vere dicere, possum, *omnia nostra* "*esse*, & *nihil*.- — —

Preterea notæ marginales ad literas istas (*b*) (*c*) & (*e*) argumento esse possunt, *me*, alienum tunc agnovisse opus, nec *authorum* nomina, ullo dolo celavisse——(*b*) "*accipe igitur opu*-"*sculum de inconnexis continuum*, diversis unum, "*de alieno nostrum*." *——(*c*) Est enim *be*-"*nignum ut arbitror*, & *plenum ingenui pudoris*, "*fateri per quos profeceris* † (*e*) Obnoxii *profecto a*-"*nimi*, & *infelicis ingenii est*, *deprehendi in furto* "*malle*, *quam mutuum reddere*. *

Certe abfuisse, mihi longe, *plagii* omnis studium, aut de aliena purpura superbiendi, (*f*) sancte dejerare coram vel ipso *Deo* cordium scrutatore ausim: imo *novem* de eodem argumento Scriptorum *nomina* apposuisse margini: *Keckermanni*, *Zepperi*, *Alstedii*, *Amesii*, *Perkinsii*,

m Oratoria Sacra, *pag.* 471.

* Auson. *de* Cen. ton. *nuptial.*

† Plin. *secund. præf nat. hist. ad* Vespas.

* *Plin.* præf. Nat. Hist.

f Nec alios debita sua, laude fraudare aut meipsum furtivis coloribus insignire velle.

kinſii, *Bernardi*, * *Chappelli*, (m) *Williſii*, *Becketi*, *Vicarſii* & *Eraſmi* demum *Roterod.* Eccleſiaſt. ſeu de ratione *concionand.*——Sed quo *fato* meo plane neſcio, vel deleta, ab *aliis* qui manu ſcriptum viderant in Typographeo, & bibliopolio, viderant enim multi, & hanc *illis*, licet abſens indulſeram libertatem) vel ab ipſis forſan autoribus fuiſſe; quorum *aliqui* in vivis jam ſunt: quibus ingenue fatebar coram, eorum *me* uſum opera, multoſque ſericatos limbos è ſua tela extraxiſſe; quos prope memini ſuaſiſſe mihi, & rogaſſe obnixius, ut *eorum* ſaltem parcerem nominibus,——Iſti *ſua*, forſan & cæterorum expunxerunt nomina, cum eſſent poſtea *Londini*, ut & *alia* inſuper multa per totum *phraſeologiæ* noſtræ opus; ſic famæ interim *ſuæ conſulentes*, magnam *mihi*, tum invidiam, tum infamiam conflaverunt obiter.

* *Batcombiens.* in agro *Somerſetenſ.* cui valde multum debeo tam ob approbatam ab eo *phraſeologiam noſtram quam ob notas*

Taceant *iſti* igitur clancularii delatores, ſuſurrones nihil niſi fel & atrum virus ſpirantes, deſinant ſaniem eructare ſuam denuo; deſinant

Eccleſiaſticas —— *m* Viri exactiſſimi judicii, undiquaque doctiſſimi, mihique nunc & olim ſuo in *me* merito perdilectiſſimi, cujus ego *notis* uſus ſum præcipue in *uſibus*, quos tamen non tam accurate inſequutus ſum, ut *ille*, in elegantiſſimo, & pleniſſimo illo tractatu quem nuperius vidi, qui utinam in rem Theologiam typis eum mandaret: diceres *Lector*, omnes ſcriptores, præ *illo* in hoc argumento ſordere protinus. Sed notæ, quas *Ego* vidi, erant paucæ, longeque aliæ, quam nunc ſim. Utinam expectationi meæ, tuæ, precibus noſtris victus ſatisfaceret. Et ſane jam ſatisfecit, vel ipſemet, qui eſt Autor, vel alius quiſpiam. Prodiit enim methodus illa concionandi ex Typographia M.F. ſumtibus Tim. Garthwait ad inſigne S. Georgii, in vico vulgo vocato *Little-Britain*, 1648.

ceu

† ceu canes timidiusculi cauda adblandiri *coram*, ne gry quidem hiscere audentes apud *me*, quamvis à tergo latrent vehementius: prodeant ad faciem, carpant coram, redarguant, accusent modo *præsentem*, imo condemnent libere. Certe novi *me* hominem esse plurimis erroribus, vitiisque grandibus obnoxium, (*Domine*, quis novit quoties peccaverit?) perlubenti autem pacatoque animo, gratias *illi* maximas agnoscerem, qui *me* vel in moribus, vel scriptis lapsantem admoneret candide--- Interim (ut *Augustinus* olim *a*) velim ita reprehendant apud *alios*, ut non taceant apud *Me*

† Quibusdam canibus sic innatum est, ut non pro feritate, sed pro consuetudine latrent. *fortuit.* Fiat *Aristarchus*, incomptis allinat atrum Transverso calamo signum. *Hor. Poetic.*----

Calumniæ enim hujusmodi clanculum disseminatæ, animum plane virulentum, nec *Christianum* candorem sapiunt. Cur enim *fratrem* odere *suum* in corde, *b* sugillant ore, nec de erratis *eum* candide admonent? Cur fratrum suorum *nuditatem* malevolis exponunt deridendam (ut maledictus *Cham*) *c* Cur censuras suas *d* & criticismos clandestinos dispergunt, nec ut *vivos* vellicent solos, sed & *mortuorum* scripta, imo *sepulcra* suffodiant impie? Si *isthæc* pietas, *hæc* si sit charitas, quid tum perfidia, quid-ve calumnia? ——— *hæc fierent si testiculi vena ulla paterni, Viveret in nobis*? ——— Obtrectatores istos si forsan aliquid scripsissent publice, æque laturos esse non existi-

Vitiis nemo sine nascitur, optimus ille est, Qui minimis urgetur. *Hor. Ser.* lib. 1. Sat. 3. --ἀνθρώποισι γὰρ τοῖς πᾶσι κοινόν ἐστι τοὐξαμαρτάνειν ἐπεὶ δ' ἁμάρτῃ κεἶς, οὐκ ἐπ' ἴσῃ ἀνὴρ ἄβουλος οὐδ' ἀνέλπιστος ὅστις ἐστ' κακὸν πόνων ἀκεῖται, μηδ' ἀκίνητος πέλει, *Sophocl.* Antig. Ama & objurga ut lubet, *Aug.* *a* Ad *Hieronym.* Epist. 9. *b* Lev. 19 17. *c* Gen. 9. 22. *d* Puerilis esset jactantiæ, quod olim adolescentuli facere consueverunt, accusando illustres viros, suo nomini famã quærere, *Hier.* ad *Aug.* mo,

mo, *e* si quis *eos* clandestinis afficeret convitiis, aut ridendos *aliis*, rodendosve exponat. Cur igitur *alteri* id faciunt, quod *sibi* fieri nollent? hæc enim lex est illa basilica, quam *Christus* inculcat *suis*; *f* & hac saltem æquitate non indignus videri *ego* poteram; ut *me* tam atrociſſimi criminis admonerent prius, nec tam odioſis nominibus palam inceſſerent, qui, ſeu *plagium* odere, ſeu *Pelagium*, ſciant & *me* odiſſe pariter.

e Aliena vitia in oculis habemus, à tergo noſtra ſunt. Nihil alieno luxuria ignoſcit, qui nihil ſuæ negavit, & homicida tyrannis iraſcitur, & punit furta ſacrilegus. Faciet *nos* moderatiores reſpectus noſtri ſi conſuleremus *nos*.

An non licuit olim, ſemperque licebit alio-rum frui laboribus, *g* alterius de lumine, lumen noſtrum accendere? Non erat mihi animus *Notas* illas *Eccleſiaſticas* quas privato deſtinaram uſui, foris tunc emittere, (utinam omnino non emiſeram) donec importuna efflagitatio amicorum *h* (haud facile ſcio an inimicorum in hac re) *mihi* extorſerat, apertæ ingenuitatis homini, qui nihil *meis* negare ſoleam; Nedum velle, tandem (quod vituperones *illi* blaterant tamen) alieno furtim *melle*, noſtras *Oratorias* diſtendiſse cellulas: iſtius utpote *methodi* verſio (de qua tam indigne vellicor) mea fuit, tranſtuli *Ego* (ut olim ille) è vernacula *bona*, in latinam *non bonam*: ac proinde, ut *Fidentinus* apud Poetam, *Male dum recito*, *incipit eſſe mea.*

ipſi tale aliquid commiſſimus? nunquid ſic erravimus? expeditne nobis *ipſa* damnare? *Sen.* de *Ira*, lib. 2. *f* Mat. 7. 12. *g* Apes debemus imitari, & quæcunque ex diverſa lectione congeſſimus ſeparare, melius enim diſtincta ſervantur: aſſentiamus illis, fideliter & *noſtra* faciamus, ut unum quoddam fiat ex multis, ſicut unus numerus fit ex ſingulis, cum minores *ſummas* & diſſidentes, *computatio* una comprehendit. *Sen.* Epiſt. 85. *h* Qui in expetendis opuſculis meis amore noſtri laburtur, & ſtudio ſcripturarum —— rudia & inchoata ad uſum privatum, quum ſine metu, arcana à ſecuritate fruerentur, proferre ad lucem caligantia coegerunt; verecundiæ ſcilicet meæ ſpolium concupierunt. *Auſon. Paulo.*

Apa-

Apagesis igitur maledicentia, (*i*) apagite canes rabidi, qui cum loqui potestis, maluistis allatrare prætereuntes; *Me* quod attinet hac in re, pro nihilo habeo ab *illis* sic damnatum iri; habeo me jam absolventem intus, instar mille testium, *conscientiam*; atque alio mox tribunali *omnes* sistendi sumus, (*k*) ubi exigetur à *singulis* ratio, etiam omnium calumniantium sermonum *&c.*——Ferenda sunt interim dignissimis *Dei* servis, (*l*) multa indigna; quomodo igitur eveniret *mihi* aliter: Nonne doctissimi scriptores, *poetæ*, historici, suos habebant olim *Mastigas*, Zoilos?——Nonne *Ambrosius*, *Chrysostomus Augustinus*, *Hieronymus*, (*m*) imo & *Christus* ipse, om ena convitia & approbria perpessus est?

Ignoscas acerbitati, siqua fuit, meæ, *Lector benevole*, in sterquilinio hoc refodiendo, venenata *invidiæ* spicula retundendo, maledicorum ora *fimeto* suo obstruendo: (*n*) indignitas certe criminationis *mihi*, præter meritum ut vides meum, intentatæ, *torrente* me *suo* invitum abripuit, violenter. Nolim certe *Ego*, calumniatorum approbria, (ut *Diogenes* olim *Platonis* superbiam) majori contumelia *illis* exprobrare; nam *maledicendo vincere est vinci*; & Christianæ mansuetudinis esse censeo *non vinci à malo*, * sed malum bono nostro superare. *Vale.* Deus *teque* bonosque pariter omnes, à flagello * *linguæ* maledicæ, sub alarum suarum umbraculo abscondat semper.

i Procul atra recedat *Invidia*, atque alio liventia pectora flectat-- *Statius* Sylv. lib. 4.

k 2 *Cor.* 5. 10.

l -- Quibus generosus ille sanguis in precordiis concaluit, benefaciendiq; ullus invasit ardore—— ut perrumpant potius ad æternitatem ipsa *invidia* spectante, quam irent; neque enim melius *heroes*, quam per nebulonum humeros in cœlum assurgere——*Heins.*

m—— Itaque licet *Hydra* sibilet, victorque *Sinon* incendia jactet, nunquam meum (juvante *Christo*) silebit eloquium etiam præcisa lingua balbutiet. Legant qui volunt, qui nolunt abjiciant, eventilent apices, literas calumnientur, —— *Hier.* ad Domnion. & Rogat.

n οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν. Tit. 1. 1.

* Rom. 12. 21.

* Iob. 5. 21.

Heus

Heus Lector !

SUnt alia quædam proletanea nostra *opuscula* quæ prostant venum. *viz.*

1. *Paræmiologia* Anglo-latina in usum Scholarum concinnata.
2. *Phraseologia* puerilis Anglo-latina, in usum tyrocinii Scholastici.
3. *Dux Oratorius*, quo tiro literarius ad *Copiam* verborum plenam, suavem, numerosam, & nervosam manu-ducitur.
4. *Dux Grammaticus* tironem Scholasticum, ad exactiorem Orthographiam, Syntaxin, & Prosodiam dirigens.
5. *Aliquid* etiam à me prodiit in *Theologicis*. *viz.*

1. *Oratoria Sacra*, una cum selectioribus aliquot sacræ Oratoriæ *formulis* πρωτο-πείρω Ecclesiastæ non contemnendis.
2. *Holy Incense* for the Censers of *Saints*.
3. *Leven* corrupting the Children's *bread* on *Mark*. 8. 15.
4. *Anthologia Biblica*.

Quod

QVod ad menda spectat Typographica, siqua irrepsisse iterum compereris in hac etiam editione, amice quæso ut emendes, neque prælia cum prelo pertinax geras. Absentia fortassis mea typothetæ occasionem est datura, quantumvis cauto, ut aliquando, forsan invitus impingeret. Nam quod de prælio passim proverbiascit (sanguinolen am viz. esse pugnam, unde nemo fugit) idem plerumque accidit in prelo; nonnulla ipsum (tametsi centoculum) Argum fugitura sunt errata, ne supra mortalitatem istam sapere videamur. Humanum enim est errare. Tu antem pro humanitate tua (humanissime Lector!) ignoscas quæso Homini; emenda quæ repereris alicubi menda, & stipem Autoris, Tuæ (scilicet) publicæque utilitatis desiderium, magnifacito.

Vale.

INDEX.

BODLEIAN

INDEX FORMULARUM ALPHABETICUS.

Abrumpendi. Pag. 145
Accusandi. 240
Admirandi. 239
Affectus movendi. 139
Allegandi Autores. 107
Asseverandi 242
Attentionem petendi. 48
Benevolus faciendi. 41
Brevitatem excusandi. 266
Causam rei proponendi. 80
Citandi { autores. 103 / exempla. 95
Commendandi. 242
Compellandi. 239
Conciliandi. 41. 245. 265
Concludendi. 127
Confirmandi. 88. 90
Confutandi. 120. 128
Consolandi. 247
Consulendi. 251
Continuandi. 144
Contrarium inferendi. 94
Conviciandi. 252
Corrigendi. 255
Criminandi. 255
Culpandi. 257
Dandi literas. 325
Declamationes. 176. 285
Defendendi. 258
Dehortandi. 259
Deliberandi. ibid.
Deprecandi. 260
Disputandi. 261
Distribuendi. 87
Dividendi. ibid.
Dubitandi. 261
Epanorthoseos. 255
Eristica. 191
Epistolo-graphia. 233
Exclamandi. 262
Excusandi. 263
Exempla proponendi. 95
Exordiendi. 38
Exponendi. 82
Expostulandi. 270
Exprobrandi. 271
Gaudendi. 273
Gratias agendi. ibid.
Gratulandi fortunam auctam, &c. 282
Hortandi. 283
Illudendi. 286
Insinuandi. 64
Lætandi. 273
Lamentandi. 287
Laudandi. 289
Longitudinem excusandi. 265
Methodus Formularum. 31
Metuendi. 294
Minandi. ibid.
Moderandi. 69. 77
Monendi. 295

Narrandi. 80. 297
Objiciendi. 114
Objurgandi. 301
Obstupescendi. 294
Obtestandi. 302
In odium trahendi. 50
Officium agnoscendi. 303
Opem operamque offerendi. 304
Opponendi. 63
Oratio { *Salutatoria* 174. 189; *Eristica.* 191; *Lauriferi.* 223; *Valedictoria.* 206
Ordiendi. 38
Partiendi. 87
Petendi. 306
Pollicendi. 304
Precandi { *bene* / *male.* } 311
Prolixitatem excusandi. 265
Proponendi, 80
Provocandi. 62
Purgandi. 313
Querendi. 262
Recapitulandi. 132
Reconciliandi. 316
Reprehendendi. 357
Resalutandi. 317
Responsionem petendi. 310
Rogandi. 306
Salutandi. 238
Silentium excusandi. 268
Similitudinem proponendi. 94
Suadendi. 283
Subscribendi. 324
Thematis partes. 23. 147, &c.
Transeundi. 82. 140
Vendicandi. 62
Vituperandi, 319
Valedicendi. 320

FINIS.

Ἀφθάρτῳ μόνῳ πάντα δόξα Θεῷ.

80
62
319
262
132
316
357
317
310
306
238
268
94
283
324
&c.
140
62
319
320